T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

‘AYINTABLI HÂFIZ VE DİVÂNI

İNCELEME-METİN-DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Rabia Derya TUYAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Ankara-2007

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

‘AYINTABLI HÂFIZ

VE

DİVÂNI

İNCELEME-METİN-DİZİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Rabia Derya TUYAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Ankara-2007

ONAY

RABİA DERYA TUYAN tarafından hazırlanan "*AYINTABLI HAFIZ VE DİVANI*" baslıklı bu çalışma,*14/12/2007* tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda *oy birliği* ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Türk Dili ve edebiyatı* dalında *yüksek lisans* tezi olarak kabul edilmiştir.

/...../....
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK
....

10/01/2008
Prof. Dr. Ahmet MERMER
....

10/01/2008
Prof. Dr. Cemal KURNAZ
....

ÖNSÖZ

Ayntablı Hâfız divanı bugüne kadar Tuhfe-i Naili, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi gibi önemli kaynaklarda ve diğer küçük çaplı eserlerde hep “Ali Emiri manzum 92” şeklinde verilmiştir.

Bugüne kadar tek nüsha olarak kabul edilen Hâfız'ın divanının iki yeni nüshasını , Konya İl Halk Kütüphanesi 3375 nolu kaydı ve Süleymaniye Kütüphanesi numara 27 manzum kayıtlarını tespit ettik. Hafız Divanı’nın bu iki nüshası Türkiye Yazmaları Toplu Katoloğunda hala farklı bir isme, Hâfız Mezidzade Mehmet adına kayıtlı bulunmaktadır. Yanlışlıkla Hâfız Mezidzade adına kayıtlı bu iki divanın, farklı bir divan şairine ait olmayıp Ayntablı Hâfız Abdü’l-mecîd-zâde'ye ait olduğunu tespit ettik.

Ayntablı Hâfız'ın divanını çalışırken elimizdeki bu üç nüshayı karşılaştırıp tenkitli metin çalışmasına gittik. Elimizdeki en eski tarihli ve en düzenli nüsha olan Ali Emiri nüshasını esas nüsha kabul edip bu nüshada okunmayan bölümleri diğer iki nüshadan tamamlama ve karşılaştırma yoluna gittik. Diğer iki nüshanın Ali Emiri nüshasından farklarını dipnot olarak düştük. Kimi zaman, diğer iki nüshadan uygun gördüğümüz farkları metnimize aldık. Ali Emiri nüshasında olmayıp diğer nüshalarda olan şiirler, bu nüshalardaki yerleri korunarak kafiye sıralamasına da uygun olarak tenkitli metne yerleştirilmiştir. Süleymaniye Kütüphanesi numara 27 manzum nüshası, elimizdeki ilk nüshadan yüzyılı aşkın bir zaman geçtikten sonra istinsah edilmiş bir nüshadır ve bu nüshanın son taraflarında eksik sayfalar vardır. Konya İl Halk Kütüphanesi 3375 nolu nüsha düzenli bir nüsha olmasına karşın Ali Emiri nüshasına göre, bu nüshada eksik şiirler çoktur. Nüshaları yazıların okunaklığı bakımından karşılaştırdığımızda üç nüsha da oldukça rahat okunabilmektedir.

Hâfız'ın divanını üç ana bölümde ele aldık: İnceleme-tenkitli metin-dizin. Birinci bölümde şairin hayatını, eserlerini, edebi kişiliğini şairin kendi anlatımından ve kaynaklardan yararlanarak aktardık.

İkinci bölümde nazım şekillerini, kullanılan vezinleri, kafiyeleri ve redifleri, dil özelliklerini değerlendirdik.

Üçüncü bölümde, divanın tenkitli metnini verdik.

Son olarak, çalışmamızda başvurduğumuz kaynakları sıralayıp, divan metninin dizinini yaptık.

Ayntablı Hâfız Divanı'nın metnini baştan sona kontrol eden Doç. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu çalışmaya katkıları olan diğer hocalarıma, dostlarıma, aileme ve eşime teşekkür ederim.

R. Derya TUYAN ÖZKARA
Ankara-2007

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

AYNTABLI HÂFIZ'IN HAYATI, ESERLERİ ve EDEBÎ KİŞİLİĞİ

İKİNCİ BÖLÜM

DİVANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AYNTABLI HÂFIZ DİVANININ METNİ

KISALTMALAR

AE : Ali Emirî Nüshası
a.g.e : Adı geçen eser
AN : Ali Nihat Tarlan .nüshası
B : Bent
b. : beyit
C. : Cilt
G. : Gazel
H. : Hicri
Haz. : Hazırlayan
K : Kaside
KN : Konya Nüshası
Ktp : Kütüphane
M : Miladi
Müs : Müstezad
Mes : Mesnevi
Müf : Müfret
NF : Nazmü'l-Feraîd
nr : nomero
ö. : ölümü
s. : sayfa
S. : Sayı
v. : Varak
vb. : ve benzeri
y. : yaprak
[.] : açık hece eksik
[-] : kapalı hece eksik

BİRİNCİ BÖLÜM
AYNTABLI HÂFIZ'IN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1. AYNTABLI HÂFIZ'IN HAYATI

1.1. Adı ve Mahlası

Hâfız'ın ismi kimi kaynaklarda Abdü'l-mecîd-zade, kimi kaynaklarda da Abdü'l-mezîd-zade diye geçmektedir. Hafız'a ait elimizdeki divan nüshalarından birincisi Ali Emiri, manzum 92'de "**Ayntablı Hâfız Abdü'l-Mecîd-zade**", Ali Nihat Tarlan 27 nolu nüshada "**Hâfız Mezîd-zade**", Konya Bölge Kütüphanesi 3375 nolu nüshada "**Hâfız Mezîd-zade**" diye kayıtlıdır. Bu nüshanın içindeki mühürden once Gaziantep İl Halk Kütüphanesi'ne kayıtlı olduğunu, sonradan Konya Bölge Kütüphanesi'ne aktarıldığını anlıyoruz. Hâfız'ın Arapça manzum sözlüğü "Nazmü'l-Feraîd"'in dış yüzünde de Hâfız'ın ismi "**Mezîd-zade**" diye kayıtlıdır. Hâfız'ın elimizdeki sözlüğü, yazı ve vezin olarak sağlam bir nüshadır. Yalnız AN, KN, NF'deki bu üç kaydın bizi doğru sonuca götürmediğini Nazmü'l-Ferâ'îd'in giriş manzumesini dikkatlice okuyunca anlıyabiliriz. Hâfız Nazmü'l-Ferâ'îd adlı manzum sözlüğünün girişinde bir muammaya işaret eder ve kendi ismini muamma şeklinde verir.

"Hat-ı ruhlarla teshîr itdi kâmım
Yazup vefk-i mu'ammâ üzre nâmım"[1]

(Uygun bir muamma ile ismim yazıp, yüzünün yazısının güzelliğiyle arzularımı ele geçirdi.)

Şairin bu beyti, bize onun kendi ismini muamma şeklinde verdiğini haber verir ve şair okuyucudan bu muammayı çözmesini ister. Şairin şiirinde

---

[1] Ayntablı Hafız, Nazmül Feraid, 50.b.

okuyup çözmemiz gerektirdiğini düşündürdü. Beyit şöyle:

“Kelâm-ı mu’ciz-i Rab bî-nazîr est
Zi-Kur’ ân-ı Mecîd în habîr est”[2].

Şair,

hat-ı ruhlarla (yüzlerinin yazısıyla)	>	kelâm-ı mu’ciz-i Rab
vefk-i muamma	>	habîr(haberi olan)
Zî- Kur’ân	>	Hâfız
Zi-Kur’ân-ı Mecîd	>	Hâfız-ı Mecîd

Netice olarak, şair bu beyitten anlaşıldığı üzere Mecîd ismini kullanmaktadır. Şair şiirlerinde de "Hâfız" mahlasını kullanmakta olup gerçekten Kur'an-ı Kerim'i hıfzetmiştir.

1.2. Doğum Tarihi

XVII. yy. sonlarına doğru yaşayan Ayntablı Hâfız Abdü’l-mecid-zade’nin doğum tarihi belli değildir. Hatta Hâfız'ın hangi yüzyılda yaşadığı şu ana kadar tahmini bilgilere dayanmakta olup, farklı kaynaklarda şairin XVI-XVII. yüzyıllarda yaşadığı kaydedilmiştir. Şairin divanında yer alan şu tarih beytinden, divanını 1084(1673) yılında yazdığı hesap edilebilir..

Nur alındukda kamerden didi Hafız tarihin
Kaldı Cibril’in perinde meh yünde bürgi mu[3]

Hâfız'ın “Nazmü’l- Ferâyîd” adlı Arapça-Türkçe manzum sözlüğündeki şu tarih beytinden de bu sözlüğü, 1109 (1697)yılında yazdığı anlaşılmaktadır.

“Tuhfemin tarihini eyle bu mısra’dan hisâb
Dürr-i rûh ile ‘aceb nâzik düzüldi bu kitâb”[4]

---

[2] a.g.e. 21.b.
[3] Ayntablı Hafız Divanı, 242.G, 5.b.

Sonuç olarak Hâfız kesin olarak XVII. yüzyılın sonlarında yaşamış bir şairdir.

1.3. Doğum Yeri

Hâfız'ın Antepli olduğunu, Antep'te yaşadığını kendi ağzından öğreniyoruz.

"Diyâr-ı 'Ayntâbiydi ma'îşim
Şu'â'-ı ma'rifet cezbiydi işim"[5]

Hâfız bu çerha bir meh içün minnet eylemem
Hak virdi bize nîce meh-i şehr-i 'Ayntâb[6]

1.4. Öğrenimi

Küçük yaşından itibaren iyi bir tahsil gören, Kur'an'ı hıfz eden Abdülmecidzade edebi ve dini ilimlerde derinleşir. Arapça ve Farsça'yı iyi derecede öğrenir. İnsanlara hizmet etme, faydalı olma amacıyla Arapça sözlük yazar. Bu anlayışını divanında da sürdürür ve kimi şiirlerinde didaktik bir usluba bürünür, bu onun tasavvufi yönünden de kaynaklanmaktadır. Hâfız tasavvufi, dini ilimlerde kendini geliştirdiği gibi diğer ilimlere de önem verir bunu onun NF'deki şu beyitlerinden anlayabiliriz.

İde evvel ana t'alîm-i Kur'ân
Dil-i pejmürdesine ire bin cân

---

[4] a.g.e. v.35a,12.b.
[5] a.g.e. 48.b.
[6] Ayntablı Hafiz Divanı, G.29, 5.b.

Dahı ba'zı fünûnu hem kavâ'id
İde tahsîl anınla çok fevâîd[7]

1.5. Şairin Öğreniminden Sonraki Hayatı

Hâfız öğrenimini tamamladıktan sonra ilimle meşgul olmayı bırakmaz divanının yanında, Arapça-Türkçe manzum sözlük yazar ve hayatını. Antep'te geçirir.

1.6. Tarikatı

Hâfız öncelikle bir peygamber aşığıdır ve ona gönülden bağlıdır. Bu ona yazdığı naatten de anlaşılmaktadır. Bir peygamber aşığı olarak vuslat arzusuyla yanmaktadır, bu vuslatın gerçekleşebilmesi için de peygamberimizden şefaat dilemektedir.

Benim serv-i ser-efrâzım ki kim bu dîn-i Ahmed'e
Risâlet taht-kâhında Muhammed Mustafâ'yuz biz[8]

Yâ Rasû'l-lallâh kemâl-i ihtiyâcım var sana
Kıl şefâ'at Hâfız'a mahşerde yâ hayre'l-beşer[9]

Hâfız'ın yaratıcıdan isteği hidayete erip Allah'a dost olmaktır.yani velayete ermektir. Bunun için kamil bir mürşidin gerekli olduğuna inanır.ve bir kamil mürşide intisab etmiştir. Hâfız aşagıdaki beyitlerden anlaşıldığı üzere önce Kadîrî tarikatına girmiş, sonradan Bayramiye tarikatına kaymıştır.

Zülfüni nikâb eyledi dil-berine Hâfız
Açmazı koyup Kadrî'de Bayrâm'a düşürdüm[10]

---

[7] Ayntablı Hafız, Nazmül Feraid, 17, 18. b.
[8] Ayntablı Hafiz Divanı, G127, 6.b.
[9] a.g.e. G. 69, 7.b
[10] a.g.e. .G. 198, 5.b.

Mûsâ gibi bir mürşid-i kâmil taleb eyle
Hâfız dil-i tû tâ be-girift ân yed-i beyzâ[11]

Bu beyitten de Hâfız'ın belirli bir virdi olduğunu anlayabiliriz.

Murg-ı rûhım giceler zülfünde Hak dir subha dek
Safha-i hatt-ı ruhundan vird-i cânânın çeker[12]

Hâfız'ın tarikata girmekte, vird çekmekteki asıl amacı tevhid sırrına ermektir.

Sen sen seni ancak bilür Hâfız bunı
Sırr-ı tevhîd ile anı eyle yâ Rab âşinâ[13]

Hâfız tasavvuf yolunda saçlarını ağartacak kadar yaşamış ve görevlerini yerine getirniştir.

Agarsın zülf-i sevdâsı başından salma ey Hâfız
Diyenler bir cevân 'uşşâkını 'ışkında pîr itmiş[14]

1.7. Mesleği

Kaynaklarda Hâfız'ın mesleğine dair bir kayıt düşülmemiştir; ancak küçük yaştan itibaren ilim tahsiliyle uğraşan Hâfız, ilerleyen yıllarda da ilimle meşgul olmuştur. Dil ve din konusundaki bu birikimlerini insanlara aktarmak, faydalı olmak, insanlara Arapça öğreniminde kolaylık sağlamak için Arapça manzum sözlük olan "Nazmü'l-Ferâyîd"'i kaleme almıştır.

Murâd itdim yazam bir hoşca name
İrişe nef'u anın hâsı 'âme[15]

---

[11] a.g.e. G. 24, 5.b
[12] a.g.e. G. 74, 2.b.
[13] a.g.e. G. 2, 5.b.
[14] a.g.e. G. 139, 7.b.

Hâfız'ın ilmi faaliyetler dışında bir zanaatle meşgul olup olmadığı konusunda bir bilgiye ulaşamadık.

1.8. Ailesi

Hâfız'ın ailesi Mezid-zade diye anılmıştır.[16] Şair NF'de ailesi hakkında şunları söyler "on yaşlarındaydım, var idi pîr-i az'âf valideynim, bana lazım gelen hizmetlerin görürdüm, dualarını alırdım."[17] Hafız'ın iyi bir evlat olduğunu bu beyitlerden anlıyoruz. Lakin Hafız varsa kendi eşi ve çoçuklarından eserlerinde bahsetmemiştir.

Hafız'ın küçük yaştan itibaren aldığı eğitimden yola çıkarak, Hafız'ın ailesinin saygın bir aile olduğunu söyleyebiliriz.

1.9. Şairin Fizîkî Özellikleri

Şairin fiziki özellikleri hakkında elimizde pek bir bilgi yok. Yalnız aşağıdaki

"Velîkîn bu za'îf ü nâ-tüvânın
Nahîf-zâtı olan ol bî-nişânın"[18]

beyitte geçen "za'îf, nâ-tüvân, nahîf , bî-nişân" kelimelerinden zayıfça, biraz cılız bir vücut yapısına sahip olduğunu," nâ-tüvân" kelimesinden de gençlik yıllarını geride bırakıp ömrünün sonbaharını yaşadığını düşünebiliriz.

1.10. Şairin Hayatına Ait Diğer Bilgiler

XVII ve XVIII.yy tezkirelerinde Ayntablı Hâfız hakkında herhangi bir bilgiye rastlayamadık. Yalnız XIX. yy tezkirelerinden Mehmet Nail Tuman'ın,

---

[15] Ayntablı Hafiz, Nazmü'l- Feraid, 58. b.
[16] Abdülkerim Abdülkadiroğlu-AylaGüçlü, Gaziantep Meşhurları,s.63
[17] Ayntablı Hafiz, Nazmü'l- Feraid, 42, 43 ve 44. beyitler
[18] a.g.e. 35. b

Tuhfe-i Nâilî adlı tezkiresinde şu bilgilere ulaştık. “*Abdülmecidzade Hâfız Efendi, Ayntablı, Şu’arâ tezkireleriyle vefâyata dair eserlerde bu zat hakkında bir kayd ve ma’lumat yoktur. Yalnız divanın baş tarafında Abdülmecid-zâde diye bir kayd vardır. Divânın 1112 tarihinde yazılmış olmasına göre on ikinci asır hicrî şairlerinden oldığı anlaşılmakdadır.”*

Divanı, Emiri, manzum eserler kısmında, Millet Kütüphanesinde Numero 92 divanından alındı.”[19]

Yine XIX.yy. tezkirelerinden Çaylak Mehmet Tevfik’in, Kâfile-i Şu’arâ adlı tezkiresinde Ayntablı Hâfız’dan bahsediliyor; fakat bu esere ulaşamadık.

Türkçe Yazma Divanlar Katalogunda 191. şahsiyet olarak geçen Ayntablı Hâfız ve divanı hakkında aşağıdaki bilgiler verilmiştir:

“Bu zâtın hüviyetine ve hayatına dair malumat elde edilememiştir. Yalnız divanın baş tarafında Abdülmecidzade diye bir kayıt görülmüş ve nüshanın (H.1113 -1701/02) tarhinde istinsah edilmiş olmasından şairin XVII. asırda yaşamış olduğu anlaşılmıştır. Yine Ayntablı olup Hasırcı Zade namıyle meşhur olan Hâfız Mehmed Ağa başka bir zattır.

1. ALİ EMİRİ Ef., MANZUM ESERLER (Millet Ktb.)92.

1800 kadar beyti ihtiva eden bu nüshada mesnevî şeklinde 50 beyitli 1 dibace, 1 müstezad, 259 gazel, 2 terkib-i bend, 2 terci’-i bend, 1 murabba, 5 müfred, 1 tahmis vardır.

Baş.:

İbtidâ zikr idelim ism-i hudâ
Her hayr işlerimiz ola edâ

---

[19] Mehmet Nail Tuman, Tuhfe-i Nâîlì, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri, Haz. Cemal Kurnaz- Mustafa Tatçı, Bizim Büro Yayınları, Osmanlı Devleti’nin Kuruluşunun 700. Yıldönümüne Armağan, Ankara-2001,s.178

Son:

Virilmiş çünkü ey Hâfız visâle kat'î fermânı it imdi mühr

Mht ile muhabbet defterin imzâ

İst. Th:

H. 1113-M. 1701/02 yz: adi nesih gibi, kt: beyaz Avrupa, clt: kağıt kaplı, arkası bez

Birinci yaprakta Ali Emiri'nin vakıf mührü ve Arapça aşure duası, baş tarafta bir hesap, 39-43 üncü yapraklarda Şems-i Tebrizî ile Mevlânâ'ya isnad olunan üç gazel, İmam Gazali'nin Cennetü'l- Esmâ namındaki daire tarifine dair Türkçe bir risale, Bâkî'nin, birkaç beyti, Mahmud IV., Selim III. 'e ait beş Hatt-ı Humayun sureti, müstehcen bir latife ve birkaç ilaç tertibi yazılıdır" [20]

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinde de Hâfız hakkında yazılanlar şunlardır:

HÂFIZ (Ayıntablı, Abdülmecidzade) Divan şairi (17.a.) Hayatı hakkında hiçbir malumat yoktur. 17. a.da yaşadığı divânındaki dil özelliklerinden ve bu divanı istinsah eden Bursalı Mehmed Emin isminde bir zâtın eserin sonuna kaydettiği 1701 tarihinden çıkarılmaktadır. Vasat bir şair olup, Divan'ının yazma nüshası Millet Ktp. Ali Emirî Kit. Manzum Nu. 92'de bulunmaktadır. Ayrıca Nazmü'l- Fevâid isimli bir eseri daha vardır.

Gönül gösterme mir'at-ı te'essüf vech-i dünyâya
Ki dünyâ bir denîdir kim teveccüh eyler ednâya
Müfredi ünlüdür." [21]

Gaziantep İl Yıllığı'nda da şu kısa bilgiye rastlıyoruz:

" XVI. ve XVII. yüzyıllarda yaşamış bir divan şairidir. Ailesi Müzitzade diye de anılmıştır. Düzenlenmiş bir divanı vardır."[22]

---

[20] Türkçe Yazma Divanlar Katalogu, I. Cilt XII-XVI. Asır, İstanbul-1947-1976

[21] Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopodisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler, Dergah Yayınları, Cilt 4, İstanbul-1981, s. 13-1

[22] Gaziantep İl Yıllığı, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara-1969, s. 169

Prof. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu ve Ayla Güçlü'nün hazırlamış oldukları "Gaziantep Meşhurları" adlı kitapta da benzer bilgiler tekrar edilmiştir.

Hâfız hakında Şakir Sabri Yener'in "Gaziantep Büyükleri Beş Yüz Elli Yıllık Alim ve Şairleri" adlı eserinde de kayda değer farklı bir bilgi verilmemiştir.

Doğum ve ölüm tarihi bilinmeyen Ayntablı Hâfız hakkında tezkirelerden tatmin edici bir bilgiye ulaşamıyoruz. Hâfız'ın hayatı hakkında çok özgün ve birinci elden bilgiye, Hâfız'ın, "Nazmü'l- Ferâ'îd" adlı 3000 beyitlik manzum Arapça-Türkçe lugatine, mesnevi nazım şekliyle, yazdığı 94 beyitlik manzum girişte ulaşıyoruz.

Hâfız manzum girişine hamdeleyle başlar, sonra salvele, enbiya ve ashaba selâm, çehar-yâra selam, valideyn ve üstadına selam eder ve onları anar. Hâfız şiirine çoçuk eğitiminde nasıl bir yol izleneceğini anlatarak devam eder. Eğitimde istekli, akıllı bir "**üstad-ı kâmil"** gerekli diyen Hâfız, üstad eşliğinde çocuğa önce "**talim-i Kur'ân**" sonra da "**fünûn**" ve "**kavâ'îd"** öğretmenin çok faydalı olduğunu söyler. Lugat ezberlemenin de ilim yolunda pek çok müşgilatı çözeceğini söyleyen Hâfız, lugatçileri över, özellikle Şahidî'yi anar, ki eserini ona nazire olarak yazmıştır. Hâfız şiirinin otuz altıncı beytinden ellinci beytine kadar olan kısmında kendinden bahseder ki bu on dört beyit bizim için oldukça değerli bir bilgi kaynağıdır. Şair manzumesini sebeb-i telif ve dua ile tamamlar.

Şair bu manzumede kendini şu beyitlerle anlatmaya başlar:

"Velîkîn bu za'îf ü nâ-tüvânın
Nahî'f-zâtı olan ol bî-nişânın

Ne yüzden dinle ahvâl-i fenâsın
Nice Mansûr ider Hak âşinâsın” [23]

Okul çağına gelince Hâfız mektebe gider:

“Nisâb-ı mektebe oldıkda vâcib
Olurdım ol hakîkat râha zâhib”[24]

Mektepte Kur’ân-ı Kerîm’i ezberler :

“İderdim dem-be-dem ben hıfz-ı Kur’ân
Düzüp dil riştesine lu’lu’ mercân”[25]

Zamanla gönlüne Allah sevgisi yerleşir:

“Çü yandı hâne-i gönlümde her ân
O şem’-i ‘âlem-ârâ ‘ilm-i Sübhân”[26]

Abdü’l-mecid-zâde ilim tahsiliyle meşgul olarak on yaşına varır. Abdü’l-mecîd-zâde sadece ilm tahsiliyle meşgul olmaz yaşlı ve zayıf olan anne babasının bakımıyla da ilgilenir, onların hayır dualarını alır.

“Bu hâl ile irüp deh sâle sinnim
Var idi pîr-i ez’âf vâlideynim

Bana lâzım gelen hizmetlerini
Görürdim anların ‘izzetlerini

[23] Ayntablı Hafız, Nazmü’l- Feraid, 35,36. b.
[24] a.g.e.37.b.
[25] a.g.e.38.b.
[26] a.g.e.40.b.

İderlerdi el açup hayr ile yâd
İki ‘âlemde yâ Râb eyle dil-şâd”[27]

Tahsil hayatı bu şekilde geçen Hâfız’ın tek destekçisi Allah’tır.

“Bu gûne dem-be-dem eyyâm-ı tahsîl
Geçerdi yüz dutup esbâb-ı ta’tîl

Egerçi yok idi bu dil-penâhı
Belî hem-râh idi ‘avn-ı İlâhî”[28]

Hâfız’ın yaşadığı memleket Antep’tir, işi de ilimle uğraşmaktır.

“Diyâr-ı ‘Ayntâbiydi ma’îşim
Şu’â’-ı ma’rifet cezbiydi işim”[29]

Şairin bu beyitte özellikle “ma’rifet” kelimesini tercih etmesi onun tasavvufî yönüne de işaret etmektedir.

1.11. Ölümü

Hâfız’ın doğum ve ölüm tarihini yıl olarak bilemiyoruz. Ancak Nazmü’-Ferâîd adlı eserini 1697 yılında yazdığını söylüyor. Eğer Hâfız bu tarihten kısa bir süre sonra ölmediyse muhtemelen XVIII. yüzyıla ulaşmış ve XVIII. yüzyılda vefat etmiştir.

---

[27] a.g.e. 42, 43, 44. b.
[28] a.g.e. 46, 47.b
[29] a.g.e. 48.b.

2. ESERLERİ

2.1. Divan

Çalışmamıza konu olan Hâfız divanının üç nüshası (AE, AN, KN) bulunmaktadır. Elimizde, bunların üçü de müstensihlerce çoğaltılmış olup, müellif hattına bugün için ulaşılamamıştır. Şairin divanında yer alan 242.gazelinde bir tarih beyti düşer, biz buradan divanını 1084(1673) yılında yazdığını anlayabiliriz.

2.1.1. Divanın Yazma Nüshaları

1. Nüsha:

İstanbul Millet Genel Kütüphanesinde bulunan Ali Emiri Manzum 92 numaralı bu nüshanın müstensihi Mehmet Emindir.1113(1701) yılında istinsah edilmiştir.38 varak olan bu nüshanın yazım türü nesihdir. Bu nüshayı kısaca "AE" şeklinde adlandırdık. AE nüshasının ilk sayfasında 19. yüzyılda yazıldığı belli olan bir hesap karalaması vardır. Bu hesabın 19. yüzyılda divana sonradan bir başkası tarafından yazıldığını alt alta yazılan sayıların sonunda kullanılan “mecidiye” ibâresinden anlıyoruz; çünkü mecidiye 1840 yılında basılmış 20 kuruş değerinde olan gümüş sikkeye verilen addır..(TDK, Türkçe Sözlük, 2.C., Ankara-1998) AE nüshasının ikinci sayfasında aşure günü yapılacak bir dua yazılmıştır. Üçüncü sayfadan 38. varağa kadar Hâfız’ın şiirleri yer alır. Müstensih AE nüshasını Arapça şu ibarelerle tamamlar:

“*Hurrire’d-dîvân bi-’avni’llâhi’l-meliki’l mennân nemekahü’l-fakîr ilâ rahmeti rabbihi’l-Gafûr ve mazharu şefâ’ati li- rasûl es-Seyyîd Muhammed Emîn et-tevellüd-i mahrûse-i Burûsa-i gafira’llâhü te’âlâ ve-li-vâlideyh ve’l-furû’ ve sâhibü’d-dîvân ve-li-men de’â lehû ve*

etemmehû fî mahkemei Maraş fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşera min-Rebi'ul-âhir li-sene selâse ve 'aşera ve mie ve elf 1113 sene 11 Rebiulevvel min-hicreti men lehu'l-izzu ve'ş-şeref"[30]

Müstensihin bu kapanış cümlelerinden sonra 38. varağın sonuna sıkıştırılmış dört beyit ve bir de dörtlükle karşılaşıyoruz, biz bu dörtlüklerin kime ait olduğu kesin olarak bilinemeyeceğine karar verdiğimiz için divan metnine almak yerine bu bölüme yerleştirdik :

Beyit
Nerm ter dil-berlerden âzârîde şîrîn olur
Lezzetin telh eylemez çîn-i cebîn pâlûzenin

Beyit
Ruhsârın üzre ol hâl hâl üzre ol siyeh mû
San âteş üzre 'anber 'anberde dûd-ı hoş-bû

Beyit
Kâkülin müddet-i medîd ister
'Ömr ise ol zamâne katlanamaz

Kıt'a
Şeb-i fürkat geçüp irdi seher inşâallâh
Haste dil rûz-ı visâle irer inşâallâh

Lutfına muntazırız biz o ganî mevlânın
Hazret-i Hakka recâmız geçer inşâallâh

---

[30] AE 38b
Bu divanı melikü'l-mennan olan Allâh'ın yardımıyla Resülün şefaatine mazhar ve gafur olan Rabbinin rahmetine muhtaç, Es-Seyyid Mehmed Emin yazdı. Allahu Teala anne babasına, furularına, divan sahibine ve ona dua eden kimselere mağfiret etsin. Maraş mahkemesi bunu, izzet ve şeref sahibinin hicretinden sonra 11 Rebiulahır 1113 (14 Eylül 1701)senesinde tamamlandı.

Beyit

Bir kişi geldi semt-i gerdûndan
Bir haber virdi çerh-i kec-revden

AE nüshasının 39a, 39b, 40a, 40b varaklarında aşağıdaki metinler yer almaktadır: Sultân mahmûd Hân Hazretleri Ba'de'l-vakı'a Kapûdan Seydi 'Ali Paşa'ya irsâl eylediği hatt-ı hümâyûn" 39a, "Kibardan birinin Ayâz-nâm bir dilberi…" ibaresiyle başlayan müstehcen bir fıkra kaydedilmiştir. 39b, "Rûm eli tanzîmi içün Hakkı Paşa Hazretlerine def'a-ı sâniyesinde verilen hâtt-ı hümâyûn"39b, "İskenderiyeli Arnâbûd İrâhîm Paşa'ya Rum eli nizâmı içün verilen hatt-ı hümâyûn"39b, "…..Mustafâ 'Alemdâra irsâl …..olan hatt-ı hümâyûn sûretidir" 40a, "….Rûm eli Vâlisi 'Osmân Paşa'ya …içün irsâl olınan hatt-ı hümâyûn"40a , AE nüshası varak 40b'de verilen yemek tarifiyle sona ermektedir.

2. Nüsha:

Süleymaniye Kütüphanesi**,** Ali Nihat Tarlan Kitapları 27 manzum numarasında Hâfız Mezid-zade Mehmed adına kayıtlı olan bu nüsha Dağıstanlı Ali tarafından 1237 (1822) yılında istinsah edilmişdir. 66 varak olan bu eser talik tarzında yazılmıştır. Her sayfada 14 satır bulunmaktadır. Bu nüshayı AN şeklinde ifade ettik. AN nüshası besmelenin ardından hemen gazellere geçer, bu nüshada Hâfız'ın mesnevi şeklindeki manzumesi yer almaz. Ayrıca AN nüshasının diğer bir eksiği de "mim" harfindan "he" harfine kadar olan bölümlerinin eksik olmasıdır. Bir de bu nüshada diğer iki nüshada olmayan sekiz şiir vardır , bu sekiz şiir yazı türü bakımından AN nüshasının yazım tarzından farklılık gösterir; ancak biz bu şiirleri divana yerleştirdik. AN nüshası müstensihin aşağıdaki ifadeleriyle son bulur:

"İt imdi kahr-ı sametiylele mahabbet defterin imzâ, temam şod.

Kad vaka'a'l-firâk fî tesvîdi bi-hazihi'l-evrâk fî yevmi sebt ba'de'z-zuhr kable'l- 'asr der belde-i 'Anteb ve der hıdmet-i Mevlânâ ve evlânâ 'allâmî fehhâmî zübdetü'l-'ulemâ nâdire'l-'asr ve'z-zamânî güzîde-i imtihân Îslâmbol ve kâtibu'l hurûf hakîru'l-fakîr 'Alî Dagıstâni Allâhümme harrim lahmi kâtibihî ve lahmi cemî'-i ümmet-i Muhammedi 'ale'n-nâri bi-hürmeti seyyidi'l- beşer ve şefî'i yevmi'l-mahşer âmîn yâ Mu'în yâ Allâh yâ Allâh yâ Allâh temâm şod sene 1237 (M.1822)"[31]

"Halîl Efendi bin Halef Hoca zîde horata ve bagta ileyh 'aleyh hazretleri" bu ibarede satır arasında yer almaktadır.

AN nüshasına bu kapanıştan sonra aşağıdaki şiirler sıkıştırılmıştır, AE nüshasında olduğu gibi bu şiirleri de divan metnine dahil etmedik.

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
Didim şol gerdeni kâfûrın üzre bellidir cânâ
Didi bu bir harâmî zengîdir dâ'im bogaz bekler

Didim şol mâh hüsnünde niçün hâlî siyâhın yok
Didi bu milket-i Rûma Habeşden pâdişâh olmaz

***

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
Vakt olur kim 'ışkla dil-i yâre hıdmetkâr olur
Kâh olur kim yâr içün agyâra hıdmetkâr olur

---

[31] Bu evrakların müsvedde yazılmasının ayrılması , Antep beldesinde cumartesi günü öğleden sonra, ikindiden önce vaki oldu. [Halil Efendi bin Halef Hoca] Efendimizin hizmetinde ve en layıgımız, bilici, anlayıcı, alimlerin seçkini, asrın nadiri İstanbul'un …., harflerin katibi, fakirlerin hakiri Ali Dağıstani. Allahım yazanın etini ve bütün ümmet-i Muhammed'in etini cehennem ateşini üzerine haram kıl. Mahşer gününün şefaatçisi ve insanların efendisi olan Efendimizin hürmetine .Amin ya Muin ya Allah ya Allah ya Allah. 1822'de tamamlandı.

Yâr içün agyâra ragbet itdigim ‘ayb eyleme
Bir gül içün cümle ‘âlem hâra hizmetkâr olur

***

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün
Yine diş yâresi var sîb-i zenahdânında
Tâze şeftâlû yemişler gibi bustânında

Gice agyâr ile mey içdügüne şâhiddür
Yuhusızlık eseri nergis-i mestânında

***

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Fa’ûlun
Semerkand saykalı rûy-ı zemîn est
Buhârâ kuvvet-i İslâm-ı dîn est

Meşed râ kember-i sebzveş nebâşed
Havâric hâne-i rûy-ı zemîn est

***

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fa’ûlün
Ey anki vücûd-ı tu zi yek katre minnî
Zinhâr mekon be ‘âlimân kibre minnî

Mef’ûlu Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fa’ûlün
Dânî ki çi goftend Rasûl-i medenî
Men ekreme ‘âlimen fakad ekremenî

3. Nüsha:

Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Konya İl Halk Kütüphnesinde bulunmakta olan 3375 numaralı bu nüsha Hâfız Mezid-zade Mehmed adına kayıtlı olup müstensihi belli değildir. 1183 (1769) yılında istinsah edilen bu nüsha nesih-talik tarzında olup, 60 varaktır. Her varakta 15

satır vardır. Kolay okunan, oldukça düzenli bir nüshadır. Bu nüshanın içinde Gaziantep İl Halk Kütüphanesi'nin mührü vardır, varak 60b, bu da bize bu nüshanın Konya kütüphanesi'ne, Gaziantep Kütüphanesi'nden getirildiğini gösterir. Nüshanın 1b varağında Nâbî'nin "–în sana" redifli şiiri derkenara yazılmıştır. Bu şiirin matlağışöyledir:

Hat azl-i hüsn virmedi ey nazenin sana
Oldı berat-ı taze hat-ı anberin sana[32]

Varak 21a, 22a, 23a, 40a, 42a, 43a, 47a, 49a, 51a, 51b,52b, 53a, 54a derkenarda Hâfız'a ait gazeller vardır. Varak 55a'da ise beş bölümlük bir muhammes bulunmaktadır.

2.2. Nazmü'l- Ferâyîd

Milli Kütüphane'de bulunan Yz. A507 numaralı Arapça-Türkçe manzum sözlük Ayntablı Hâfız Abdü'l-Mecîd-zâde adına kayıtlıdır. Müstensihi Süleyman bin Veli Bin Davud olan bu sözlük 1122 (1710) yılında müellif nüshasından istinsah edilmiştir. 38 varak olan bu sözlüğün her varağında 13 satır bulunmaktadır. Sözlük harekeli-nesih türünde yazılmıştır. Yalnız harekelemede yuvarlak sesler kimi zaman düz, kimi zaman yuvarlak harekelenmiş olup kendi içerisinde bir ikilik göstermektedir. Görülen bu ikilik dönemin yuvarlak seslerden düz seslere doğru kaydığının da bir göstergesidir. Biz çalışmamızda Nazmü'l-Feraid'in harekeli yazılışından da istifade ettik ve zarf- fiil ekini(-up), geniş zaman ekini(-ur) , bildirme ekini (-dür) yuvarlak , iyelik birinci tekil kişi ekini ve tamlayan ekini ses uyumuna göre hem düz hem yuvarlak şekliyle kullandık.

Hâfız divanına olduğu gibi sözlüğüne de mesnevi nazım şekliyle

---

[32] Ali Fuat Bilkan, Nabi Divanı, MEB Yay.,İstanbul-1997, C.1, G. 4, s.456

başlar. Bu mesnevi 94 beyittir. Hafız bu mesnevisinde sözlüğü niçin yazdığını, lugat ezberlemenin önemi ve gereği üzerinde durur, ayrıca Hâfız bu şiirinde kendi çoçukluğunu, tahsil hayatını da anlatır. Hâfız 3000 beyitlik bu manzum sözlüğü Şahidî'ye nazire olarak yazar. "Hâfız kitâbü nazîre-i Şâhîdî" N.F. 1.s. Klasik bir şekilde hamdele, salvele ile başlayan mesnevi klasik bir bir şekilde dua ile biter. Mesneviden sonra manzum sözlük başlamaktadır.

3. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

3.1. Şairliği Üzerine Kaynaklarda Söylenenler

Tezkirelerde çok fazla yer almayan Hâfız'ın şairliği üzerine yeterli bir değerlendirmeye rastlayamıyoruz. Yalnız Hâfız, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisinde "Vasat bir şair ", Gaziantep Meşhurları kitabında ise "iyi bir şair" olarak verilir.

3.2. Kendi Sanatı Hakkındaki Düşünceleri

Şair kendine güveni olan bir insandır. Ancak ne ben iyi bir şairim der, ne de şiirlerim çok güzel der. Hâfız'ın hayat felsefesini aşağıdaki beyitten anlayabiliriz.

Ol kes ki özin görmeye kem özge özinden
Erbâb-ı me'ârifde olursa yine kemdir[33]

3.3. Şiir Tenkitçiliği

Hâfız şiirde imlaya ve iraba önem verir ve vezni bilmeyenlerin susması gerektiğini şu beyitlerle dile getirir:

[33] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 83, 2.b.

Dahı imlâ vü i'râba ri'âyet
İdenler bula Ahmed'den şefâ'at[34]

Sükût itsün ser-â-ser câhil-i dûn
Ki bilmez vezni şi'ri ol nâ-mevzûn[35]

3.4. Edebî Kişiliğine Etkisi Olanlar ve yazdığı nazireler

Hafız divan şiirini Anadalu'da yaşatan bölgesel bir şair olarak divan şiirinin Anadolu'da yaşatıldığının bir göstergesidir. Hafız divan şiiri geleneği içinde değerlendirildiğinde usta şairleri örnek alan, onlara nazireler yazan küçük çaplı bir şairdir. Ancak Antep bölgesindeki kültürel faaliyetlerin niteliğini, seviyesini yansıtması bakımından bizim için önemli bir şairdir. Hâfız'ın şiir anlayışında iyi nazire yazmak, bir ustalıktır; Hâfız bu düşüncesini şu beytiyle anlatır:

Hat-ı ruhsârına dil-sûz-ı gazel
Kim nazîre ideyin ana güzel[36]

Ayntablı Hâfız'ın en çok etkilendiği şair Fuzuli'dir. Öyle ki kimi beyitleri Fuzuli tadındadır ve hemen Fuzuli'yi anımsatır. Fuzuli'nin derman istemeyen âşık anlayışı, çaresi olmayan aşk hastalığı Hâfız'da da vardır:

Böyledür derdim benim kim kâbil-i dermân degil
İtseler ger derdime dermânı derdim depreşür[37]

---

[34] Ayntablı Hafiz, Nazmü'l- Feraid, 82.b.
[35] a.g.e. 90.b.
[36] Ayntablı Hafiz Divanı, M. I, 32.b.
[37] a.g.e.G. 97, 5.b.

Fuzuli'nin etkisi altında kalan Hâfız, Fuzuli'nin kullandığı redifleri kullanmaktan geri kalmaz. Örneğin Fuzuli divanındaki " sana, bana, peydâ, subh, leziz, yazmışlar, var, çeker, bahs, tut, değil, geç, beni, eyler, olduğun bilmez, henüz, etmiş, olmuş, garaz, lafz, olmagıl, değil, , ile, beni" kelimelerini Hâfız da redif olarak gazellerinde kullanmıştır. Fuzuli Divanı'ndaki rediflerden esinlenmekle kalmaz Hâfız, Fuzuli'ye otuza yakın nazire yazar. ki nazirelerinde oldukça başarılıdır. Aşağıda Hâfız'ın Fuzuli'ye yazdığı nazireler vardır:

-a sana Hf. G4 / F. G17, -ân sana Hf. G7./ F. G 6, -ân ana Hf. G11/ F. G10, -erdir bana Hf. G15/ F. G14,15, -eb Hf. G31/ F. G32, 33, -erdir Hf. G90 / F. G106, -ânedir Hf. G93/ F. G99, -ân istemez Hf. 115. G/. F. G115, -et bekleriz Hf. G126/ F. G123, -az Hf: G128 / F.G114, -ana arz Hf. G144/. F. G139, -âne şem' Hf. G148/ F. G144, -â tek Hf. G170/ F. G156, -âl Hf. G177/ F. G171, 172, -âm Hf. 189.G. / F. G.180, -erim Hf. G193/ F. G208, 209, -âd eylerim Hf. G200/ F. G185, -anım Hf. G203/ F. G191, -âlim Hf. G207/ F. G202, -ârımdan sakın Hf. G221/ F. G223, -ûn Hf. G224/ F. G229, 230;231, 232, 233, -ândan Hf. G233/ F. G212, -û Hf. G. 241/ F. G238, 239, -âne Hf. G. 256., Hf. G257/ F. G251, -emi Hf. G262 /G 285, -ânı Hf. G266 /. F. G267, -arı Hf. G273/ F.G270, -ândan gayrı Hf. G275/ F. G271, 272, 273

Hâfız'ın Fuzuli' ye yazdığı nazirelere örnek :
Mâlik-i mihr-i visâlin olsa her kim ey perî
Mûr olur kapunda ol taht-ı Süleymân istemez[38]

Teşne-i câm-ı visâlin Âb-ı Hayvân istemez
Mâ'il-i mûr-ı hatın mülk-i Süleymân istemez[39]

***

[38] Ayntablı Hafiz Divanı, G., 115, 3.b.
[39] Fuzuli Divanı, G. 115, 1.b.

Sanma zâhid kalb-i ‘uşşâkı tehîdir sen gibi
Künc-i dilde gevher-i genc-i mahabbet bekleriz[40]

Kârbân-ı ehl-i tecrîdiz reh-i vuslatda kim
Çıkmaga Hâfız der-i dünyâda nevbet bekleriz[41]

Hâb görmez çeşmimiz endîşe-i ağyardan
Pâs-bânız genc-i esrâr-ı mahabbet bekleriz [42]

Kâr-bân-ı râh-ı tecrîdiz hatar havfın çekip
Gâh Mecnun gâh ben devr ile nevbet bekleriz[43]

***

Sirişk-i seyl-i hûn-âbî tökünce dîde-i Hâfız
Gelür teskîn-i mevc-i bahr-ı âha âb-ı deryâ tek[44]

Güher tek kılma tağyir-i tabi’at delseler bağrın
Karâr et her hevâdan olma şûr-engiz deryâ tek[45]

***

Göreli nergis-i mestin senin ey kaşı kemân
Koymadı gamzelerin fikri bu cândan eserim[46]

Düşmezem gönlüne ya’ni olubam öyle za’if
Derd-i aşkınla ki gözgüde görünmez eserim[47]

---

[40] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 126, 4.b.
[41] a.g.e. .G.126, 7.b.
[42] Fuzuli Divanı, G. 123, 4.b.
[43] a.g.e. .G.123, 6.b.
[44] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 170, 5.b.
[45] Fuzuli Divanı, G. 156, 6.b.
[46] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 193, 5.b.
[47] Fuzuli Divanı, G. 209, 5.b.

***

Ne bulur ehl-i fenâ dilde bekâdan gayrı
Ne görür âyine-i tende fenâdan gayrı[48]

Ser-be-ser vâdi-i mihnettir ü gam mülk-i vücûd
Bir ferâgat yeri yok şehr-i fenâdan gayrı[49]

Verilen beyitlerden anlaşılacağı üzere Hâfız, Fuzuli'yi kendine bir üstad olarak görmüştür. İki divan karşılaştırılınca redif, kafiye, hayallerin benzerliği yanında; düşünce ve hislerde de paralellik olduğu görülür: Derman istemeyen âşık, iyileşmeyen aşk hastalığı gibi.

Hâfız, Fuzuli'nin yanı sıra ünlü divan şairi Baki'nin rediflerinden de esinlenir. Baki'nin kullandığı "dürüst, bahs, meded, leziz, var, incinir, çeker, benzer, yiter, eyler, -ân istemez, garaz, saf saf, ancak, aşk, gül, degül, gel, benim" redifleriyle de gazeller yazar. Hâfız'ın Baki ile ortak redifli gazellerine örnekler:

Tokınupdur bâde-i gül-gûna çeşm-i rüzgâr
Sâgar üzre sanmanuz peydâ olur yir yir habâb[50]

Çeşm-i hûn-rîzem töker kan rüzgâr-ı 'ışkdan
Dâne-i ekşim dutar kim bahr-i 'ışk içre habâb[51]

***

Müje haylin düzer ol gamze-i fettân saf saf
Gûyiyâ cenge turur nîze-güzerân saf saf

Seni seyr itmek içün reh-güzer-i gülşende
İki cânibde turur serv-i hırâmân saf saf[52]

---

[48] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 275, 1.b.
[49] Fuzuli Divanı, G. 272, 4.b.
[50] Baki Divanı, G. 20, 3.b.
[51] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 30, 5.b.
[52] Baki Divanı, G. 229, 1,2. b.

Ne bu çeşminde gözüm tîr-i cefâlar saf saf
Ne bu kaşunda turan ehl-i belâlar saf saf

Hüsn-i vechiyle ‘atâ kılsa nola sultânım
Ki dururlar devr-i lutfunda gedâlar saf saf[53]

***

Gül yüzün vasfında bülbül kılsa elhanı dürüst
Bagda bir goncanun kalmaz girîbânı dürüst[54]

‘Arz-ı hâlim tek yazdır hatt-ı reyhânın dürüst
Hâlime benzettiler zülf-i perîşânın dürüst[55]

Hâfız, XVII. yy. şairleri Ümnî'den divanında övgüyle bahseder:

Olursan peyrev ol Ümnî Efendi şi'rine Hâfız
Ki ola şi'rin sühan sancâk-ı nazm içre letâfetlü[56]

Hâfız, ünlü divan şairi Nabi ile aynı yüzyılda yaşamıştır. Hâfız'ın "peyda, bahs, geç, olmamız yeğdir, henüz, garaz, galat, degül, diyerek, neylersün" redifleri Nabi ile ortak olup, Hâfız Nabi'ye bir de nazire yazmıştır:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Açılmış gül gül olmış safha-i rûyı semenlenmiş
Letâfet kat kat olmış ‘ârızında nesterenlenmiş

Degüldür mûr-ı hat gird-i leb-i şekker-feşânında

[53] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 151, 1,2. b.
[54] Baki Divanı, G. 22, 1.b.
[55] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 34, 1.b.
[56] a.g.e. G. 239, 7.b.

Kenârı çeşmesârı âb-ı hayvânun çemenlenmiş

Fenâsın anlamış nergis kadar yok bâg-ı devrânun
Dahı hâb-ı ‘ademden açmadan çeşmin kefenlenmiş

İş girdügin hammâma cân atdum temâşâya
Yetişdüm ol zamân kim hem çıkup hem pirehenlenmiş

Kimün âgûş-ı güstâhında pîç ü tâba düşmiş kim
Yine destârı der-hem dâm-ı gîsûsı şikenlenmiş

Sana benzer dahı bir aftâbı idemez peydâ
Vilâdetden ‘ârûs-ı çerh kalmış pîre-zenlenmiş

‘Aceb mi kâmet-i ma’nâya Nâbî olsa nâ-çesbân
Gubâr-âlûde olmış câme-i hâtır köhenlenmiş[57]

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün
Açılmış bâg-ı behçet içre ol gonca dehenlenmiş
Henûz güftâra gelmiş bezm-i gülşende sühanlenmiş

Beni rüsvâ ider bülbül diyü feryâd ile gül de
Kızarmış açılup bâd-ı gazabla çün dikenlenmiş

Gidüp hammâm-ı gülzâre nider dil gül temâşâsın
Libâs-ı sebz ile ol verd-i hamrâ pîrehenlenmiş

Felek dest-i karîb ile dutar âyîne-i ‘ayyâr
‘Arûs-ı kâmıma meşşâta olmış pîrezenlenmiş

[57] Nabi Divanı, G 339, s.710

Perîşân gördim ol şâh-ı şükûfe şahsâr üzre
Meger kim na’ra-i efgân-ı bülbülden figenlenmiş

Niçün şevk eylemez devr-i ruhında ‘andelîb-i dil
O murg-ı nâ-tüvânım dâm-ı zülfünde resenlenmiş

Nedendür zinde-i ‘eş’âra meyl itmezsin ey Hâfız
Mezâr-ı tende tab’ım berg-i gül-terle kefenlenmiş[58]

3.5. Şairliğinin Etkileri

Hâfız kimi zaman lirik, kimi zaman didaktik tarzda şiirler yazmıştır. Tasavvufi yönü de oldukça kuvvetlidir. Dil bakımından divan şairlerinin geneline göre oldukça anlaşılır bir dili vardır. Divanında farklı şairlere nazireler yazmıştır. Belki bu yüzden yani fazla nazire yazması, ya da hep Antep’te yaşaması nedeniyle Hâfız XVII.ve XVIII. yüzyıl tezkirelerine girememiştir. Dolayısıyle Hâfız fazla tanınmamıştır. Ayrıca fazlaca nazire yazan bir şair olarak, Hâfız etkilemekten ziyade etki altında kalan bir şairdir.

[58] Ayntablı Hafiz Divanı, G. 136, 7.b.

İKİNCİ BÖLÜM
DİVANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. DİVANIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1.1. Nazım Şekilleri

Hâfız'ın divânındaki şiirlerin nazım şekillerine göre dağılımı şöyledir:

Şekil	Türkçe	Farsça-Türkçe (Mülemma)	Arapça-Türkçe (Mülemma)	Toplam
Mesnevî	1	-	-	1
Gazeller	276	2	1	279
Terci-bent	2			2
Terkib-bent	2			2
On ikilik	1			1
Müsemmen	1			1
Muhammes	2			2
Tahmis	1			1
Kıt'a	1			1
Müfretler	6	-	1	7
Toplam	293	2	2	**297**

Ayntablı Hâfız'ın divanında yer alan nazım şekillerini; nazım şekillerinin ilk kelimelerini, kafiye ve rediflerini, nüshalarda olup olmadıklarını gösteren bir tablo verilmiştir.

Nüshalar			AE	AN	KN
I.	Mesnevi	İbtidâ...-Hudâ	+	-	+

2.	Ey mukaddes –idâ	+	+	-
3.	Yâ men –hâ	+	+	+
4.	Ey nübüvvet –â sana	+	+	+
5.	Yâ Râb –â bana	+	+	+
6.	Dâmen-i ..-ân bana	+	+	+
7.	Reşk ider –ân sana	+	+	+
8.	Reşk ider –â sana	+	+	+
9.	Mesken-i – et bana	+	+	+
10.	Bâg-ı ruhsârın –â ana	+	+	+
11.	Şu'le-i hüsnün –ân ana	+	+	+
12.	Ey felek – ânım sanâ	+	+	+
13.	Şu'a-ı hüsn – âh peydâ	+	+	+
14.	Küfr-i zülfün –ân bana	+	+	+
15.	La'lin ey hûr –erdir bana	+	+	+
16.	Elâ yâ – anhâ	+	+	+
17.	Hâl-i mişkînin ândır bana	+	+	+
18.	Gamze-i gammâz – ândan cüdâ	+	+	+
19.	Rahm idüp – em bana	+	+	+
20.	Eyledim nakd-ı dili – ânâ fedâ	+	+	+
21.	Matlâb-ı a'lâsın – en bana	+	+	+
22.	Zülf-i müşkînin - bû bana	+	+	+
23.	**Müstezad Mest itdi – â**	+	+	+
24.	**Ey bâd-ı semen –â**	+	+	-
25.	**Müstezad Âyîne-i Haksın – â**	+	+	-
26.	Beni sevdâ – âdır hep	+	+	+
27.	Var vücûdumda -ân ey tabîb	+	+	+
28.	Hâlimi – âne hep	+	+	+
29.	Çekmiş şu'â'ı – âb	+	+	+
30.	Ta'n odundan – âb	+	+	+
31.	Ham kılar – eb	+	+	+
32.	Per açar – ârın görüp	+	+	+

33.	**Müstezad** El baglamış – âb	+	+	+
34.	‘Arz-ı hâlim – ânın dürüst	+	+	+
35.	Sabâ lutf eyle – ân it	+	+	+
36.	**Şehâ zülfün – ân gel git**	**-**	**+**	**-**
37.	Varma her bir –â gözet	+	+	+
38.	Gönül şem’-i – âne oldın dut	+	+	+
39.	Fakat ey dil – ârındadır hikmet	+	+	+
40.	**Cuz Hudâ-yı – â hoş est**	**-**	**+**	**-**
41.	**Müstezad** Zeyn eylemiş – âşet	+	+	+
42.	İdemez evvâr-ı sevdâ – ârınla bahs	+	+	+
43.	El- gıyâs – et el-gıyâs	+	+	+
44.	Bekâ mülkine –âdan geç	+	+	+
45.	Gevher-i bahr-ı dili -âne genc	+	+	+
46.	Şikest oldı -ân hiç	+	+	+
47.	Şehâ bu cem’-i -ân oldıgından güç	+	+	+
48.	Hoş geldi – n ‘ale’s-sabâh	+	+	+
49.	Hâme-i kudretle - âre sah	+	+	+
50.	Dagıdup zülfi - âne subh	+	+	+
51.	Yakdı cânım - a şem’-i ruh	+	+	+
52.	Virdi mir’at-ı dile - âre bah	+	+	+
53.	Ref’-i ebrû kıl - âne ‘ıyd	+	+	+
54.	Ta’yîr ider ol - âr-ı Muhammed	+	+	+
55.	El-meded - ân el-meded	+	+	+
56.	Bâde-i la’l-i lebin -erden lezîz	+	+	+
57.	Kankı meydir - âlinden elez	+	+	+
58.	Nedir bu gülşen-i - üller	+	+	+
59.	Ey bâd-ı sabâ – âdan ne haber var	+	+	+
60.	Tokunup bâd-ı sabâ -û getürür	+	+	+
61.	Bâg-ı hüsn-i ruh-ı - ül getürür	+	+	+
62.	Beni hûn-i surh -agındır	-	+	-
63.	Tarîk-i vaslı dutdım - ârımdır	+	+	+

64.	Habîbim il beni -âne söylerler	+	+	+
65.	bu derd-i - ân ne müşgildir	+	+	+
66.	Ey müslümânlar - ân öldürür	+	+	+
67.	Yârı görsem –ânım deprenür	+	+	+
68.	Degmesün ruhsâre -înim incinür	+	+	-
69.	Ey yüzi mir'ât - er	+	+	+
70.	Zinciri zülfündedir - âneler	+	+	+
71.	'Aceb bu hâlet-i – âna virmişler	+	+	+
72.	Hakîkat derd-i 'aşkı -ân eylemek güçdür	+	+	+
73.	Şem'adur yansın bu - âneler	+	+	+
74.	Şâne teg dil - ânın çeker	+	+	+
75.	Ey sabâ senden – ârın sorar	+	+	+
76.	Dime zâhid -âh eyler	+	+	+
77.	Seni ol Yûsuf -â dirler	+	+	+
78.	'Işkın deminde -em çeker	+	+	+
79.	Nice bir 'ışk - ân nice bir	+	+	+
80.	Ezel küttâbı –âka yazmışlar	+	+	+
81.	Dil-i dîvânemi – âra çekmişler	+	+	+
82.	Gönül cem'iyyet -ân olmamız yegdür	+	+	+
83.	Agyâr elemin –mdur	+	+	+
84.	Leb-i la'l-i -âyıkdur	-	-	+
85.	Bülbüli gülşende -ahmer söyledür	+	+	+
86.	Senin şem'-i ruhın -ânım var	+	+	+
87.	Ey sabâ aç –ârı var	+	+	+
88.	Rûh-ı âteş-feşânın -erdir	-	+	-
89.	Degmesün ruhsâre –înim incinür	-	-	+
90.	Kesret-i dünyâdan –et yeter	+	+	+
91.	Görüp ol gamze –ân oynar	+	+	+
92.	Zülf-i sevdâdan –ârınla eğlenür	+	+	+
93.	Kim ki çekmez –ânedür	+	+	+
94.	Ugradım bâzâr-ı 'ışka –â satar	+	+	+

95.	Mukavves kâşların –âl örter	-	-	+
96.	Temennî kıldıgımca –âz eyler	+	+	+
97.	Söylesem hâl-i –ânı derdim depreşür	+	+	-
98.	Bir şem'a mı –ârına benzer	+	+	-
99.	O şûhın ruhlarından –er derler	+	+	-
100.	Murg-ı hayâtım –çar gider	-	+	-
101.	Ey gönül bu cândan –ânın mı var	-	+	-
102.	Dem-be-dem –ârın mı var	+	+	+
103.	Figân u âh-ı bülbül –âr-ı güldendür	+	+	+
104.	Yürüt ayagı sâkî –âneni bir bir	+	+	+
105.	Sabâ lutf it yetür –ânımı bir bir	+	+	+
106.	Ol kûşe-i –âhımdır	+	+	+
107.	Kaçan kim tîr-i –ân eyler	+	+	+
108.	Buk'a-ı tûr-ı Sînâ –îm isterler	-	+	-
109.	Kef-i mu'ciz-i esrârın –âyı depretmez	+	+	+
110.	Yakdı o şeb –âhımız	+	+	+
111.	Gam-ı hicrân-ı 'ışka –âyuz biz	+	+	+
112.	Ref idüp zülf-i siyâhın –ânımız	+	+	+
113.	Şu'le-i şem'-i –âneyüz	+	+	+
114.	Bana mefhûm-ı –ân itmez	+	+	+
115.	Küfr-i zülfün seyr iden –ân istemez	+	+	+
116.	Mâ'il-i lâ'l-i lebin –er istemez	+	+	+
117.	Mâ'il-i dîdâr idim –dâ henûz	+	+	+
118.	Peyâm-ı 'arızeyn –âr gelür gelmez	+	+	+
119.	Gönül vasl-ı ruh-ı –âr oldıgın bilmez	+	+	+
120.	Peyâm-ı gonca femlerle –sabâ gelmez	+	+	+
121.	Ne eşk ol kim –âl itmez	+	+	+
122.	Kadin teg bâg-ı 'âlem –en bitmez	+	+	+
123.	Ol meh-i tâbân – âne benzer benzemez	+	+	+
124.	Ol gül-i hamrâ-yı –âre benzer benzemez	+	+	+
125.	Ol meh-i tâbân – âya benzer benzemez	+	+	+

126.	Nice demlerdir –a/et bekleriz	+	+	+
127.	Gülistân-ı ezelde subh-dem –âyız biz	-	+	-
128.	**Müstezad** Dil dâm-ı – âz	+	+	+
129.	Saldı mir'ât-ı dile –âna 'aks	+	+	+
130.	Eyledi pervâne –âre heves	+	+	+
131.	Eyledi gülşende –âdı pes	+	+	+
132.	'Işk tavrın dutup –es	+	+	+
133.	O sâhil bahr-ı dilde –end itmiş	+	+	+
134.	Düşüp 'aks-i –âb olmış	+	+	+
135.	Nola ol hırka-i –am dervîş	+	+	+
136.	Açılmış bâg-ı behçet –enlenmiş	+	+	+
137.	Ol hâme-i kudret –ârını yazmış	+	+	+
138.	Safha-i ruhsârın – â ile nakş	+	+	+
139.	Dil-i dîvânemi –îr itmiş	+	+	+
140.	Hümâ-yı murg-ı –ân dutmış	+	+	+
141.	Firâz-ı nerdübân –âd ayak basmış	+	+	+
142.	Olmadım hergiz –ândan halas	+	+	+
143.	Bülbüle gülşende –erdir garaz	+	+	+
144.	Kıldı cân pervâne –âna 'arz	+	+	+
145.	Bezm-i 'âlem içre –ârdan galat	-	+	+
146.	Bir ferahdır –âlinden fakat	+	+	+
147.	Kaçan kim sâdır -enden lafz	+	+	+
148.	'Aşık olmış kim –â/a ne şem'	+	+	+
149.	İtme cânândan –ânın dirig	+	+	+
150.	Açıldı gülşen içre –l taraf taraf	+	+	+
151.	Ne bu çeşminde –âlar saf saf	+	+	+
152.	Dutdı bahâr-ı hüsni –enler tarâf taraf	+	+	+
153.	Ôât-ı ârâyiş ey dil –âna bak	+	+	+
154.	Revâ mı sevdigim –â 'âşık	+	+	+
155.	Gelür lutf-ı kerem –â ma'şûk	+	+	+
156.	Başa düşdi bir hayâl –âyı 'ışk	+	+	+

157.	ol bülbül-i şeydâ – âr ancak	+	+	+
158.	Yer itdi ey kemân –ânın	+	+	+
159.	Hayâl itdi beni –ârın	-	+	-
160.	Yakdı bu pervâne –ârın senin	+	+	+
161.	Hâk-i pây itdi beni –ânın senin	+	+	+
162.	Bir altun topa benzer –ânın	-	+	-
163.	Beni yakdı ilâhî –ûnın	+	+	+
164.	Beni ey çerh o –â kıldın	+	+	+
165.	‘Âşık oldır kim –âk olmak gerek	+	+	+
166.	Cânân odır ki –â gerek	+	+	+
167.	‘Âşıkı dil-berdeki –eler eyler helâk	+	+	+
168.	Lebin mu’tâdıdır –er virmek	+	+	+
169.	Bana ol zülf-i hoş –ân itmedin gitdin	+	+	+
170.	Sabâ aç gonca-i kâmım –â tek	+	+	+
171.	Neşât-ı bezm-i kesretden –âyın	+	+	+
172.	Devr-i ruhında gördim –û bölük bölük	+	+	+
173.	Nola yansa şem’-i – âne tek	+	+	+
174.	Subhı nâlân iderim –â diyerek	+	+	+
175.	Zülf-i müşkîne dolaşır –û diyerek	+	+	+
176.	Tîr-i hicrânına –îl	+	+	+
177.	Bana bir âl-i Rasûl –âl	+	+	+
178.	Nedir bu gülşen içre –âdın ey bülbül	-	+	+
179.	Reşk idüp yüz –âna gül	+	+	+
180.	Şerm olup al oldı –âre gül	+	+	+
181.	Bahâr irdi yine –ân bülbül	+	+	+
182.	Er-rahîl ey murg-ı –â-yı er-rahîl	-	+	-
183.	**Şevkat ilâllâhû –îl**	**+**	**+**	**+**
184.	Dîvân-ı yâra hâlini –âna gel	+	+	+
185.	‘Aceb bu turre-i –â müşgil	+	+	+
186.	Ey nigâh-ı çeşm-i dil –âr olmagıl	+	+	+
187.	Seyr-i sırr-ı –il degil	+	+	+

188.	Merhabâ ey pîş-i ‘âlem –îm	+	+	+
189.	Kıldı ol serv-i seher –âm	+	+	+
190.	Küşâd olmaz niçün –ân	+	+	+
191.	Sâkin-i hâk-i reh-i –et isterim	+	+	+
192.	Tâlib-i esrâr-ı zülfüm –âr isterim	+	+	+
193.	Kıldım ol servin –erim	+	+	+
194.	Ala bu fikr-i zülf-i –âyı ben virdim	-	+	+
195.	Mübtelâ-yı derd-i hicrim –ân isterim	+	+	+
196.	Bî-hûş olurum –ânımı görsem	+	+	+
197.	Cânım çekilür –ânını görsem	+	+	+
198.	A’lâlıgı ol serv-i gül –âma düşürdüm	-	-	+
199.	Merhaba ey şem’-i -ânım	+	+	+
200.	Bülbül-i şûrideem –âd eylerim	+	+	+
201.	Zülfi teg kıldı –a/etim	+	+	+
202.	Vücûdım mülkini –âb	+	+	+
203.	Gösterme bana –ânım	+	+	+
204.	Şeb-i şevkimde –ârım	+	+	-
205.	Şerâb-ı zevk-i la’lin –ûrım	-	+	-
206.	Aglatma beni cevr ile –ârım	+	+	+
207.	Göster yüzüni –âlim	+	+	+
208.	Dil-i dîvânemi –âre ‘arz itsem	+	+	+
209.	Görsem ol hûr-likâyı –er söylerim	+	+	+
210.	Gelsem kapuna –em	-	+	-
211.	Derd-i belâ-yı ‘ışka –â	+	+	+
212.	Cebhe-i dilde yazup –em	+	+	+
213.	Subh-ı demle gonca-i –nim	+	-	+
214.	Hüsnün güneşin –aya değişmem	+	-	+
215.	Bana nâvek-i mahabbet –ânım	+	-	+
216.	Cüdâ kıldı beni –’izârımdan	+	-	+
217.	Bir kadi serv-i bülend –în	+	-	+
218.	Ruhın nâzikdir –erden	+	-	+

219.	Gönül ruhsâre meyl –âyı neylersin	-	-	+
220.	Yetiş ey Hızr –âmetden	+	-	+
221.	Yakma cânım –ârımdan sakın	+	-	+
222.	Mest itdi beni –ûn	+	-	+
223.	Hırâm itdikçe ol –a/enden	+	-	+
224.	Bir perî yazdı –ûn	+	-	+
225.	Ol saçı Leylî –ûn iden	+	-	+
226.	Usandım bâg-ı ‘ışk –âzdan	+	-	+
227.	Peyâm-ı müjde-i –ülden	+	-	+
228.	Gamdan azâd olmadım –âyım şimdi ben	+	-	+
229.	Keder-i hâl-i elem –r olur bir gün	-	-	+
230.	Şâh-ı bâg-ı bihişt –âdır hüsn	+	-	+
231.	Sakınmaz mı o Leylî –ûnumdan	+	-	+
232.	Çeşme-i çeşmim –etin	+	-	+
233.	Çerâg-ı dil yanar –ândan	+	-	+
234.	Ser-i gisûya- âne sen	-	+	-
235.	Bir şahsa -en	-	+	-
236.	Görüp hâk-i derin –âlar çıkdı çeşmimden	-	+	-
237.	Kesb eyle- âneyi pûş ko	-	+	-
238.	Zevkyâbım fakr – ûnâ itmem ser-fürû	-	+	-
239.	Kenâr-ı lutfa- etlü	-	+	-
240.	Teşne dil la’l-i şeker –ânın eyler arzû	+	-	+
241.	Degildir hatt-ı sevdâ –û	+	-	+
242.	Hat degildir ‘ârızın –û	+	-	+
243.	Baht- agla	-	+	-
244.	Sal pûte-i – âl ile	-	+	-
245.	Niyâz eylersem –âze	+	-	-
246.	Gel gel getür –bâde	+	-	-
247.	Zülfüni genc-i mahabbetde –emcesine	+	-	-
248.	Fikr-i şem’-i ‘ârızınla –âh	+	-	+
249.	Sa’âdet hânesinden –âz ile	+	+	+

250.	Ey bâd-ı sabâ zülf-i –ânıma değme	+	+	+
251.	ol bir –ânına sübhâna'llâh	+	+	+
252.	O şehin cezbe-i – ârına sübhâna'llâh	+	+	-
253.	Yine düşdi gönül –âze	+	+	+
254.	Verd-i ruhsârın okurdım –ân yüzüne	+	+	-
255.	Felekde kevkeb –âna geldükçe	+	+	-
256.	Halîlim düşdi –âne	+	+	+
257.	Çeküp ebrûların –âne	+	+	+
258.	Sorınca teşne dil –ûnı	+	+	+
259.	Çemende bûy-ı gül –âvâzelendürdi	-	+	+
260.	Göster bana –ârımı	+	+	+
261.	Bezm-i felekde –âları	+	+	+
262.	Getür ey sakâ-i –emi	+	+	+
263.	Dâg-ı derûn-ı derdime –em bulunmadı	+	+	+
264.	Bahâr irdi yine –âyı	+	+	+
265.	Rûhın şem'i o meh-i –âyı unutdurdı	+	+	+
266.	Şem'-i ruhsârı –sûzânı	+	+	+
267.	Bahâr irdi gönül –ân idelim şimdi	+	+	+
268.	Ebrû hüsn içre –ehi	+	+	+
269.	Bana taht-ı gınâ –kâfî	+	+	+
270.	Söyündü nûr-ı şem' –et didikleri	+	+	+
271.	Ey vücûdı –et mahzeni	+	+	-
272.	Burc-ı bedende dâg-ı -gibi	-	+	-
273.	Göreyin kim taht-ı –ârı	+	+	+
274.	Nedir bu âteş-i –âdı	+	+	+
275.	Ne bulur ehş-i fenâ –âdan gayrı	+	+	+
276.	Zülfi sevdâsı ile –âne beni	+	+	+
277.	Rûşen itdi dîde-i –ânımı 'ayn-ı 'Alî	+	+	+
278.	Gönül çâh-ı zenahdânındadır –ânı	+	+	
279.	Yakdı yâ Rab âteş-i –et beni	+	+	+
280.	**Terci' -bend** Hakîm u Hayy u –âr -âdandur	+	+	+

281.	**Terkib-bent** Felek-veş tâc-ı –âhım var	+	+	+
282.	**Terkib-bent** Sanman bizi kim –estüz	**-**	**+**	**-**
283.	**On ikilik bent** Geldim tapuna –âh	**+**	**+**	**+**
284.	**Müsemmen** Hamle kıldı –âr	+	+	+
285.	**Muhammes** Harîr-i ʻışk –âze	**+**	**+**	**-**
286.	**Muhammes** İrince rûhı kudsin -âye	-	-	+
287.	**Tahmis** Dehân-ı kâmımı –â	+	+	-
288.	**Terciʿ-bend** Nice bir - ânım	+	+	+
289.	**Müfredât** Gönül gösterme –âya	+	+	-
290.	**Müfredât** Zamâne sofusuna –etdür	+	+	-
291.	**Müfredât** Hamâkatle bir –eklik	**+**	**+**	**-**
292.	**Müfredât** Her kim ki –âs	+	+	-
293.	**Müfredât** Hırs idüp –dikene	+	+	-
294.	**Müfredât** Bakdım nazar- ı –er	**-**	**+**	**-**
295.	**Müfredât** Murâdım dime –âk	**-**	**+**	**-**
296.	**Kıt'a** Burc-ı mahabbet -âh	**-**	**+**	**-**

1.1.1. Mesnevî

Ayntablı Hâfız'ın divanı, 52 beyitlik mesnevi nazım şekliyle yazılmış bir girişle başlamaktadır. Bu şiir klasik bir mesnevinin giriş bölümü şeklinde olup
1-18. beyitler besmele, 19. beyit hamdele, 20. beyit salvele, 21. beyit ashaba selam şeklindedir. 22-31. beyitlerde**;**. aşk, âşık, maşuk kavramları üzerinde durur. 32-38. beyitlerde**,** şairler ve şiir üzerindeki düşüncelerini söyler.

39.beyitte zahide seslenir, burada zahid tasavvuftan anlamayan kişidir ve sözün şekline takılıp, manasını görememektedir. 40-49. beyitlerde, zahide divan şiirindeki kavramların, tasavvufi anlayıştaki karşılıklarını anlatır. Şairin bu beyitleri şiir anlayışını ilan eden bir manifesto şeklindedir ve şair divanının başına bu açıklamaları koyarak eserinin tasavvufi bir bakışla

okunması gerektiğini okuyanlara söylemek ister.

Vasf-ı hüsnini beyân eyleyeyim
Ma’na-i şi’ri ‘ayân eyleyeyİm[59]

kâse kalb-i safâ
mey ‘ışk u mahabbet[60]

hat-ı ruhsârı Kur’ân’dur
zülfi esrâr-ı Hudâ pinhândur[61]

la’l-i şîrîni hadîs-i nebevî
ma’nada birdür anın la’l u beni[62]

mürşid-i kâmil pîr-i mugân
mey-hâne câyı olupdur pinhân[63]

çeşmi ‘ayn-ı vefâ ehl-i dile
Nazar itdikce sana neş’e gele[64]

gamzesi meyle işâretdür anın
tîr-i müjgânı beşâretdir anın[65]

50. beyitte, tasavvufi terimlerin özeti budur, bu şiirler böyle okunmalıdır, der.

Istılâhâtı budur muhtasarı
Eyle bu vech ile hüsn-i nazarı[66]

---

[59] Ayntablı Hafiz Divanı, Mes. I, 31.b.
[60] a.g.e. , 40.b.
[61] a.g.e., 43.b.
[62] a.g.e., 44.b.
[63] a.g.e., 45.b.
[64] a.g.e., 48.b.
[65] a.g.e., 49.b.

51. beyitte, Allah zikrinin ve fikrinin yüceliğini anlatır.

52. beyitte şair, Allah'a der-i ‘ışkından reddetmemesi için yalvararak mesneviyi tamamlar.

Hâfız mesnevinin, besmele bölümündeki şu beyitlerde aşağıdaki harfleri vererek okuyucudan birleştirmesini ister.

1. beyitte "elif", 8. beyitte "sin" , 10. beyitte "mîm", 11. beyitte "lâm", 12. beyitte "hâ", 13. beyitte "râ", 14. beyitte "hâ", 15. beyitte "nûn" , 16. beyitte "yâ" harfini vererek ve 14. beyitin ikinci dizesinde de "**‘Afv u gufrânına bir esmâdır**" diyerek bizi "ism-i lehu yâ Rahmân" ibâresine ulaştırmak istiyor olsa gerek, yalnız "rahmân" kelimesinin "mim" ve "elif" harfleri için beyit yazılmamış, veya elimizdeki nüshalarda eksik ya da "elif" ve "mim" harfini yukarıda verdiği için tekrar vermeyip iki kere kullanılsın istemiştir. Hâfız muammalardan hoşlanan bir şairdir. Nazmü'l-Ferâ'îd'in girişinde de ismini muamma şeklinde vermiştir.

Bakma zâhid sakın eşkâl-i söze
Hep hakîkatle îmâ oldı bize

1.1.2. Gazeller

Hâfız'ın divanında 279 gazel vardır. Hâfız Arap alfabesinde yer alan bütün harflerle gazel yazmıştır en çok "ra", "za", "mim", nun", "elif" harflerini kullanmıştır. "ra" 50, "za"30, "mim"28, "nun"27, "elif"" harfinde 25 gazel vardır.

Hâfız'ın divanında yer alan gazellerin beyit sayıları en çok kullanılandan en az kullanılana doğru şöyledir:

7 beyit: 157

---

[66] a.g.e., 50.b.

5 beyit: 105
8 beyit: 9
6 beyit: 7
9 beyit: 2
10 beyit: 2
11 beyit: 2
13 beyit: 1

Hâfız gazellerinde okuyucuyu yormayan, anlaşılır, akıcı bir dil kullanır. Divan edebiyatına alaka duyan herkesin çok rahatça okuyabileceği, anlayabileceği, üstelik zevk alacağı bir usluba sahiptir Hâfız.

Hâfız okuyucuyu yormayan Türkçe gazellerinin yanında Arapça, Farsça mülemmalar da yazmıştır.

Hâfız'ın gazellerini genel olarak aşk, ayrılık, muhabbet temaları üzerine kurmuştur. Lirik bir şairdir. Bunun yanında peygamberimize yazdığı gazeller ile tasavvufi yönü ağır basan gazeller de Hâfız'ın divanında önemli bir yer tutmaktadır.

Hâfız peygamberimiz için 7 gazel yazmıştır. Bunlar divanda yer alan 4, 25, 43, 54, 55, 69, 109 nolu gazellerdir. 54. gazelin redifi de "–dîdâr-ı Muhammed"dir . Hâfız'ın peygamberimize yazdığı gazellerden örnekler:

Yâ Rasû'l-allâh meded kıl Hâfıza bir nîm nigâh
Ol zamân izn-i şefâ'atdan olur îmâ sana[67]

***

[67] Ayntablı Hafiz Divanı, G.4, 7.b.

Hâfız ne kadar na'tin anın zikr ider isen

Günde ola zerre

Deryâ d'ola katre

Ekmel olanı nice sitâyiş ide kemter

Ey nâkıs-ı bînâ

Ey kâmil-i dânâ [68]

***

Öldürürsün Hâfızı bu hecr ile dirse nola

Dâmen-i vaslın dutup rûz-ı kıyâmet el-gıyâs[69]

***

Ta'yîr ider ol çihremi dîdâr-ı Muhammed

Od gibi yakar cânımı ruhsâr-ı Muhammed[70]

***

El-meded ey kaşları yâ tîr-i müjgân el-meded

Gönlümi kıldı hayâl dîde-i hayrân el-meded[71]

***

Yâ Rasû'l-lallâh kemâl-i ihtiyâcım var sana

Kıl şefâ'at Hâfıza mahşerde yâ hayre'l-beşer[72]

***

Gelüp mihr-i nübüvvet mu'cizâtı sende hatm oldı

Belî bir barmagın kılsa işâret ayı depretmez

Şefâ'at bahrısın mevc-i emânın bâd-ı rahmetle

Ki düşse katresi ma'sîyet-i deryâyı depretmez

Dutupdur yâ Rasûlallâh şefâ'at dâmenin Hâfız

Ki ol 'izz-i huzûr-ı Hakka sensiz pây depretmez[73]

---

[68] a.g.e., Müs.25, 7.b.
[69] Ayntablı Hafiz Divanı, G.43, 8.b.
[70] a.g.e., G. 54, 1.b.
[71] a.g.e., G. 55, 1.b.
[72] a.g.e., G. 69, 7.b.

Hâfız'ın tasavvufi yönü ağır basan gazelleri:

Hâfız'ın divanı genel olarak değerlendirildiğinde Hâfız'ın tasavvuf ekolüne mensup olduğu görülmektedir. Bu görüşün doğruluğu Hâfız'ın mesnevisinin 40-50. beyitleri okunduğunda daha iyi anlaşılır. Hâfız'ın şiirlerinde "târik-i vasl, dâmen-i pîr-i mugân, kûşe-i mey-hâne, hırka-yı fakr, hûm-ı vahdet, kesret-i dünyâ, fakr u fenâ, tecerrüd tahtının sultânı, dehr-i dûn, pîr-i mugân destinden şerbet çekmek, harâbât ehli, hane-i fenâ, hırka-i 'ışk…" tasavvufî terimler kullanılmaktadır. Hâfız'ın tasavvufi boyutu olan şiirler yazdığını destekleyen beyitler aşağıda verilmiştir:

Tarîk-i vaslı dutdım hecr-i 'âlem pâyidârımdır
Bu hâlim reh-nümâ ol kûy-ı cânâne karârımdur

Tecerrüd bâgına girdim selâmet sâyesin buldım
Bu 'âlem neydügin bildim hemîşe böyle kârımdur[74]

Geçüp geşt-i ferâsetle bu deryâ-yı mülevvesden
Selâmet sâyesinde pâk-dâmen olmamız yegdür[75]

Ol kes ki özin görmeye kem özge özinden
Erbâb-ı me'ârifde olursa yine kemdür[76]

Rehi Hakka sülûk itse kaçan bir mübtedi nâ-dân
Kusûrın binde bir 'ârifde kâmil ehl-i hâl örter

[73] a.g.e., G. 109, 6, 7,8. b.
[74] a.g.e., G. 63, 1,2. b.
[75] a.g.e., G.82, 3.b.
[76] a.g.e., G. 83, 2.b.

Harâbât ehline sordım teninde hîç libâsın yok
Didi özge hâlim var şehâ bir köhne şâl örter[77]

Bu hâne-i fenâda seher kârbân-ı gam
Esb-i teferrüc ile bu Hâfız göçer gider[78]

Bagladın teşne dili Hâfız der-i mey-hâneye
Ol ocag-ı şeyh-i kübrâ nezre kurbânın mı var[79]

Ham-ı gîsûsını fikr eylemege kıl denlü
İstikâmet üzere kalb-i selîm isterler[80]

Hâdim-i pîr-i mugânuz la'lden bir câm içün
Mey perestüz sâkin-i hâk-i reh-i mey-hâneyüz[81]

Kârbân-ı ehl-i tecrîdiz reh-i vuslatda kim
Çıkmaga Hâfız der-i dünyâda nevbet bekleriz[82]

Hâfız'ın farklı konularda yek ahenk gazelleri de vardır: 177. gazelinde bülbül, 223'te hamam, 226'da terzilik temalarını işlemiştir.

1.1.3. Bentler

Hafız'ın divanında terci῾-bend, terkib-bend, muhammes, tahmis gibi çeşitli bent örnekleri yer alır. 287 numaralı musammat şiir de bir "Elif-name"dir. Yani şiirin her bendinde sırasıyla alfabenin her harfi kafiye olarak kullanılmıştır.

---

[77] a.g.e., G. 95, 3,4. b.
[78] a.g.e., G. 100, 5.b.
[79] a.g.e., G. 101, 7.b.
[80] a.g.e., G. 108, 6.b.
[81] a.g.e., G. 113, 3.b.
[82] a.g.e., G. 126, 7.b.

Hâfız'ın dindar yönü bentlerde daha çok ön plana çıkar, okuyucuya dünyanın geçiciliği, asıl varılacak yerin ahiret olduğu, nefisle mücadelenin zor olduğu gibi mesajlar verir.

1.1.4. Müfretler

Hâfız müfretlerinde didaktik bir uslup gösterir. Hâfız'ın dili müfretlerinde gazellerine göre daha serttir. Hatta kimi müfretleri biraz kabadır.

1.2.Vezin

Ayntablı Hâfız'ın divânında kullandığı aruz kalıpları ve bu kalıpları hangi şiirinde kullandığı aşağıda verilmiştir.

Bahr-i Remel :

1. Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

G1,2. G2, G4, G6, G7, G8, G9, G10, G 11, G12, G14, G15, G17, G 18, G19, G21, G22, G27, G28, G30, G31, G32, G34, G37, G40, G42, G43, G45, G49, G50, G51, G52, G53, G55, G56, G57, G66, G67, G68, G69, G70, G73, G74, G75, G85, G87, G88, G89, G92, G93, G94, G97, G101, G102, G112, G113, G115, G116, G117, G123, G124, G125, G126, G129, G131, G132, G138, G142, G143, G144, G145, G146, G148, G149, G153, G156, G160, G161, G165, G167, G173, G176, G177, G179, G180, G182, G186, G187, G188, G191, G192, G195, G199, G200, G201, G209, G212, G213, G221, G224, G225, G228, G230, G232, G238, G240, G242, G247, G248, G262, G271, G277, G279, B284

2. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

G20, G60, G61, G79, G108, G151, G157, G174, G175, G189, G193,G251, G252, G254, G266, G268, G275, G276, B288, Müf. 293

3. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün

G215

4. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Mesnevi

Bahr-i Hecez

1. Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

G13, G16, G26, G35, G36, G38, G39, G44, G46, G47, G58, G62, G63, G64, G65, G71, G72, G76, G77, G80, G81, G82, G84, G86, G90, G91, G95, G96, G99, G103, G104, G105, G106, G107, G109, G111, G114, G118, G119, G120, G121, G122, G127, G133, G134, G135, G136, G139, G140, G141, G147, G154, G155, G158, G159, G162, G163, G164, G168, G169, G170, G171, G178, G181, G185, G190, G194, G202, G204, G205, G208, G216, G218, G219, G220, G223, G226, G227, G229, G231, G233, G234, G236, G239, G241, G245, G249, G253, G255, G256, G257, G258, G259, G264, G265, G267, G269, G273, G274, G278, B280, B281, B285, B286, B287, Müf.289, Müf. 290, Müf. 291

2. Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün G24, G54, G59, G83, G98, G137, G183, G196, G197, G198, G203, G206, G207, G214, G222, G237, G250, B282, B283, Müf.292, Müf. 294

3. Mef'ûlu Mefâ'îlün Mef'ûlu Mefâ'îlün

G210, G246

4. Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

Mef'ûlü Fa'ûlün

Müs.23, Müs.33, Müs41, Müs.128

5. Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün

Mef'ûlü Fa'ûlün

Mef'ûlü Fa'ûlün

Müs.25

Bahr-i Recez

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'îlün Müstef'ilün G130

Bahr-i Muzâri'

1. Mef'ûlu Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

G3, G5, G29, G48, G78, G100, G110, G150, G152, G166, G172, G184, G211, G243, G244

2. Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

G235, G261, G263, G270, G272

2. Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün

G260

Bahr-i Münserih :

Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

G217

Bahr-i seri'

Müstef'ilün Müstef'ilün Fâ'ilün

Kıt'a 296

***

Müfred 295
Mefāʿīlün Feʿilātün Faʿūlun

1.3. Kafiye ve Redif :

Hâfız'ın divanında genellikle tam kafiye kullanmakla birlikte, zengin ve

yarım kafiyeli şiirler de vardır.

Dâmen-i pîr-i mugândır melce-i pinh***ân*** bana
Kûşe-i mey-hânedir hâb-ı sebât-ı c***ân*** bana[83]

Gönül şem'-i ruh-ı yâre yanup perv***âne*** oldın dut
Virüp vaslına cânın nâ'il-i cân***âne*** oldın dut[84]

Reşk ider gül yüzlerin görse gül-i ra'n***â*** sana
Şevk ider ruhsârın üzre bülbül-i şeyd***â*** sana[85]

287. şiir bir "Elif-name" olması bakımından kafiye örgüsü yönüyle ayrıcalık sergiler.

Hâfız şiirlerinde genellikle Türkçe redifler kullanmıştır. Hâfız'ın kullandığı kafiye ve redifler nazım şekillerinin incelendiği tabloda verilmiştir.

2. DİLİ

Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan bazı kelime ve ekleri Hâfız'ın divanında görebiliriz.

kamu I/8, anın I/18, ana I/20, dahı I/21, ana I/27, dutuban I/27, ana I/32, anlara I/33, neydügin I/37, anın I/42 anın I/44, olupdur I/45, kanda I/47, anın I/49, anın I/51, anı I/52, anınçün 6/7,ol 7/6, inen 9/4, ana 10/1, lâf urup 12/6, inen 16/5, anınçün 19/1, lâf ur- 34/6, irgürsen 105/7, ana 108/3, berk urup 112/3, anınçün 114/4, olmagıl 186/1, aluban 189/8, irişdür 281/2, ol 254/4, kande 296

[83] Ayntablı Hafiz Divanı; G.6
[84] a.g.e., G. 38
[85] a.g.e., G. 8.

2.1. Atasözü ve Atasözü Hükmünde Söyleyişler

Hâfız'ın şiirlerinde fazla atasözüne rastlanmaz. Tespit ettiğimiz atasözlerini ve bu hükümdeki cümleleri aşağıda verdik.

Göz karardup iki kâfir bir müselmân öldürür.	G.66/1
Hasmın sitemin duymamak ol hasma sitemdür.	G.83/1
Ol kes ki özin görmeye kem özge özinden	G.83/2
Kurb-ı sultân âteş-i sûzânedir	G.93/4
Od üstünde çemen bitmez	G.122/4

2.2. Deyimler

Hâfız'ın divanında yer alan deyimleri ağaşıda sıraladık.

'aklı dagıl- 23/6
agzı sulan- 252/5
âhım çıkarır göklere 203/2
aldı 'aklım 113/2
alem çek- 78/2
almaz gözüne 277/3
ayaga düş- 201/7
ayaga düş-196/7
ayagı çek- 9/7
ayagı üzre dur- 189/3
ayagın öp- 129/6
ayân eyle I/31
bagrın kan id-101/5
bagrını kân eyle- 107/2
bahş-ı cân itmek …yolında 186/4

baş eg- 14/1
baş eğmez iken 222/2
başın egmez kıl kadar 11/6
başına sevda yetür-71/12
bir içim su [vir] 22/4
bükdi belim 23/4
cân at- 115/4
cân virüp yolında 225/5
ciger kân ol- 269/4
dâme düşür- 198/4
dile düş- 23/7
döküp …kan 181/1
düşdi sevdâna 31/5
el bagla- 32/3
el bagla- 33/1
elden ayaga düş- 76/5
elden gid- 196/7
fikr eylemez kıl denlü 119/1
fursat bekle- 126/6
gel Allâh'ı seversen saklama 99/5
giyünüp başdan ayaga 177/5
göz açdur- 46/5
göz id- 26/7
gözüm yaşın revân it-12/4
hâk ile yeksân 6/3
hak itme defterden 218/7
hâke salup yüzlerini 189/2
hırâmânı hırâmânı yürü- 249/1
it denlü ragbetlü 239/1
itme dem 17/3
kan agla- 11/5

kan agla- 8/6

kan dut- 140/3

kan eyle- 72/2

kan ile toldı gönül 173/4

kan it- 74/4

kara baht 81/3

kara gün 53/4

kara gün çek- 17/5

kara yazı 53/4

karâr it- 35/6

karâr it- 44/4

kıl denlü ‘ayân it- 114/1

koma elden 36/5

koydı yüzin hâke 189/4

koymaz elden gayretin 232/3

lâf ur- 2/6

lâf ur- 34/6

mûm gibi erit- 23/5

mûm kibi karşunda dur- 31/4

mûya dön- 146/2

mûya dön- 78/3

mûya döndür- 284/2

nigâh it- 14/7

özge ma’nâya çek-I/46

pâyına dâmânına düş- 128/2

pervâne tek yan-11/2

pes ol- 42/5

salma ayaga 262/1

ser-nigûn it- 13/4

söz çeküp agzından al- 9/5

uzun sevdâya düş- 15/3

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AYNTABLI HÂFIZ DİVANININ METNİ

Dīvān-ı ʿAyntābī Ḥāfıẓ Mecīd-zāde*

Bismiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm

I

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 İbtidā ẕikr idelim nām-ı Ḫudā
Her ḫayır işlerimiz ola edā

2 Besmeleyle idelim fetḥ-i dehān
Der-i daʿvāna ire dest ü zebān

3 Açıla ḥürmetine bāb-ı murād
Dil-i āvvāreleri eyle şād

4 Ḳoyma dilden anı ey ehl-i yaḳīn
Gelmeye yanıña şeyṭān-ı laʿīn

5 Vaṣfını eyleyeyin çün taḳrīr
Kʾola bir veche ḥaḳīḳat taʿbīr

6 Bād-ı esrār-ı Ḫudā mużmerdür
Olduġı maḫzen-i Ḥaḳḳ maẓhardur

7 "Elif"i servi gibi bālādur
Bāġ-ı vāḥdetde hemān bīnādur

8 Ṣanki dendāne-i "sīn" oldı ḳamu
Ṣadef-i ḥikmet içinde lüʾlüʾ

9 Baḥr-ı luṭfı gibi çekmiş anı Ḥaḳ
İrişilmez ötesine ancaḳ

---

* AN, KN Dīvān-ı Ḥāfıẓ ʿAbdü'l-Mezīd-zāde
1 AE 1b, 2a, 2b, AN-, KN 1b, 2a, 2b, 3a
2a der-i daʿvāna ire] der-i daʿavāt ide AE.
7a servi gibi] serv gibi KN.

10 ʿAyn-ı raḥmetdür aḳar “mīm”i müdām
Teşne-dillerdür aña ḫāṣıla ʿām

11 “Lām”ı çengāl-ı maḥabbetdür anıñ
Çalınur dilleri ʿāşıḳ olanıñ

12 Göz açup “hā” naẓarı bir yeredür
Ḥarem-i Ḥaḳḳa iki penceredür

13 Ḫancer-i ḳahr dinür ser-i “rā”ya
Ḥaḳḳa ser-keşlik iden aʿdāya

14 Ḥilmine sāye-i “ḥa” īmādur
ʿAfv u ġufrānıña bir esmādur

15 “Nūn” āġūş-ı ʿināyet oldı
Kūşe-i cāy-ı selāmet oldı

16 “*Ḳābe ḳavseyn*”*e müşābihdür “yā”
Tīr-i dil-sūza nişān “*ev-ednā*”**

17 Būy-ı ḫōş-būyı sanasın güldür
Bāġ-ı ʿiṣmetde hemān sünbüldür

18 Ḳāmeti şekli anıñ şöyle ki ḫūb
Verd-i ruḫsārı ider cez̠b ḳulūb

19 Ḥamd ol Allāh’a ki ol Rabb-i eḥad
Ḥayy u Ḳayyūm Ezel u Ferd u Ṣamed

20 Hem ṣalātiyle selām aña müdām
Yaʿni maḥbūb-ı Ḫudā Aḥmed-nām

21 Daḫi āline ve aṣḥābına hem
Buldılar bezm-i ṣafāsiyle kerem

22 İtdi çün baḥr-ı maḥabbet ġaleyān
Ḳıldı ġavvāṣ-ı irādet cevelān

---

*Necm Süresi 53/9. ayet “İki yay arası kadar”
** Necm Süresi 53/ 9. ayet “Belki daha da yakın olmuş”
18a şekli] şekl KN

23 Eylediñ ism-i Vedūd'ıñı ẓuhūr
ʿIşḳ ile oldı dil-i ʿāşıḳ nūr

24 Kendi nūrıñ yaḳup itdiñ iclā
Ḫāne-i ʿāleme çün virdi żiyā

25 Ṣaldı āyīne gibi ʿaks-i ʿiẕār
Görünür anda vücūdıñ her-bār

26 İdecek aña maḥabbetle naẓar
Ṣaçdı aṣdāf-ı ḥayādan dür-i ter

27 Bildiler ʿāşıḳ idiġiñi aña
Cümlesi yüz dutuban didi saña

28 Ey Vedūd-ı ezelī Ḥaḳḳ u Ḳadīm
Bize bu āteş-i ʿışḳ oldı nedīm

29 Çünki ʿāşıḳlıġı īcād itdiñ
Ḥüsn-i maʿşūḳ ile irşād itdiñ

30 Nʾola gösterseñ o maḥbūb-ı dili
Ḳıl musaḫḫar bize ol bī-bedeli

31 Vaṣf-ı ḥüsnini beyān eyleyeyim
Maʿna-i şiʿri ʿayān eyleyeyim

32 Ḫaṭ-ı ruḫsārına dil-sūz ġazel
Kim naẓīre ideyin aña güzel

33 Çün kelāmında didi "*veʾş-şuʿarā*"*
Anlara tābiʿ olan oldı ġavā

23b ʿışḳ ile] ʿışḳla KN
26b dür-i ter] dürdür AE
28a Ḥaḳḳ-ı ḳadīm] Ḥayy u Ḳadīm KN
31 AE -
* Şuara Süresi 26/224 "Şairler"
33a çün] çü KN
33b ġavāyā] ġavā KN

34 İbtidā vāde-i ibhāma ḳodı
Baʿdez-ān rütbe-i İslāma ḳodı

35 Naẓm-ı Kurʾān'da olan īmādur
Ṣonra illā ile istisnādur

36 Gösterür lafẓını işʿār-ı mecāz
İder ammā ki ḥaḳīḳatdan āġāz

37 Ehl-i ḥāl maʿnasına vāṣıl olur
Neydigin maḳṣad-ı dil ḥāṣıl olur

38 İbtidā itdi anı bāde ile
Ehl-i ʿışḳ ola dil-i sāde ile

39 Baḳma zāhid ṣaḳın eşkāl-i söze
Hep ḥaḳīḳatle īmā oldı bize

40 Kāseden ḳalb-i ṣafā oldı murād
Mey ider ʿışḳ u maḥabbet īrād

41 Yaʿnī kim baḫş-ı hidāyetdür bu
Sebeb-i cāh-ı velāyetdür bu

42 İtmedi bāde ile kim meşḳi
Olmaz ādem ki anıñ yoḳ ʿışḳı

43 Ḫaṭ-ı ruḫsārı anıñ Ḳurʾān'dur
Zülfi esrār-ı Ḫudā pinhāndur

44 Laʿl-i şīrīni ḥadīs̱-i nebevī
Maʿnada birdür anıñ laʿl u beñi

45 Mürşid-i kāmil ile pīr-i muġān
Cāy-ı mey-ḫāne olupdur pinhān

46 Ehl-i dil olan olur bunı fehīm
Özge maʿnāya çeker ol ki leʾīm

34a ibhāma ḳodı] īhāma ḳodı KN
42a bāde ile] bād ile KN

47 Çün mükedder ola mir᾿āt-ı dili
Ḳanda kim göre o vechi güzeli

48 Çeşmidür ʿayn-ı vefā ehl-i dile
Naẓar itdükce saña neş᾿e gele

49 Ġamzesi meyle işāretdür anıñ
Tīr-i müjgānı beşāretdür anıñ

50 Iṣṭılāḥātı budur muḫtaṣarı
Eyle bu vech ile ḥüsn-i naẓarı

51 Muṭlaḳā ẕikri anıñ evlādur
Cümleden fikri anıñ aḥlādur

52 Ḳalb-i Ḥāfıẓ saña ʿazm itdi meded
Der-i ʿışḳıñdan anı eyleme red

[GAZELLER]
ḲĀFİYE-i ELİF
1
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 **Ḳad edāre᾿l- ke᾿sü li᾿l- ʿuşşāḳi fī-nādī᾿l-Hudā***
Ṭālib-i ẕevk-i ḥaḳīḳat nūş ider mi ibtidā

2 Zümre-i ehl-i ṣafāda mıdur istilzām-ı ʿışḳ
Kim bulur nūşunda ẕevḳ-i laʿl-i maḥbūb-edā

3 Bezm-i ḫāṣü᾿l-ḫāṣa kim ister ṭarīḳ-i müstaḳīm
Eylesün ol mürşid-i pīr-i muġāna iḳtidā

4 Ḥālet-i ʿışḳ-ı ḥaḳīḳat nūş-ı meydür dem-be-dem
Eyler ol ḥālet deminde cānı cisminden cüdā

51a ẕikri anıñ] ẕikr anıñ KN
51b fikri anıñ] firk anın KN
1 AE 2b, AN 1a, KN 3a, 3b
* Hidayet meclisinde aşıklar için gerçekten kadehi çevirdi.
4b deminde] deminden AN

5 Ol ki ehl-i ẕevḳe söyler eyle terk-i nūş-ı mey
Dinse kim mümkin midür tenkīr-i taʿrīf-i Ḫudā

6 Mübtelā-yı derd-i ʿışḳa kim budur dermān-ı vaṣl
Dem-be-dem cānāne ʿāşıḳ eylesün cānın fidā

7 Bī-nihāye ẕevḳ buldıñ meyden ey Ḥāfıẓ bu dem
Laʿl-i cānān ile ḳıldıñ ʿışḳ ẕevḳin ḫoş-edā

2
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey muḳaddes ẕāt-ı bī-mānendiñe yoḳ ibtidāʾ
Kim görür āyīne-i künhüñde bir vech intihā

2 Māder-i vaḥdet vilādetden müberrā oldıġı
Bir eḥad küfv olmadı mevcūd ola kim mā-sivā

3 Ṣad hezārān sālhāda neşṭ-i esb-i ṣāʿiḳā
Ger olursa mümteniʿdür menzil-i vaṣl-ı fenā

4 Naḳş-ı ʿālem ṣūretin mirʾāt-ı ḳudretden göre
Kim teveccüh idemez vech-i taġayyür zātıña

5 Sen bilürsin sen seni ancaḳ bilür Ḥāfıẓ bunı
Sırr-ı tevḥīd ile anı eyle yā Rab āşinā

3
Mefʿūlu Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 ***Yā men yerāʾl-ḫalāʾiḳü fī külli ḥālihā****
Sensin esīr-i ʿışḳ olana gösteren rehā

2 Sevdā-yı genc-i ḥüsnüñe ḳoydıñ dili esīr
Zülfüñ ʿaceb ki eylediñ ol gence ejdehā

5b dinse kim] dine kim AN
2 AE 2b, AN1a, KN-
3 AE 2b; AN 1a, 1b; KN 3b
* Ey yaratılmışları bütün hallerinde gören.
2b ol gence] o gence AE

3 Vaṣlıñ metāʿın almada göñlüm ki müşterî
Dutmuş elinde ṣurre-i cān naḳdi dir behā

4 ʿIşḳıñ odından aldı göñül ẕevḳ-i vuṣlatı
Buldı meẕāḳ-ı laʿliñ ile ġāyet iştihā

5 Yā Rab belā-yı ʿışḳa giriftār Ḥāfıẓ'am
Vir ol belāya vuṣlat-ı yār ile intihā

4
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey nübüvvet menzilinde rütbe-i aʿlā saña
Vey risālet pāyesinde "*ḳurb-ı ev-ednā*"**saña

2 Geldi *"sübḥāne 'lleẕī isrā "****ki seyr-i vāṣlıña
Kim müyesser oldı ancaḳ bu şeb-i esrā saña

3 Maḳṣad-ı Ḥaḳsın ezel bu cümleden sensin ġarażČün teʿalluḳ itdi evvel ḳudret-i Mevlā saña

4 Ol risālet ʿarṣasındaʾldıñ fażīlet menzilin
Nice dem yeldi yügürdi yitmedi Mūsā saña

5 Nūş-ı laʿliñde ebed buldı ḥayātı Rūḥ-ı Ḳuds
Teşne-dildür āb-ı ḥayvān tek leb-i ʿĪsī saña

6 Baḥr-ı luṭfından çıḳarmış cevher-i yek-dāneler
Olmamışdur bir ḥaḳīḳat cevheri hem-tā saña

7. Yā Rasūʾl-allāh meded ḳıl Ḥāfıẓ'a bir nīm nigāh
Ol zamān iẕn-i şefāʿatdan olur īmā saña

5
Mefʿūlu Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Yā Rab o māh rūyı sen it āşinā baña
Olsun ṭarīḳ-i vaṣla bu şeb reh-nümā baña

---

4 AE 3a; AN 1b, KN 3b
** Necm Süresi 53/ 9. ayet "Belki daha da yakın olmuş"
*** İsrā Süresi 17/1 Her şeyden münezzeh olan .Allah götürdü.
6a cevher-i yek dāneler] cevheriñ tek dāneler KN] ceheriñ dānelerin AN
5 AE 3a; AN 1b, 2a; KN 4a

2 Luṭf it hidāyet eyle reh-i menbaʿ-ı meyi
Göster o rāhı kim ola senden yaña baña

3 Düşdim firāḳ-ı derd ile ben ẓulmete ġama
Āb-ı ḥayāt-ı cām-ı Ḫıżr kim ṣuna baña

4 Mecrūḥ-ı tīġ-i ġamze-i cānane dil müdām
Vir nūş-ı lāʿl-i yār ile bir dem şifā baña

5 Bezm-i ṣafā-yı ʿışḳda ḥarāretde kim göñül
Sun cāmı sāḳī defʿ-i ġam it ibtidā baña

6 Faḳr u fenāda milket-i ʿışḳ içre dil emīr
Ol mülk-i ʿālī cāhım ile vir beḳā baña

7 Bu ḥāl-i Ḥāfıẓ olmadı yā Rab saña nihān
Vir vaṣl-ı ẕāt-ı pākiñe bir meh-liḳā baña

6
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Dāmen-i pīr-i muġāndur melce-i pinhān baña
Kūşe-i mey-ḫānedür ḥāb-ı sebāt-ı cān baña

2 Gel beni menʿ itme zāhid bu reh-i mey-ḥāneden
Azdurup ṭoġrı yolumdan olma sen şeyṭān baña

3 Ehl-i tecrīdem ki dutdım rāh-ı selb-i mā-sivā
Var yoḳ aʿlā ve ednā ḫāk ile yeksān baña

4 Zaḫm-ı tīġ-i ʿışḳ-ı yārdan sīnesi çāk olmayan
Görmeyen bu derdi ġāfil ḳılmasun dermān baña

5 Ṣohbet-i feyż-i leb-i cām ile ḳıl kāmil beni
Ṣun mükerrer virme sāḳī sāġar-ı noḳṣān baña

2b o rāhı kim] o rāh ki KN
6a emīr] esīr AN
7b pākine] pākle AN, KN
6 AE 3a, AN 2a, KN 4a

6 İzdiḥām-ı zāhid eylerse bizi dūr-ı behişt
Mesken-i bāġ-ı cināndur sāye-i cānān baña

7 Nūş idersin sāġar-ı laʿl-i lebi Ḥāfıẓ müdām
Kim anıñçün dirler imiş vālih-i ḥayrān baña

7

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Reşk ider hüsniñ görüp ol ḫūrşīd-i raḫşān saña
Arż ider noḳṣanlıġın her şeb meh-i tābān saña

2 Bezm-i ḥüsniñde iki şemʿ-i Ḫudā yanmış meger
Oldı bu pervāne-yi bī-kes bu şeb mihmān saña

3 Sākin-i taḫt-ı bahāsın kim bugün şāhānesin
Ḫādim-i cāh-ı melāḥat Yūsuf-ı Kenʿān saña

4 Şemʿ-i ruḫsārına yandıñ ey göñül pervānevār
Kim müʾe<u>ss</u>ir ola mı hīç āteş-i sūzān saña

5 Bezm-i ʿālemde görür kim gün yüziñ meh ruḫlarıñ
Ṣubḥ u şām raḳṣ ider şevḳiñle bu devrān saña

6 Bāġ-ı fürḳātde fiġān eyle dem-i ṣubḥ-ı hezār
Kim vire būy-ı tebessüm ol gül-i ḫandān saña

7 Ḳoyma Ḥāfıẓ dāmen-i luṭfın eliñden dil-beriñ
Bir kerem kānı ider elbette bir iḥsān saña

8

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Reşk ider gül yüzleriñ görse gül-i raʿnā saña
Şevḳ ider ruḫsārıñ üzre bülbül-i şeydā saña

2 Bāġ-ı ḥüsniñden gelüpdür būy-ı vuṣlat ʿāşıḳa
Mesken ey ḥūr-i liḳā çün cennetüʾl- meʾvā saña

---

7 AE 3a, 3b; AN 2a, 2b; KN 4b
2a ḥüsnünde] ḥüsniñle AN
4a yandıñ ey göñül] yandı bu göñül AN; pervānevār] pervānedür AE, AN
8 AE 3b, AN 2b, KN 4b, 5a

3 H̱āk-i pāyiñ sürme-i çeşm eylemişler ḥūr-i ʿayn
Ḳāmetiñ fikrine düşmiş baş eger ṭūbā saña

4 Ser-nigūn olmuş benefşe zülf-i ḫoş būyıñ görüp
Mest-i çeşm olmuş dem-ā-dem nergis-i şehlā saña

5 Sīne-i sünbül ḳararmış ḫaṭṭ-ı sevdā tek yanup
Şerḥ idüpdür bāġrı ḳanıñ lāle-i ḥamrā saña

6 Fürkatiñden cām-ı sāḳī bāde tek ḳan aġladı
Teşne-i laʿl-i lebiñden sāġar-ı ṣahbā saña

7 Baḥr-ı dīdem mevc urup her demde tökme gevheriñ
Ey dü çeşm-i Ḥāfıẓ eyler göz görüp deryā saña

9
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Mesken-i taḫt-ı belādur pāye-yi devlet baña
Eşk-i gül-gūnum ḥabābı leşker-i şevket baña

2 H̱ırḳa-yi faḳrı giyündim egnüme şāhāne ben
Ol libās-ı salṭanatdur ḳılmışım zīnet baña

3 Ey kemān ebrū düzüpdür göñlime ṣaf ṣaf ʿaceb
Nāvek-i müjgānıñı ol dīde-i āfet baña

4 Çeşm-i ḫışmiyle baḳup ol pādişāh-ı mülk-i nāz
Kim virir dārāt-ı ḥüsn ile iñen dehşet baña

5 Söz çeküp aġzından aldı ẕevḳ-i laʿliñ gül-femiñ
Ṣordıġınca bülbül-i dil verdi ḫoş leẕẕet baña

6 Ḥamdülillāh niʿmet-i ḳudretlerinden virmedi
Leẕẕet-i dīdār-ı cānān gibi bir niʿmet baña

6b lebiñden] lebiñdür AN, KN
9 AE 3b, AN 2b, 3a; KN 5a
1b ḥabābı leşker] cenāḥ-ı leşkerAN
4a baḳup] yaḳup AN
4b iñen dehşet] iki dehşet AN

7 Bezm-i kes̱retden ayaġı çekdim ey Ḥāfıẓ bugün
Vāde- i fikr-i maḥabbet kūşe-i vaḥdet baña

10
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bāġ-ı ruḫsārıñ ki dirler cennetüʾl-meʾvā aña
Pāsbān-ı gülsitāndur bülbül-i şeydā aña

2 Ḳaşlarıñdur ḳābeḳāvseyn āyet-i tīr-i müjeñ
İtdi Cebrāʾīl nişān-ı ḳūrb-ı ev-ednā aña

3 Ḳāmet-i mevzūnıñı görmüş ḥicābıñdan meger
Ser-nigūn itmiş anıñçün ḳāmet-i ṭūbā aña

4 Mīve-i şāh-ı feżāʾil kim seniñ ẕātıñdadur
Yetmemişdür bir ʿaṣā ile yed-i Mūsā aña

5 Çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı laʿliñe kim Ḥıżr tek
Zülf-i sevdāñ ile düşmişdür leb-i ʿĪsā aña

6 Ol nigāh-ı çeşm-i elṭāfıña kim biñ cān ile
Sevdügim bir ben degül meftūn olan dünyā aña

7 Āsitān-ı bāb-ı luṭfıñ ḥākidür Ḥāfıẓ müdām
Ḥamdülillāh kim virilmiş rütbe-i aʿlā aña

11
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Şuʿle-i ḥüsnüñ ki dirler ḫūrşid-i raḫşān aña
Revnaḳ-ı zülfüñ görenler dir meh-i tābān aña

2 Eyleyüp dīdārıñ ārzū şemʿiñe pervāne tek
Yansa kim teʾs̱īr ider mi āteş-i sūzān aña

3 Ġamze-i fettānıña bir cān virirse il nola
Ẕevḳ u şevḳiyle viririm ben de biñ bir cān aña

---

10 AE 3b, AN 3a, KN 5a, 5b
5b düşmişdür leb-i ʿĪsā] dūş mıdur leb-i ʿĪsā AE, AN
11 AE 4a, AN 3a, 3b; KN 5b
3a il nola] ol nola AN
3b şevḳiyle] şevḳiñle AN

4 Būs-ı ḫāliñ ḳāṣd idüp dil düşdi dām-ı zülfiñe
Kim meger itseñ nola bir dānecik iḥsān aña

5 Dīde-i pür-ḫūnıma her dem dirim ḳan ağlama
Hīç ḳabul itmez naṣīḥat eylerim efġān aña

6 Yoluña cān vermede dil başın egmez ḳıl ḳadar
Başıñ içün ṣal ḫaṭ-ı ruḫsār ile fermān aña

7 ʿIyd-ı vuṣlatda görüşmek ister iseñ yār ile
Eyle ey Ḥāfıẓ dil-i bī-çāreñi ḳurbān aña

12
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey felek yetmez mi her şeb āh u efġānım saña
ʿAks-i ḫūr-ı ṣubḥ tek bir gün düşer ḳanım saña

2 Gezme yārim giceler gerdūn ile tā ṣubḥa dek
Nāgeḥān noḳṣān gelür ey māh-ı tābānım saña

3 Pertevi ḥüsnüñden almış ẕerre tek nūr āftāb
Rūz u şeb raḳṣ-ı felek mihr-i dıraḫşānım saña

4 Gel ḫam-ı ebrūñ ile itme gözüm yaşın revān
Kim yeter bu raʿd-ı āhım berḳ-i lemʿānım saña

5 Taḫliye ḳıl ḫāneñi ol māh-rūyla ey felek
Gel murādım üzre dön bir gice mihmānım saña

6 Lāf urup dirseñ geçer ol māh ile devrim
Gösterürdim ben de māhım olsa devrānım saña

7 Ḥāfıẓ'ı ḳoydıñ şeb-i fürḳatde bir meh-rū içün
Nola dirseñ gösterürüm rūz-ı pinhānım saña

6b Başıñ içün ḫaṭṭ-ı ruḫsār ile ṣal fermān aña AN,KN
12 AE 4a, AN 3b, KN 5b, 6a
4a gözüm] göziñ AN
5a ḫāneni] ḫāneneAE]; ol māhruyla] ol māh devriyle AN
7b gösterürüm] gösteririm KN

13

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Şuʿā-ı ḥüsn-i zülfüñden seniñ ḫūrşid ü māh peydā
Benim de dūd-ı āhımdan olur ebrū siyāh peydā

2 Çıḳar feyż-i naẓar dem dem seniñ ol ʿayn-ı luṭfıñdan
Olupdur ʿāşıḳ-ı maḥzunlara bir ḫoş nigāh peydā

3 Düşerdi Yūsuf-ı Kenʿān dil-i çāh-ı zenaḫdāna
Nihān-ı fitne-i iḫvān içün olmuş o çāh peydā

4 Der-i ʿışḳ içre dervīşem felek ne ser-nigūn itmem
Olupdur dūd-ı āhımdan başımda bir külāh peydā

5 Şeb-i vuṣlatda ḳalmış ḫāk-i pāyiñ küḥl-i ʿayn-ı çerḫ
Viṣāliñ kūyına iṡriñ idüpdür şāh-ı rāh peydā

6 Benim bu ʿışḳıma şāhid felek devrinde rūz u şeb
Yakup āhım odı itdi iki ʿādil güvāh peydā

7 Ṭuṭuşdurdı günāhıñ külḫanıñ çün āteş-i küstāḫ
Derūnıñdan niçün ey Ḥāfıẓ olmaz her gün āh peydā

14

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Küfr-i zülfüñ göreli baş egmedi īmān baña
Başıñ içün vir ḫaṭ-ı ruḫsār ile fermān baña

2 Eglenürken çeşm u ebrūsiyle dil fikr eyleyüp
Virdi teşvīş güft u gūlar ġamze-i fettān baña

3 Ḳaşları “yā”dan çekilme tīr-i müjgānın görüp
Ey göñül ḳılma teneffür ṭaʿn ider ol cān baña

13 AE 4a, AN 3b, 4a; KN 6a
5b iṡriñ idüpdür] emriñ idüpdür AN
14 AE 4a, 4b, AN 4a, KN 6a, 6b
3a müjgānın] müjgānı KN

4 Yanalı pervāne tek şemᶜ-i ḥalīl-i göñlüme
Gel gülistān oldı ġayrı āteş-i sūzān baña

5 Dime ey zāhid baña sen terk-i rüsvā eyle gel
ᶜĀşıḳım ben terk-i rüsvā eylemek noḳṣān bana

6 Zülf-i sevdāñ ile göñlim rūz u şeb farḳ eylemez
Şemᶜ-i ruḥsārıñla rūşendür şeb-i hicrān baña

7 Fikr-i dīdār ile ey Ḥāfıẓ esīr-i zülf-i dil
Raḥm idüp bir nīm nigāh itmez mi ol cānān baña

15
Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Laᶜliñ ey ḥūr-i liḳā tek āb-ı kevs̱erdür baña
Ġonce-i ḫoş-bū dehānıñ dürc-i şekkerdür baña

2 Pāsbān-ı bāg-ı ḥüsnüñ bülbül-i dil ṣubḥ u şām
Ey gül-i ter ruḫlarıñ çün verd-i aḥmerdür baña

3 Bir uzun sevdāya düşdi dil ḫaṭ-ı ruḫsār ile
Kim bu sevdāyı viren zülf-i muᶜanberdür baña

4 Leyle-i Ḳadr ü Berāt ol zülf-i müşkīniñ seniñ
Ḫaṭṭ-ı ruḫsārıñ maḳāl-i āha defterdür baña

5 İtmez iseñ ey felek mihriñle rūşen göñlimi
Şemᶜ-i ruḫsārı anıñ mihr-i münevverdür baña

6 Ḫaṭ ṣalup teslīm-i ᶜārıż itdi ey dil müjde bād
Cāh-ı mülk-i ᶜışḳ-ı cānānım muḳarrerdür baña

4a ḥalīl-i] ḥalīli AN
5a,b rüsvā] rüsvāy AN
7a esīr-i] seyr-i AE
15 AE 4b, AN 4a, 4b; KN 6b
3a uzun] uzaḳ AE,AN
5b Şemᶜ-i ruḫsārı] şemᶜi ruḫsār anıñ AE
6b cÀh-ı mülk-i èışú-ı cÀnÀnım] cÀh-ı èışú-ı mülk-i cÀnÀnım KN

7 Dem idüp rūyında gördim göñlimi Ḥāfıẓ anıñ
İnşā᾿allāh vaṣl-ı cānānım müyesserdür baña

16
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 **Elā yā eyyühe᾿ṣ-ṣūfī lenā ʿışḳun velā tenhā*
Ve fīhi ḥāletün uḫrā ve entüm ġāfilun ʿānhā

2 Sevelden ġamze-i fettānın ol şūḫ-ı dil-ārānıñ
ʿAcep ḫoş olmadın gitdiñ benimle sen de ey cān ha

3 Başıñda zülf-i sevdāsı eliñdeyken ayāġ-ı laʿl
Düşüp ol çeşme-i āb-ı ḥayāta Ḫıżr tek ḳan ha

4 Viṣāliñ ḳaṣd idüp pervāne tek şemʿine cān verdiñ
Ezelden bu idi maḳṣad gönül var imdi ḫoş yan ha

5 Nişān-ı nāvek itme çoḳ dili cān ḳaşları yāya
İñen ḳıyma o maẓlūma hele sen de ölüm ṣan ha

6 Maḳām-ı küfr-i gīsūda yatur ʿāşıḳların göñli
Ḫilāfından ḥazer ḳıldım budur īmānım inan ha

7 Şarāb-ı nāb nūş itmiş bu gün mestānedür Ḥāfıẓ
Çalar şemşīr-i ʿışḳ ile ṣavul zāhid yolından ha

17
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Ḫāl-i müşgīniñ ki dirler fitne-i cāndur baña
Zülf-i ḫoş-būyıñ dem-ā-dem ʿanber-efşāndur baña

---

16 AE 4b, AN 4b, KN 6b, 7a
*Dikkat et ey sufi bizde bitmeyen bir aşk vardur.
Ve o aşkta öyle başka bir hal vardır ki siz ondan gafilsiniz.
3a eliñde iken] elde iken AN
3b āb-ı ḥayāta Ḫıżr tek] āb-ı ḥayāt-ı Ḫıżr tekKN
4b ezelden] ezelde KN
5a dili] dil-iAE, KN
6b ḫilāfından] ḫilāfında AE
7a şarāb-ı nāb] şarābı nābı AN
7b çalar şemşır-i] celād şemşır-i AE
17 AE 4b, AN 4b, 5a; KN 7a
1b zülf-i ḫoş-būyıñ] vefḳ-i ḫoş-būyıñ KN

2 Fitne-i ḫāliñle ġamzeñ tīġi ḳaṣd-ı cānıma
Ḫaṭṭ-ı ruḫsārıñ oḳurlar ḳaṭʿ ı fermāndur baña

3 Būs-i laʿliñle saña ġamz eylemiş ġamzeñ beni
Ḥaḳ bu derin itme dem bu ʿayn-ı bühtāndur baña

4 Şemʿ-i ruḫsār ile ḳıldı kim beni ḫōş teşne-leb
Nūş-ı laʿliñ bir nefes gūyā ki dermāndur baña

5 Eglenüp zülf-i ġam ile bir ḳara gün çekmedin
Şemʿine pervāne tek cān virmek āsāndur baña

6 Gözleriñden ey kemān ebrū deger var göñlüme
Ġālibā kim bu ṭoḳunan tīr-i müjgāndur baña

7 Baġladıñ Ḥāfıẓ dili zülfeyne gizlü dīn dutup
Ol büt-i nevresteniñ çün küfri īmāndur baña

18
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ġamze-i ġammāz ile dil oldı cānāndan cüdā
Tīġ-i çeşm ḫışm ile itdi cismimi cāndan cüdā

2 Fitne-i ḫāliñle göñlüm eyledi terk-i vaṭan
Āh kim oldı mürġ-i dil zülf-i perīşāndan cüdā

3 İtme ḫışm ile naẓar ben bendeñe ey ḳaşı yay
Olmasun şāyed nişānım tīr-i müjgāndan cüdā

4 Ḫaṭṭ-ı ruḫsārıñ ṣalup yüzden düşürdiñ göñlümi
Oldı ḫār-ı ġamla bülbül verd-i ḫandānḍan cüdā

5a çekmedin] geçmedi AN
18 AE 5a, AN 5a, KN 7a, 7b
3a ḳaşı yay AN] ḳaşı ya KN] ḳaşı kemān AE
5b aṣdāf-ı çeşmim dürr-i] çeşm-i dür AN, KN
6a zülfi tek] zülf tek AN, KN
4b zamān ki] zamān kim AN

5 Ey gözüm iñletme baḥr-ı dil hevā-yı zülf ile
Kim olur aṣdāf-ı çeşmim dürr-i mercāndan cüdā

6 Zülfi tek ḳoydıñ şeb-i hicrānda göñlüm ey felek
ʿĀḳıbet itdiñ beni ol māh-ı tābāndan cüdā

7 Nūş-ı laʿlin ḳaṣd idüp Ḥāfıẓ ki gitdiñ ẓulmete
Zülf-i sevdāsiyle düşdiñ āb-ı ḥayvāndan cüdā

19
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Raḥm idüp ḳılmaz naẓar bu dīde-i pür-nem baña
Kim anıñçün aġlarım göstermedi bir dem baña

2 Seyl-i eşkimle beni rüsvā-yı ʿālem eyleme
Ey gözüm nūrı ḥaẕer ḳıl gülmesün ʿālem baña

3 Ṭaʿne-ı aġyār ile göñlüm perīşān oldı çün
Geldi ḫoş zülfi hevāsiyle bu deñlü ġam baña

4 Ḳaşlarıñ miḥrāb idündim ey melek-sīmā seniñ
Ol zamān ki emr olundı secde-i Ādem baña

5 Ol ḫam ebrūñ ile yüzden düşürdiñse beni
Kim yeter fikr-i viṣāl-i ruḫlarıñ hem-dem baña

6 Būṣ-ı ḫāliñ ḳāṣd idüp dil kaʿbe-i ḥüsnüñ ṭavāf
İtdüginde teşne-leb ṣun sāġar-ı zemzem baña

7 ʿĀlem efġānıñ temāşāsında ey Ḥāfıẓ seniñ
Çoḳ sirişk-i āl seyr itdürdi bu dīdem baña

---

19 AE 5a, AN 5a, 5b; KN 7b
5a düşürdiñse beni] düşürdüñ sen beni AN
6b İtdüginde] İtdüginden AN, KN

20
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
1 Eyledim naḳd-ı dili ġamze-i fettāna fedā
Cānımıñ cevheri laʿl-i dür-efşāna fedā

2 Rişte-i cānla göñlümde muḳayyed ʿışḳıñ
ʿÖmrimiñ ḥāṣılı ol zülf-i perīşāna fedā

3 Mest-i çeşmiñ göz ider çünki belā oḳlarına
Ey kemān ebrū nişānım tīr-i müjgāna fedā

4 Beni āteş-peres itdi seniñ ol şemʿ-i ruḫıñ
Nola itsem dili ol āteş-i sūzāna fedā

5 Bu ne Ḥāfıẓ dil-i pervāne gibi şemʿa yaḳup
ʿĀşıḳıñ resmidür itmek cānı cānāna fedā

21
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Maṭlab-ı aʿlāsın ey cānā bugün kim sen baña
Çün seni maḥbūb idindim fiʾl-ḥaḳīḳa men baña

2 Āşiyān-ı murġ-ı dil ol gülşen-i ḥüsniñ seniñ
Eyledim ol cenneti dīdār içün mesken baña

3 Sevdigim yüz döndürür tenden dile cānım
Dostlarıñla dostum düşmenleriñ düşmen baña

4 Ol ṣaçı Ley lī beni Mecnūn idüpdür şöyle kim
Virdi bu ḥāl-i cünūñ seyr-i ser-i ḳūhen baña

---

20 AE 5a, AN 5b, KN 7b, 8a
1b cevheri] cevherni AN, KN
2a rişte-i cān ile] rişte-i cānıma KN, AN
21 AE 5a, AN 5b, KN 8a
1b men] ben KN
2b cenneti dīdār]cennet-i dīdār KN
3a dile cānım] dili cānım KN
3b dostum düşmenleriñ] dostum vü düşmanlarıñ KN
4a Leylī] Leylā KN] leyl AN
4b seyr-i ser kūhen bāña] seyr-i sergerin baña AE

5 Āteş-i ṭaʿn-ı ḥasūde yanmadan yegdür hemān
Şemʿ-i cānānda geçinmek ey göñül ehven baña

6 Bülbül-i şūrīdeveş gülşende pür-şevḳ olmadan
Yegdür ol hemvār ile hem-dem olup külḫan baña

7 Āşinālıḳ itmede Ḥāfıẓ nihān itdi seni
Kūşe-i vīrāne-i dil oldı ḫoş maḫzen baña

22
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Zülf-i müşkīnin açup ṣalmaz o nāzük-bū baña
Geh girer ebr altına geh gösterür meh-rū baña

2 Bu ġazāl-i göñlümi ṣayd eyledi ebrū kemān
Tīr-i müjgānın atup ol dīde-i āhū baña

3 Sançup eṭrāf-ı dile yir yir o müjgān oḳların
Murg-ı göñlüm çün ḳafes düzmiş kemān ebrū baña

4 Tīġ-i hecriñle şehīdim Kerbelā-yı ʿışḳda
Vir Ḥüseyn ile Ḥasen ʿışḳna bir içim ṣu baña

5 Düşdi sevdāsiyle dil çāh-ı zenaḫdāna meded
Yalvar ey Ḥāfıẓ çeküp ruḫdan ṣala bir mū baña

23
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün

1 Mest itdi dili bāġ-ı ruḫuñda gül-i ḥoş-bū
Ey ġonce-i raʿnā
Eyle dem-i ṣubḥ ile anıñ vuṣlatın ārzū
Ey bülbül-i şeydā

5b cānānda] cānāndan AN
22 AE 5b, AN 6a, KN 8a, 8b
1b geh gösterür] hem gösterür AN] kāh gösterür KN; rū] būy AN
1a bū] rūy AN
2a ġazāl-i göñlümü] ġazeli göñlimi AE
3a eṭrāf-ı dile] eṭrāfa dile AE
23 AE 5b, AN 6a, 6b; KN 8b,9a

2 Ḳoyma dili ḫār-ı ġam-ı hicrānda muḳayyed
Luṭf eyle ḫalāṣ it
Bend eyleye ḫāṣ-ı ḥareme ʿanber-i gīsū
Ey sünbül-i sevdā

3 Hicriñ elemi eyledi bu göñlümi ġamgīn
Vaṣlıñla sevindür
Biñ cān ile sevdim seni gül ruḫları dil-cū
Ey ḫūb-ı dil-ārā

4 Bükdi belim ey ḳaşı kemān nāvek-i müjgān
Debrendi nişānım
ʿAḳlım aluben siḥr ider ol dīde-i āhū
Ey gözleri şehlā

5 Mūm gibi eritdi beni şemʿiñ odı dem dem
Maḥv oldı vücūdum
Yaḳdı şeb-i ġamda dili ruḫ şuʿlesi meh-rū
Ey şemʿ-i mücellā

6 ʿAḳlım daġıdup bu dil-i Mecnūn'ımı Leylī
Daġlara düşürdi
Daġlar çekilir sīneme dil ḳan ile memlū
Ey lāle-i ḥamrā

7 Endīşe-i laʿl-i leb-i cānān dile düşdi
Ṣun sāġarı sāḳī
Defʿ-i ġam idim aldı beni fikr ile ġāyġū
Ey cām-ı muṣaffā

8 Bend itdi dili bir periniñ zülfine Ḥāfıẓ
ʿAḳl itdi ziyāde
Dutdıñ yeri dīvāne ṣıfatlarla güzel ḫū
Ey ʿāḳıl-ı dānā

2b AE=KN]Bend eylese ḫāṣ her meh-i ʿanber-i gīsū AN
3b cān ile] cānla AN
4a ey ḳaşı kemān] ey ḳaş-ı kemān KN] belimi ḳaşı kemān AN
5b dili ruḫ] dil ruḫ AN
6b çekilir] geçilür AN
8b dutdıñ] ṭutdıñ AN ; yeri] yüri KN

24

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Ey bād-ı semen-bū çi ḫaber ez gül-i raʿnā
Hengām-ı seḥer nāle-zened bülbül-i şeydā

2 Bekler ḳafes-i ġamda bu dil-dūzın āzād
Şāyed ki nigehdārı bemen nergis-i şehlā

3 Fikr-i girih-i zülfüñ ider kāmımı maġmūm
Key mī dihed ān būy-ı güzīn sünbül-i sevdā

4 Bu neşʾe-i laʿliñle göñül mest-i müdāmdur
Sāḳī be-dih ān cāmı ki çün lāle-i ḥamrā

5 Mūsā gibi bir mürşid-i kāmil ṭaleb eyle
Ḥāfıẓ dil-i tū tā be-girift ān yed-i beyżā

25

Der naʿt-ı Nebī ṣallaʾllāhu ʿaleyhi ve selem

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün

1 Āyīne-i Ḥaḳsın sen ayā rūḥ-ı muṣavver
Ey nūr-ı mücellā
Ey ḳadri muʿallā
Senden görünür vech-i ḥaḳīḳat mutaṣavver
Ey vechi muṣaffā
Ey ḥüsni muvaffā

2 Reşk eyledügi yaşıña ol ʿarş-ı ʿalānıñ
Sevdā iledür ol
Daʿvā iledür ol

---

24 AE 5b, AN 6b, KN-
1a Ey yasemen kokulu rüzgar, ragna gülden ne haber var.
1b Seher vakti aşık bülbül ağlar inler.
2b Eğer ki baygın gözlü nergis beni korursa, gözetürse.
3b Sevda sümbülü; ne zaman o güzel, seçkin kokusunu verir.
4b Ey saki o sarhoş lale gibi olan kadehi ver.
5b Hâfız o beyaz eliyle senin gönlünü tutunca
25 AE 6a, AN 6b, 7a; KN-

Yoḳ anda ki zülfüñ gibi bir mūy-ı muʿaṭṭar
Ḫoş ʿanber-i sārā
Ḫoş sünbül-i sevdā

3 Kevs̱er lebiñe teşne seniñ ʿaynıña ḥūrī
Ol zeyn-i cināndur
Ol teşne-i cāndur
Ṭūbā ḳadiñi gördi ayaġına ṣalar ser
Ey ḳāmeti bālā
Ey zī yed-i ṭūlā

4 Ol cebhe-i pür-envere dinse nola sidre
Cibrīl oturupdur
Ḳurʾān getürübdür
Çün ṣaḥfa-i ruḫsārıña ḥoş oldı muḥarrer
Ol levḥ-i muvaḳḳā
Ol mekteb-i mevlā

5 Karşu duramaz söziñe ʿālem seniñ ey şeh
Fetḥ olsa dehānıñ
Debrense zebānıñ
Rām oldı seniñ ḥükmüñe her aṣġar u ekber
Ey mālik-i dārā
Ey şāh-ı z̲ī ṭıfl

6 Sevdā-yı ḳaşıñ Kaʿbe çün eyledi ḳıble
Ey ḳaşları miḥrāb
Ey ġamzesi ḫaṭṭāb
Taḳlīd ider ol enf-i muʿallā gide minber
Ey nuṭḳı cān iḳrā
Ey naʿmesi şettā

7 Ḥāfıẓ ne ḳadar naʿtin anıñ z̲ikr ider iseñ
Günde ola zerre
Deryā dʾola ḳaṭre
Ekmel olañı nice sitāyiş ide kemter

4a sidre AE] sūre ANT
5a şeh] şāh AN
6b minber] menzil AE
6b1iḳrā] efzā AN
7b ekmel olanı nice]ekmel ola mı ġonca AN

Ey nāḳış-ı bīnā
Ey kāmil-i dānā

ḲĀKİYE-i BĀ

26

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Beni sevdā ile ḫam eyleyen zülf-i dü-tādur hep
Şeb-i hicrānda bī-ḫāb eyleyen ol meh-liḳādur hep

2 Geçinür sāye-i zülfiñde kim ʿāşıḳlarıñ göñli
ʿAceb sırr-ı ilāhī ol bu ʿālem mübtelādur hep

3 Dağıtdıñ zülfiñi ḳıldıñ perīşān rāz-ı ḫoş-būyum
Anı taḥrīḳ iden kimdür bilürüm ben ṣabādur hep

4 Belā deştinde ey dil dīde-i āhūya aldanma
Gelen ol ḳaşları "yā"dan saña tīr-i belādur hep

5 O fikr-i zülf-i ebrū çeşm ü müjgān mūnisem ey dil
Ġam u cevr u belā hicrān benimle āşinādur hep

6 Göñül bu bezm-i ʿālemde der-i mey-ḫāneler cāyım
Bi-ḥamdi'lllāh baña bāb-ı saʿādetler güşādur hep

7 Şikāyet ḳılma ey Ḥāfıẓ o müjgān-ı maḥabbetden
Göz idüp kim anı cānān atan ol ḳaşı "yā"dur hep

27

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Var vücūdumda bilinmez derd-i pinhān ey ṭabīb
Gör ḳabūl eyler mi derdīm ile dermān ey ṭabīb

2 Hep bu derd-i fürḳat-i ʿışḳ içre taḥṣīl eyledim
Ḳābil-i ʿīlāc olur mı cism-i bī-cān ey ṭabīb

3 Gel baña el ḳatma nabẓım dutma dut derdim şudur
Oñulır mı kim yürekde olsa hicrān ey ṭabīb

---

26 AE 6a, AN 7a, 7b; KN 9a
1a ḫam eyleyen] hem eyleyen AE, AN
27 AE 6a, 6b ;AN 7b, KN 9a, 9b
3b oñılur mı] eyü olur mı AN

4 Kimseye ʿarż eylemem derdime dermān isteyüp
Siḥr deva-yı baḫş-ı cān eylerse Loḳmān ey ṭabīb

5 Dilde pinhān eylerim taḥṣīl-i ʿışḳımda ġamım
ʿĀşıḳa noḳṣān-ı ʿışḳ ol sırr-ı iʿlān ey ṭabīb

6 Dāmen-i pīr-i muġān dest-i dil-i üftādede
Kim ṣuna bir dem baña ol laʿl-i cānān ey ṭabīb

7 Nāle ü ġamdan açılmaz Ḥāfıẓ'ıñ göñli gözi
Görmeyince ḥüsn-i Yūsuf çeşm-i Kenʿān ey ṭabīb

28
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḫālimi rengīn iden āl-i ruḫ-ı cānāne hep
Göñlümi mest eyleyen ol sāġar-ı peymāne hep

2 Bezm-i ḥüsnünde hevā-yi zülf ile kim yeltenüp
Yanduran şemʿ-i ruḫ-ı yāre dili pervāne hep

3 Gamzesiyle ṣulḥ olup faṣl olmuş iken cān ile
Āh beni cāndan ayırdı ġamze-i fettāne hep

4 Küfr-i zülfüñden dil-i üftādeler tersā iken
Muʿciz-i ḥüsnüñ görünce geldiler īmāne hep

5 Kūşe-i çeşminde pinhān eyle Ḥāfıẓ göñlüñi
Nūş idenler cām-ı laʿliñ düşdiler bir yane hep

4a derdime,] derdümi AN, KN
5a ʿışḳımda] ʿışḳımdan AN, KN
5b ol] o KN; sırr-ı iʿlān] sırr-ı aʿlā AE
28 AE 6b, AN 7b, 8a; KN 9b
2a zülf ile] zülfle AN
2b dili pervāne] dil-i pervāne KN
3b ayurdı] ayuran KN
4a zülfüñden] zülfüñde AN, KN

29

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Çekmiş şuʿāʿı revnaḳ-ı ḥüsnüñden āftāb
İster muḳābil ola saña kim o bī-ḥicāb

2 Sen ber-ḳarār servsin ol duramaz döner
Görmez mi senin gāh dutar sāyeñi niḳāb

3 Raʿd-ı derūnım iñledür ol berḳ-i ʿārıżıñ
Dutdı anıñçün ey meh-i tābān yüziñ seḥāb

4 Ser-tāc-ı çerḫ-i nüh felegim kim ṣadr-nişīn
Ammā beni o sāye-i miḥr eyledi türāb

5 Ḥāfıẓ bu çerḫa bir meh içün minnet eylemem
Ḥaḳ virdi bize nīce meh-i şehr-i ʿAyntāb

30

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṭaʿn odından āteş-i dil-sūzım itmez ictināb
Bir ʿalevdür ḫāne-i ʿışḳı yaḳup eyler ḫarāb

2 Pūte-i sīnemde peykānlar düzüldi yer yerin
Ḳızdurur hicrān odı daġlar çeker ḫaṭṭ-ı ṣavāb

3 Bilmez ol zāhid benim derd-i dil-i bīmārımı
Kim ṣunar bīhūde efġān iddigim eyler ʿitāb

4 Ḳaldı bu murġ-ı göñül ḳayd-ı ḳafesde zār ilen
ʿAzm-i gülşen ḳılmaġa yā Rab ola mı fetḥ-i bāb

5 Çeşm-i ḫūn-rīzem töker ḳan rūzgār-ı ʿışḳdan
Dāne-i ekşim dutar kim baḥr-i ʿışḳ içre ḥabāb

6 Tīr-i hicrānıñdan ölsem ey kemān ebrū seniñ
Ẕevḳ-i peykānıñ göñülden çıḳmaz olsam da türāb

---

29 AE 6b, AN 8a, KN 9b, 10a
30 AE 6b, AN 8a, KN 10a
4a zār ilen] zārilik AN

7 Şükr ḳıl Ḥāfıẓ cihānda sen esīr-i ʿışḳsın
Kim esīr-i ʿışḳ olan görmez ḳıyāmetde ʿaẕāb

31
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 H̱am ḳılar cānā miyānım āh-ı hecriñ rūz u şeb
Añdurur kim teşne-i dil-sūze her dem laʿl-i leb

2 Kūşe-i ġamzeñde dil mest-i ẖarāb olmış yatur
Kim dutar mey-ẖāne-i laʿliñde bir cām-ı ṭarab

3 Pādişāhım çeşm-i cellādıña ḳıldıñ iltifāt
*Ṭarfetü'l- ʿayn** içre ġamzeñ öldürüpdür bī-sebeb

4 Mūm kibi ḳarşuñda durdıḳça seniñ dīvāne dil
Şemʿ-i ruẖsārıñ odı yaḳdı fetīl-i cānı heb

5 Ḥāfıẓ'ıñ deşt-i ser-i kūyıñda bīhūde degül
Biʿż-żarūri düşdi sevdāña ider vaṣlıñ ṭaleb

32
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Per açar pervāne göñlüm şemʿ-i ruẖsārıñ görüp
Ẕevḳ ider ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bārıñ görüp

2 Ṭūr-ı kūyıñda tecellīden cemāliñdür ġaraż
Düşdi çün Mūsī-i göñül anda envārıñ görüp

3 Şöyle meyyālim seniñ ol ḳaşlarıñ miḥrābına
Yüz dutar el baġlayup dil ḥüsn-i hemvārıñ görüp

4 Zaẖm-ı ġamzeñden ġam-ı zülfüñde ḳaldı ẖaste-dil
Baḳmadıñ bir çeşm-i elṭāfiyle bīmārıñ görüp

---
31 AE 6b, 7a; AN 8b, KN 10a, 10b
* Bir dakika bile geçmeden, göz açıp kapayıncaya kadar.
32 AE 7a, AN 8b, KN 10b
1a per açar] per açup KN
4b bakmadın] baḳmadan AE

5 Bāġ-ı ruḫsārıñda Ḥāfıẓ gördügi niʿmetleri
Leẕẕet-i ẕevḳiñ ferāmuş itdi dīdārıñ görüp

33
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün

1 El baġlamışım Kaʿbe-i dīdārıña ḳarşu
Ey ḳaşları miḥrāb
Ḫāk-i ḳademiñ secdeñe itdi ṣürerek rū
Ey ādem-i şād-āb

2 Kevs̱er lebiñi cennet-i ḥüsnüñde görince
Dil ṣu gibi aḳdı
Bir ḥūr-liḳā sen gibi ġılmān ider ārzū
Ey laʿli şeker-nāb

3 Ḫāl-i ḫaṭ-ı müşkīnine ṣaldı beni sevdā
Dām-ı ġama düşdim
Murġ-ı dili ḳayd eyledi ol ʿanber-i gīsū
Ey ruḫları pür-tāb

4 Söylerler imiş ġamzeleriñ cānıma her dem
Bilmem ki ne derler
Ġālib bu ki cānımdan iderler beni ayru
Ey ġamzesi maġtāb

5 Āb eyledi şemʿ-i ruḫı bu ʿārıż-ı göñli
Ḥāfıẓ ne güzel ruḫ
Her dem gelüben çeşme-i dilden aḳar ol ṣu
Ey dīde-i seyl-āb

33 AE 7a, AN 8b, 9a; KN 10b
1b itdi] itdim KN
4a cānıma] cānımı AE] cānım KN

ḲĀFİYE-i TĀ

34

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 ʿArż-ı ḥālim tek yazıdur ḫaṭṭ-ı reyhānın dürüst
Ḫālime beñzetdiler zülf-i perīşānın dürüst

2 Göñlüm aldı göz göre güç eyleyüp ol ḳaşı yā
Düzdi sīnem üzre ṣaf ṣaf tīr-i müjgānın dürüst

3 Bāġ-ı ruḫsārıñda dil ḫār-ı ġamıñla eğlenür
Bülbüle hem-dem idüpdür verd-i ḫandānın dürüst

4 Ġonceler çāk-ı girībān itdüginde ṣubḥ-dem
Kıldı ḫoş āvāze ile bülbül elḥānın dürüst

5 Gerçi dağıtdı yüzünde zülfin ammā neyleyim
Göñlüm üzre ḳılmadı ol ʿanber-efşānın dürüst

6 Sevmişim cānānımı dilden diyü lāf urma gel
Cānını kim verdi cāndan sevdi cānānın dürüst

7 Mūy-ı küfr-i zülfine Ḥāfıẓ şeb-i vuṣlatda çün
Kim taʿallüḳ itdi ol dem ḳıldı īmānın dürüst

35

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

1 Ṣabā luṭf eyle bu derd-i nihānım yāre iʿlān it
Benim ḥāl-i perīşānım gibi zülf-i perīşān it

2 Getür būy-ı vefāyı cān meşāmından baña her dem
Kerem ḳıl vir ser-i zülf-i muʿanber vaṣl-ı cānān it

3 Şifā-yı vaṣl-ı cān-baḫşıñ dil-i bīmāre ḳıl merhem
Benim bu derd-i bī-dermānıma raḥm eyle dermān it

---

34 AE 7a, AN 9a, KN 10b, 11a
3b bülbüle hem-dem] bülbül hem-dem AN
35 AE 7b, AN 9a, 9b; KN 11a

4 Şehā ol leşker-i Hindūların yaġmāladı göñlüm
Meded imdāda gelsünler ḫaṭ-ı ruḫsāre fermān it

5 Göñül seyrān-ı ḥüsnüñde düşübdür ġurbet-i vaṣla
Elim al sāye-i zülfüñde bir şeb anı mihmān it

6 Ḳarār itdi ḥabībim murġ-ı dil ḥavf-ı ḫadengiñden
Teraḥḥüm ḳıl anı ol kūşe-i çeşmiñde pinhān it

7 Eger dirseñ ki ʿışḳım s̱ābit olsun ḫāne-i dilde
Temessük eyle Ḥāfıẓ küfr-i zülfin ḥıfẓ-ı īmān it

36
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Şehā zülfüñ gibi bir dem dile ṣubḥ[ī] nihān gel git
Perīşān eyler iseñ ḫāṭırım bārī ʿayān gel git

2 Beni terk eyleyüp ḫandān ferāmuş eyleyüp gitti
Benim genc-i ġam içre hem-demim yoḳ ey fiġān gel git

3 Hevā-yı ʿışḳa bī-pervā uçar murġ-ı göñül her dem
Viṣāliñ āşiyānına hümā-yı lā-mekān gel git

4 Seniñ o ḫāl-i ḥüsnünden şehāb-ı çerḫ-i genc reftār
Ne var bu ḥüsn ile devr-i felekde bir zamān gel git

5 Ne deñlü red iderse bāb-ı luṭfından seni Ḥāfıẓ
Ricā destin ḳoma elden hemān sen bī-rehā gel git

37
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Varma her bir bāġa ey dil gülşen-i zībā gözet
Ḳılma şem her ġonce-i ḫoş-bū gül-i raʿnā gözet

2 Girme şol bāġ içre kim būy-ı ḥaḳīḳat virmeye
Olma hem her ʿandelībe bülbül-i şeydā gözet

6a ḳarār itdi] firār itdi AN, KN]; ḫadengiñden] ḫadengde hem AN
36 AE-, AN 9b , KN –
37 AE 7b, AN 9b, 10a; KN 11b

3 Bezme dil-ber varma sāḳī-yi mey-i ḫoş olmasa
Çekme her cām-ı mükedder sāġar-ı ṣahbā gözet

4 Keşf-i sırr itme ḥaḳīḳat ne diyen nā-dāna gel
Kāmil-i ehl-i maʿārīf merdüm-i dānā gözet

5 Miftaḥ-ı genc-i viṣāl-i yār eger ister iseñ
Ejdehānıñ dut ser-i zülfüni bir Mūsā gözet

6 Laʿline meyl eyle cān virmekde ol muġ-beççeniñ
Bir Mesīḥāveş lebi iḥyā iden ʿİsī gözet

7 İster iseñ vaṣl-ı yāre Ḥāfıẓā ʿömr-i ṭavīl
Kāküli dil-ber gibi başıñda bir sevdā gözet

38
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Göñül şemʿ-i ruḫ-ı yāre yanup pervāne oldıñ dut
Virüp vaṣlına cānıñ nāʾil-i cānāne oldıñ dut

2 Alup bir pīr elinden çün ayaġ-ı laʿl-i cānānı
Nice teşne lebi reyyān idüp mey-ḫāne oldıñ dut

3 Belā deşti yer oldı leşker-i derd-i derūnuñdan
Çıḳup ol taḫt-ı ʿışḳ üzre bügün şāhāne oldıñ dut

4 Belī mihr-i felekveş ḫāli oldıñ devr-i ḥüsnüñde
Cihānı rūşen itdiñ ḫūrşid-i raḫşāne oldın dut

5 Eğer sırr-ı ser-i zülfeyn dilerseñ dutmaḳ ey Ḥāfıẓ
O māh ile şeb-i vuṣlatda bir pinhāne oldıñ dut

3a; dil-ber varma sāḳī] dilber-i sāḳī AE] dil-ber ü sāḳī KN; mey-i ḫoş] meyi ḫoş AN
6a eyle] eyleme AN
38 AE 7b, AN 10a, KN 11b
2b teşne lebi]teşne leb AN] bī-hūşları KN
3a derūnuñdan] derūnımdan KN

39
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Faḳaṭ ey dil o şūḫıñ seyr-i dīdārındadur ḥikmet
Şeb- i hicrānda ḳurb-ı şemʿ-i ruḫsārındadur ḥikmet

2 Meẕāḳ-ı bezm-i ḥüsn-i gūne gūne çoḳdurur ammā
O nūş-ı sāġar-ı laʿl-i şeker-bārıñdadur ḥikmet

3 Göñül ʿarż-ı fiġān itme gül-i ḫandāne bülbül tek
Ṣor ol ġonca-lebin kim ẕevḳ-i güftārındadur ḥikmet

4 Ne ḥāṣıldur o serviñ mīve-i ḥāl-i ḳıyāmında
Ṣalınsa şīve-i nāz ile reftārındadur ḥikmet

5 Yaturken ḫāb-ı nāz içre ruḫından būse aldıḳ da
Ḳaçan kim ġamzeler ġamz itse inkārındadur ḥikmet

6 Virür ḳalbe cilā baḳdıḳça mirʾāt-ı ruḫ-ı yāre
Dili pinhān iden ol ḫaṭṭ-ı jengārındadur ḥikmet

7 Metāʿ-ı ḥüsni seyr itdim diyü lāf urma ey Ḥāfız
Virüp naḳd-i dil ü cān ile bāzārındadur ḥikmet

40
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Cuz Ḫudāyı ez dü ʿālem kerden istiġnā ḫoş est
Teşne-dil ū bih-şoden dūr ez leb-i deryā ḫoş est

2 Server-i dünyā olup cām-ı żiyā nūş itmede
Bā-ṣafā-yı sāde-dil rā sāġar-ı ṣaḥbā ḫoş est

3 Zülf-i dil-berde göñül ol ṣubḥ tek her şeb nihān
Bā-żiyā rūşen şoden der sāye-i sevdā ḫoş est

---

39 AE 7b, AN 10a, 10b; KN 11b, 12a
2a ḥüsn-i] ḥüsni KN
7a metāʿ-ı ḥüsni] metāʿ-ı ḥüsn KN, AN
40 AE - , AN 10b, KN-
1a İki alemde Allah'tan başkasına muhtaç olmamak hoştur.
1b Susamış gönüllerin deniz kenarından uzakta olması hoştur.
2b Güzel, hoş rahat bir gönül için şarap kadehi hoştur.
3b Sevdanın gölgesinde ışıkla aydınlanmak hoştur..

4 Dām-ı ġaflet bekleyüp murġ-ı ḳader teşrīdden
Der bülend-i kūh-ı Ḳāf-ı bā-sıfat-ı ʿAnḳā ḫoş est

5 Her şeyiñ encāmını fikr eylesün ʿāḳil olan
Ez temāşā-yı cihān endīşe-i ferdā ḫoş est

6 Ġamzesinden ḳıl ḫaẕer zülfünde yārıñ giç hele
Rāḥat-ı cān her ki ḫāhed ḳūşe-i tenhā ḫoş est

7 Merḥamet ile tekellüm defterin imżā idüp
Ḥāfıẓā ez güfthā-yı nā-sezā īmān ḫoş est

41
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün

1 Zeyn eylemiş ol gülşen-i ruḫsārıñı göñül
Ol verd-i leṭāfet
Gelmiş oḳuya ṣubḥ ruḫıñ verdini bülbül
Ol murġ-ı feṣāḥat

2 Dirlerse eger kim nedür ol dāġ-ı siyāhıñ
Āyīne-i dilde
Pür itdi göñül şīşesini lāle vü sünbül
Ol bāġ-ı beşāşet

3 Gördim ki dutar ġonce-deḥānıñ o şīrīn-leb
Bildim ḳoḳar ağzı
Ṣordım didi perverde bu laʿl ile ḳaranfül
Ol cām-ı ifāḳat

4b Kaf dağının yüksekliğinde Anka kuşunun sıfatı hoştur.
5b Dünyayı seyretmek yarının endişesinden hoştur.
6b Yalnızlık isteyen her bir ruhun rahatı hoştur.
7b Ey Hâfız uygun olmayan sözlerden iman daha hoştur.
41 AE 8a , AN 10b, 11a; KN 12a
1b1 ol] O AE
3a1 ḳoḳar] ḳoḫar AN

4 Aldı gözine göñlümi bir şūḫ-ı tīr-endāz
Ḳaşları muḳavves
Virdi tir-i müjgānı ile ḫayl-i taḫayyül
Ol gözleri āfet

5 Fikr-i ḫaṭ-ı ruḫsārı dili eyledi ġam-gīn
Ṣan mūya dönüpdür
Sevdā-yı ser-i zülfi ile ṣaldı teʾemmül
Ol ḳadd-i ḳıyāmet

6 Pervāne gibi şemʿine yansam dil u cāndan
Ḫākisteri olsam
Gösterse baña silsile-i rāh-ı tavaṣṣul
Ol nur-ı hidāyet

7 İster ki çıḳa murġ-ı göñül ġam ḳafesinden
Bāġ-ı ruḫ-ı yāre
Ḥāfıẓ açılur elbet aña eyle taḥammül
Ol bāb-ı selāmet

ḲĀFİYE-i S̱Ā

42

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 İdemez envār-ı sevdā revnaḳ-ı tārıñla baḥs̱
Āftāb-ı ʿālem-ārā şemʿ-i ruḫsārıñla baḥs̱

2 Açamaz bir dem dehānıñ ġonce-i nuṭḳ-ı kelīm
Ol feṣāḥat gülşeninde ḳīlsa güftārıñla baḥs̱

3 Mürdeye cān virmede dutmaz leb-i Īsī hemīn
Ger eger dutsa leb-i laʿl-i şeker-bārıñla baḥs̱

4 Gerçi Yūsuf taḫt-ı ḥüsn üzre belī sulṭān-ı ḫūb
Ḳılamaz cez̠b-i dil-i ʿuşşāḳı dīdārıñla baḥs̱

7a ḳafesinden] ḳafesinde AE
42 AE 8a, AN 11a, 11b; KN 12b
1a tārıñla] nārıñla AE
2b ḳılsa güftārıñla] ḳīl u güftārıñla AE
3a dutmaz lebi] dönmez leb-i AE
4b ʿuşşāḳı] ʿuşşāḳ KN

5 Bāġa gelseñ pes olur çün ḳāmet-i şimşādlar
Ḫāk-ı pāye yüz sürer ḳıldıḳça reftārıñla baḥs̱

6 Muʿciz-i ḥüsnüñ görüp īmāna geldi sāḥirūn
Ejdehāveş itdiler çün zülf-i ṭarrārıñla baḥs̱

7 Ġonce tek ḫāmuş olupdur bülbül ey Ḥāfıẓ ʿaceb
Gülşen içre kim meger ḳılmış ola zārıñla baḥs̱

43
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 El-ġıyās̱ ey menbaʿ-ı baḥr-ı ʿināyet el-ġıyās̱
Düşmişim gird-āb-ı ʿışḳa bī-riyāset el-ġıyās̱

2 Mevc-i zülfüñ baḥr-ı hicrāne ṣalar geşt-i dili
Bir dem olmaz sāḥil-i hüsnüñde rāḥat el-ġıyās̱

3 Nāvek-i müjgānına almış gözüñ murġ-ı dili
Ey kemān ebrū emān eyle ṣıyānet el-ġıyās̱

4 Zülf-i būyıñ ḳaṣd idüp şemʿiñe yandı dil hemin
Bu ne sevdādur beni aldı ḥarāret el-ġıyās̱

5 Vāde-i ẓulmetde ḳoydı küfr-i zülfüñ göñlümi
Hem-rehimdür rāh-ı vaṣlıñda ḍalālet el-ġıyās̱

6 Gösterir zāhid baña her dem ṭarīḳ-i mescid
İsterim meyḫāne-i rāh-ı hidāyet el-ġıyās̱

8 Öldürürsüñ Ḥāfıẓ'ı bu hecr ile dirse nola
Dāmen-i vaṣlıñ dutup rūz-ı ḳıyāmet el-ġıyās̱

5a pes] pest AN
43 AE 8a, 8b; AN 11b, KN 12b
2a zülfüñ] zülf AE] Zülfi AN

ḲĀFİYE--i CİM

44
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Beḳā mülkine sulṭān olmaḳ isterseñ fenādan geç
Eger ṭālib-i dīdār iseñ ey dil mā-sivādan geç

2 Cihānıñ künhüni idrāḳ idüp gördiñ ne ṣūretde
Bakup āyīne-i İskender-i ʿālem-nümādan geç

3 Beni menʿ itme ey zāhid reh-i mey-ḫāneden ḳoy git
Der-i meyden geçem ben sen yüri bāb-ı riyādan geç

4 Düşüb her bir perīniñ dām-ı zülfünde ḳarār itme
Hümā tek per açup ey murġ-ı dil saḳf-i hevādan geç

5 O yāriñ baḥr-ı ḥüsnünde hevā-yı zülf-i mevcinden
Bulup eyyām-ı furṣat ehl-i deryā tek ḳaradan geç

6 ʿAdüvler tīrin almış destine meydān-ı ʿışḳ içre
Ṣaḳın zaḫm-ı ihānetden ḥazer ḳıl bir yanadan geç

7 Dir ol zāhid güzellerden baña iġmāż-ı ʿayn eyle
Hemān dir göz göre Ḥāfıẓ o ruḫ-ten-i ḳuvādan geç

45
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Gevher-i baḥr-ı dili ḳılmış ruḫ-ı cānāne genc
Eylemiş iki ṣadefden lüʾlüʾ u mercāne genc

2 Ejdehāveş zülfin itmiş ism-i aʿẓamla ṭılısm
Ḫāl ṣanmañ ruḫlarında her biri bir dāne genc

3 Didim ey ġonce dehānıñda nedür mercān-ı laʿl
Didi bu baḥr-ı ḥayāt ol ḳaṭresi biñ cāne genc

---

44 AE 8b, AN 11b, 12a, KN 13a
5a mevcinden] mevcinde KN
45 AE 8b, AN 12a, KN 13a

4 Gevher-i sırr-ı lebin ṣordıḳda aġzın arayım
Didiler ol gevher-i laʿline bu mey-ḫāne genc

5 Sīne-i billūrına baḳdıḳda idrāk eyledim
Eylemiş dürr-i dil-i ʿuşşāḳını pinhāne genc

6 Naḳd-i cānım saḳlarım kām almaḳ içün çerḫden
Eylerim vīrāne dilde bir meh-i tābāne genc

7 Seyl-i eşkim ḳoymaz ey Ḥāfıẓ o çeşm-i gevherin
Bu zemīn-i dilde itdim bir ulu efġāne genc

46
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Şikest oldı mizācım ḳılmadıñ tedbīr-i dermān hīç
Revā mı sāḳiyā meksūr-ı cām-ı laʿl-i cānān hīç

2 Rumūz ile ṣorarsın ḥāl-i dil andan şifā bulmaz
Göñül ister lebiñ ṣormaḳ gelür mi üns-i cānān hīç

3 Firāḳ-ı ẕevḳ-i laʿliñden dem-ā-dem teşne-dil efzūn
Ṣunar mı sāḳa-i vuṣlat olanlar cām-ı noḳṣān hīç

4 Neden mey-ḫāne-i zāhid ser-ā-ser inhidām itmek
Müselmānım diyen eyler mi beytʾullāh vīrān hīç

5 Viṣāliñ ḳaṣd idüp görsem didik de ey kemān-ebrū
Göz açdurmaz meded bir dem baña o tīr-i müjgān hīç

6 Yanar pervāne dil şemʿiñe her şeb devr-i ḥüsnüñde
ʿAceb ḫoş būy virmez mi o zülf-i ʿanber-efşān hīç

7 Mücerred ḫaṭṭ-ı ḥüsnin levḥ-i dilde yazma ey Ḥāfıẓ
O şūḫıñ küfr-i zülfin bilmeyince olmaz īmān hīç

4a arayım] aradım AN, KN
6a saḳlarım] saḫlarım KN
46 AE 8b, AN 12a, 12b; KN 13a, 13b
2b üns-i cānān] ansız tene cān AN, KN

47
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Şehā bu cemʿ-i dil zülfüñ perīşān oldığından güç
Taḳarrüb şemʿ-i ruḫsārıña sūzān oldığından güç

2 Ruḫ-ı meh-pāreñi būs eylemek āsān idi ammā
Velākin ḫoş bu zülf-i ʿanber-efşān oldığından güç

3 Nedür bu ḳaşları yā çeşm-i āhū-yı tīr-endāzıñ
Çekerdim cevrin ammā tīr-i müjgān oldığından güç

4 Derūnumda olan derdimi iẓhār idemem zīrā
Ki zülfüñle göñül küncünde pinhān oldığından güç

5 Virirdim şāh-ı mülk-i ḥüsne Ḥāfıẓ bir cevāb ammā
Elinde ḫaṭṭ-ı ruḫsārıyla fermān oldığından güç

ḲĀFİYE-i ḤĀ

48
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
1 Ḫoş geldi girdi ḫānıma yārdan ʿaleʾṣ-ṣabāḥ
Yaḳdı bu şemʿ-i kāmımı ol gün ʿaleʾṣ-ṣabāḥ

2 Beklerdi dil viṣāl-i şeb-i şemʿ-i māhını
Tā çekdi geldi cānımı gerdūn ʿaleʾṣ-ṣabāḥ

3 Sāḳī tutuldı jeng-i ġam ilen dimāġımız
Kim vir tabʿ-ı güşā mey-i gül-gūn ʿaleʾṣ-ṣabāḥ

4 Ṣordım leb-i peyāmını andan didim aña
Ḫoş geldi ẕevḳ-i laʿl-i lebiñ ṣun ʿaleʾṣ-ṣabāḥ

5 Būs itdi ḫāl-i ruḫlarını Ḥāfıẓ oldı mest
Ṣan kim dehāne düşdʾiki afyōn ʿaleʾṣ-ṣabāḥ

---

47 AE 9a, AN 12b, KN 13b
1a bu] bir KN
48 AE 9a, AN12b, KN 13b, 14a
1a ḥanıma] yanıma AE
3b vir] virir KN
4a didim] diyem AE

49
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 H̱āme-i ḳudretle çekmiş Ḥaḳ ruẖ-ı dildāre ṣaḥ
H̱āme tek ebrūlarıñ ḳılmış ẖaṭ-ı ruẖsāre ṣaḥ

2 Diḳḳat ile bir naẓar ḳıldım berāt-ı ḥüsnüne
Kim anı bildim nedür ol ṭurre-i ṭarrāre ṣaḥ

3 ʿĀlemiñ dīdārını seyr eyledim bir bir hemān
Bulmadım bir veche ṣıḥḥat didim ol dīdāre ṣaḥ

4 Ṣordım ol laʿl-i lebin bu ẖaṭṭ-ı ḥamrālar nedür
Didi o şūẖ-ı şīrīn aġzımda bir güftāre ṣaḥ

5 Yazdı Ḥāfıẓ levḥ-i dilde tīr-i müjgān zaẖmını
Kim çeke ebrūların ol defter-i bīmāre ṣaḥ

50
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Dağıdup zülfi ruẖundan gösterir cānāne ṣubḥ
Çün temāşāsına çıḳdı ẖūrşid-i raẖşāne ṣubḥ

2 Künc-i ġamda nūş ider her şeb şerāb-ı fürḳatiñ
Ṭāñ mıdur dīvāne çıḳsa bu dil-i mestāne ṣubḥ

3 Murġ-ı dil zülf-i ġamıñda düşdi bir sevdāya kim
Cān virürdi bulsa şemʿiñde eger pervāne ṣubḥ

4 Vaṣl ārzūsıyla her şeb çerẖ ser-gerdān idüp
Munṭaẓır kim her seḥer ol āfet-i devrāne ṣubḥ

5 Küfr-i zülfünde temekkün eyle Ḥāfıẓ gice tek
Ẓāhir oldı gün yüzünden geldi kim īmāne ṣubh

---

49 AE 9a, AN 12b, 13a; KN 14a
5b defter-i bīmāre] defteri bīmāre AE
50 AE 9a, AN 13a, KN 14a
3b bulsa şemʿiñde] būse-i şemʿiñde AN
5a zülfünde] zülfünden AN
5b yüzünden] yüzünde KN

ḲĀFİYE-i ḪĀ

51

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yaḳdı cānım riştesin hecriñde cānā şemʿ-i ruḫ
Yana dirsiñ ṣubḥ dek kim böyle yana şemʿ-i ruḫ

2 Gösterirsin kākülüñ başdan başa sevdā ṣalup
Aldı ġam miḳrāż-ı ʿömrüm yandıġınca şemʿ-i ruḥ

3 Gör şeb-i hicrānıñı saḳlar derūnım şuʿlesin
Ḳıl perīşān zülfiñi kim oldı peydā şemʿ-i ruḫ

4 Devr-i ḥüsnüñde nigāhım aldım ol ḫurşīdden
Rūz u şeb oldıḳça mihr-i ʿālem-ārā şemʿ-i ruḫ

5 Yeter āteş virdiñ ey Ḥāfıẓ baña ruḫ diyerek
Ḥaḳ budur şemʿ-i vücūdım ḳıldı icrā şemʿ-i ruḫ

52

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Virdi mirʾat-i dile ḫayli cilā dīdāre baḫ
Göñlümi seyr eyleyen āyīne-i ruḫsāre baḫ

2 Ṣordı dil laʿl-i lebinden didi yoḳ yoḳ söylemem
Teşne-i dil-sūze baḫ aġzıñdaki güftāre baḫ

3 Baḳma küfr-i zülfine meyl eylesem zāhid ṣaḳın
Revnaḳ-ı īmānın almış ṭurre-i ṭarrāre baḫ

4 Ṣorma ey dil dem-be-dem laʿl-i şeker güftārını
Ġāfil olma gah-be-gāh ol ġamze-i ḫūn-ḫāre baḫ

5 Gülşen-i ʿışḳ-ı ḫayāl-i vaṣlda ey ġonca-fem
Baḳma bülbül nālesine ṣubḥ-dem ben zāre baḫ

---

51 AE 9a, 9b; AN 13a, KN 14b
2b miḳrāż] miḳrāṣ KN
4a ḫūrşidden] ḫūr-şīdin AE, KN
52 AE 9b, AN 13b, KN 14b
5a ġonca-fem] ġonca-leb AN

6 Mūnis-i şemʿ-i ruḫ-ı cānāne ḳılmış göñlümi
Bu ne ḥikmet bu ne ḳudret ḳudret-i settāre baḫ

7 Devr-i bāb-ı vuṣlat-ı sulṭān-ı göñlüm dem-be-dem
Sen de ey Ḥāfıẓ gel ol dīvāne-i bī-ʿāre baḫ

ḲĀFİYE-i DĀL

53

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Refʿ-i ebrū ḳıl yaḳın gel ey meh-i tābāna ʿıyd
Ẓāhir olsun meh yüzüñden ʿāşıḳa nişāne ʿıyd

2 Tāb-ı ḥüsnüñ fürḳati ey meh ḳuṣūr-ı şehr-i dil
Anı vaṣlıñla temām it gelmesün noḳsāna ʿıyd

3 Dil ser-i kūyıñ gedāveş devr ider reşk eyleyüp
Ol ġarībiñ al ele göñlin bugün sulṭāne ʿıyd

4 Zülf-i ebrūsiyle dutdı meh yüzin göstermedi
Ne ḳara gün ne ḳara yazı dil-i hicrāne ʿıyd

5 Rūşen olmış ġonceler gülşende Ḥāfıẓ pür-ġamım
Bülbüle āh u fiġan ḫoş bu gül-i ḫandāna ʿıyd

54

Mefʿūlü Mefāʿūlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Taʿyīr ider ol çihremi dīdār-ı Muḥammed
Od gibi yaḳar cānımı ruḫsār-ı Muḥammed

2 Mirʾat-ı ʿiẕārına baḳup ṭūṭī-i göñlüm
Söyler göricek laʿl-i şeker-bār-ı Muḥammed

3 Ṣubḥī dem ile murġ-ı dili nuṭḳa getürdi
Ol ġonca dehān-ı leb-i güftār-ı Muḥammed

---

53 AE 9b, AN 13b, KN 14b, 15a
1b yüzüñden] yüzüñde AN
54 AE 9b, AN 13b, 14a; KN 15a
3a ṣubḥī] ṣubḥ AN,KN

4 Aḳıtdı dili şu gibi ol serviñ ayağı
Ḫāk itdi teni şīve-i reftār-ı Muḥammed

5 Dostluḳ ideli ol şeh-i ḫūbānla Ḥāfıẓ
Düşmen görünür gözüme aġyār-ı Muḥammed

55
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 El-meded ey ḳaşları yā tīr-i müjgān el-meded
Göñlümi ḳıldı ḫayāl dīde-i ḥayrān el-meded

2 Mūy-ı gīsūlarla murġ-ı göñlümi ḳayd eyle kim
Dağıdur ʿaḳlım benim zülf-i perīşān el-meded

3 Berḳ-i ḥüsnüñ iñledir raʿd-ı dili ey māh-rū
Göklere çıḳdı ṣadā-yı āh u efġān el-meded

4 Al ele cām-ı dili luṭf eyle ey pīr-i muġān
Bāde-i laʿliñle pür it ḳoyma noḳṣān el-meded

5 Naḳd-i cān isterseñ ey şāhım metāʿ-ı vaṣlıña
Ġamze-i cellādıñ aldı ḳoymadı cān el-meded

6 Ḫaste-i hecriñ göñül ḳıldı ḥayātı bir nefes
Eyle cānā merhem-i vaṣlıñla dermān el-meded

7. Āh u efġānıñ ṣadāsın kes dem-i efkārlan
Şāyed ey Ḥāfıẓ olur ʿālemde giryān el-meded

ḲĀFİYE-i ZĀL

56
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Bāde-i laʿl-i lebiñ ol āb-ı kevs̱erden leẕīẕ
Güfte-i şīrīn zebānıñ şehd ü şekkerden leẕiẕ

2 Cān virüp pervāne dil ẕevḳin göre şemʿ-i ruḫıñ
Kim bilür şeb-reng-i zülfüñ būy-ı ʿanberden leẕiẕ

4a serviñ ayağı AE, AN] serviñ ayağına KN
55 AE 9b,10a; AN 14a, KN 15a, 15b
56 AE 10a, AN 14a, KN 15b

3 Ol şuʿāʿ-ı ḫūrşid-i ḥüsnüñde ʿālem ẕerredür
Mihr-i rūyıñ çerḫ-i dilde nūr-ı enverden leẕīẕ

4 Gülşen-i ḥüsnüñ temāşā ḳıldıġımda görmedim
Ruḫlarıñ tek bir gül-i ter verd-i aḥmerden leẕīẕ

5 Ṣafḥa-i dilde ser-ā-ser noḳṭa-i dāġ-ı siyeh
Hīç degül ḫal-i ruḫıñ ol dürr-i gevherden leẕīẕ

6 Kaʿbe-i ḥüsnüñ ṭavāfı cürʿa-i zemzem lebiñ
Dem-be-dem meyden mükeyyif ḥacc-ı ekberden leẕiẕ

7 ʿĀlemiñ ẕevḳ-i ṣafāṣın gördüm ey Ḥāfıẓ temām
Bulmadım bir ẕevḳ-i dil dīdār-ı dil-berden leẕīẕ

57

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḳanḳı meydür kim görür laʿl-i zülāliñden eleẕ
Ḳanḳı cānān cāne ol ẕevk-i viṣāliñden eleẕ

2 Ḳanḳı gülşendür mülevven açılur hüsnüñ gibi
Ḳanḳı bāġıñ servi vār ḳadd-i nihāliñden eleẕ

3 Ḳanḳı sulṭāndur ki mālik ola mülk-i ḳadriñe
Ḳanḳı şāhıñ şevket-i ʿizz-i celāliñden eleẕ

4 Ḳanḳı fitne ḫāl ḫaṭṭıñ gibi sevdālar virir
Ḳanḳı güft ü gūyı dirseñ ḳıl u ḳāliñden eleẕ

5 Ḳanḳı dildür ṣūret-i ʿaksin ṣalar ruḫsārına
Ḳanḳı mirʾāt oldı billūr-ı cemāliñden eleẕ

6 Ḳanḳı gīsū sırr-ı ruḫsārıñ nihān itmekde var
Ḳanḳı sevdā ṭurra-i ḫoş-bū ḫiṣāliñden eleẕ

7 Ḳanḳı şāʿir medḥ ider maḥbūbını Ḥāfıẓ gibi
Ḳanḳı maḥbūbıñ vefāsı ittiṣāliñden eleẕ

---

57 AE 10a, AN 14b, KN 15b, 16a
2b servi] serveri AE

ḲĀFİYE-i RĀ

58

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nedür bu gülşen-i ḥüsnüñde cānā ġoncalar güller
Nedür bu ṣubḥ-ı demle ḫoş-nevā-yı zār-ı bülbüller

2 Nedür bu cism-i bī-cānda düzülmüş ḳanlı peykānıñ
Nedür bu şīşe-i dilde ḳad-ı bālā ḳaranfüller

3 Nedür bu ʿārıż-ı gül-gūne üzre döndi dil mūya
Nedür bu lāleveş ruḫsār-ı ḫoş-bū zülf-i sünbüller

4 Nedür bu sāḳa-ı peymāneler ol bezm-i ḥüsnüñde
Nedür bu söylenen aġzıñda dem dem laʿl-i pür-müller

5 Nedür bu noḳṭa-i sevdā ser-ā-ser ṣafḥa-i dilde
Nedür bu gül ruḫuñda yer yerin şeb-reng fülfüller

6 Nedür bu fikr-i maʿnā-yı ḫaṭ-ı ruḫsār-ı gül-gūnuñ
Nedür bu mūy-ı zülfüñveş ḫayālimde taḫayyüller

7 Nedür bu rişte-i cānıñla cevrin çekmek ey Ḥāfıẓ
Nedür bu ol şeh-i ḥüsnüñ cefāsına taḥammüller

59

Mefʿūlü Mefāʿūlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Ey bād-ı ṣabā zülf-i dü-tādan ne ḫaber var
Āşüfte dilem ḥāl-i nümādan ne ḫaber var

2 Vardıñ mı seḥer gülşen-i ḥüsnüne o yārıñ
Ol cezbe-i dīdār-ı behādan ne ḫaber var

3 Ḳıldı elem-i hecr-i dili ḫaste-i bī-dād
Laʿl-i leb-i cān-baḫş-ı şifādan ne ḫaber var

---

58 AE 10a, AN 14b, KN 16a
59 AE 10b, AN 15a, KN 16b

4 Bilmez mi benim çekdügimi vādi-i ġamda
Niçün dimez ol cevr ü cefādan ne ḫaber var

5 Çıḳdıñ ḫaṭ-ı ruḫsārı temāşāsına Ḥāfıẓ
Luṭf eyle nihān itme belādan ne ḫaber var

60
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Ṭoḳunup bād-ı ṣabā zülfüne ḫoş-bū getürür
Dil-i āzādeye dem-besteligi ū getürür

2 Baña teklīf-i nemāz eyleme ey zāhid-i kem
Ḳaşı miḥrābına her dem beni baġlu getürür

3 Şöyle bir sāḥir-i ḫūbānedür ol ḳaşı kemān
Çeşm-i efsūnla müjgānına ḳarşu getürür

4 Bezm-i ḥüsnüñde dirīġ eyleme gel cām-ı lebiñ
O nigehbān-ı teġāfül göze uyḫu getürür

5 Zülf-i sevdāsına çoḳ yelme ṣabā tek Ḥāfıẓ
Şeb-i mevhūmedür ol kim dile ġayġū getürür

61
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Bāġ-ı ḥüsn-i ruḫ-ı cānāne ṣabā gül getürür
Ṣubḥ murġ-ı dili ol gülşene bülbül getürür

2 İstedim būy-ı meşāmmı o siyeh gīsūden
Zülf-i sevdāsın alup başına sünbül getürür

3 Mey-i gül-gūn içüp ol ruḫları gül meh yüzüne
Destine ḫancer alup reng-i ḳaranfül getürür

4b cevr ü cefādan] cūy-ı cefādan KN
5a çıḳdıñ] çıḳdı AN
60 AE 10b, AN 15a, KN 16a, 16b
2a zāhid-i kem] zāhid kim AN, KN
61 AE 10b, AN 15a, 15b, KN 16b
1b ṣubḥ] ṣubḥī AE, KN

4 Bezm-i ḥüsnüñde ṣanup devr iden ol sāḳīden
Ṣordım ol cām-ı leb-i laʿl ile pür-mül getürür

5 Revnaḳ-ı zülfüne çoḳ ḳılma naẓar ey Ḥāfıẓ
Rūy-ı mirʾāt-ı dile vech-i taḥayyül getürür

62
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Beni ḫūn surḫ reng iden seniñ ol gül yañaġıñdur
Dem-ā-dem mest-i ḥāyrān olduġım ẕevḳ-i dudaġıñdur

2 Şuʿāʿ-ı bezm-i ḥüsnüñde göñül pervāne tek yansa
Ne ġamdur kim ezelden ol seniñ kendi çerāġıñdur

3 Elim al cām-ı laʿliñ s̱ābit olsun dest-i vuṣlatda
Beni üftāde iden ḫāk-i rifʿatde ayaġıñdur

4 Sehābāsā ser-ā-ser sīne-i çerḫ-i maḥabbetde
Şuʿāʿ-ı şuʿle-i şemʿ-i ruḫından tāze dāġıñdur

5 Seni Ḥāfıẓ eger menʿ itse zāhid[-.]cennetden
Atañdan irṣle ḳalmış seniñ ol eski bāġıñdur

63
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Ṭarīḳ-i vaṣlı dutdım hecr-i ʿālem pāyidārımdur
Bu ḥālim reh-nümā ol kūy-ı cānāne ḳarārımdur

2 Tecerrüd bāġına girdim selāmet sāyesin buldım
Bu ʿālem neydügin bildim hemīşe böyle kārımdur

3 Dime zāhid olam ḥādis̱ bu mülk-i ʿışḳa ben vāris̱
Benim bu ʿışḳıma bāʿis̱ o bī-mānend yārimdür

5a revnaḳ-ı zülfüne] revnaḳ-ı ḥüsnüne KN
5b vech-i taḥayyül] vech müteḥayyil AE
62 AE-, AN 15b, KN–
63 AE 10b, AN 15b, KN 17a
1a vaṣlı dutdum] vaṣl dutdum AN, KN
3a ben] ne KN

4 Viririm ben aña cānı ne cānı belki īmānı
Baña terk it dime anı ne mümkīn ıżṭırārımdur

5 Beni menʿ itme ey zāhid ki olma ʿışḳıma cāḥid
Bu ʿāşıḳlığıma şāhid o şemʿ-i ruḫ nigārımdur

6 Gözüm yaşın çeker dem dem o ḳaʿr-ı baḥr-ı dilden hem
İki gözden çıḳar her dem bir ulu nehr-i cārımdur

7 Nedür Ḥāfıẓ bu sevdālıġ ki ʿışḳ ehline hem-tāliʿ
Melāmet içre şeydālıġ benim bu iftiḫarımdur

64
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḥabībim il beni ʿāşıḳ seni cānāne söylerler
Şeb-i vuṣlat seni şemʿ beni pervāne söylerler

2 Ḥaẕer ḳıl leblerinden ṣorma her dem bezm-i ḥüsnüñde
Rumūz-ı nāz ile ol ġamze-i fettāne söylerler

3 Añarlar bezm-i ʿālemde hemān Mecnūn u Ferḥād'ı
Benim ḥālim dimezler ḳıṣṣa-i efsāne söylerler

4 O ḫāl-i ruḫlarıñ ʿuşşāḳa yer yer fitne virmekde
Bugün ol devr-i ḥüsnüñde anı bir dāne söylerler

5 Ṣorarsañ laʿlin ey dil leblerinden ḫufyeten dut ṣor
Ki söz bir eyleyüp şāyed anı dendāne söylerler

6 Meded ḳıl defʿ-i maḫmūr it ṭabībim dīde-i dilden
Ki her meclis seni sāḳī beni mestāne söylerler

7 Dimişler ġamzeler Ḥāfıẓ lebiñden būse ḳaṣd itdi
İnanma sevdügim ṣordım anı yabana söylerler

4b ıżṭırārımdur] ıżṭırābımdur AN
64 AE 10b,11a; AN 16a, KN 17a
4b ol] bu KN
6a dilden] dilde AE, AN

65

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Benim bu derd-i bī-dermānıma dermān ne müşgildür
Ki ḳaldı dām-ı zülfünden göñül ḥayrān ne müşgildür

2 Baña dirler ki sīneñ çāk idüp gel ʿarż-ı ḥāl itme
Perīşān eylemiş zülfin dili pinhān ne müşgildür

3 Berʾāt-ı ḥüsnüne ey dil ne dirsin vechi var ammā
H̬aṭ-ı ruh̬sār ile ol bī-nuḳaṭ fermān ne müşgildür

4 Temāşā-yı ruh̬ıñ bir ḳıl ḳadardur seyr-i zülfüñde
ʿAceb ol rūz-ı vuṣlatda şeb-i hicrān ne müşgildür

5 Cefāsın çekmek ol ḳaşı kemānıñ güç degül Ḥāfıẓ
Ki ammā ṣaf ṣaf olmuş nāvek-i müjgān ne müşgildür

66

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey müselmānlar beni ol çeşm-i fettān öldürür
Göz ḳarardup iki kāfir bir müselmān öldürür

2 Rūz-ı istiġnā ile bizden çekildi ol ḳaşı yā
Sīnemi almış nişāne tīr-i müjgān öldürür

3 Nev-h̬aṭın fermān idiñ ey leşker-i Hindū baña
Kimseler öldüremez ancak o fermān öldürür

4 Mūya döndim fikr-i maʿnā-yı h̬aṭ-ı ruh̬sār ile
Ḳıl ḳadar mażmūn ile zülf-i perīşān öldürür

---

65 AE 11a, AN 16a, KN 17b
1b zülfünden] zülfünde AN, KN
2a dirler]derler AE]
3a vechi] vech AN
4a ḳıl ḳadardur] ḳīl ḳadar dur KN
4b şeb] set AN
66 AE 11a, AN 16a, 16b; KN 17b
2a ol] o AN
4b mażmūn] mażmūnla AN

5 Tāze cānlar baḫş ider ol ġonca-i bāġ-ı vefā
Bülbüli ṣubḥī viṣāl-i verd-i ḫandān öldürür

6 Mübtelā-yı derd-i ʿışḳım şöyle kim ben ey ṭabīb
Ger şifā-yı vuṣlatı ḳılsañ da dermān öldürür

7 Kimdür ey Ḥāfıẓ seni di öldüren bir cān içün
Söylemek olmaz anı ammā ki bir cān öldürür

67
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yārı görsem her ḳaçan rūḥ-ı revānım deprenür
Deprenür rūḥ-ı revānım tende cānım deprenür

2 Söylese cān-baḫş ider ol büt ten-i bī-cānıma
Debredince leblerini üstüḫānım deprenür

3 Çıksa ol murġ dil-i ʿuşşāḳını ṣayd itmege
Naḫl-i cānım üzre ol dem āşiyānım deprenür

4 Tīġ-i hecrinden o şūḫıñ şöyle ḳılmışdım ḥaẕer
Gördügimce reglerimde ḫūn-feşānım deprenür

5 Kim oñulmaz derde ṣaldı bir kemān ebrū beni
Depredür ol çeşm-i āhūsın nişānım deprenür

6 Tūb-ı istiġnāsını yaḳsa fetīl-i cān ile
Durmayup burc-ı bedende dil-nihānım deprenür

7 Görse ey Ḥāfıẓ göñül yek dāne-i ḫāl-i ruḫın
Dām-ı zülfünde o murġ-ı nā-tüvānım deprenür

5b bülbüli ṣubḥī] bülbül-i ṣubḥ KN] bülbüli ṣūbḥAN
6a kim] ki KN
67 AE 11a, 11b, AN 16b, KN 17b, 18a
2a ol büt ten-i bī-cānıma] ol gövde ḳālıb-ı cānıma AE
3a murġ-ı dil] murġ-ı dili KN
5a kim] bir KN
7b zülfünde] zülfünden AN

68

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Degmesün ruḫsāra zülfüñ dil ḥazīnim incinir
Zülfüñe yüz virme kim āh u enīnim incinir

2 Sāḳa-i dil bezm-i ḥüsnüñde ṣaḳın depretme leb
Ṣun edeble sāġarıñ laʿl-i şirīnim incinir

3 Rişte-i cānım diyü çekme şuʿāʿ-ı āftāb
Müstefād-ı nūr olınca meh-cebīnim incinür

4 Her ser-i mūyında var bir ʿuḳde-i gīsū-yı kām
Enmil-i ʿışḳ ile ḥal it tār u çīnim incinir

5 Sīneñi müjgān oḳundan itme Ḥāfıẓ inḫirāf
Güç görüp ol ḳaşları yā nāzenīnim incinür

69

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey yüzi mirʾāt-ı raḥmān ey sözi şehd ü şeker
Ṭūṭī-i dil ister ol nuṭḳ-ı viṣāliñden ḥaber

2 Sūre-i Kevs̱er yazılmış cām-ı laʿliñde ne ḫoş
Kim bulur her teşne-dil nūşende bir ḥāl-i diger

3 Maḥrem-i gencīne-i sırr-ı Ḫudā ṣadrıñ seniñ
Fetḥ idersiñ her nefesde gevher-i yek dāneler

4 Bāġ-ı raḥmetde yetürdi Ḥaḳ bu naḫl-i ḳāmetiñ
Lebleriñ ʿayn-ı şefāʿatden dem-ā-dem ṣu içer

5 Sākin-i taḫt-ı ʿaṭāsın kim bugün şāhānesin
Bab-ı luṭfuñda gedālar rūz u şeb “yā hū “çeker

---

68 AE 11b, AN 16b, 17a; KN-
4a bir] - AE
69 AE 11b, AN 17a, KN 18a
3a Maḥrem-i gencīne-i sırr-ı Ḫudā ṣadrıñ seniñ] Maḥrem-i sırr-ı Ḫudā gencine-i sadrıñ seniñ AE, KN
5b luṭfunda] luṭfundan KN; rūz u şeb] şeb u rūz AN

6 Bāʿis̱-i eşyā vücūdıñ efḍal-i maḫlūḳ-ı Ḥaḳ
Kim bu eşyādan ġaraż sensin hemān ey muʿteber

7 Yā Rasūʾl-lallāh kemāl-i iḥtiyācım var saña
Ḳıl şefāʿat Ḥāfıẓ'a maḫşerde yā ḫayreʾl-beşer

70
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Zenciri zülfüñdedür cānā dil-i dīvāneler
Bāde-i laʿl-i lebiñden nūş idüp mestāneler

2 Ḳalb-i ʿāşıḳ şemʿ-i ruḫsārıñ yanında ḫāl tek
Gör nice yanmış yatur her bir ṭaraf pervāneler

3 Ẕevḳ-i vuṣlatdur ki bī-hūş eylemiş pervāneyi
ʿĀşıḳıñ maʿşūḳa vaṣlın ne bilür bī-gāneler

4 Bī-kesem bir hem-demim yoḳdur mükesser ḫāṭırım
Ol sebebdendür dem-ā-dem bekleriz vīrāneler

5 Zīr-i zülfüñde nedür ḫālī degül didim didi
Özlerin pinhāne çekmiş bir bölük rindāneler

6 Kūşe-i ġamzeñde göñlüm cām-ı laʿliñ nüvişte
Bekleyüp himmet çeker ḫāk-i der-i mey-ḫāneler

7 Çeşme-i ḥayvān-ı Ḫıżr'ıñ kim ḥayātın bulmadı
Feyż-i laʿliñde seniñ Ḥāfıẓ dutar peymāneler

71
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 ʿAceb bu ḥālet-i ʿışḳı neden insāna virmişler
Hemān muṭlaḳ aña bir āteş-i sūzāna virmişler

2 Bitürmişler başına daḫi bir sevdā-yı zülf-i yār
Maḥabbet diyü bir derdi dil-i pinhāne virmişler

6b hemān] ṣan AN4b Bī-kesem] nā-kesem KN
70 AE 11b, AN 17a, 17b; KN 18b
5a ḫāli degül] ḫāl degüll KN
7a bulmadı] bulmada AN, KN
71 AE 11b, 12a ;AN 17b, KN 18b

3 Fenā u faḳrı virmiş Ḥaḳ ezelden böyle ʿuşşāḳa
Beḳā-ı mülk-i ḥüsni bir ulu sulṭāna virmişler

4 Zemīn-i dilde ṣalmış ʿaḳs-ı rūy ol refʿ-i zülfünden
Açup leyl-i nehārım ḫūrşid-i raḫşāna virmişler

5 Şuʿāʿ-ı ḥüsnüni zülfünden isterdim meger bilmem
Şeb-i şemʿ-i ruḫ-ı yārı meh-i tābāna virmişler

6 Tenezzül itdi dil dīdār-ı nūra leyl-i Ḳadriñde
Meger emr eyleyüp rūḥım şeb-i hicrāne virmişler

7 Şikāyet itme ey Ḥāfıẓ belā-yı hecr-i ʿışkıñdan
Ḫayāl-i ʿışḳla kim müttaṣıf ol cāna virmişler

72
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḥaḳīḳat derd-i ʿışḳı dilde pinhān eylemek gücdür
Dem-ā-dem ḫaste-i dīdāra dermān eylemek gücdür

2 Aḳıtma tīg-i āhım merdümümden kes demi rahm it
Ḥaẕer ḳıl ey gözüm nā-ḥaḳ yere ḳan eylemek gücdür

3 Ne ġamdur kim göñül sīnem pür olsa zaḫm-ı aġyārdan
Esāsı ʿışḳ olan bünyādı vīrān eylemek gücdür

4 Beni güldürmek içün dem dem aġlar çeşm-i hem-derdim
Firāḳ-ı yār ile giryānı ḫandān eylemek gücdür

5 Ṣanur bīhūde zāhid āh u efġānımı derk itmez
Maḥabbet ne diyenler ḥāli izʿān eylemek gücdür

6 Ne yüzden refʿ idersin zülf-i yārı ey ṣabā ebsem
Ḥaḳīḳat ehline sırrını iʿlān eylemek gücdür

3a faḳrı] faḳru KN] faḳr AN
6a ḳādriñde] ḳudretde AN, KN
72 AE 12a, AN 17b, 18a; KN 19a
2a demi] baña AN
6a refʿ idersin] def ider seni AN

7 Ḫayāl-i ḫāb içinde gördi Ḥāfıẓ ḥüsn-i yārı çün
Budur vāḳıᶜda bir dem ṣabr-ı hicrān eylemek gücdür

73
Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Şemᶜadur yansın bu şeb tā ṣubḥa dek pervāneler
Sāyesinde hem-nişīn olsun dil-i sūzāneler

2 Ey alan ᶜaḳlım perīveş dem-be-dem Mecnūn'uñem
Çek anı zencīr-i zülfe girmesün dīvāneler

3 Bezm-i ḥüsnüñde nedür bu güft u gūy-ı lebleriñ
İstimāᶜımda ṣorup bildim anı peymāneler

4 Maᵓil-i zülfümdürür ᶜāşıḳlarım dirsen eger
Şemᶜ-i ruḫsārıña ṭālib mi değüller ya neler

5 Pençe-i murġ-ı dili ḳayd itdi dām-ı zülfüne
Kim düşürdi ḫāl-i ruḫsārına yer yer dāneler

6 Nola dutsa dest-i ᶜışḳım dāmen-i pīr-i muġān
Nā-bedīd itdi beni ḫāk-i reh-i mey-ḫāneler

7 Teşnedür hicrānda Ḥāfıẓ her seḥer gözyaşına
Defᶜa defᶜa sāḳiyā gel ṣubḥ-dem vir ḳanalar

74
Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Şāne tek dil zülf-i yārıñ ᶜanber-efşānın çeker
Gör ne dīvāne diş ilen rişte-i cānıñ çeker

2 Murġ-ı rūḥım giceler zülfünde Ḥaḳ dir ṣubḥa dek
Ṣafḥa-i ḫaṭṭ-ı ruḫından vird-i cānānın çeker

---

73 AE 12a, AN 18a, KN 19a
5b ruḫsārına] ruḫsārında KN
6b nā-bedīd itdi beni] nā-bedīd beni itdi AN
7a seḥer] gice AN
74 AE 12a, AN 18a, 18b; KN 19b
2a zülfünde] zülfüñde AN

3 Ṣubḥ-dem baḥr-ı derūnım mevc urup her bir ṭaraf
Mū-be-mū ḳaʿrından anıñ lüʾlüʾ ü mercān çeker

4 Ol kemān ebrūyı gördükçe olur ḫam ḳāmetim
Göz göre ḳan itmek içün tīr-i müjgānıñ çeker

5 Düşdi Ḥāfıẓ ʿīd-i vuṣlatda ser-i sevdāsına
Bağlamış ol mūy-ı ruḫsār ile fermānın çeker

75
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey ṣabā senden göñül yār-ı vefādārın ṣorar
Bir şirīn leb baḫş-ı cān güftār-ı hemvārın ṣorar

2 Uġradıñ mı gülşen-i ḥüsnüne yārıñ ṣubḥ-dem
Bir ḫaber vir ġonce-i ḫoş-būy-ı ruḥsārın ṣorar

3 Zülf-i sevdāsıyla göñlüm düşdi şeb tek nūrdan
Ṭālib-i ḥüsn-i ḥaḳīḳat semt-i dīdārın ṣorar

4 Ṭūṭī-i bīmārveş ḳayd-ı ḳafesde dil esīr
Anıñ içün dem-be-dem laʿl-i şeker-bārın ṣorar

5 Sākin-i mey-ḫāne dutmış meşreb-i pīr-i muġān
Kim bula ẕevkin dem-ā-dem cām-ı esrārın ṣorar

6 Bezm-i ḥüsnüñde ṣorar ol ḫāl-i dilden rū-be-rū
Durmayup aġız-be-aġız vaṣl-ı güftārın ṣorar

7 Naḫlveş āvāz ider Ḥāfıẓ hevā-yı ʿışḳda
Bāġ-ı ẕevḳinde dıraḫt-ı ḫāl-i ezhārın ṣorar

75 AE 12b, AN 18b, KN 19b
1a yār-ı] bār-ı KN, AE
6b durmayup aġız-be-aġız vaṣl-ı] ṭurmayup aġaz-be-aġaz vaṣl ile AN
7a āvāz ider] āvāze irdi AN
7b ḫāl-i ezhārın] ʿāl-i ezhārın KN

76

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Dime zāhid dil-i sūza neden yoḳ yire āh eyler
Maḥabbetden derūnım āteş-i dūdın güvāh eyler

2 Anıñ ḫavf-ı ḫadengiñden göñül bir mūya dönmişdür
Şeb-i ġam sāye-i zülfün anınçün ḫābgāh eyler

3 Felekde ol meh-i tābān ile bir gün görem dirdim
Geçer sürʿatle rūz-ı ʿömrümi şeb tek siyāh eyler

4 ʿAceb midür şeb-i hicrānda yansa şemʿaveş cānım
Ki ol şemʿ-i ruḫı efzūn olup ḳaddīm kütāh eyler

5 Meded elden ayaġa düşdim ey sāḳa-i cām-ı mey
Gedā-yı bī-nevādur laʿliñe dem dem niġāh eyler

6 Beni menʿ eyler ol zāhid şerāb-ı cām-ı vuṣlatdan
Ne ġāfildür göre taġyīr-i taḳdīr-i ilāh eyler

7 Güzel sevmekde ey Ḥāfıẓ ḳuṣūrı var ise göñlüñ
Yeter tevfīḳ-i Rabbānī aña kim her gün āh eyler

77

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Seni ol Yūsuf-ı gül pīrehende dil-rübā dirler
Beni de pīr-i Kenʿānveş beġāyet mübtelā dirler

2 Düşübdür murġ-ı dil sevdā-yı zülf-i ʿanber-efşāne
Şeb-i hicrānda zār iden beni sen meh-liḳā dirler

3 Belī ehl-i seḥer çoḳ gülşen-i ʿālemde ey gül-rū
Ḥaḳīḳatde budur ġonca saña bülbül baña dirler

---

76 AE 12b, AN 18b, 19a; KN 19b, 20a
1b āteş-i dūdın] ateşi dūdın AE, KN
5a mey] dih AN
6a vuṣlatdan] vuṣlatda KN, AN
77 AE 12b, AN 19a, KN 20a
1a pīrehende] pīrehenden AN, KN

4 ʿİbādet ḳaṣd idüp sen ḳaşları miḥrāba yüz tutsam
Namāz ehli olan zülfüñ görüp ḥāşā Ḫaṭā dirler

5 Dem vurmış evc-i ʿuşşāḳa maḳām-ı būselik dutmış
İder şehnāz anıñçün Ḥāfıẓ'a ehl-i hevā dirler

78
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 ʿIşḳıñ deminde ney gibi sīnem ne dem çeker
Hecriñ ġamında ḫasta göñül çün ne ġam çeker

2 Ḥüsnüñ memālikiñde şeh-i leşker-i Ḥabeş
Her bir ṭarafdan ol iki ḳara ʿalem çeker

3 Zülfüñ şu deñlü cāẕibe kim mūya döndi dil
Açdur mis̱āli göñlüme her demde dem çeker

4 Yolıñda ölmek istediñ ey dil o mehveşiñ
Ammā ṭuyarsa anı eger cān elem çeker

5 Ey gül düşdi rişte-i dil ḫār-ı şāḫınā
Etrāf-ı bāġ-ı ḥüsnüñe Ḥāfıẓ ḥarem çeker

79
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Nice bir ʿışḳ u hevā vuṣlat-ı cānān nice bir
Nice bir ārzū-yı gül seyr-i gülistān nice bir

2 Nice bir sāye-i serv-i sere sevdāsı düşüp
Nice bir āh u fiġān-ı şeb-i hicrān nice bir

3 Nice bir ṭūl-i emel fikr-i ruḫ-ı yār ile dil
Nice bir zülf-i hevā āteş-i sūzān nice bir

5b Ḥāfıẓa] Ḥāfıẓ AE
78 AE 12b, AN 19a, KN 20a, 20b
1b ne ġam] AN elem
4b cān elem] cān çü ġam AN
5b Ḥāfıẓ] Ḥāfıẓa KN
79 AE 12b, 13a; AN 19a, 19b; KN 20b

4 Nice bir cān ki pervāne gibi şemʿa yaḳup
Nice bir bezm-i ṣafā şemʿ-i şebistān nice bir

5 Nice bir vaḳt-i seḥer pāy-i güle yüz süreyiñ
Nice bir bülbül tek āh u efġān nice bir

6 Nice bir laʿl-i leb-i yārı ṣorarsın dem dem
Nice bir vaṣl-ı cünūn vālih-i ḥayrān nice bir

7 Nice bir sālik-i rāh-ı der-i mey-ḫāne-i ʿışḳ
Nice bir mest-i melāmet dil-i sekrān nice bir

8 Nice bir ʿarż-ı riyā dut reh-i iḫlāṣ Ḥāfıẓ
Nice bir kendüñi zāhid gibi nisyān nice bir

80
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ezel küttābı sevdānı ser-i ʿuşşāḳa yazmışlar
İki saṭr eyleyüp anı ruḫ-ı berrāḳa yazmışlar

2 Rumūz ile ne ḫoş yazmışlar ol nūn ü ḳalem sırrın
Ki şerḥin sūre-i nūr eylemiş āfāḳa yazmışlar

3 Güzel sevmek s̱evābın görseñ ey zāhid o ḫūb-rūda
Midād-ı ḳudret ile rūy-ı ebrū-ṭāḳa yazmışlar

4 Ṣıfāt-ı cām-ı kevs̱er naḳlini laʿl-i ḥadīs̱inden
Ṣorup güftār alup bir laʿl tek evrāḳa yazmışlar

5 Göñül levḥinde meşḳ eyle ḫaṭ-ı ruḫsārın ey Ḥāfıẓ
O bir dürc-i ḥaḳīḳatdür anı meşşāḳa yazmışlar

---

80 AE 13a, AN 19b, KN 20b, 21a
4a naḳlini laʿl] laʿlin naḳl KN 21a
5a levḥinde meşḳ eyle] meşḳinde levḥ eyle AN

81
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Dil-i dīvānemi ol turre-i ṭarrāra çekmişler
Bi-ḥamdi'llāh hele kim riştesin ruḫsāra çekmişler

2 Çıḳarmışlar şehādet rütbesine o günehkārı
Şehīd itmek içün Manṣūrveş ber-dāre çekmişler

3 Cemāliñ Kaʿbesine ḳaṣd idüp saʿy-i ṭavāfında
Ḳara baḫtımı gör kim perde-i dīvāre çekmişler

4 Gözüm nemnāk-i ḫāk-i pāyiñe her dem naẓardan ki
Fiġānıñ tūtiyāsın dīde-i bī-dāre çekmişler

5 Nola refʿ-i niḳāb itseñ ferahnāk ola ġamdārıñ
Kanı bir mūy-ı zülfüñ meşhed-i dīdāre çekmişler

6. Señinle āşinālıġ itdügimden ġamzeler yer yer
Beni öldürmege her biri bir güftāre çekmişler

7. Ne resm-i ʿışḳ-ı Ḥāfıẓ'dur ol evrāḳ-ı ruḫ-ı yāre
Maḥabbet ṣıḥḥatin zīr-i ḫaṭ-ı ruḫsāre çekmişler

82
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Göñül cemʿiyyet-i dilden perīşān olmamiz yegdür
Cihānda kūşe-i ġam içre pinhān olmamız yegdür

2 İdüp mihr-i ḳanāʿatle müsaḫḫar div-i dünyāyı
Bizim bu milket-i faḳra Süleymān olmamız yegdür

3 Geçüp geşt-i ferāsetle bu deryā-yı mülevvesden
Selāmet sāyesinde pāk-dāmen olmamız yegdür

---

81 AE 13a, AN 19b, 20a; KN
2a rütbesine] mertebesine AE; o] ol AN, KN
3a ṭavāfında] ṭavāfından AN
6b her biri] her perī AN
7b ruḫsāre] dil-dāre KN
82 AE 13a, AN 20a, KN 21b
1a dilden] dilde KN

4 Felekde gün gibi vaṣl-ı tamām-ı devr-i dāʾimdür
Şeb-i hicrānda mehveş gāhi noḳṣān olmamız yegdür

5 Gülāsā ṣubḥ-ı h̬andān olmadan bu bāġ-ı ʿālemde
Cüdā bülbül gibi zār ile giryān olmamız yegdür

6 Ayāġ-ı bezm-i vuṣlatdan eliñ çekme pey-ā-pey çek
Esīr-i cām-ı ʿışḳ u mest-i ḥayrān olmamız yegdür

7 Kemāle irdi fürḳat menzil-i hicrānda ey Ḥāfıẓ
Hemān şimden girü biz vaṣl-ı cānān olmamız yegdür

83
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Aġyār elemin çekme göñül nāfile ġamdur
H̬aṣmıñ sitemin duymamaḳ ol h̬aṣma sitemdür

2 Ol kes ki özin görmeye kem özge özinden
Erbāb-ı meʿārifde olursa yine kemdür

3 H̬ışm ile nigāh itse eger dil-ber-i raʿnā
Ey dil aña incinme ṣaḳın ʿayn-ı keremdür

4 Ẓāhirde velī ol şeh-i h̬ūbāna ıraḳız
Ammā ki ḥaḳīkat dil-i bī-kes ile hemdür

5 Demdür diyü ṣalma ayaġa merdüm-i çeşmi
Ey dīde aḳan eşk-i h̬ūbāne dime nemdür

6 Ḥaḳḳa ki bilürsin saña māʾil olanı hep
Bu vażʿ-ı teġāfül dil-i ʿuşşāḳa elemdür

7 Ṣanmañ bu ten-i Ḥāfıẓ'ı bir ṣūret-i ḥāli
Esrār-ı ruh̬-ı yāre hemān mah̬fī ḥaremdür

6b esīr-i] eser-i AN
7a kemāle irdi] kemāl irdi AE
83 AE 13b, AN 20a, 20b, KN 21a, 21b
2a özge] kendi AN
3b aña] oña AN
5b dime] diyem AE] AN –

84
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Leb-i laʿli o şūḫıñ baḥr-ı dilden bir ʿaḳāyıḳdur
Añı ġavvāṣ-ı tabʿım mihr-i ʿışḳ itse ne lāyıḳdur

2 İden cān riştesin pūte o tār-ı zülf-i cānāne
Budur resm-i maḥabbet ṣanʿat-ı ʿışḳ içre fāyıḳdur

3 Ḫum-ı vaḥdetden aldı teşne diller sāġar-ı ṣaḥbā
ʿAceb nūş eyleyende kimi ser-ḫoş kimi ayıḳdur

4 Teʿalluḳ itme ḳıl deñlü o merġūl-ı perīşāne
Temāşā-yı ruḫından devr iden ḳat ḳat ʿalāiḳdür

5 Nigāh-ı ḫāl-i ebrū ʿişve-sāz ol devr-i ḥüsnünde
Ṣaḳın yüz virme anlar fitne-i engiz münāfıḳdur

6 Yazılmış ḳıl ḳalemle ṣafḥa-i īşān ʿuşāḳı san
Oḳunmaz ḥarf-i sevdādan o bir ḥarf ü deḳāyıḳdur

7 İki demdür dü ʿālem anı tenṣīf eyle ey Ḥāfıẓ
Bugünüñ bir nefesde nıṣf-ı kāẕib nıṣf-ı ṣādıḳdur

85
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bülbüli gülşende ṣubḥī verd-i aḫmer söyledir
Ṭūṭiyi ḳayd-ı ḳafesde ẕevḳ-i şekker söyledir

2 Teşneem laʿl-i leb-i şūḫ-ı şirīne Ḫıżrveş
Çeşme-i āb-ı ḥayātın ʿayn-ı kevs̱er söyledir

3 Ṣanmañuz ḫāmuş olur pervāneye göñlüm yanup
Ḫoş lisān-ı sūz ile şemʿ-i münevver söyledir

---

84 AE -, AN-, KN 21a
85 AE 13b, AN 20b, KN 21b, 22a
1a ṣubḥī] ṣubḥ-i AN
3a yanup] yatup KN

4 Bu ġam-ı hicranda murġ-ı baẖt-ı şeb-rengimi ol
Kākül-i müşgīn ile zülf-i muʿanber söyledir

5 Ney gibi nālān ider Ḥāfıẓ maḳām-ı ʿışḳda
Ḳıṣṣa-i dāġ-ı derūnun derd-i dil-ber söyledir

86
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Seniñ şemʿ-i ruẖıñ varsa benim pervāne cānım var
Seniñ tīr-i müjeñ varsa benim ḳanlı nişānım var

2 Senin ol bāġ-ı ḥüsnüñde ser-ā-ser ġoncalar varsa
Benim de şāẖ-ı tende murġ-ı dilden bir fiġānım var

3 Seniñ ẓāhir ẖaṭ-ı ruẖsārıñ üzre beñleriñ varsa
Benim de sīnem üzre yer yerin dāġ-ı nihānım var

4 Seniñ *taḥte'ṡ-ṡerā*ya* nāzil olmuş varsa zülfüñ
Benim de başım üzre ʿarşa ʿazm itmiş duẖānım var

5 Seniñ zülfüñde var ise eger küfr-i ẖaṭālardan
Benim de mūy-ı ruẖsārıñla ʿaḳd olmuş īmānım var

6 Seniñ laʿl-i lebiñ varsa per olmuş bezm-i ḥüsnüñde
Benim de cām-ı cevriñde ciğerden dolu ḳanım var

7 Seniñ Ḥāfıẓ gibi ʿışḳıñ yoluñda var ise pīriñ
Benim de sen gibi bir ḳāmeti mevzūn civānım var

87
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey ṣabā aç zülf-i yāri göñlümüñ efkārı var
Bülbül-i kāmım ider āh u fiġān pek zārı var

4b kākül-i] kāküli AE, AN
5a maḳām-ı] muḳāddem AN
86 AE 13b, AN 20b, 21a; KN 22a
2a ser-ā-ser] ser alur AE
*Tā-hā Suresi 20/6 “Toprağın altında”
6b dolu] dürlü AE] derlü AN
7b civānım] yārim AE
87 AE 13b, 14a;AN 21a, KN 22a, 22b

2 Naʿme-i murġ-ı dili bīhūde ṣanma zāhidā
Bir varaḳ gülden oḳur her ṣubḥ-dem ezkārı var

3 Ehl-i ʿışḳa ġam mıdur ölmek cihānda ʿışḳdan
Āteş-i āh-ı derūnı dilde bir āṣārı var

4 Kiceler hicrān odına yanarım ṣubḥī fiġan
Şemʿi var pervāne tek hem bülbülüñ gülzārı var

5 ʿĀrıż-ı fikrinde diḳḳat eylemek ey dil ḫaṭā
Degme zülf-i teline pür-āteş-i ruḫsārı var

6 Aġlamaz çeşmim benimle derdimi dirseñ göñül
Ol daḫi sencileyin bir ārzū-yı nuẓẓārı var

8 Çoḳdur eṣdāf-ı süḫan baḥr-ı dilinde Ḥāfıẓ'ıñ
Gerden-i ṭabʿında hār-ı lüʾlüʾ-i eşʿārı var

88

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Degmesün ruḫsāre zülfüñ dil-ḥazīnim incinir
Zülfüñe yüz virme kim āh u enīnim incinir

2. Sāḳi-i dil bezm-i mestinden ṣaḳın depretme leb
Ṣun edeble sāġarıñ laʿl-i şirīnim incinir

3. Rişte-i cām diyü çekme[-] şuʿāʿ-ı āftāb
Müstefād-ı nūr olınca meh-cebīnim incinir

4. Her ser-i mūyında var bir ʿuḳde -i gīsu-yı kām
İtmeli ʿışk ile ḥāl it tār-ı çīnim incinir

5. Sīneñi müjgān oḳından Ḥāfız itme inḥirāf
Güç görüp ol ḳaşları yā nāzenīnim incinür

2b ezkārı] ezkār KN
4a yanarım ṣubḥī] yana dem-i ṣubḥ AE
4b bülbülüñ] bülbül-i AN7a çoḳdur] yoḳdur AN
88 AE-, AN-, KN 22a

89
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Kes̱ret-i dünyādan el çekdim baña vaḥdet yeter
Fikr-i dildār ile hem-dem oldıġım kes̱ret yeter

2 ʿİzzetim faḳr u fenā gerdūna ḳılmam ser-nigūn
Mesken-i ṣadr-ı meẕellet içre bu rifʿat yeter

3 Ey felek virme baña her dem o mihriñ fürḳatiñ
Giceler tā ṣubḥa dek ben çekdügim fürḳat yeter

4 Çekmezem bu dehr-i dūnıñ cām-ı zehriñ bir nefes
Çekdügim pīr-i muġān destinden ol şerbet yeter

5 Ey ṣabā luṭf it perīşān itme göñlüm dem-be-dem
Ṣubḥ-dem ol zülf-i yāre virdügiñ zaḥmet yeter

6 Baḳmazam ol zāhide tezyīn-i sīret eylemem
Gördügim mirʾāt-ı ʿışḳ içre baña ṣūret yeter

7 Çünkim ey Ḥāfıẓ tecerrüd taḫtınıñ sulṭānısın
Dūd-ı āh u eşk-i çeşmiñ leşkeri şevket yeter

90
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ruḫ-ı āteş-feşānıñ üzre ḫāliñ tāze ʿanberdür
Ṣaḳāl-ı cān aña bezm-i maḥabbet içre meyḫardur

2. Benim dūd-ı siyāhım tel tel olmış tār-ı zülfüñ tek
Çıḳar evc-i maḳām-ı ehl-i ʿışḳa çün muʿaṭṭardur

3. Ber-ā-berdür gice gündüz felekde ḳūrṣ-ı ḫurşīd
Şuʿā-ʿı āteş-i āh-ı derūnımdan münevverdür

4. Sürūş-ı āsumāndan ṭarh olan bunca kevākibler
Maḥabbet āteşinden şāh-ı ṭavr-ı ʿışḳa leşkerdür

---

89 AE 14a, AN 21a,21b; KN 22b
1b hem-dem] dem dem KN
90 AE-, AN 21b, KN-

5. Bugün ḳalʿ itmede Ḥāfıẓ o bāb-ı ḳalʿa-i şiʿri
Feżā-yı cenk-i ṭurfān-ı ʿalīde ṣanki Ḥaydar'dur

91
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Görüp ol ġamze-i cellādıñı cismimde cān oynar
Ṣanasın bir ḳafes ḳaydında murġ-ı nā-tüvān oynar

2 Gözüm ol ḳanlı müjgānıñı gösterme baña her dem
Görünce reglerimde yer yerin ḫūn-ı nihān oynar

3 Ḫayāl itdükçe zülfüñ dil şeb-i hicrānda fikrinden
Görür kim ḫāb içinde vāḳıʿa rūḥ-ı revān oynar

4 Olur ḥayrān dem-beste ḥużūrıñda celāliñden
Göñül taḳrīr-i ḥāl-i derdin itdükçe zebān oynar

5 Ḫam-ı ebrūñla ḳaddīm bükübdür tīr-i müjgānıñ
Çekilme benden ey cānım ki sīnemde nişāñ oynar

6 Esüp zülf-i hevāsıyla ṣabā gülşende ṣubḥ-ı dem
Dıraḫt-ı ḳaddimi depretme şāyed āşiyān oynar

7 Firāḳīñdan ölürse Ḥāfıẓ ey cānım budur taḥḳīḳ
Mezārımda hevā-yı vuṣlatıñdan üstüḫān oynar

92
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Zülf-i sevdādan ki ruḫsārıñla göñlüm eğlenir
ʿĀşıḳım ḳūyıñda dīdārıñla göñlüm eğlenir

2 Ṣubḥ-dem gülşende vaṣlıñla ümīdim olmasa
Ey gül-i raʿnā neden ḫārıñla göñlüm eğlenir

---

91 AE 14a, AN 21b, KN 22b
4a dem-beste] dil-beste AE
6a esüp zülf-i] esüp zülfüñ KN
7a Ḥāfıẓ ey cānım] cānım ey Ḥāfıẓ KN
7b vuṣlatıñdan] vuṣlatıñda AN, KN
92 AE 14a, AN 22a, KN 23a

3 Çekmişim mey dem-be-dem ġamdan helākim var hele
Ol şirīn laʿl-i şeker-bārıñla göñlüm eğlenir

4 Vāde-i hicrāndayım bir ġam-güsārım yoḳ benim
Bī-kesim ġurbetde efkārıñla göñlüm eğlenir

5 Bezm-i dilde hem-dem-i Ḥāfıẓ o laʿliñ ṣoḥbeti
Kim ṣorar her demde güftārıñla göñlüm eğlenir

93
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Kim ki çekmez zencir-i zülfe dili dīvānedür
Bāde-i laʿl-i lebiñ nūş itmeyen mestānedür

2 Teşne-i cām-ı ḥaḳīḳat ʿışḳınıñ üftādesi
Bekler ol kim āsitānı menbaʿ-ı mey-ḫānedür

3 Sāḳiyā ṣun defʿa defʿa kāse-i laʿliñ kim ol
Teşne-i ehl-i ḥarāret bezmine peymānedür

4 Olma her şeb ey göñül pervāne tek şemʿa yakın
Bilme misin ḳurb-ı sulṭān āteş-i sūzānedürl

5 Bülbül-i göñlüm ider gülşende ṣubḥī nālesin
Ey ṣabā ʿarż it anı ḫoş bu gül-i ḫandānedür

6 Sırr-ı laʿl-i yārı dem dem ki ṣorarsın ey göñül
Virme ẕevḳ-i keşf-i rāzın cāna ol bīgānedür

7 Zülf-i sevdāsıyla çün bezm-i şeb-i vuṣlatda kim
Ḥāfıẓ ol şemʿ-i ruḫ-ı cānānene pervānedür

---

93 AE 14a,14b; AN 22a, KN 23a
2a cām] bī-cān KN; ʿışḳınıñ KN] ʿışḳın AE
3b ehl-i ḥarāret] ehl-i mirʾat KN

94

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Uġradım bāzār-ı ʿışḳa dün biri sevdā ṣatar
Müşteri oldım añın vaṣlına istiġnā ṣatar

2 Naḳd-i ʿömrüm ṣarf idüp virsem metāʿ-ı ḥüsnüne
Çoḳ bahā ister metāʿın açmaġa cānā ṣatar

3 İsteyüp ṣordım anıñ laʿliñ didim kim ṣun görem
Ṣanki bir pīr-i muġāndur sāġar-ı ṣahbā ṣatar

4 Ġoncadan iste göñül bülbülveş ol būy-ı vefā
Gözyaşıyla ṣubḥ-dem çün bu gül-i raʿnā ṣatar

5 Rifʿat-ı üftāde çün feyż-i naẓardur yārdan
Seyr-i ḥüsnün Ḥāfıẓā ol gözleri şehlā ṣatar

95

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Muḳavves ḳaşlarıñ çīn-i bedīʿinden hilāl örter
Ruẖıñ evṣāfını örterse bu dilden suʾāl örter

2. ʿAceb ʿulyāya seyr olmuş muʿanber kākül-i cānā
Ḥabeş sulṭānıdur biñ nāzla anı Bilāl örter

3. Reh-i Ḥaḳka sülūk itse ḳaçan bir mübtedi nā-dān
Ḳuṣūrın biñde bir ʿārifde kāmil ehl-i ḥāl örter

4. H̱arābāt ehline ṣordım teniñde hīç libāsıñ yoḳ
Didi özge ḥālim var şehā bir köhne şāl örter

5. Viṣāliñ ẕevḳine cānā yaḳın oldıḳça bu Ḥāfıẓ
Bu çeşmim iḳlimi yerden bele ṣāḥib cemāl örter

---

94 AE 14b, AN 22a, 22b, KN 23a, 23b
1a biri sevdā] būy-ı sevdā AN
3a kim] ki KN
3b ṣanki bir pīr-i] ḥüsne bir pīr-i AE
4b çün bu] çoḳ bu AE, AN
95 AE-, AN -, KN 23a

96

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Temennī ḳıldıġımca iltifātı yār nāz eyler
İder aġyāre çoḳ ben zāre bilmem ki ne az eyler

2 Yer itdi ḳaşları yādan maḥabbet oḳları dilde
Ne peykān-ı ḥarāretdür ki ol ṣabrım güdāz eyler

3 Seḥerden gülşen-i ḥüsnüñde bülbül tek figān ilen
Saña ol ġonca-ı kāmın göñül ʿarż u niyāz eyler

4 Degüldür gül yüzünde eşk-i çeşmim noḳṭa-i ḫāli
Anı evrāk-ı verd üzre yazup taḳrīr-i rāz eyler

5 Alup miḳrāż-ı hicrān rişte-i cānım ki şemʿinde
Benim ʿömrüm kütāh oldı odımdan ser-firāz eyler

6 Beni menʿ eyler ol zāhid ḳaşı mihrāba yüz tutsam
Henūz kim ḳıble[y]i bilmez ne teklīf-i namāz eyler

7 Ḥaḳīḳat ehlidür Ḥāfıẓ ḳażā-i ʿışḳda Mecnūn'dan
Meger ʿāḳildür ol taḥrīz-i Leylī'den mecāz eyler

97

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Söylesem ḥāl-i dil-i sūzānı derdim depreşür
Her dem itsem ney gibi efġānı derdim depreşür

2 Būselikden perde ʿuşşāḳa açup şehnāz ider
Keşf-i rāz itsem görüp cānānı derdim depreşür

---

96 AE 14b, AN 22b, KN 23b
1a iltifātı yār] iltifāt-ı yār AN
1b az yerler] zār eyler AN
3a fiġān ilen] fiġānıñ var AN
4a çeşmim noḳṭa-i] çeşm-i noḳṭa-i AN
5a alup] alur AN, KN
7a Mecnūndan] Mecnūndur KN
7b taḥrīz-i Leylīden] taḥrīr-i Leylādan AN
97 AE 14b, AN 22b, 23a, KN-

3 Ey ṣabā refᶜ itme zülf-i yārı ṣubḥ ṣubḥ tek
Gösterüp ol ḫūrşid-i raḫşānı derdim depreşür

4 Dem-be-dem ṣordıḳça laᶜ lin virir ol cāndan ḫaber
Ḳanda görsem şāfe-i Loḳmān'ı derdim depreşür

5 Böyledür derdim benim kim ḳābil-i dermān degül
İtseler ger derdime dermānı derdim depreşür

6 Maḥrem-i rāzım dem-ā-dem ṣubḥı bülbül tek göñül
Açma kim berg-i gül-i ḫandānı derdim depreşür

7 Ṣaldı Ḥāfıẓ fikr-i çeşmin göñlüme ebrū kemān
Kim çeküp atdıḳça müjgānını derdim depreşür

98
Mefᶜūlü Mefāᶜīlü Mefāᶜīlü Faᶜūlun

1 Bir şemᶜ a mı var şuᶜ le-i ruḫsārına beñzer
Bir çehre mi var cez̲be-i dīdārıña beñzer

2 Bir bencileyin ᶜ āşıḳ-ı dil-teşne mi var hīç
Bir bāde mi var laᶜ l-i şeker-bārıña beñzer

3 Bir dil gibi üftāde mi var ḫāk-i rehiñde
Bir serv mi var şīve-i reftārıña beñzer

4 Bir ben gibi ḫāmuş ola mı laᶜ l-i lebiñle
Bir söz mi olur teşne-i güftārıña beñzer

5 Bir sen gibi ᶜ āşıḳ mı gele ᶜ āleme Ḥāfıẓ
Pür-ḫūb-ı dil-ārā mı ola yārıña beñzer

3a -] ṣubḥ ṣubḥ tek AN
4b Loḳmānı derdüm] Loḳmān derdüm AN
5 ve 6 beyitlerin yeri AN nüshasında yer değiştürmiş.
7a kemān] kemāl AE
98 AE 14b, AN 23a, KN-
5b yārıña] yazıña AE

99
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 O ṣūḫıñ ruḫlarından reng alan gül-berg-i ter derler
Benim efġānımı taḳlīd iden ehl-i seḥer dirler

2 Meşām-ı vuṣlat-ı ġonca-dehānından getür bir dem
Ṣabā ol bāġ-ı cānāndan seni ṣubḥ[-] geçer dirler

3 Ḥadīs̱-i cām-ı laʿlin dem-be-dem ey teşne-dil ṣordım
Ḥayāt-ı cāvidānımdan baña bir ḫoş ḫaber dirler

4 O rūḥ-ı pāk-i rūḥāni felekde bir melek-sīmā
Żiyā-ı şems-i ẕātın görmeyen ġāfil beşer dirler

5 Gel Allāh'ı severseñ saḳlama senden suʾālim var
Bu söz vāḳıʿ midür kim il seni Ḥāfıẓ sever dirler

100
Mefʿūlü Fāʿılātü Mefāʿīlü Fāʿılün

1. Murġ-ı ḥayātım ol ḳafesden uçar gider
Bāġ-ı viṣāl-i yāre hem perin açar gider

2. Ṭāvus mis̱āli kendüñi tezyīne virme reng
Rīş-i libās-ı ʿāriyesini ṣaçar gider

3. Aġyār dil-ber ile dem-ā-dem cihān iden
Āḫir nefesde cām-ı şehādet içer gider

4. Kāhil-i mülevves̱ idüben ol dāmeni tezyīn
Çabük teşemmür ile cihāndan geçer gider

5. Bu ḫāne-i fenāda seḥer kārbān-ı ġam
Esb-i teferrüc ile bu Ḥāfıẓ göçer gider

---

99 AE 15a, AN 23a, ,KN-
100 AE-, AN 23b, KN –

101

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey göñül bu cāndan özge ġayr cānānıñ mı var
Cānıñı cānānına ʿarż itmege cānıñ mı var

2 Hecr odıyla çıkarursın ṣubḥ tek āh-ı çerāġ
Ḫāne-i dilde yanar şemʿ-i şebistānıñ mı var

3 Mevc urursın rüzgār-ı zülf ile ey baḥr-ı dil
Naẓm-ı silk-i āhıma kim dürr-i mercānıñ mı var

4 Ol ḫam-ebrū ile ḥüsnüñ [-] berātın ḳatlime
Gönderirsin peyk-i ġamzeñ birle fermānıñ mı var

5 Ben gibi ey lāle baġrıñ ḳan idersin dem-be-dem
Sīneñi çāk eylemişsin dāġ-ı hicrānıñ mı var

6 Daġıdup her laḥẓa ʿaḳlım ey perī dīvāne tek
Kim anı cemʿ itmege zülf-i perīşānıñ mı var

7 Baġladıñ teşne dili Ḥāfıẓ der-i mey-ḫāneye
Ol ocaġ-ı şeyḫ-i kübrā neẕre ḳurbānıñ mı var

102

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Dem be-dem mest-i dilim laʿl-i şeker-bārıñ mı var
Cennet-i ḥüsnüñde kevs̱er gibi enhārıñ mı var

2 Devr ider bezm-i cemāliñde göñül pervāne tek
Yaḳmaġa kām-ı çerāġın şemʿ-i ruḫsārıñ mı var

3 Bülbülāsā gülşen-i būyıñ ider dil ārzū
Ey gül-i raʿnā viṣāliñ güç meger ḫārıñ mı var

4 Güç görüp benden çekilme ey kemān ebrū emān
Sīnemi deldi maḥabbet tīr-i Tātār'ıñ mı var

---

101 AE 15a, AN 23b, KN-
2a çıḳarursın] ḥayḳurursın AE, āh-ı çerāġ] āh u fiġān AN
102 AE 15a, AN 23b, 24a, KN 23b, 24a

5 Aġladursıñ ṣubḥ-dem ey dīde-i Ḥāfıẓ beni
Leşker-i çeşmiñ deminde dürr-i şehvārıñ mı var

103
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Fiġān u āh-ı bülbül ṣubḥ-demle rāz-ı güldendür
Anıñ derd-i füzūnı rüʾyet-i dīdār-ı güldendür

2 Nihān eyle o zār-ı vaṣlıñı ey bülbül-i hem-rāz
Yaḳīn vehm eyleme berg-i güli aġyār-ı güldendür

3 Füzūn-ı seyl-i eşkimdür bahār-ı ḥüsnüñ irdükçe
Ümīd-i ġonca-i vaṣlıña ol ās̱ār-ı güldendür

4 Giyünmiş cāme-i gül-gūndurur ṣanmañ seher gāhi
Dem-i vuṣlatda ol taʿlīḳ-i şāẖ-ı ẖār-ı güldendür

5 Gelürse oḳları ol ḳaşları yānıñ saña Ḥāfıẓ
Gelen tīr-i fiġān ṣubḥ-dem eşcār-ı güldendür

104
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Yürüt ayaġı sāḳī durma ṣun peymāneñi bir bir
Kerem ḳıl iltifāt eyle gözet mestāneñi bir bir

2 Esīr-i cām-ı laʿliñ bezm-i ḥüsnüñde dil-i Mecnūn
Nola zencir-i zülfüñde göre dīvāneñi bir bir

3 Bizi dūr itme ṣubḥī aç der-i luṭfıñı ey sāḳī
Ziyāret eylesün her teşne-dil mey-ẖāneñi bir bir

5a ṣubḥ-dem] ṣubḥa dek AN
103 AE 15a, AN 24a, KN 24a
1a rāz-ı güldendür] zār-ı güldendür AE, KN
1b füzūn-ı] füzūnı AN
2a zār-ı vaṣlıñı] rāz-ı vaṣlıñı KN;ey bülbül-i hem-rāz] hem-rāz ey bülbül AN
2b berg-i güli] berg-i gül AE, KN
4b ẖār-ı] nār-ı KN
5a yānıñ] yayıñ AN
5b dem] ol AN
104 AE 15a, 15b; AN 24a, 24b, KN 24a
3b her] ler AN

4 Şeb-i hicrānda ṣubḥ u şām dil farḳ idemez ey çerḫ
Anıñla mihribān eyle meh-i tābānıñı bir bir

5 Seniñ ʿāşıḳlarıñ zülf-i ġamıñda ḫālī dillerden
Nola şemʿiñ yaḳup cemʿ eyleseñ pervāneñi bir bir

6 Ḫarābāt ehli ol sāḳī meẕāḳ-ı cām-ı laʿliñden
Çıḳup şāhāne seyr itseñ biraz vīrāneñi bir bir

7 Nikāb-ı ġonce-i kāmıñ dem-i ṣubḥ ile ey Ḥāfıẓ
Ṣabā şāyed diye ḥal-i dil-i sūzāneñi bir bir

105
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ṣabā luṭf it yetür ol ġoncaya efġānımı bir bir
Dutupdur ḫār-ı ḥasret vuṣlat-ı dāmānımı bir bir

2 Nola ʿarż eyleseñ ḥāl-i nihānım bāġbānına
Nümāyān eylesün ḫoş bu gül-i ḫandānımı bir bir

3 Şeb-i ẓulmetde göz gevherlerin naẓm eyledim dem dem
Bu silk-i āh u zāra lüʾlüʾ ü mercānımı bir bir

4 Felekveş devr ider dil kūy-ı yārı şām-ı ṣoḥbetde
Çekersiñ sīneye ey çerḫ meh-i tābānımı bir bir

5 Delüpdür bağrımı ey ḳaşları yā tīr-i hicrānıñ
Meded dest ü viṣāliñle çıḳar peykānımı bir bir

6 Dil-i ṣad-pāremi bezl eyledim çün ʿıyd-ı ḥüsnünde
"*Teḳabbel Rabbenā minnā*"* dem-i ḳurbānımı bir bir

7 İdüp ʿīydi bahāne fursatın irgürseñ ey Ḥāfıẓ
Nola bir kerre būs itsem ruḫ-ı cānānımı bir bir

5a ḥāli] ḫāli AN] ḫāl-i KN; dillerden] dillerde KN
6a ol sāḳī] dil-i sāḳī AE,KN
105 AE 15b, AN 24b, KN 24a, 24b
4b sīneye] sīneñe KN
6a ṣad-pāremi] ṣād-pārei AN
* Bakara Suresi 2/127 Rabbenā teḳabbel minnā "Rabbimiz bizden kabul et."
7a irgürseñ] irgürse AN

106
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Benim ol kūşe-i miḥrāb-ı ebrū dil penāhımdur
Şeb-i ġam içre şemʿinden çıḳan dūd-ı siyāhımdur

2 Ṭarīḳ-i ʿışḳı dutdı mūy ruḫsār ile dil yārıñ
Viṣāl-i ḫāl-i ḫāṣ-ı maḥremine maḫfī rāhımdur

3 Berāt-ı ḥüsnüne ṭarḥ eylemiş Ḥaḳ noḳṭa-i bī-ḫaṭ
Rumūz ile işāret kim meger ol ḫāl-i ḫāhımdur

4 Serīr-i ʿışḳa sulṭān oldıġım ẓāhir gedālıḳdan
Ki ol ḳayd-ı ḥayāt ile virilmiş ʿālī cāhımdur

5 Ḫaṭ-ı ruḫsār ile bilmem ne yüzden eylemiş fermān
İṭāʿat itmemek olmaz göñül bir pādişāhımdur

6 Firāḳ-ı māh-ı tābānım ḫam-ı ebrū ile āh kim
Ḳarardan ṣūret-i baḫtım bilürem her gün āhımdur

7 Şehīd-i tīġ-i ġamzeñ oldı Ḥāfıẓ kim yatur ḳanda
Bu laʿliñ müddeʿāsı dil o leblerde güvāhımdur

107
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḳaçan kim tīr-i müjgānın o cānādur kemān eyler
Göñül levḥin dutup dest-i maḥabbetle nişān eyler

2 Ḫadeng-i levḥ-i sīnemde ser-ā-ser gerçi çoḳ ammā
O fikr-i nūş-ı laʿliñ sevdigim baġrımı ḳan eyler

3 Bahār-ı gülşen-i ḥüsnün temāşāsın ider ārzū
Anıñçün murġ-ı göñlüm zülf-i çīnüñ āşiyān eyler

---

106 AE 15b, AN 24b, 25a, KN 24b
2a ʿışḳı] ʿışḳ KN; ruḫsār ile] ruḫsārıñlaKN
107 AE 15b, AN 25a, KN 24b, 25a
2a ḫadeng-i] ḫādengiñ AN, KN; gerçi çoḳ] kūçe çoḳ AN]ger çoḳ AE
3b çīnüñ] ḥüsnüñ AN

4 İki āhūyı gördim seyr ider ṣaḥrā-yı ḥüsnüñde
Beni ol deşt-i ḥayretde göñülde dīdebān eyler

5 Olur ol gülşen-i ḥüsnüñde cānā ġoncalar ḫandān
Benim bu murġ-ı göñlüm ṣubḥ-demlerle fiġān eyler

6 Ṣalar kim zülf-i sevdāsın başıma ol melek-sīmā
Şuʿāʿ-ı dūd-ı āhım ṣubḥ seyr-i āsumān eyler

7 Görüp ḫūrşīd-i nevrūz-ı ʿiẕārın rū-be-rū Ḥāfıẓ
Şeb-i hicrānda'nınçün derd-i çerḫ ile mekān eyler

108
Feʿilātün Feʿilātün Feʿiātün Feʿilün

1. Buḳʿa-ı ṭūr-ı Sīnā üzre Kelīm isterler
Yed-i beyżā-ı temāşāda fehīm isterler

2. Yā löḳüz elde ʿaṣā dutmada olmaz Mūsā
Saʿy-i s̱üʿbān gibi aʿdāya ʿazīm isterler

3. Olsa Firʿavn murādıñda rubūbīyetde
Nehr-i Ḳulzüm'de aña ġarḳ-ı ʿazīm isterler

4. *"Len terānī "** didiği dīde-i dünyādur kim
Çeşm-i ʿuşşāḳa bihişt nūr-ı ḳadīm isterler

5. Sürḫ reng itme yüzüñ gül gibi zāhid gül gül
Gel gülşende o ḫoş-būy-ı nesīm isterler

6. Ḫam-ı gīsūsını fikr eylemege ḳıl denlü
İstiḳāmet üzere ḳalb-i selīm isterler

7. Şehr-i ʿışḳ içre müsāfir olmaz ey İbn-i Sebīl
Sāye-i kūy-ı dil-ārāda muḳīm isterler

4b ḥayretde] ḥayrandaAN
6b ṣubḥ] heme AN
7b derd-i çerḫ] der-i çerḫ KN
108 AE -, AN 25a, KN-
* Aʿrāf Suresi 7/143 "Asla sen beni göremezsin."

8. Çerḫle baḥs̱ idüben eyleme daʿvā-yı vücūd
   Der-i dergāh-ı muʿallāda ʿadīm isterler

9. Maraż-ı cürme şifā ister iseñ ey Ḥāfıẓ
   Der-i ġufrān-ı ilāhīde saḳīm isterler

ḲĀFİYE_İ ZĀʾ

109

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Kef-i muʿcīz-i esrārıñ yed-i Mūsā'yı debretmez
  Söziñ iḥyā-yı mevtāda leb-i ʿĪsā'yı debretmez

2 Ḥarīm-i bāġ-ı ḳudretde yetişmiş bir şecersin sen
  Nihāliñ mīve-i ḥikmet virür Ṭūbā'yı debretmez

3 Şu deñlü ḳuvvet-i tīr-i viṣāliñ "*ḳābe ḳavseyn*"*de
  Eger itseñ nişān-ı ḳurb-ı "*ev ednāyi*"** debretmez

4 Cemāliñ gülşeni ẕevḳ-i viṣāli ʿāşıḳā ḫoşdur
  Kʾanıñ dīdār-ı seyr-i cennetüʾl- meʾvāyı debretmez

5 Ḫaṭ-ı reyḫān-ı ḥüsnüñ levḥ-i maḥfūẓı mecāmiʿdürl
  Ṣaçıñ sırr-ı Ḫüdādur kim şeb-i İsrā'yı depretmez

6 Gelüp mihr-i nübüvvet muʿcizātı sende ḫatm oldı
  Belī bir barmaġıñ ḳılsa işāret ayı depretmez

7 Şefāʿat baḥrısın mevc-i emānıñ bād-ı raḥmetle
  Ki düşse ḳaṭresi maʿṣīyet-i deryāyı depretmez

---

109 AE 16a, AN 25b, KN 26b
2a şecersin sen] şecersin kim AN, KN
3a viṣāliñ] viṣāli AN
* Necm Suresi 53/9 "İki yay arası kadar"
** Necm Suresi 53/ 9. ayet "Belki daha da yakın olmuş"
4a viṣāli] viṣāl-i AN] viṣāliñ KN
5a mecāmiʿdür] mecāmiʿde AN
5b şeb-i isrāyı] şeb-i yeldāyı AN] şeb-i esrārıT
6b ḳīlsa işāret] ḳılsan işāret AN,KN

8 Dutupdur yā Rasūlallāh şefāʿat dāmenin Ḥāfıẓ
Ki ol ʿizz-i ḥużūr-ı Ḥaḳḳ'a sensiz pāy depretmez

110
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
1 Yaḳdı o şeb ki şemʿ-i ruẖı dilde māhımız
Ṣaldı şuʿāʿ-ı şānı cihān içre āhımız

2 Sevdā başımda āteş-i ʿışḳındadur tenim
Çıḳdı firāz-ı gerdişe dūd-ı siyāhımız

3 Zāhid ṭarīḳ-i meykededür rāh-ı müsteḳim
Kʾ oldur viṣāl-i yāre bugün maẖfī rāhımız

4 Biz bir gedāyuz ol der-i ḥikmetde kim bugün
Ḳılmaḳda keşf-i rāz-ı Ḫıżır pādşāhımız

5 Ḥāfıẓ tefāẖür itse göñül çoḳ mudur meger
Faḳr-ı fenā fenāda bizim ʿālī cāhımız

111
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Ġam-ı hicrān-ı ʿışḳa tā ezelden mübtelāyuz biz
Bi-ḥamdi'llāh hele esbāb-ı vaṣla āşināyuz biz

2 Meẕāḳ-ı laʿl-i cānāne nihān mey-ẖāne-i dilde
Esīr-i cām-ı ʿışḳ u maḥrem-i sırr-ı Ḫüdāyuz biz

3 Temāşā eyle zāhid ʿālemi mirʾāt-ı ḥālimde
Nedür gör ṣūretiñ āyīne-i ʿālem-nümāyuz biz

4 O şūẖıñ şāẖ-ı naẖl-i ḳāmetinde āşiyān-ı dil
Hevā-yı zülf ile pervāz ider murġ-ı hümayuz biz

8b pāy]pāyı AE
110 AE 16a, AN 25b, 26a, KN 25a
1a o şeb ki şemʿ-i rūẖı dilde māhımız] o şemʿa ruẖ-ı dilde māhımız AN
1b şānı] şān AN, KN
4a der-i ḥikmetde] der-i raḥmetde AN
111 AE 16a, AN 26a, KN 25a, 25b
3a ʿālemi mirʾat-ı ḥālimde] ḥālimi her ḥālimden AE]ḥālimi mirʿat-ı ḥālimden AN
3b ṣūretiñ] ṣūret-i AN

5 Teveccüh itdügim ol ḳaşları miḥrāba ey zāhid
Anıñçün kim gürūh-ı ehl-i ʿışḳa muḳtedāyuz biz

6 Maḳām-ı būseliḳde gösterür ʿuşşāḳa şehnāzın
Çıḳar evce ṣabā ile ḥüseynim pür-nevāyuz biz

7 Ṣadā-yı iştihārım ʿālemi dutsa ne var Ḥāfıẓ
Ki ṭabl-ı ʿışḳı sīnemde çalar bir pād-şāyuz biz

112
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Refʿ idüp zülf-i siyāhın ol meh-i tābānımuz
Çıḳdı biñ nāz ile ṣubḥ ḫūrşid-i raḫşānımuz

2 Şuʿleler ṣaldı zemīn-i göñlüme ol āftāb
Rūşen idüp ḫānesin yaḳdı dil-i sūzānımuz

3 Berḳ urup iñletme nālānımdan eyle ictināb
Yetüşür şāyed saña ey çerḫ-i kej efġānımuz

4 Aḳıdur ḥasretle ġamzeñ gözlerimden ḳanlı yaş
Raḥm idüp ḳılmaz naẓar dem dem töker ol ḳanımuz

5 Dutdı Ḥāfıẓ derd-i ʿışḳ ile belā deştin vaṭan
Eyledi vīrān esās-ı ḫāne-i ebdānımuz

113
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Şuʿle-i şemʿ-i ruḫ-ı cānāneye biz pervāneyüz
Nūş-ı cām-ı laʿl-i bezm-i ḥüsn ile mestāneyüz

7b ʿışḳı] ʿışḳ KN, AN
112 AE 16a, AN 26a, KN 25b
3a nālānımdan eyle ictināb] nālānımda hecr-i māh ile AE
5a derd-i ʿışḳ ile] derd-i ʿışḳımdan AN
5b AE= KN] Eyledi pervāz esāsen ḫāne-i ebdānımız AN
113 AE 16a, 16b; AN 26b, KN 25b
1a şuʿle-i şemʿ-i ruḫ-ı] şemʿle şemʿ-i ruḫ-ı AE; cānāne] cānāneye KN

2 Aldı ʿaḳlım ol perīveş ḳıldı zülfünde nihān
ʿĀḳıl-i-dānāyuz ammā ṣūret[e] dīvāneyüz

3 H̱ādim-i pīr-i muġānuz laʿlden bir cām içün
Mey-perestüz sākin-i ẖāk-i reh-i mey-ẖāneyüz

4 Sāḳiyā ṣun defʿa defʿa cām-ı mey ḥasretdeem
Sākin-i bezm-i ḥaḳīḳat teşne-i peymāneyüz

5 Zāhid-i ʿazm-i behiştī olmadan cān arturup
Biz esīr-i derd-i vaṣluz ṭālib-i cānāneyüz

6 Gevher-i genc-i maḥabbet bizde pinhān oldı kim
Raẖne-i fetḥ-i ṭılısm-ı ʿışḳ ile vīrāneyüz

7 Bu ḳażā-yı mihnet-i ʿışḳ içre ey Ḥāfız̤ bugün
İştihār-ı rind-i rüsvālıġda biz bir dāneyüz

114
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Baña mefhūm-ı ẖaṭṭ-ı ʿārıżın ol meh beyān itmez
Anı bir vech ile söyler ki ḳıl deñlü ʿayān itmez

2 Ṣalar eṭrāf-ı ḥüsne ẖaṭṭ-ı ruẖsārın o māh-ı rū
Baña bir bende-nāme yazmayup ẖaṭṭın nihān itmez

3 H̱ayāl-i seyr-i dīdār ile göñlüm fikr-i vaṣlında
Ḳalup zülfüñde pinhānca çıḳup ʿazm-i cināñ etmez

4 Nesīm-i būy-ı gülden mest olupdur bülbül-i göñlüm
Anıñçün gülşen içre ṣubḥ-demlerle fiġān itmez

2a ʿaḳlım ol] ʿilm evvel AE
3a laʿlden] laʿl-i dem AN
3b reh-i] der-i AE] ẖāk-ver KN
4a ḥasretdeem] ḥayretdeem AN, KN
5a olmadan] olmazuz KN
7a ḳażā-yı]feżā-yı KN, AN
7b iştihār-ı] iştihād-ı AE
114 AE 16b, AN 26b, KN 25b, 26a
1a ol meh] o meh AN
3a vaṣlındā AE, AN] vuṣlatda KN

5 Yetüşmez menzil-i maḳṣūda Ḥāfıẓ rāh-ı vuṣlatda
Ferāġat eyleyüp mülk-i dili ol terk-i cān itmez

115
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Küfr-i zülfüñ seyr idenler nūr-ı īmān istemez
Nūr-ı īmān isteyen küfründe noḳṣān istemez

2 Ey ṣabā cemʿiyyet-i dilden mürūr itme seḥer
ʿĀşıḳ-ı dem-besteler zülf-i perīşān istemez

3 Mālik-i mihr-i viṣāliñ olsa her kim ey perī
Mūr olur kapuñda ol taḫt-ı Süleymān istemez

4 Bir nefessin cān ile bezm-i ḥayāt içre olan
Vuṣlatıña cān atar kim bir daḫi cān istemez

5 Gülşen-i ḥüsnüñ temāşā eyleyen bülbülleriñ
Ġonca-i ḥūr-i liḳā-yı bāġ-ı rıżvān istemez

6 Vāde-i hicrānda fikr-i vaṣl ile bīmār o kim
Mübtelā-yı derd-i ʿışḳıñ olsa dermān istemez

7 Ey ṣabā ḳılma perīşān zülf-i yārı ṣubḥ-dem
Böyle bir Ḥāfıẓ ṣıfat kim sırrın iʿlān istemez

116
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Māʾil-i lāʿl-i lebiñ kim cām-ı kevs̱er istemez
Laʿliniñ rengin gören yāḳūt-ı aḥmer istemez

2 Ḫūrşid-i raḫşāna baḳmaz zerrece pervāne dil
Şemʿ-i ruḫsārıñ görüp mihr-i münevver istemez

---

115 AE 16b, AN 27a, KN 26a, 26b
116 AE 16b, AN 26b, 27a, KN 26a
1a cām] cān AN

3 Seyr ider göñlüm cemālinde cemīʿ-i ʿālemi
Anıñ içün dīde-i dil ġayr-ı manẓar istemez

4 Kim bilür derd-i ruḫıñla ol ṭılısm-ı laʿliñi
Fetḥ iden dürc-i dehānıñ şehd ü şekker istemez

5 Cevher-i zātıñ bulan naḳd-i dili ṣarf eyleyüp
Ḳaʿr-ı baḥr-ı cān u ten içre o cevher istemez

6 Nāʾil-i taḥt-ı Süleymān olmışım devriñde ben
Sākin-i ḫāk-i deriñ kim heft kişver istemez

7 Bāġ-ı dīdārıñda Ḥāfıẓ yād ider verd-i ruḫıñ
Ḥüsnüñ evrāḳın görüp berk-i gül-i ter istemez

117
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Māʾil-i dīdār idim yār olmadan peydā henūz
Ben esīr- i zülf idim ruḫ ṣalmadan sevdā henūz

2 Almış idim būy-ı ḫoş bāġ-ı maḥabbetden seḥer
Ġoncaveş açılmamışdı ol gül-i raʿnā henūz

3 Ṣubḥ feryādın yetürdi murġ-ı dil ol ġoncaya
Ḫāb-ı hicrānda yaturken bülbül-i şeydā henūz

4 Bağrımı ḳan eylemişdi dāġ-ı ḥasret birle ʿışḳ
Ḳılmadan meylin kenāra lāle-i ḥamrā henūz

5 Mest-i ḥayrān idim ol laʿl-i leb-i cānān ile
Görmemişdi ẕevḳ-i meyden sāġar-ı ṣahbā henūz

6 Çerḫ idüp is̱bāt u nef-i māʿadā şāhidlerin
Müddeʿīler mā-sivādan ḳılmadan daʿvā henūz

3a cemāliñde] cemāliñden AN
3a ṣubḥ] ṣubḥi AE
3b ġayr-ı manẓār] ġayra manẓar AN
117 AE 16b, 17a; AN 27a, 27b, KN 26b, 27a
3b yaturken]…rken AE
5a cānān ile] cānā ile AE

7 Āsitān-ı bāb-ı vaṣlıñda yatur Ḥāfıẓ müdām
Buldı ʿālem icre özge rütbe-i aʿlā henūz

118
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Peyām-ı ʿārıżeyn aldım ḫaṭ-ı ruḫsār gelür gelmez
Bahā-yı müjde cān virdiñ göñül ol yār gelür gelmez

2 Temennī ḳıldığımca vaʿde-i vaṣlın o serv-i ḳadd
Rümūz eyler leb-i şehd ile bir güftār gelür gelmez

3 Benem bir ṭūṭī kim āyīne-i ḥüsnün görüp vaṣfın
Tekellüm eyledim ol laʿl-i şekker-bar gelür gelmez

4 Niyāz-ı daʿvet-i dilde olup ḫāk-i reh-i yārıñ
İdüp biñ nāz u istiġnā ile reftār gelür gelmez

5 Dem-i ṣubḥ ile ey Ḥāfıẓ fiġān dut bāġ-ı kāmıñda
Dehān-ı ġoncadan al būy-ı vaṣlın ḫār gelür gelmez

119
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Göñül vaṣl-ı ruḫ-ı cānānı düşvār oldığın bilmez
Neden fikr eylemez ḳıl denlü efgār oldığın bilmez

2 Bıraḳmışdur özin bir vāde-i ẓulmet ḥicābında
Düşünmez mā-verāsın nur-ı dīdār oldığın bilmez

3 Temennā-yı viṣāl-i gül idüp dil şāḫa ʿazm itmiş
ʿAceb bu ṭıfl-ı bülbül anda çoḳ ḫār oldığın bilmez

---

118 AE 17a, AN 27b, KN 27a
2a vaṣlın] vaṣla AN
2b rumūz eyler] rumūz ile AN
4b idüp] ider AN, KN
119 AE 17a, AN 27b, 28a, KN 27a
2a ḥicābında] ḥicābından AN
3a şāḫa] şāḫ AE, AN

4 Oḳur esmā-ı ḥüsnāsın ide fetḥ-i niḳāb-ı ḥüsn
Ṭılısm-ı genc-i ruḫsār üzre ol mār oldıġın bilmez

5 Gönül bīgāne cismimde yatur biñ zār ile Ḥāfıẓ
Nola bu vāde-i hicrānda bīmār oldıġın bilmez

120
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Peyām-ı ġonca femlerle baña ṣubḥī ṣabā gelmez
Dem-i zülf ile ḳaldım künc-i ġamda dil-güşā gelmez

2 Derūnım ney gibi iñler hevā-yı derd-i fürḳatden
O şeh nāz itdügi demlerde ʿuşşāḳa nevā gelmez

3 Belā dāġında gördim ben dil-i Mecnūn'ı ṣūret tek
Meger kim ol ṣaçı Leylā'ya lāl olmış ṣadā gelmez

4 Müheyyīn ehl-i ʿışḳıñ cām-ı pendin ey göñül çekme
Küdūret ehlidür zāhid kim anlardan ṣafā gelmez

5 Geçürdi rūz-ı vaṣlın gün yüzin benden nihān itdi
Şeb-i ġamda hele bir vechle ol meh-liḳa gelmez

6 Taʿalluḳ eyleyen zülfiñe çekmez fikr-i ruḫsarıñ
Anıñçün ehl-i diller ḫātırına bir ḫatā gelmez

7 Belā-yı derd-i ʿışḳ-ı dil-bere ṣabr eyle ey Ḥāfıẓ
Cefā olmaz ki her bir işde kim andan vefā gelmez

121
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ne eşk ol kim dem-ā-dem lāle-ruḫ tek rengin āl itmez
Ne gözdür zülf-i cānānı şeb-i ġamda ḫayāl itmez

2 Ne dildür ʿışḳ-ı fikr-i vaṣl-ı yārından şikest olsa
Ne dil-berdür nihān-ı derdmendinden süʾāl itmez

4a esmā-ı ḥüsnāsın] esmāüʾl-ḥüsnā AE
120 AE 17a, AN 28a, KN 27a, 27b
2a fürḳatden] fürḳatde AN4b ṣafā] ṣadā KN
121 AE 17a,17b; AN 28a, 28b, KN 27b

3 Ne ol pervānedür yanmaz maḥabbet odına her şeb
Ne şemʿidür dil-i sūzānına ʿarż-ı cemāl itmez

4 Ne bülbüldür ki dutmış şāḫ-ı gülde mesken-i ḫārı
Ne ġoncadur ki giryānına her ṣubḥı viṣāl itmez

5 Ne teşne-dildür ol kim bezm-i ḥüsn-i yāre dāʾirdür
Ne sākīdür ki defʿi bī-nevā cām-ı zülāl itmez

6 Ne Mecnūn'dur belā zencīrine bend eylemiş gõñlin
Ne Leylī'dür ki ḥall-i müşgil-i taġyīr ḥāl itmez

7 Ne ʿāşıḳdur ki Ḥāfıẓ ʿışḳ-ı maʿşūḳı ḫayāl itmiş
Ne maʿşūḳdur dil-i ʿuşşāḳını vaṣlında lāl itmez

122
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Ḳadiñ tek bāġ-ı ʿālem içre bir serv-i semen bitmez
Ḫaṭ-i reyḥān-ı müşgīniñ gibi ter-yāsemen bitmez

2 Dehānın vaṣf idince ṣafḥa-i ḥüsnünden ol gül ruḫ
Tebessümle didi yoḳ böyle bir ġonca-dehen bitmez

3 Ḫaṭ-ı ruḫsār-ı cānāne dime ol mūy-ı ġamdur bu
Bu meşhūrdur ki zīrā berg-i gül üzre diken bitmez

4 Görinen ʿārıż-ı dil-berde dūd-ı āteş-i dildürl
Nola ḳıl deñlü fehm itseñ od üstünde çemen bitmez

5 Hezārāsā sirişk-i pāy-ı şāḫ-ı gülde ḳıl seyl-āb
Dem-i ṣubḥ ile Ḥāfıẓ ġonca-i kāmıñ ḳaçan bitmez

5b cām-ı] cānım KN
6a göñlin] göñlüm KN
6b taġyīr] teġayyür AE
122 AE 17b, AN 28b, KN 27b, 28a
2b bir] nev KN, AN

123

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ol meh-i tābān ruḫ-ı cānāne beñzer beñzemez
Ḫāme-i Ḳudret ḫaṭ-ı reyḥāne beñzer beñzemez

2 Ḥüsn-i Yūsuf gün gibi dutdı cihānı ser-te-ser
Neşʾe-i rūyıñda ol perrāne beñzer beñzemez

3 Tīr-i hecriñ sīne-i ʿuşşāḳı mecrūḥ itmede
Iṣṭırāb-ı nāvek-i müjgāna beñzer beñzemez

4 Fitne-i āşūb-ı devrān olsalar ʿālemde hem
Bir nigāh-ı ġamze-i fettāna beñzer beñzemez

5 Dest-i Mūsā'da ejdehā cez̲b itdi dil-i sırr-ı ʿān
İki vechinde dem-i s̲uʿbāna beñzer beñzemez

6 Gerçi ʿĪsī baḫş-i cān itdi lebiyle mürdeye
Diller iḥyā itmede sen cāna beñzer beñzemez

7 Bülbül-i pür-şevḳ ider gülşende efġānı güle
Ḥāfıẓ-ı şūrīde-i nālāna beñzer beñzemez

124

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ol gül-i ḥamrā-yı ter-rūḫsāre beñzer beñzemez
Māh-tābān pertev-i dīdāra beñzer beñzemez

2 Nūş-ı cām-ı kevs̲eri ey ḥūr-liḳā cennetde ger
Lehçe-i laʿl-i leb-i güftāre beñzer beñzemez

3 Gülşen içre sünbül-i ḫoş-būyı gördim ser-te-ser
Ol perīşān zülf-i ʿanber yāra beñzer beñzemez

4 Gerçi Mūsā ḳıldı destinde ʿaṣāsın ejdehā
Muʿcizāt-ı ṭurra-i ṭarrāre beñzer beñzemez

---

123 AE 17b, AN 28b, KN 28a
2b perrāne] tābāne KN
5a sırr-ı ʿān] serv-i ʿān KN
124 AE 17b, AN 29a, KN 28a, 28b

5 Baḫş-ı cām çeşme-i ḥayvān ider Ḫıżr u Mesīḥ
Neşʾe-i ẕevḳ-i dem-i ās̱āra beñzer beñzemez

6 ʿAyş u nūş-ı bāġ-ı rıżvān ḥūr u ġılmān ile
Sāye-i dīvār-ı kūy-ı yāre beñzer beñzemez

7 Ṣubḥ-demle āh ider bāġ içre bülbül şāḫ şāḫ
Ḥāfıẓ-ı üftāde-i pür-zāre beñzer beñzemez

125
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ol meh-i tābān ruḫ-ı zībāya beñzer beñzemez
Ḳāmet-i ṭūbā ḳaḍ-i bālāya beñzer beñzemez

2 Sidre-i ṣadr-ı ġöñül biñ dile ẓāhir her maḳām
Müntehā-yı ḳurb-ı evednāya beñzer beñzemez

3 Ol berāt-ı pür-nişān-ı pādişāhıñ mülk-i ḫūb
Bu ḫaṭ-ı nevreste-i ṭuġrāya beñzer beñzemez

4 Rütbe-i ʿarş-ı muʿallānıñ serīr-i sāyesi
Āsitān-ı pāye-i aʿlāya beñzer beñzemez

5 Ḳılsa ḥüsn-i Yūsuf'a mirʾāt-ı ḳudretden naẓar
Kim nigāh-ı ṣūret-i raʿnāya beñzer beñzemez

6 Bāġ-ı Firdevs içre gördim kān-ı keʾsün *"min raḥīḳ*
Lez̠z̠et-i ẕevḳ-i leb-i ḥamrāya beñzer beñzemez

7 Ger cünūn-ıʿışḳ ile ʿālemde Mecnūn söylenir
Ḥāfıẓ-ı āşüfte-i şeydāya beñzer beñzemez

126
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Nice demlerdür ki bezm-i ʿayş u ʿişret bekleriz
Biz gürūh-ı ehl-i ẕevḳuz cām-ı vuṣlat bekleriz

---

125 AE 17b, AN 29a, KN 28b
* Mutaffifīn Suresi 83/25 "Halis cennet şarapları"
126 AE 18a, AN 29b, KN 28b

2 Sālik-i mey-ḫāne-i pīr-i muġānuz dem-be-dem
Kāmurān-ı mürşid-i rāh-ı hidāyet bekleriz

3 Murġ-ı rūḥım gülşen-i ḥüsnünde yārıñ ṣubḥ u şām
Naḫl-i tende biz hemān bir ḫāl-i ṣūret bekleriz

4 Ṣanma zāhid ḳalb-i ʿuşşāḳı tehīdür sen gibi
Künc-i dilde gevher-i genc-i maḥabbet bekleriz

5 Kes̱ret-i ʿālemden el virdim ayaġ-ı vaḥdete
Kim bu ẓāhir vaḥdet ile sırr-ı vaḥdet bekleriz

6 Sāye-i dīvār-ı kūy-ı yāre düşdiñ ḫāk tek
Seyr-i serv-i gülşen-i ruḫsāre furṣat bekleriz

7 Kārbān-ı ehl-i tecrīdiz reh-i vuṣlatda kim
Çıḳmaġa Ḥāfıẓ der-i dünyāda nevbet bekleriz

127
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Gülistān-ı ezelde ṣubḥ-dem bād-ı ṣabāyız biz
O müşk-i būy-ı zülf-i dil-ber ile dil-güşāyız biz

2 Terennümle güşāde ḳılmada ol ġonca-i sırrı
Maḳām-ı evce āġāz eyleyüp bülbül nevāyuz biz

3 Felek beyżā-yı ḳudretdür benim zīr-i ḫıyāmımdur
Bilinmez āşiyānım lā-mekān murġ-ı hümāyuz biz

4 Egerçi hem-nişīnim ẓāhirā ḫāk-i tevażżuʿda
Ḥaḳīḳat maʿnāsında sākin-i ʿarş-ı ʿalāyuz biz

5 Bu dünyā bir gemidür baḥr-i mescūr üzre sāmecdür
Ki bād-ı ḳudret ile sāye-i taḥteʾs̱-s̱erāyuz biz

6 Benim serv-i ser-efrāzım ki kim bu dīn-i Aḥmed'e
Risālet taḫt-kāhında Muḥammed Muṣṭafāyuz biz

5b vaḥdet AE, KN] kes̱ret AN
127 AE-, AN 29b, 30a, KN –
3a ḫıyāmımdur] ḫıyāmımdan AN

7 Derim [hem] şehr-iʿ ışḳa hem maḥabbet burcına şāhım
Velī derkāh-ı ʿirfānda ʿAliyʾül- Murtażāyuz biz

8 Düşüp sevdā-yı zülf-i yāre ḳıl deñlü tefekkürden
Velī maġmūm olan erbāb-ı ʿışḳa ġam-güşāyuz biz

9 Hüveydādur bize ʿālem es̱erdür ḳudret-i Ḥaḳdan
Ki ol āyīne-i İskender-i ʿālem-nümāyuz biz

10 Beni sen gibi ey zāhid fenā ehli ḳıyās itme
Beḳābiʾllāh ile bil ibtidā vü intihāyuz biz

11 Meşām-ı cān alur būy-ı ġubār-ı nüfḫa-i Raḥmān
Ḳurʾāndan Ḥażret-i Veys anıñ içün ḫāk-i pāyuz biz

12 Hüveʾl-Evvel hüveʾl-Āḫir hüveʾ-ẓ-Ẓāhir hüveʾl-Bāṭın
Teferrüd ḫānesinde Ḥāfıẓ-ı ser-i ḫudāyuz biz

128
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün

1 Dil dām-ı ġam-ı zülf-i perīşānıña düşdi
Ey çeşmi siḥirbāz
Biñ zaḫm ile bir murġ-ı seḥer yanıña düşdi
Ey şūḫ-ı tīr-endāz

2 Ṣu gibi aḳar serviñ ayaġına sirişkim
Aġlatma beni çoḳ
Yüzler sürüben pāyıña dāmānıña düşdi
Ey serv-i ser-efrāz

3 Gösterdi yüzüñ ġamze-i fettānıña göñlüm
Ḥayf itdi baña āh
Bilmezlik ile çāh-ı zeneḫdānıña düşdi
Ey ġamzesi ġammāz

---

128 AE 18a, AN 30a, KN 29a

4 Dil gülşen-i ḥüsnüñden alup būy-ı şükūfe
Şemm itdi ser-ā-ser
Ruḥsār-ı gül-berk-i ter-efşānıña düşdi
Ey ġonca-i mümtāz

5 Şemʿ-i ruḫ-ı yār ile göñül rişte-i Ḥāfıẓ
Yandı şeb-i ġamda
Āh eyle yürü ʿışḳ odı çün cānıña düşdi
Ey ʿāşıḳ-ı dem-sāz

ḲĀFİYE-i SĪN

129
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṣaldı mirʾāt-ı dile ol ḫurşid-i raḫşāne ʿaks
Çerḫa düşmüş hecr odından bir meh-i tābāne ʿaks

2 Ayırur benden o mihr-i rūz-ı hecriyle felek
Kim olur her şeb baña ol vuṣlat-ı cānāne ʿaks

3 Ey kemān ebrū çeküpdür rişte-i meyliñ beni
Ḳuvvet-i ḥüsnüñle ḳıldı nāvek-i müjgāne ʿaks

4 Ṣanma ey bülbül o berg-i zīnet-i ʿārıżdur ol
ʿĀrıż-ı cānāne virmiş ol gül-i ḫandāne ʿaks

5 Küfr-i zülfiyle nihān itdi dil-i üftādeyi
Ḳılmadı āyīne-i ruḫsār ile īmāne ʿaks

6 Ḳāmetin seyr eyledim serviñ ayaġın öpmede
Kim meger ṣalmış ol eşk-i çeşm-i ḫūn-efşāne ʿaks

7 Şemʿ vehm itmek yanan Ḥāfıẓ şeb-i ʿālemde ol
Şuʿle-i ʿışḳ-ı derūnı āteş-i pervāne ʿaks

3a yüzüñ] gözüñ AE, KN
3a1 itdi] oldı KN
129 AE 18a, AN 30b, KN 29a, 29b
1b odından] odına AE
2a hecriyle] hecriñle AN

130
Müstefᶜilün Müstefᶜilün Müstefᶜīlün Müstefᶜilün

1 Eyledi pervāne göñül şemᶜi ruḫ-ı yāre heves
Ẕevḳ-i viṣāliyle ider cezbe-i dīdāre heves

2 Ġonca dehānında dutar laᶜl-i leb-i būy-ı süḫan
Bülbül-i dil anıñiçün itdi o güftāre heves

3 Bāġ-ı maḥabbetde göñül serviñ ayaġıña düşüp
Ṣu gibi aḳdı idüp ol cünbüş-i reftāre heves

4 Fikr-i ṣaçıñ bu şeb-i ġamda beni ḳıl deñlü ḳodı
Ṣubḥa degin ḳıldı bir ince uzun efkāre heves

5 Ḥāfıẓ ol laᶜl-i leb-i cānı görüp ẕevḳ ideli
Ḳılmadı hīç mest olalı güfte-i aġyāra heves

131
Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilātün Fāᶜilün

1 Eyledi gülşende ḳaddiñ ḳāmet-i şimşādı pes
Çeşm-i āhūlarla ḳıldıñ bu dil-i ṣayyādı pes

2 Ġonca-i ḥüsnüñ neşāṭıyla bulupdur rıfᶜati
Ḳıldı şāh-ı ḫār-ı ġamda bülbül-i nā-şādı pes

3 Dest-i ṣabr ile çalup şāhāne ṭabl-ı sīneñi
İtme ey dil rıfᶜat-i āvāze-i feryādı pes

4 Pādişāhım çeşm-i ḫışm ile naẓar ṣalma baña
Tīġ-i ġamzeñ eyledi ol şemşīr-i cellādı pes

5 Sāye-i dīvār-ı kūy-ı fürḳatiñdür bu göñül
Yād-ı hicrāniyle ḳılmış bu cihān ābādı pes

---

130 AE 18a,18b; AN 30b, KN 29b
1a eyledi] itdi AN
4b degin] deg AN
5a cānı] cānānı AE; ideli] ide mi AN
131 AE18b, AN 30b, 31a, KN 29b
2b nā-şādı] neşādı AN
3b āvāze-i] āvāzeye KN

6 Menʿ ider nāṣiḥ beni mey-ḫāneden irşād idüp
Ben ki irşād olmışım kim neylerim irşādı pes

7 Zühd idüp Ḥāfıẓ bir adıñ olmasun iki ṣaḳın
Zümre-i ehl-i ḥaḳīḳatde ki ol bir adı pes

132
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 ʿIşḳ eṭvārıñ dutup ʿāşıḳlıġa ḳıldıñ heves
Ey göñül gitdiñ reh-i Mecnūn'a bu ʿālemde pes

2 Gevher-i hicrānda yetdi āh u zārım göklere
Ol ṣaçı Leylī'ye yetmez mi ʿaceb feryād-res

3 Giceler göñlüm değer gül ruḫları evrāḳını
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñden alur ṭıfl-ı dil her ṣubḥ ders

4 Tīr-i hecr ile sinem göz göz olupdur şöyle kim
Ten degül ṣanmañ anı ol murġ-ı rūḥım çün ḳafes

5 Ḫaste-i ʿışḳ oldıñ ey Ḥāfıẓ saña yoḳdur ölüm
Bāḳidür ʿömriñ seniñle olsa cānıñ bir nefes

ḲĀFİYE-i ŞĪN

133
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 O sāḥil-i baḥr-ı dilde zülfüni ṣayda kemend itmiş
Ẓarāfetle nihengin ḥalḳa-i bir mūya bend itmiş

2 Döküp iki ṣadefden lüʾlüʾ u mercāna merdüm tek
Düzüp bir bir girībānıña anı sīne-bend itmiş

3 Leb-i şekker saña söyler ne dersiñ ṭūṭi-i göñlüm
Ki ḳābil misin ol söz fehmine kim ẕikr-i ḳand itmiş

---

132 AE 18b, AN 31a, KN 29b, 30a
1a etvārıñ] ṭavrın AE
2b Leylīye] Leylāya AN
133 AE 18b, AN 31a, 31b, KN 30a
2a döküp] töküp AN, KN; merdüm tek] mercān tek AN, KN
2b düzüp] dürüp KN

4 Felekler yandı ṣubḥī āteş-i āh u fiġānıña
ʿAceb gördüñ mi ey bülbül o ġonca-fem ne ḫand itmiş

5 Ṣaḳın eyyāmıñ ey Ḥāfıẓ hevā-yı zülf tābiʿ ḳıl
Bu baḥr-i ʿışḳdurur keştī-i dil u cān çend itmiş

134
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Düşüp ʿaks-i ʿiẕārıñ āsmāne āftāb olmuş
Benim āh-ı şerārımdan felekler pür-şihāb olmuş

2 Ḫaṭ-ı ruḫsārını cemʿ eyledim kilk-i maḥabbetle
Göñül levḥinde gördim bī-nuḳaṭ vaṣf-ı kitāb olmuş

3 Meded ey sāḳī ol cām-ı viṣāliñ defʿa defʿa ṣun
Şerāb-ı hecriñi dil nūş idüp mest-i ḫarāb olmış

4 Dutar bir keʾs-i billūrīn o dil-ber bezm-i ḥüsnünde
Anı ṣordım leṭāfetle didi ḫoş laʿl-i nāb olmış

5 Suʾāl itmiş şerābıñ ḥürmetinden zāhid-i dil-dūn
Ḥadīs̱-i laʿliñ anıñ ḥalline ṣāfī cevāb olmış

6 İdüp ārzū-yı laʿli kim reh-i mey-ḫāne[y]i dutdıñ
Bi-ḥamdi'llāh saña Ḥāfıẓ henūz rāh-ı ṣavāb olmış

135
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nola ol ḫırḳa-i ʿışḳıñ giyüp ḳapuñdaʾolam dervīş
Ki sen āġā-yı zī-şānsın saña bende ġulām dervīş

2 Ġinā-yı ʿışḳla memlū ser-ā-ser ṣurre-i göñlüm
Belī ḥüsnüñ zekātına beġāyet faḳr-ı tām dervīş

---

134 AE 18b, AN 31b, KN 30a, 30b
6a laʿli kim] laʿl kim AN, KN
135 AE 19a, AN 31b, KN 30b
2a ṣurre-i göñlüm] ḥırre-i göñlüm AN

3 Ḥarāret faḳrı yaḳmış ol dil-i bī-çāre[y]i gör kim
Dutar ḳarşuñda ol laʿl-i leb-i şīrīne cām dervīş

4 Nola hecriñle aġlatsañ ne ẖoş vaṣl ile güldürseñ
Gerek öldür gerek raḥm it saña çün oldı ram dervīş

5 Der-i derġāha yüz urdı eşigiñ daşı tek Ḥāfıẓ
Teraḥḥümle umar kim öz lebiñden bir selām dervīş

136
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Açılmış bāġ-ı behçet içre ol ġonca dehenlenmiş
Henūz güftāra gelmiş bezm-i gülşende süẖanlenmiş

2 Beni rüsvā ider bülbül diyü feryād ile gül de
Ḳızarmış açılup bād-ı ġażabla çün dikenlenmiş

3 Gidüp ḥammām-ı gülzāre nider dil gül temāşāsın
Libās-ı sebz ile ol verd-i ḥamrā pīrehenlenmiş

4 Felek dest-i ḳarīb ile dutar āyīne-i ʿayyār
ʿArūs-ı kāmıma meşşāṭa olmış pīrezenlenmiş

5 Perīşān gördim ol şāh-ı şükūfe şaẖsār üzre
Meger kim naʿra-i efġān-ı bülbülden figenlenmiş

6 Niçün şevḳ eylemez devr-i ruẖında ʿandelīb-i dil
O murġ-ı nā-tüvānım dām-ı zülfüñde resenlenmiş

7 Nedendür zinde-i ʾeşʿāra meyl itmezsin ey Ḥāfıẓ
Mezār-ı tende ṭabʿım berg-i gül-terle kefenlenmiş

3a bī-çārei] bī-çāreñi AN
4a aġlatsañ] aġladsañ AN
5a daşı] daş KN
5b lebiñden] lebiñde AN
136 AE 19a, AN 31b, 32a, KN 30b
3a gidüp] girüp AN
4a ḳarīb ile] firāsetle KN] firīb ile AN
7b gül-terle] gül üzre AN

137
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Ol ḫāme-i ḳudret ḫaṭ-ı ruḫsārını yazmış
Cezb-i dil-i ʿuşşāḳına dīdārını yazmış

2 Āyīne-i ḥüsnüñde görüp ṭūti-i göñlüm
Bezm-i dehen-i laʿl-i şeker-bārını yazmış

3 Evrāḳ-ı ruḫında dil oḳur verdini ṣubḥi
Bir vech ile ʿāşıḳları eẕkārını yazmış

4 Ey ġonca dehānıñda nedür ol ḫaṭ-ı ḥamrā
Ṣorsam lebini diye mi güftārını yazmış

5 Ḥāfıẓ ne ḳara yazılu kim devr-i ruḫında
Yār defter-i ruḫsāra dil-i zārını yazmış

138
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṣafḥa-i ruḫsārın itmiş ḫaṭṭ-ı sevdā ile naḳş
Gülşen-i ḥüsnün ḳılupdur verd-i ḥamrā ile naḳş

2 Ḳıl ḳalemlerle anı taḥrīr idüpdür der-kenār
Bir şehenşāh-ı nişāne itdi ṭuġrā ile naḳş

3 Ṣūretim taʿyīr ṣanmañ ḥüsn taṣvīr eylemiş
Kilk-i naḳḳāş-ı ezel çün reng-i sevdā ile naḳş

4 Böyle bir rengin ferīd-i ʿāḳil-i ʿaṣrım ki ben
Peykerim ḳıldım cünūn-ı derd-i Leylāyile naḳş

5 Yaz ḫaṭ-ı ruḫsārını dīvār-ı dilde kim bugün
Eyle Ḥāfıẓ levḥ-i sīniñ fikr-i ferdā ile naḳş

---

137 AE 19a, AN 32a, KN 30b, 31a
1b ʻuşşāḳına] ʿuşşāḳını AN
3a ruḫuñda] ruḫından AN
138 AE 19a, AN 32a, 32b, KN 31a
3b sevdā] rüsvāy AE, KN
5b ferdā] feryād AN, KN

139
Mefāʿīlün Mefāʿīün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Dil-i dīvānemi zencīr-i zülfüñde esīr itmiş
Bi-ḥamdiʾllāh enīsim ʿārıż-i şemʿ-i münīr itmiş

2 Baḳınca ḥüsnüne murġ-ı göñül ditrer meger kim ol
Ḳaşın yā kibrigiñ ṣaf ṣaf dutup hemvār-ı tīr etmiş

3 Sen ol gevhersin aṣdāf-ı bihār-ı ḥüsn-i ʿālemde
Ferīd-i luʾluʾ-i maḥż olmada ḥaḳ bī-naẓīr itmiş

4 Benim ol ʿāşıḳ-ı rüsvā-yı şeydā reh-i vuṣlatda
Ki her meh-rūlara ḫāk-i ġubār-ı pāy-ı zīr itmiş

5 Niḳāb-ı rūy-ı dil-ber ḫaṭ degüldür zāʾil-i ḥüsni
Raḳīb-i bed-liḳālardan o meh-rū müstetīr itmiş

6 Der-i vuṣlatda bu teşne-dili o laʿl-i şīrīnim
Temennā-yı meẕāḳ-ı sāġarında dest-gīr itmiş

7 Aġarsın zülf-i sevdāsı başıñdan ṣalma ey Ḥāfıẓ
Diyenler bir cevān ʿuşşāḳını ʿışḳında pīr itmiş

140
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Hümā-yı murġ-ı dil zülfüñde yārıñ āşiyān dutmış
Ne sevdādur başında baş çeküp tenhā mekān dutmış

2 Düzüpdür nāvek-i müjgānıñı ṣaf ṣaf o ḳaşı yā
Dil-i ʿuşşāḳını ṣayd itmege tīr u kemān dutmış

3 Dil-i sūzānı bezm-i ḥüsn-i cānānda dimeñ ḫāmuş
Şerāb-ı cām-ı laʿlin ḳaṣd-i nūş itmekde ḳan dutmış

4 Ayurdı āftābımdan beni hicrānda koydı çerḫ
Şuʿāʿ-ı şuʿle-i āhım ki sūy-ı āsumān dutmış

---

139 AE 19a,19b; AN 32b, KN 31a, 31b
1a hümā-yı] hemān KN
140 AE 19b, AN 32b, 33a, KN 31b
3a sūzānı] sūzān KN

5 Beni şimdengiri dutmaz ḫuşuʿ-ı āteş-i hicrān
Ki pervāne göñül şemʿ-i ruḫ-ı cānāne cān dutmış

6 Açılmaz ġonca-i kāmım o bāġ-ı vaṣl-ı cānāndan
Anıñçün bülbül-i dil ṣubḥ-demlerle fiġān dutmış

7 Ayağı ḳoyma elden dest-i yār isterseñ ey Ḥāfıẓ
Yeter maḳṣūdına kim dāmen-i pīr-i muġān dutmış

141
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Firāz-ı nerdübān-ı pāyeye şeddād ayaḳ başmış
Bülend evżāʿına çerḫ incinüp bir yād ayak başmış

2 Ser-i iḳbālini ḳaṭʿ itmege deşt-i siyāsetde
Çeküp şemşīr-i ḳahrın ṣarṣar-ı cellād ayaḳ başmış

3 O laʿl-i şīrine teşne-dil olmış teşne-i ʿuşşāḳ
Alup yol kesmede dāġ-ı dile Ferhād ayaḳ başmış

4 Perīşān oldıġım fehm eylemiş gülzār-ı miḥetde
Güle iʿlām-ı ḥāle bülbül-i nā-şād ayaḳ başmış

5 Nişān-ı tīr-i müjgān olma her dem ḳaşları yāya
Ṣaḳın ey murġ-ı cān bāġ-ı dile ṣayyād ayaḳ başmış

6 Ḫarāb itmiş iken fikr-i ʿadem bünyād-ı iḳbālim
Vücūda gelmege kām-ı göñül īcād ayaḳ başmış

7 Nihān it cām-ı dilde sırr-ı laʿl-i yāri ey Ḥāfıẓ
Ayağıñ çek ki bezm-i ʿışḳa şimdi yād ayaḳ başmış

6a cānāndan] cānānda KN, AN
141 AE 19b, AN 33a, KN 31b
3a teşne-i ʿuşşāḳ] tīşe-i ʿışḳı AE, KN

ḲĀFİYE-i ṢAD

142

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Olmadım hergiz belā-yı derd-i hicrāndan ẖalāṣ
Bulmadım şeydā dili bir vaṣl-ı cānāndan ẖalāṣ

2 Zülf-i sevdāsı beni çekdi dem-i efsūnla
Hīç ne mümkündür hücūm-ı siḥr-i s̱üʿbāndan ẖalāṣ

3 Güç görüp bizden çekildükçe ḳaçan kim ḳaşı yā
İdemezdim sīnemi ol tīr-i müjgāndan ẖalaṣ

4 ʿIşḳ odından ictināb itse eger pervāne dil
Mūm gibi yanup olurdı şemʿ-i sūzāndan ẖalāṣ

5 Gülşen-i ḥüsnüñde gördükçe gül-i ruẖsārıñı
Ṣubḥ-ı demle olmamışdur bülbül efġāndan ẖalaṣ

6 Rüzġār-ı ʿışḳ ile geşt-i maḥabbetde göñül
Olmadı mevc-i maẖūf-ı baḥr-ı ʿummāndan ẖalāṣ

7 Ol maḥabbet murġına ḳıldım ten-i zārı ḳafes
İtmezem Ḥāfıẓ bu ḳaydı rişte-i cāndan ẖalāṣ

ḲĀFİYE-i ŻĀD

143

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bülbüle gülşende ṣubḥi bu gül-i terdür ġaraż
Bezmde pervāneye şemʿa-i münevverdür ġaraż

2 Leblerin ṣorsam ruẖ-ı āyīneye ḳarşu dir ol
Ṭūṭuya kūy-ı suẖandan ẕevḳ-i şekkerdür ġaraż

3 Cennet-i ḥüsnüñ temāşā eylemekden ʿāşıḳa
Seyr-i dīdārıñla nūş-ı cām-ı kevs̱erdür ġaraż

---

142 AE 19b, AN 33a,33b, KN 32a
143 AE 20a, AN 33b, KN 32a
1a ṣubḥı] ṣubḥ AN, KN; terdür] terden AN
1b münevverdür] münevverden AN
2a ḳarşu dir] ḳarşudur AN

4 Seyr iderler nāz ile çoḳ ḳāmet-i mevzūnlar
Bāġ-ı ʿālem içre ammā serv-i ʿarʿardur ġaraż

5 ʿĀrıżıñ ki çi muʿaṭṭar eylemiş gīsūlarıñ
Būy-ı ruḫsārıñdan ol zülf-i muʿanberdür ġaraż

6 Ṣordım ol laʿliñ ḥadīs̱inden seniñ kim didiler
Bāde-i cām-ı ṣafā yāḳut-ı aḥmerdür ġaraż

7 Ol şeh-i ḫūbāna bir maḫfīce ʿāşıḳ söylenir
Ḥāfıẓ-ı āşüfte-i dil-sūz-ı kemterdür ġaraż

144
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḳıldı cān pervāne-i dil şemʿ-i ruḫ cānāna ʿarż
Hecr odından itdi cismin āteş-i sūzāna ʿarż

2 Rāh-ı laʿlin ḫaste-dil dutdı ḥayāt-ı cān içün
Dest-i vaṣlıyla ḳılupdur derdini dermāna ʿarż

3 Göz göz itdi bāġrımı hecr oḳları ey ḳaşı yā
Nola ḳılsam sīnemi ol nāvek-i müjgāna ʿarż

4 Mest-i ḥayrānım ki her dem eylemiş men teşneye
Bezm-i ḥüsnüñde o sāḳī sāġar u peymāne ʿarż

5 Ġonca-i kām-ı dili ey bülbül-i bāġ u vefā
Ṣubḥ-demlerle anı eyle gül-i ḫandāna ʿarż

6 Ḳaṭre-i eşk-i ḫūn-ābımdur benim baḥr-ı muhīṭ
Sāḥil-i çeşmim ide göñlümdeki ʿummāna ʿarż

7 Bād-ı hicrān itdi Ḥāfıẓ milket-i cismim ḫarāb
Vaṣl taʿmīr eylesüñ ḳıl derkeh-i sulṭāna ʿarż

4a seyr] ṣabr AE
5b muʿanberdür] muʿteberdür AE
7a ḫūbāna] ḫūbān AN
144 AE 20a, AN 33b, 34a, KN 32a, 32b
7a cismim] çeşmim AE
7b dergeh] dergāh AE, AN

ḲĀFİYE-i ṬĀ

145

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bezm-i ʿālem içre dirler şemʿ-i ruḫsārdan ġalaṭ
Söylenür gülşende bir gül ʿārıż-ı yārdan ġalaṭ

2 Gerçi cānın köydürür şemʿ odına pervāne līk
Bu dil-i pür-sūz hecr-i sākin-i nārdan ġalaṭ

3 Ṣubḥ-demle girye-i feryād-ı bülbül añılur
Bāġ-ı tende murġ-ı rūḥ-ı ʿāşıḳ-ı zārdan ġalaṭ

4 Ol ser-i zülf-i nigārımda olan her bir girih
Bu perīşān ḫāṭırımda fikr-i esrārdan ġalaṭ

5 Nūş-ı laʿlin ḳaṣd idüp ṣorsañ ṣuna cām-ı sükūt
Çekme Ḥāfıẓ sāġar-ı ġam ol ki ikrārdan ġalaṭ

146

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bir feraḥdur ʿāşıḳa seyr-i cemāliñden faḳaṭ
Rāḥat-ı cān u göñüldür ḫoş viṣāliñden faḳaṭ

2 Fikr-i zülfi şöyle inceltdi bu cānım riştesin
Mūya dönmüş bir ḫayāl oldım ḫayāliñden faḳaṭ

3 Nola şerḥ itse perīşān zülfüñ evrāḳ-ı ruḫıñ
Defter-i aḥvāl-i dildür ḫaṭṭ-ı ḫāliñden faḳaṭ

4 ʿĀşıḳa bāġ içre düşmek sāyeñe ey serv-ḳad
Mīve-i ẕevḳ-i maḥabbetdür nihāliñden faḳaṭ

5 Ol gül-i ḥamrāya Ḥāfıẓ ṣubḥ-demlerle baḳup
Bülbül-i arż-ı fiġāndür eşk-i āliñden faḳaṭ

---

145 AE -, AN 34a, KN 32b
146 AE 20a, AN 34a, KN 32b, 33a
5a baḳup] yaḳup AN

ĶAFİYE-i ŻĀ

147

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ķaçan kim ṣādır olsa ġonca-i ḫoş-bū dehenden lafẓ
Ṣadef mānend olur ġūyā çıķar dürri ʿadenden lafẓ

2 Görüp laʿl-i lebin dil şu gibi aķdı ayağına
Başup ḫāṭırcıgım keşdi gelen ser-i semenden lafẓ

3 Züleyḫā'yı göñül yalvara gördi dār-ı tenhāda
ʿAcep gelmez baña bu Yūsuf-ı gül-pīrehenden lafẓ

4 Şu denlü nāz ider ʿuşşāķına güftāre geldükçe
Belürmez ol meẕāķ-ı leẕẕet-i kūy-ı süḫanden lafẓ

5 Neden söyleşmez ey Ḥāfıẓ seniñle ol leb-i şekker
Meger kim ẓāhir olmış laʿliniñ ḥaķķında senden lafẓ

ĶĀFİYE-i ʿAYN

148

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 ʿĀşıķ olmış kim yanar ol ʿārıż-ı cānāne şemʿ
Pertev-i ʿaks-i ruḫı dutmış ki her şeb yana şemʿ

2 ʿIşķ odından dūd-ı āhımdur derūnım jeng iden
Ṣaldı çoķ sevdā bu fānus-ı dil-i sūzāna şemʿ

3 Küfr-i zülfün sīneden ol dem çıķarmış dūd tek
Devr-i ruḫsārında geldi doğrılup īmāna şemʿ

4 Zülf-i şeb-reñginden almış başına sevdā-yı ʿışķ
Bağlayup el ʿarż-ı āteşle durur dīvāne şemʿ

5 Her seḥer feryād u efġān giceler yanmaķ müdām
Ṣubḥ gül ārzū ider bülbül-i şeb pervāne şemʿ

---

147 AE 20a, AN 34a, 34b, KN 33a
2b ser] serv KN
148 AE 20a, 20b; AN 34b, KN 33a

6 Tīre-i cismimde yer yer rişte-i cān gösterür
Her ṭaraftan dest-i sūzıyla dutup bir cāne şemʿ

7 Mūm gibi cānıñ eritdi āteş-i hicrān-ı ʿışḳ
Nola Ḥāfıẓ ḳılsañ ol cānı şeb-i hicrāne şemʿ

ḲĀFİYE-i ĠAYN

149

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 İtme cānāndan göñül bir cān içün cānıñ dirīġ
İtmesün tā ḳadr-i ẕevḳ-i cānı cānānıñ dirīġ

2 Ey ṭabīb-i cān ḳoyma zaḫm-ı hicrānda beni
Derdmendim itme benden vaṣl-ı dermānıñ dirīġ

3 Güç görüp benden çekildiñse eger ey ḳaşı yā
Pūte-i sīnemden itme tīr-i müjgānıñ dirīġ

4 Bāb-ı hecriñde vefā destin dutar dil rūz u şeb
Pādişāhım ben gedādan ḳılma iḥsānıñ dirīġ

5 Müʾmin-i kāmil olam dirseñ ruḫ-ı devrinde ger
Küfr-i zülfünden o yārıñ dutma īmānıñ dirīġ

6 Ḳıl temevvüç bād-ı āhımla benim ey baḥr-ı çeşm
İtme ġavvāṣ-ı fiġāndan dürr-i mercānıñ dirīġ

7 Ẓulmet-i zülfüñde Ḥāfıẓ teşne-lebdir Ḫıżr tek
Ḳılma erbāb-ı ʿaṭaşden āb-ı ḥayvānıñ dirīġ

6a cismimde] çeşmimde AE
149 AE 20b, AN 34b, 35a, KN 33a, 33b
5b küfr] ser KN; īmānıñ] gel cānıñ KN; dutma] itme AN
6a çeşm] çerḫ AN

ḲĀFİYE-i FĀ

150

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Açıldı gülşen içre seḥer gül ṭaraf ṭaraf
Ṣubḥ[-] fiġāna başladı bülbül ṭaraf ṭaraf

2 Refʿ itdi zülfin ebr-i bahārveş o māh-rū
Zeyn itdi bāġ-ı ḥüsnüni sünbül ṭaraf ṭaraf

3 Ser-ḫoş elinde ḫanceri ḳanlar töküp gelür
Dağıtdı gülistānı ḳaranfül ṭaraf ṭaraf

4 Şemʿ-i ruḫıyle yandı göñül noḳṭa tek siyāh
Gūyā ki düşdi ʿārıża fülfül ṭaraf ṭaraf

5 Benden bu gūne gūne ṣadā nice çıḳmasun
Ḥāfıẓ delindi ġamze ile dil ṭaraf ṭaraf

151

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Ne bu çeşmiñde gözüm tīr-i cefālar ṣaf ṣaf
Ne bu ḳaşuñda ṭuran ehl-i belālar ṣaf ṣaf

2 Ḥüsn-i vechiyle ʿaṭā ḳılsa nola sulṭānım
Ki dururlar der-i luṭfuñda gedālar ṣaf ṣaf

3 Ḳaşı miḥrābına ḳarşu nola el baġlasalar
Fikr-i ruḫsār ile ḳalbi ṣafālar ṣaf ṣaf

4 Seyr-i dīdārı şehīd itse beni ey rıżvān
Namāzımda ṭuralar ḥūr-likālar ṣaf ṣaf

5 Mülk-i ruḫṣārına mālik olalı Ḥāfıẓ anıñ
Düzülür ḳarşusına ḳaralu eller ṣaf ṣaf

---

150 AE 20b, AN 35a, KN 33b
2a ebr-i bahārveş] ebrū AE
151 AE 20b, AN 35a, KN 33b, 34a
1a ne bu] bu ne AN
1b ḳaşuñda] ḳarşuñda AN, KN
2a ṣultānım] ṣultāna KN
3b ḳalbi] ḳalb-i KN 5b ḳaralu eller] ḳara livālar KN

152
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Dutdı bahār-ı ḥüsni çemenler ṭaraf ṭaraf
Seyrāne çıḳdı serv-i semenler ṭaraf ṭaraf

2 Ṣubḥ-dem ile başladı efġāne ʿandelīb
Ḫandāna geldi ġonca dehenler ṭaraf ṭaraf

3 Ḳoymaz dili o ḳaşı kemān vaṣl-ı ʿārıża
Dutmış elinde tīr-i dikenler ṭaraf ṭaraf

4 Baġrım delindi ney gibi tīġ-i cefāñ ile
Ṣaldı cihāna dürlü süḫanlar ṭaraf ṭaraf

5 Ṣanmañ çekilmemiş ola kuḥl çeşm-i Ḥāfıẓ'a
Düşmüş ḫayāl-i vech-i ḥüsünler ṭaraf ṭaraf

ḲĀFİYE-i ḲĀF

153
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ẕāt-i ārāyişe ey dil baḳma anda cāna baḳ
Cāna baḳma bilki kendüñde olan cānāna baḳ

2 Ḥüsn-i Yūsuf ṣanma her ḫūb-ı dil-ārāyı görüp
Naḳd-i cān vir Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Kenʿān'a baḳ

3 Eşk-i çeşmim göziñe almaz iseñ zāhid eger
Baḥr-ı dilde cünbüş-i peyveste-i ʿummāna baḳ

4 Zühdiñe maġrūr olup ṭaʿn itme ʿışḳ ehlin ṣakın
Ādem iseñ ḫāke ṭabʿ ol rütbe-i şeyṭāna baḳ

5 Ḳurb-ı ev ednā dilerseñ cümleden ednāca ol
Çeşm-i miʿrāc ile her şeb vuṣlat-ı raḥmāna baḳ

6 Maʿna-i sırr-ı Ḫudā isterseñ ey dil rū-be-rū
Ṣafḥa-i ḥüsnünde cānānıñ ḫaṭ-ı reyḥāna baḳ

---

152 AE 20b, AN 35b, KN 34a
153 AE 21a, AN 35b, KN 34a

7 Ḥüsn-i yārı seyr idem dirseñ eger Ḥāfıẓ nihān
Küfr-i zülfünden temekkün ḳıl ruẖ-ı īmāna baḳ

154
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Revā mı sevdigim senden ola her dem cüdā ʿāşıḳ
Dutar dest-i ricāsın bāb-ı luṭfıñdan gedā ʿāşıḳ

2 Gehī ḥüsn-i naẓardan bu dil-i mahzūnı dūr itme
Bilürsin kim degül bī-gānelerden āşinā ʿāşıḳ

3 Niḳāb-ı sırr-ı ḥüsnüñ refʿ idüp görsem ne ṣūretde
Nola kesb itse mirʾāt-ı cemāliñden ṣafā ʿāşıḳ

4 Beni menʿitme zāhid zülf-i sevdāsından ol yārıñ
Ḳażā ile giriftār oldı netsün mübtelā ʿāşıḳ

5 Ġam-ı hecriñde ey cānā gönül bīmārıñ olmuşdur
Ṭabībim merhem-i vaṣlıñla ister ḳıl şifā ʿāşıḳ

6 Dimiş ol şeh zekāt-ı ḥüsnüme muḥtāc olan gelsün
Anıñçün iẖtiyār itdi bugün faḳr u fenā ʿāşıḳ

7 Ne güçdür dirseñ ol ḳaşı kemānıñ yāyıñı çekmek
Vefā kim ister ey Ḥāfıẓ çeker elbet cefā ʿāşıḳ

155
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Gelür luṭf-ı kerem ʿuşşāḳa itdükçe cefā maʿşūḳ
Olınca ʿāşıḳā böyle gerekdür dil-rübā maʿşūḳ

2 Baña yegdür ḥayāt-ı müsteʿārından bu fānīnin
Yolında olmamız maḳbūl idinse cān-fezā maʿşūḳ

---

154 AE 21a, AN 36a, 36b, KN 34b, 35a
2a dil-i]dili AN
3a ṣūretde]ṣūretdür KN
7b kim ister] isterseñ AN
155 AE 21a, AN 35b, 36a, KN 34a, 34b

3 Temāşā ḳıldıġımda ṣūret-i ʿaḳlım ṣalar ʿaksin
Dutup ḳarşu ruḫ-ı āyīne-i ʿālem-nümā maʿşūk

4 Lebi güftārını tʿalīm idince ṭūṭi-i cāna
Virür şekkerle mirʾāt-ı dile bir ḫoş cilā maʿşūḳ

5 Oñulmaz derd-i hicrānıñ seniñ ey Ḥāfıẓ-ı nev-ḫaṭ
Meger dest-i viṣāl ile yaza ḫaṭṭ-ı şifā maʿşūḳ

156
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Başa düşdi bir ḫayāl-i zülf ile sevdā-yı ʿışḳ
Ġāret itdi ḫāne-i ʿaḳlım ne var yagmā-yı ʿışḳ

2 Naḳd-i cānıñ ṣarf idüp ol kāküli pür-tābına
Ṣatun aldıñ başıña ey dil bugün ġavġā-yı ʿışḳ

3 Ḥükm-i şerʿ-i yār ile rüsvālıġı s̱ābit degül
Şāhidi yoḳ ḳılmasun ol müddeʿī daʿvā-yı ʿışḳ

4 Zāhid-i cehl-i mürekkeb ʿışḳı inkār itmesün
Görmüşüm evrāḳ-ı ḥüsn-i yārda ben fetvā-yı ʿışḳ

5 Gerçi rüsvā oldı Mecnūn da mecāz-ı Leyl'de
Līk maḥbūb-ı ḥaḳīḳatde benim rüsvā-yı ʿışḳ

6 Rūşen-i şemʿ-i ruḫ-ı cānāndan ey dil ḳıl ḥaẕer
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ olanlar eylemez ifşā-yı ʿışḳ

7 Ṣanma zāhid ola Ḥāfıẓ sen gibi beyhūde zāt
Çāker-i yārım ḥaḳīḳāt ẓāhirem dārā-yı ʿışḳ

157
Feʿilātün Feʿilātünün Feʿilātün Feʿilün

1 Benim ol bülbül-i şeydā-yı seḥer-zār ancaḳ
Meskenim gülşen-i ḥüsnüñde o gülzār ancaḳ

---

156 AE 21a, AN 36a, KN 34b
1a zülf ile] zülf AE
5a rüsvā] rüsvāy AN, mecāz-ı] mecāzı AN
157 AE 21b, AN 36b, KN 35a

2 . Ṣanma zāhid beni sen gibi olam ṭālib-i ḥūr
Ġarażım cennet-i meʾvāda o dīdār ancaḳ

3 Nice her şeb o mehiñ ḳarşusına bağlayım el
Beni mūm gibi yaḳar āteş-i ruḫsār ancaḳ

4 Fikr-i mażmūn ḫaṭ-ı ḥüsnüne ḳıldıḳça naẓar
Baña ʿārıż olur ol maʿnada efkār ancaḳ

5 Vech-i vuṣlat göremem āyīne-i vaʿdiñde
Görürüm anda gehī ṣūret-i efḳār ancaḳ

6 Ṭūṭi-i laʿliñ ile söyleşemez bülbül-i dil
Ġoncavārī bir iki şekkeri güftār ancaḳ

7 Saʿy-i ḳatl itdügi dem Ḥāfıẓ'a aġyārlarıñ
Yine ol demde yetersin baña sen yār ancaḳ

ḲĀFİYE-i KĀF

158

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Yer itdi ey kemān ebrū sinemde tīr-i hicrānıñ
Meded dest-i viṣāliñle irişdür baña dermānıñ

2 Seni çün pāre pāre itdi tīġ-i ġamze-i fettān
Dutup laʿl-i leb-i yārdan elemdi ey ciger ḳanıñ

3 Ḫaṭ-ı ruḫsār ile maʿzūl iderseñ mülk-i ḥüsnüñden
Muṭīʿim pādişāhım her ne yüzden çıḳsa fermānıñ

2a ṭālib-i] maṭlab-ı AE
3a bağlayım] bağlayam AN, bağlasam KN
4a ḥüsnüne] ruḫsāra AN
5b görürüm] gördüm AE
158 AE 21b, AN 36b, 37a, KN 35a, 35b
2b elemdi] elemdin AN
3a ḥüsnüñden] ḥüsnüñde AN

4 Döner sevdā-yı zülfüñle yüzüñde āftāb-ı çerḫ
Seniñ ey meh o mihr-i ʿālem-ārā oldı ḥayrānıñ

5 Reh-i ʿışḳıñda pā-mālim seniñ ey pādişāh-ı ḥüsñ
Nola ben ḫāke ṣālsañ sāye-i serv-i ḫırāmānıñ

6 Ġamım taḥrīrine cānā ḳaçan kim dāmeniñ dutsam
Ḳomaz ol ṣaḥfa-i ḥüsnüñde seyr-i ḫaṭṭ-ı reyḫānıñ

7 Daġıt ebrūlarıñ göster hilāl-i ʿıyd-ı ʿārıżdan
O seyr-i muntaẓurdur Ḥāfıẓ-ı bī-çāre ḳurbānıñ

159
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Ḫayāl itdi beni fikr-i ḫayāl-i ḫaṭṭ-ı ruḫsārıñ
Ḫayālimden ḫayāl oldı şuʿāʿ-ı mihr-i dīdārıñ

2 Niçün ḳayd-ı tefekkürden yetür bu ṭūṭi-i göñlim
Tekellüm sāzına ārzū ider laʿl-i şeker-bārıñ

3 Ṭılısm-ı ḥüsnini pīşānıñ üzre vefḳ idübdür Ḥaḳ
Olur her kim seni görse żarūrī ʿāşıḳ-ı zārıñ

4 Lebiñden būse almaḳ ḫoş velī āsān idi ammā
Egerçi olmasaydı ol yaṣāġ-ı çeşm-i ʿiẓẕārıñ

5. Şifā ḳıl vāde-i hicrānda göñlüm ḥastedür sensiz
Degül mi sevdügim Ḥāfıẓ seniñ üftāde-i bīmārıñ

160
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Yaḳdı bu pervāne göñlüm şemʿ-i ruḫsārıñ seniñ
Kim beni ḥayretde ḳoydı seyr-i dīdārıñ seniñ

4a döner] dutar AE; yüzüñde] yüzüñden ANT
4b mihr-i] meh AE
159 AE-, AN 37, KN-
160 AE 21b, AN 37a, 37b, KN 35b

2 Nuṭḳa gelse murġ-ı cānım lebleriñ taḳlīd idüp
Söyledür ol ṭūṭīne laʿl-i şeker-bārıñ seniñ

3 Nola ḫāk olsam reh-i vaṣlıñda cānā ġam mıdur
Kim beni pā-māl idüpdür ṭarz-ı reftārıñ seniñ

4 Bülbül-i pür-şevḳi ḫāmuş itdi bāġ-ı ʿışḳda
Ġonce-i nuṭk-ı faṣīḥ-i remz-i güftārıñ seniñ

5 Göz göz itse sīnemi müjgān oḳı ey ḳaşı yā
Ġam mıdur kim göz ider ol çeşm-i ʿiẕẕārıñ seniñ

6 Şöyledür żaʿfım benim ol zülf-i sevdāñ ile kim
Mūya dönderdi beni bu ince efkārıñ seniñ

7 Merhem-i vaṣliyle dermān eyle hecriñ derdine
Ey ṭabīb-i cān Ḥāfıẓ oldı bīmārıñ seniñ

161
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḫāk-i pāy itdi beni serv-i ḥırāmānıñ seniñ
Āh bir kez girse dest-i ʿarża dāmānıñ seniñ

2 Ḫāme-i āhımla taḥrīr eylesem derd-i dili
Kim ḳomaz şerḫ itmege zülf-i perīşānıñ seniñ

3 Bükdi ḳaddim bir ḫayāli ile ḫam ebrūlarıñ
Göz göz itdi sīnemi ol tīr-i müjgānın senin

4 Yāre ʿarż it derdiñi bīmar iseñ ey teşne-dil
Ḥoḳḳa-i dürc-i leb-i laʿliñde dermānıñ seniñ

2b ṭūṭīne laʿl-i] ṭūṭī-i laʿl-i AN
3a ġam mıdur] ġamdur KN, AE
5a yā] yay AN
6a sevdān ile] sevdāsiyle AN
161AE 21b, 22a; AN 37b, KN 35b, 36a
1b ʿarża] ʿarż-ı KN] ḥarẓa AN
2b ḳomaz] ḳoymaz AN
4a yāre] yār KN

5 Çıḳdı seyr-i ʿıyd-ı ruḫsārıña bir āşüfte ḥāl
Munṭaẓurdur tīġ-i iḳbāliñe ḳurbānıñ seniñ

6 Ẓāhir ü bāṭıñ muṭīʿim emriñe her vech ile
Padişāhım her ne yüzden çıḳsa fermānın seniñ

7 Dirseñ ey Ḥāfıẓ beni yār öldüripdür hecr ile
Bu ne bīhūde şikāyet kime ne cānıñ seniñ

162
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Bir altun topa beñzer cebhe-i pür-nūr-ı cānānıñ
Güneş eflāk-i ḥüsnünde ṭulūʿ itmiş ki ṣan anıñ

2 Niçün ẓāhir degül ḫāl-i ḫaṭ-ı ruḫsāre-i cānān
Müşaḫḫaṣ mı olur aḫter ḳatında māh-tābānıñ

3 Naẓar ḳıldıḳça seyr-i ḥüsnin içün āyīne-i çerḫa
Şuʿāʿ-ı ʿārıżından ʿaks-i gün ḫurşīd-i raḫşānın

4 Hemān pervāz idüp sūy-ı semāya ey melek sīmā
Nesīmāsā kimiñ evc-i hevāsı üzre cevlānıñ

5 Mükevkeb ṣanma ey Ḥāfıẓ sipihr-i sīnemi yer yer
Şeb-i ḥayretde naḳş itmiş şerār-ı nār-ı hicrānıñ

163
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Beni yaḳdı ilāhī şemʿ-i ruḫsārı o meh rūnıñ
Dil-i bī-çārem olmışdur esīr-i zülf-i şeb-būnıñ

2 Ḫalāṣ eyle bu sevdādan baña vaṣlın müyesser ḳıl
Ki ḳoymışdur beni ḥayretde siḥr-i çeşm-i cādūnıñ

5b iḳbāliñe] iḳbāliyle AN
7a öldürüpdür] öldüridür AE
7b kime ne cānıñ seniñ] kim ne var cānıñ AN
162 AE-, AN 38a, KN-
163 AE 22a, AN 37b, KN 36a
1b dil-i] dili AN
2b cādūnın] cāzūnıñ KN

3 Düzüp müjgānını ṣaf ṣaf dem-ā-dem ol kemān ebrū
Dili mecrūḥımı gözler o tīr-i çeşm-i āhūnıñ

4 Dem-ā-dem iñledür raʿd-ı dili ol berḳ-i ḥüsnüñde
Belālar yaġdurur başıma cevri ol ḫam ebrūnıñ

5 Çek ey Ḥāfıẓ bugün kim dāmen-i cevrin ḳoma elden
Yetersin vaṣluna elbetde bir gün ol cefā-cūnıñ

164
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Beni ey çerḫ o mihr-i ʿālem-ārādan cüdā ḳıldıñ
Şeb-i ġamda ḳodıñ fikr-i ruḫ ile āşinā ḳıldıñ

2 Ḫayāl-i zülf-i cānān ṣaḥfe-i sīnemde naḳş olmış
Bir uzun ince sevdāya ʿaceb kim mübtelā ḳıldıñ

3 Geçürdiñ āftābım rūz-ı istibʿād ile benden
Küsūf-ı ḫūrşid baḫt eylediñ ṣubḥım mesā ḳıldıñ

4 Hümā-yı murġ-ı göñlüm āşiyān-ı bāġ-ı beyżādan
Çıḳardıñ lā-mekān idüp anı ehl-i hevā ḳıldıñ

5 Ne deñlü ḫāk ise Ḥāfıẓ yine ser-tācıñ ey gerdūn
Riʿāyet itmeyüp zīrā ġubār-ı zīr-i pā ḳıldıñ

165
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 ʿĀşıḳ oldur kim reh-i ʿışḳ içre ḫāk olmak gerek
Fikr-i vuṣlatla şeb-i ġamda helāk olmaḳ gerek

2 Cāme-i pür-reng rüsvālıġ telebbüs itme kim
Dāmeni telvīṡe istinkāfda pāk olmak gerek

5b elbetde] elbette AN
164 AE 22a, AN 38a, KN 36a
1a mihr-i] meh-i AE
2b kim] ki AE
4a beyżādan] beyżāda KN 2a istinkāfda] istinkāfdan AE, AN
165 AE 22a, AN 38a, 38b, KN 36a, 36b
2a itme] itse AE, KN

3 Naḳd-i ʿömr ile metāʿ-ı cān ḫarīdār olmada
Ey dil u cān derd-i ʿışḳa iştirāk olmak gerek

4 Ey şeb-i vuṣlatda kim şemʿ-i ruḫ-ı cānānene
Cān virüp pervāneveş dil sūznāk olmaḳ gerek

5 Şerḫa şerḫa sīne-i Ḥāfıẓ neden dirseñ eger
Perde-i ʿışḳ-ı ḥaḳīḳat çāk çāk olmaḳ gerek

166
Mefʿūlü Fāʿīlātü Mefāʿīlü Fāʿilün
1 Cānān odur ki sencileyin cān-fezā gerek
ʿĀşıḳ odur ki bencileyin pür-nevā gerek

2 Ṣaldı ṣadā-yı nāy-ı maḥabbet göñül velī
Senden de ʿāşıḳa dem-i meyl-i ḫafā gerek

3 Hicrān oḳını çekmede bu zaḫm-ı sīneden
Bir desti ṭāḳ-ı ḥüsne tir-i kaşı yā gerek

4 Dīdār-ı yārı seyr ideyim dirse kim eger
Āyīne tek cilā-yı dili pür-ṣafā gerek

5 Ḥāfıẓ beḳā-yı mülk-i cemāl ister ise ger
Taḫt-ı ḥayāt-ı salṭanat üzre fenā gerek

167
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 ʿĀşıḳı dil-berdeki işveler eyler helāk
Çeşm-i pür-efsūn ile ġamzeler eyler helāk

2 Serve ger nice o meh dürlü nümāyiş ile
Cünbiş-i yaġmāya-i cān şīveler eyler helāk

---

166 AE 22a, AN 38b, KN 36b
3b yā] yay AN
167 AE 22a, AN 38b, KN 36b
1a dil-berdeki] dil-beruni AN, KN
2a serve] serde AN
2b yaġmāya-i cān] yaġmā-i cān AE

3 Söylese cān-baḫş ider ol leb-i ʿĪsī-i dem
Remz ile gösterdügi nükteler eyler helāk

4 Ebrūları Mıṣraʿān-ı beste-i evṣāf-ı ḥüsn
Zülfi ṣabā tek seḥer naġmeler eyler helāk

5 Ḥāfıẓ–ı üftāde-i nergis-i mestānesi
Dest-i nigāh ile ol deşteler eyler helāk

168
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Lebiñ muʿtādıdur ʿuşşāḳa vuṣlatdan ḫaber virmek
Ki ḫoşdur ṭūṭī-i bīmārına ẕevḳ-i şeker virmek

2 Niçün ruḫsār-ı yāri pür-leb itdiñ ḫırṣ-ı būsiyle
Ne lāzımdur saña āyīne-i ṭabʿa keder virmek

3 Ḫayāl-i şemʿ-i ruḫsārıñla oldım ey gözüm bī-dār
ʿAceb mi ṣubḥ demle tīġ-i āha eşk-i ter virmek

4 Sipihr-i dilde berḳ-i pertev-i mihr-i ruḫ-ı yārdan
Kevākib tek ser-ā-ser āteş-i āh-ı şerer virmek

5 Ḳaşın yā kirpigin ṣaf ṣaf idince ol meh ey Ḥāfıẓ
Ne dirsin sīneni dikmez mi ol tīre siper virmek

169
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Baña ol zülf-i ḫoş-būyıñ perīşān itmediñ gitdiñ
Yaḳup şemʿ-i ruḫ-ı ḥüsnüñ nümāyān itmediñ gitdiñ

3a leb-i ʿĪsā-i] bir ʿĪsī KN
4a Ebrūları Mıṣr-ı ʿān beste-i] Ḳaşları iki mıṣraʿı beste-i KN
5a nergis] nergisi AN
168 AE 22b, AN 38b, 39a, KN 36b, 37a
3a gözüm] göz AE
4a sipihr-i] siper-i AE
4b kevākib tek] kevākibler KN ; āh-ı] āha AN
169 AE 22b, AN 39a, KN 37a
1a zülf-i ḫoş būyıñ] zülf-i būyıñ ḫoş AN

2 Ġarībiñdür ser-i ḳūyıñ dolaşur ḫaste-dil her şeb
Viṣālüñ bezmine bir kerre mihmān itmediñ gitdiñ

3 Ṣabā bu ġonca-i kām-ı dil evvel bāġ-ı cānānda
Fiġān u girye-i bülbülde ḫandān itmediñ gitdiñ

4 Ben ol üftādeyim hecr-i ġamıñla olmışım bīmār
Şifā-yı vaṣl ile bir derde dermān itmediñ gittiñ

5 Dili rüsvā-yı ʿālem eylediñ ʿışḳınla ey cānā
Viṣāliñ maḥreminde anı pinhān itmediñ gitdiñ

6 İnişdürdiñ o mūy-ı tāra göñlüm yād idüp vuṣlat
Ḫaṭ-ı ruḫsār ile bir ḳaṭʿ-i fermāñ itmediñ gitdiñ

7 Cihānı dutdı ceyş-i eşk-i çeşm-i Ḥāfıẓ-ı dil-sūz
Anı ḫāk-i reh-i ʿışḳıñda sulṭān itmediñ gitdiñ

170
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ṣabā aç ġonca-i kāmım muʿaṭṭar verd-i raʿnā tek
Terennüm ide ṣubḥ bülbül-i dil-i murġ-ı şeydā tek

2 Nola ʿarż itse göñlüm sidresinden yāra peyk-i ʿışḳ
Nihāl-i mīve-i rifʿat yeter mi naḫl-i ṭūbā tek

3 Şu deñlü şevketim vardur bugün rüsvā-yı ʿışḳ ile
Baña serheng olamaz nice yüz biñ şāh-ı dārā tek

4 O şūḫıñ şuʿle-i nār-ı maḥabbet şöyle ẓāhir kim
Sipihr-i dilde nūr-ı āftāb-ı ʿālem-ārā tek

5 Sirişk-i seyl-i ḫūñ-ābī tökünce dīde-i Ḥāfıẓ
Gelür teskīn-i mevc-i baḥr-ı āha āb-ı deryā tek

3a dil] dili AN
4a hecr-i ġamıñla olmışam bīmār] hecriñle olmışım bī-mār AE
170 AE 22a, AN 39a, 39b, KN 37a
2a sidresinden] sidresinde AN, KN
4a şūḫıñ] şūhā KN; nār] tār AE

171
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Neşāt-ı bezm-i kes̱retden ġam ile cāy-ı tenhāyıñ
Bugün ʿayş-ı cihānda ẕevḳ-i telḫ-i cām-ı ferdāyıñ

2 Nüfūz-ı tīr-i ḫaṣma dut siperveş sīne-i ṣayrı
Nizāʿ itmekden ey dil sende ol ġam olsa ibḳāyıñ

3 Ger olsañ bülbül-i bāġ-ı feṣāḥat ḥüsn-i ṣavtiyle
Yine bir cīfe-keş bed naġme [-]yan zāġ-ı sevdāyıñ

4 Erāẕil bāşda ayaḳda muʿārif ehl-i zīr olmış
Meger kim çerḫa bu devrān ile aʿlādan ednāyıñ

5 Bu demde ʿayb imiş ʿarż-ı hüner ey maʿden-i ʿirfān
Biraz dīnār-ı maġşūş ile ancaḳ ḳuru sīmāyıñ

6 Zemāne münʿimi yanıñda biñ zūr gör müselmāndan
Ki girye küfr ile mekrūh olan bir māllı tersāyıñ

7 Ḫafā-yı sırrıñı ḥıfẓ eyle Ḥāfıẓ mā-sivā ʾllāhdan
Riyā-i ḳadr-i rifʿatden nüzūl-i genc-i iḫfāyıñ

172
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Devr-i ruḫında gördim o gīsū bölük bölük
Ṣaḥn-ı semāda seyr ider ebrū bölük bölük

2 Raḳṣa getürdi çerḫ dil-i bī-ḳarārımı
Bezm-i felekde cünbüş-i meh-rū bölük bölük

3 Küfrin görince muʿciz-i zülfüñde ḫālveş
Geldi imāna sāḥir-i Hindū bölük bölük

---

171 AE 22b, AN 39b, KN 37b
1a cāy-ı] genc-i AN
2a sayrı] sabrı AN, KN
2b olsa] bulsa AN
3b bed] bir AN
6a zor] rūz AE, KN
7a ḫafā-yı] cefā-yı AN
172 AE 22b,23a; AN 39b, 40a, KN 38a

4 Ḳapuñda cūy-ı merhem-i vaṣl ile kim yatur
Derd-i firāḳ-i hecr ile ṣāyru bölük bölük

5 Deşt-i maḥabbet içre güzer itdi ḳıl şikār
Maḥbūb-ı şūḫ-ı dīde-i āhū bölük bölük

6 Her dem nigāh-ı feyż-i naẓar itse kim o yār
Müjgān ṣaldı sīneme ḳarşu bölük bölük

7 Ḥāfıẓ gelince ḫāṭıra yār özge dem çıḳar
ʿArş-ı ʿaẓīme naʿra-i yā hū bölük bölük

173
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Nola yansa şemʿ-i ruḫsārıña dil pervāne tek
ʿĀşıḳa bir ẕevḳ olur mı vuṣlat-ı cānāne tek

2 Hīç zāhid ʿışḳ odı mānend olur mı dūzaḫa
Külḫan-ı göñlümde yer yer āteş-i sūzāne tek

3 Sāġar-ı laʿl-i ḥaḳīḳat isteyen ey teşne-dil
Pīr elinden pür olupdur pür-ḫam-i mey-ḫāne tek

4 Şerbet-i vaṣlıñ temennā ḳıldıġımda söyle kim
Hecr elinden ḳan ile ṭoldı göñül peymāne tek

5 Ḫāṭır-ı Ḥāfıẓ ḫarāb oldıysa ʿışḳ ile ne ġam
Andadur genc-i maḥabbet gevher-i vīrāne tek

174
Fe*ʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feilün*

1 Ṣubḥı nālān iderim bir gül-i raʿnā diyerek
Gülde ḫandāna gelür bülbül-i şeydā diyerek

4b ṣayru] ṣayılur AN
6a itse kim] istesem KN
6b müjgān] müjgānı AN
173 AE 23a, AN 40a, KN 38a
4a ḳıldıġımda] ḳıldıġımca KN, AN
5a ḫāṭır-ı Ḥāfıẓ] Ḥāfıẓ-ı ḫāṭır AN
174 AE 23a, AN 40a, KN 37b
1a ṣıbḥı]ṣubḥ KN

2 Nola gül ʿazm-i behişt itse göñül ey zāhid
Bir büt-i ḥur-liḳā ḳāmet-i ṭūbā diyerek

3 Reh-i ʿışḳında anıñ saʿy ile ḳurbān olsam
Dolaşur kūyunı dil kaʿbe-i ʿulyā diyerek

4 El ele aldı cunūn ile göñül dem-beste
Kūh-ı Kāfı geçüben gitdi o Leylā diyerek

5 Terk-i cān eylese Ḥāfıẓ nola yoluñda seniñ
Gider ol ölse de bu derd ile cānā diyerek

175
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feilün

1 Zülf-i müşkīne dolaşur bu göñül mū diyerek
Ḳayd-ı dām-ı heves-i ṣayd bir āhū diyerek

2 Mevc-i zülfüñle subūḥ itse nola geşt-i murād
Baḥr-ı ḥüsnine düşüp ʿanber-i ḫoş-bū diyerek

3 Güzer-i deşt-i maḥabbet ideli teşne göñül
İtdim ārzū leb-i laʿlini anıñ ṣu diyerek

4 Çerḫi encümle müzeyyen dime her gice çıḳar
Şerer-i āh-ı derūnım göge meh-rū diyerek

5 Bir temāşāya dolanur ser-i kūyın Ḥāfıẓ
Sāʾil-i çeşm-i maḥabbet gice yā hū diyerek

5b cānā] cānān AE
175 AE 23a, AN 40a, 40b, KN 37b, 38a
2a zülfüñle] zülfiyle AN, KN
4a çerḫi] çerḫ-i AN

ḲĀFİYE-i LĀM

176

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Tīr-i hicrānıña dutdım sīne-i ṣabr-ı cemīl
*Ḥasbün'allāhü teʿālā vaḥdehu niʿme'l-vekīl**

2 Fikr-i vaṣlıñla şeb-i hicrānda yandım ṣubḥa dek
Şemʿ-i ruḫsārıña ḳıldıñ rişte-i cānı fetīl

3 Ḫaṭṭ-ı gülgūnuñda ẕikr itdi lebiñ vaṣfını Ḥaḳ
Cennet-i ḥüsnüñdür ol *fīhā tüsemmā selsebīl***

4 ʿAzm-i rāh-ı māder-i cānāne ḳıldı ṭıfl-ı dil
Peyḳ-i şevḳ-i vaṣl ile *innā hedeynāhü's-sebīl****

5 Zerreveş bir gün görem dirken ruḫ-ı devrinde dil
Oldı bu sevdā ile zülfi baña leyl-i ṭavīl

6 Ey ṭabīb-i cān devā-yı vaṣl ḳıl bīmārıña
Zaḫm-ı hicrān ile göñlüm kūşe-i ġamda ʿalīl

7 Senden ey Ḥāfıẓ ayurdı ol meh-i tābān çerḫ
*Aḥsenü'llāhü ġarak yektübü ecrü cezīl*****

177

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Baña bir āl-i Rasūl eyledi gül-ruḫ ile āl
Siḥr-i çeşm ile o sāḥir ḳomadı bende mecāl

2 Cān alur ġamzeleri sözleri cān-baḫşın ider
Lebleri derde devā kevs̱erveş ḥūrī maḳāl

---

176 AE 23a, 23b; AN 40b, KN 38b
* Al-i İmrān Suresi 3/173 Hasbuna'l-allāhü ve niʿme'l- Vekīl "Allah bize yeter, o ne güzel vekildür." vahdehū " tek olan"
**İnsan Suresi 76/18 "Bir kaynak ki orada, ismi Selsebil'dir"
***İnsan Suresi 76/3 "Gerçekten biz ona hidayet yolunu gösterdik."
**** Allah senin gazanı mübarek etsin.
177 AE 23b, AN 40b, 41a, KN 38b

3 Dām-ı zülfünde nice diller esīr olmışdur
Heves-i būse ile sevdā-yı yek dāne-i ḫāl

4 Leyle-i Ḳadr ü Berāt-ı kāküli gün yüzi ʿıyd
Görünür kim naẓar ehline anıñ ḳaşı hilāl

5 Giyünüp başdan ayaġa o libās-ı sebzīn
Ṣalunur serv gibi nāz ile ol tāze nihāl

6 Ḳurre-i ʿayn-ı ḫalīl-i silsile-i İsmāʿīl
Getürür yüzine her dem dili dem-beste-i lāl

7 Muṣḥaf-ı ḥüsnüni ḫatm eylediñ ey Ḥāfıẓ oḳu
Sūre-i Kevs̱er ü Veʾl-Leyl ile veʾş-Şems de ḳal

178
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nedür bu gülşen içre ṣubḥ-dem feryādıñ ey bülbül
Meger evrāḳ-ı güldendür seniñ evrādıñ ey bülbül

2 Çıḳup ol minber-i şāḫ-ı gül üzre ḫuṭbe-i ʿışḳı
Oḳıdıḳça kesülsün ṣavt-ı bed zühhādıñ ey bülbül

3 Gülistān-ı viṣāle çün ümīd-i āşiyān dutdıñ
Terennümlerle ḳıl rūşen dil-i nā-şādıñ ey bülbül

4 Hemān rüsvā-yı ʿışḳı dīv-i ḫalḳa ḫūr-i ḫār olma
Kime feryād idersün gül seniñ ṣāyyādıñ ey bülbül

5 Düşüp dām-ı güle feryād idersin ṣubḥ-demlerle
Ḫudā ġavġā-yı ʿışḳ ile düzüp bünyādıñ ey bülbül

3a olmışdur] itmişdür KN
5b ṣalınur] ṣallanur AN; serv] servi AE
6b dili] dil KN
AN Derkenar beyit: Rāżī ol naḫnü ḳasemnāya dilā itme cedel
Ḥaḳ bilür işini lā-yüsʾelü ʿammā yefʿal
178 AE-, AN 41a, KN 40a
4a hemān] heme AN

6 Hevā-yı ʿışḳ ile bāġ-ı maḥabbetde ḫoş elḥānsın
Oḳunur bezm-i ġülşen içre nāzik adıñ ey bülbül

7 Güzel ḥıfẓ eylemişsin muṣḥaf-ı ḥüsnin güliñ ammā
O mekteb-ḫānede Ḥāfıẓ mıdur üstādıñ ey bülbül

8 Ḫaṭ-ı ruḫsār-ı ġonca ezber itmişsin güliñ amma
O mekteb-ḫānede Ḥāfıẓ mıdur üstādıñ ey bülbül

179
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Reşk idüp yüz urdı ḫake ʿārıż-ı cānāna gül
ʿArż-ı ḥāle bir varaḳ ṣaldı ḫaṭ-ı reyḥāna gül

2 Bāġ-ı dilde murġ-ı zāra ṣubḥ efġān itdürüp
Eylemiş ḳaṣd-ı temāşā bülbül-i nālāna gül

3 Dil uzatma ʿārıż-ı yāra ḫaṭı geldi diyü
Ḫār-ı nāz ile göründi zīver-i bustāna gül

4 Geldi būy-ı gül hezāra gele zār-ı ʿandelīb
Düşdi bülbül bir yaña ḫandān olup bir yana gül

5 İltifāt-ı ġoncaya Ḥāfıẓ naẓar ḳıl ṣubḥ-dem
Çıḳdı murġ-ı dil temāşāsına ḫoş seyrāne gül

180
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Şerm olup al oldı rengi baḳdı çün dīdāre gül
Āl-i ʿārıżla teşebbüh eyler ol ruḫsāre gül

2 Bülbül-i dil yetürür çerḫa ser-i āvāzesin
Ger düşeydi ṣubḥ-demle kūşe-i dustdāre gül

3 Nola kim ben ḫasteniñ ḳılsañ temāşāsın gelüp
Bergüẕār-ı bāġ-ı ḥüsnüñle virüp bīmāre gül

---

179 AE 23b, AN 41a, 41b, KN 38b, 39a
2a ṣubḥ] ṣubḥı AE
4b yana] baña AE
180 AE 23b, AN 41b, KN 39a

4 Ṣubḥ-demle āh u efġān eylerim ey bāġbān
İltifāt ile tebessüm eyleye men zāre gül

5 Ẕevḳ-i sırr-ı laʿl içün feryād ider bülbül velī
Ġonca-i kām-ı dilin ḳoymaz güle güftāre gül

6 Ḳoymaz ol ser tiġ-i āh ile dili çāk eyleyem
İtdirür çün şerḥa şerḥa sīnemi biñ pāre gül

7 Verd-i esrār-ı dehānıñdan oḳurken bir varaḳ
Ḳıldı Ḥāfıẓ seyr-i ḥüsn ile beni āvāre gül

181
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Bahār irdi yine ṣubḥī ider āh u fiġān bülbül
Döküp evrāḳ-ı ẖoş-būy-ı gül-i raʿnāya ḳan bülbül

2 Göñül derd-i ġam-ı aġyār-ı cānāneye incinme
Nihāl-i şāẖ-ı gül üzre neden dutdı mekān bülbül

3 Miyān-ı fām-ı gülde ẕerd-i ṭıfl-ı pür-şükūfāsā
Libās-ı cisme kilk-i ʿışḳla itmiş zer-nişān bülbül

4 Benim murġ-ı dil-i nālānım ol ruẖsārı seyrinde
ʿAceb mi dutsa bāġ-ı ġoncalarda āşiyān bülbül

5 Geçüp eyyām-ı gül ẖār-ı ġam ile eglenir bir dem
Firāḳ-ı hecr ile ẖāmuş olup açmaz dehān bülbül

6 Dehān-ı ġoncadan bād-ı nesīm [-]gösterür ẖoş-bū
Bulur ṣaḥn-ı çemen içre feraḥla tāze cān bülbül

7 Gül-i ruẖsār-ı cānāna baḳup zār olma ey Ḥāfız
Saña reşk eyler ammā ẖoş ider āh-ı nihān bülbül

4a ey] ol AN
6b pāre] ẖāre AE
7a verd-i] verdi AN, AE
7b seyr-i] sırr-ı AN
181 AE 23b, 24a; AN 41b, 42a, KN 39b
1b būyı] būy AN,KN
3a ẕerd-i] zerre KN] zerv AN; pür] her KN
6b tāze] nāze AE

182
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Er- raḥīl ey murġ-ı rūḥ-ı pür-nevā-yı er-raḥīl
Lā-mekāndan şimdi per açdı hümā-yı er-raḥīl

2 Kārbān-ı ehl-i diller gitti çün vaḳt-i seḥer
Geldi gūş-ı ʿömrüme ṣubḥī ṣadā-yı er-rāḥīl

3 Çūb-ı ḳudret dem-be-dem kūs-ı terennüm ḍarb idüp
Nefḫa-i nāḳūs-ı cān dutdı hevā-yı er-raḥīl

4 Rāh-ı rıḥletden çekildi sū-be-sū sāz-ı ḳater
Gūş-ı ʿālem aldı feryād-ı Dārā-yı er-raḥīl

5 Dutdılar ehl-i fenā bār-ı metāʿ-ı maʿṣiyet
Ḥażret-i ḥaḳḳa hedāye kim berāy-ı er-raḥīl

6 Bāb-ı ücretden güşāde ide kim dest-i ümīd
İnşaʾallāh ol Ġanī virür güvā-yı er-raḥīl

7 Zülfüne cān atdı Ḥāfıẓ seyr-i dīdār itmege
Aldı dūş-ı vaṣlına şimdi livā-yı er-raḥīl

183
Mefʿūlu Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlun

1 Şevveḳtu ilaʾllāhi hüveʾl- ḥaḳḳu- cemīlün
Rabbün ezelliyyün eḥadün dāmü celīlün

2 Mümkün midür ol dil-ber-i raʿnāya naẓīre
Sübḥāne men istebʿade liʾẕ-ẕāti bedīlün

3 ʿĀşıḳlıġumı ol şehe inkār ide münkir
El-ḥüznü mineʾl-ḳalbi meʿaʾl-ʿışḳı delīlün

---

182 AE -, AN 42a, KN-
183 AE 24a, AN 42a,42b, AN 39a, 39b
1a Güzel olan Allah'ı şiddetle istedüm
1b Tek ezeli olan Rab daima yüce oldu.
2b Zatını delil ile uzaklaşturanı tesbih ederim.
3b Aşkla beraber kalpten olan hüzün, delildür.

4 Kimse iremez vuslat-ı cānānına illā
Men yetrüku ʾl-aġyāre faḳad bāne sebīlün

5 Bu ʿāşıḳ-ı dil-sūzı eger red ider iseñ
Fī bābüke yebki ḥazenen ṡümme yaʿīlün

6 Mevc urdıġı dem baḥr-ı göñül bād-ı seḥerle
Ḳad cāʾe mine ʾl- ḳalbi ile ʾl-ʿayni yesīlün

7 Ḥāfıẓ seniñ ol emriñe her vech ile teslīm
El-ḥükmi leke keyfe teşāʾü ve temīlün

184
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Dīvān-ı yāra ḥāliñi ʿarż it beyāna gel
Erbāb-ı ehl-i ʿışḳ iseñ ey dil ʿayāna gel

2 Bezm-i felekde ol meh-i tābānıñı ey dilā
Āġūş-ı cāna çekmede mūy-ı miyāna gel

3 Arzū-yı ẕevḳ-i cām-ı şarāb-ı viṣāl iden
Tehẕīb-i ḫāṭır eyle o pīr-i muġāna gel

4 Gülşende ṣanma bülbüli nālān ider hemān
Ey ġonca ṣubḥ-demle bu seyr-i fiġāna gel

5 Sen genc-i ḥüsn-i gevher-i dil biz virāneyüz
Fāş itme sırr-ı Ḥāfıẓ'ı cānā nihāne gel

4b Kim ağyarı terk ederse yolunu bina etmiştür.
5b Kapında hüzünden ağlayıp sonra hasta oluyor.
6b Kalpten göze gelen de akıp gider.
7b Nasıl meyledersen ve istersen hüküm senin içindür.
184 AE 24a, AN 42b, KN 39b
2a dilā] dil AN
5a gevher-i dil] gevherden KN; virāneyüz] divāneyüz AN

185
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 ʿAceb bu ṭurre-i şeb-reng-i merġūlī güşā müşkil
Ki iʿcāz-ı ḥasendür keşf-i esrār-ı Ḫüdā müşkil

2 Düşünce ʿaks-i tāb-ı ḥüsn meh-i mirʾāt-ı ruḫsāra
Nigāh-ı revnak-ı āyīne-i ʿālem-nümā müşkil

3 Vużūʾ-ı fāriġ al meyden ṣalāt-ı vuṣlata ey dil
Ṭahāret olmadın pīr-i muġāna iḳtidā müşkil

4 Seniñ ḫāk-ı rehiñ olmaḳ baña ḫoş pāyedür ammā
Temāşā-yı maḳām-ı ʿālem-i ***taḥteʾs-s̱erā**** müşkil

5 Ne mümkin nūrı mihriñ zerrede ḥıfẓ olmaḳ ey Ḥāfız
Maḥabbet gevheri genc-i göñülde iḫtifā müşkil

186
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey nigāh-ı çeşm-i dil iġmāż-ı dīdār olmaġıl
Şuʿle-i āteş-i div tebʿīd-i ruḫsār olmaġıl

2 Ḳaṭre ḳaṭre ol sirişk-i dīde-i ḫūn-rīzle
ʿĀrıż-ı nisyāna ṣubḥī ʿarż-ı īs̱ār olmaġıl

3 Gūna gūna günde biñ kez öldürür ġamzeñ beni
Ḳıl teraḥḥum pādişāhım böyle ḫun-ḫār olmaġıl

4 Laḥẓa laḥẓa baḫş-ı cān itmek diler yolıñda dil
Sende ey rūḥ-ı muṣavver ṭayy-ı reftār olmaġıl

5 Zülf-i pür-çīniñde ḫāṭır eglenirken ġam ile
Zīr-i mūdan kāşif-i esrār-ı efkār olmaġıl

---

185 AE 24a, AN 42b, KN 40a
1a merġūli] merġūbi AN
1b ḥasendür] ḥüsnünde AN
3a al meyden] ol mādan AN
*Ṭāhā Suresi 20/6 “Toprağın altında”
5a nūrı] nūr-ı KN; zerrede] rūzīde AN
186 AE 24a, 24b; AN 42b, 43a, KN 40a

6 İltifāt-ı tīr-i vāṣlı duymasun bīgāne ten
Ṭaʿne-i aġyār-ı bed-ḥūdan ḫaberdār olmaġıl

7 Ḳıl naẓar mirʾāt-ı ḥüsn-i yāra Ḥāfıẓ nuṭḳa gel
Söyle ṭūṭī gibi şekker ẕevḳ-i güftār olmaġıl

187
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Seyr-i sırr-ı ʿārıż-ı yāra ḫaṭ-ı ḥāʾil degül
Her kişi kim bilmede göñlündekin ġāfil degül

2 Ol ṣaçı Leylī'ye ʿaḳl u cān u dil bend itmeyen
Bir cünūn-ı ẕātīdür kim ḳābil-i ʿāḳil degül

3 Maʿna-i ḫāl u ḫaṭ-ı evrāḳ-ı ḥüsnün fehm iden
ʿĀlem-i ʿışḳ-ı ḥaḳīḳatdür kim ol cāhil degül

4 Ger ser-i zülfün temessük itmez ise dest-i dil
Pīçeveş ol āşiyān-ı maḳṣad-ı vāṣıl degül

5 Rind-i rüsvālıġda ʿışḳ içre kemāle irmeyen
Nāḳıṣ-ı erbāb-ı ʿirfāndur henūz kāmil degül

6 Bāhiṡ-i ʿilm-i taṣavvufda benim nükte-şinās
Zülf-i sevdāsında dil āsūdedür zāʾil degül

7 Meclis-i ʿışḳ içre Ḥāfıẓ ḳıldı iṡbāt-ı vücūd
Müddeʿīdür ol evvāb baḥṡle nāḳil degül

ḲĀFİYE-i MĪM

188
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Merḥabā ey pīş-i ʿālem bāʿiṡ-i mefhūm-ı mīm
Mecmaʿ-ı sırr-ı ilāhī zīver-i ʿarş-ı ʿazīm

---

187 AE 24b, AN 43a, KN 40a, 40b
2a Leylīye] Leylāya AN
5b ʿirfāndur AE, KN] ʿirfānda AN
7b evvāb-ı baḥiṡle] ādāb baḥṡle AN
188 AE 24b, AN 43a, 43b, KN 40b

2 Manẓar-ı dīdār-ı ḥaḳ āyīne-i ḥüsnüñ seniñ
Seyr iderler anı dilde ehl-i hāl olan fehīm

3 Zerredür ʿālem şuʿāʿ-ı ḳadriñ içre devr iden
Āftāb-ı çerḫ fażl-i rifʿatiñ itdi vehīm

4 Ṣubḥı ferş-i ḫāk-i bāġ-ı vuṣlatıñ oldım ki çün
Virdi ḫoş-būy-ı deḥān-ı ġonca-i bād-ı nesīm

5 Kevs̱er-i cennetden ey ḥūr-liḳā laʿliñ seniñ
Āb-ı ḥayvāndan nişāndur *fīhi cennāti'n-naʿīm**

6 ʿArṣa-ı deşt-i maḥabbetde seniñ çālākiñem
Menzil-i Maḳṣūda kām-ı cām ile oldım ʿazīm

7 Vaṣf-ı ḥüsnüñde senīñ ey dil-rübā-yı lā-naẓīr
Şevḳiñ evzāniyle ḳıldıñ Ḥāfıẓ'ı ṭabʿ-ı selīm

189
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Ḳıldı ol serv-i seher nāz ile gülşende ḫırām
Ruḫ-ı zībāyile zeyn eyledi ḫoş bāġ-ı meşām

2 Çıḳdı iḳbāline erbāb-ı şükūfe nigerān
Mihrveş ḫāke ṣalup yüzlerini ḫāṣ u ʿām

3 Serv ayağı üzre durdı anıñ ḥażretine
Ser-firāz oldı aña ḫizmetle ṣubḥ u şām

4 Eşk-i çeşmin ayağı tozına ṣu ḳıldı revān
Yer öpüp ḳoydı yüzin ḫāke çemen buldı niẓām

5 Ferş-i eṭfāl-i şükūfe ḳalemūni nigehi
Ṣalunup bāġa ṣabā virdi ne ḫoş bula peyām

2b dilde] dilden AN, KN
* Yunus Suresi 10/9 "Naim cennetlerine"
4a ṣubḥı] ṣubḥ KN
189 AE 24b, AN 43b, KN 40b, 41a
1b meşām] feşām AN
3b ser firāz]ser ḳarār AE; ḫiẕmet ile] ḫiżmetine AN
4a ṣu ḳıldı] ṣu ḳoydı AN

6 Nergis-i mestini nergis idecek taḳlīd ey
Düşdi endīşe-i çeşmi dil u cān itdi maḳām

7 Lāle şerḥ eyledi bağrını idüp ḫūn efşāne
Çekdi kendine dilin oldı benefşe aña rām

8 Çıḳdı mestāne ḳaranfül aluban destüne tīġ
Nūş-ı laʿl ile ḳızarmış yüzi ṣan kendisi cām

9 Sünbülüñ bağrı ḳarardı ḫaṭ-ı sevdāsı ile
Fesleġān şāʾibe-i zülf ile buldı eyü nām

10. Ġonca ḥüsnüñ görüp açıldı dehān-ı Ḥāfıẓ
Geldi her vech ile andan gül-i şermendeye lām

190
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Güşād olmaz niçün bād-ı seḥerle gülsitān göñlüm
Ola murġ-ı maḥabbet çün müretteb āşiyān göñlüm

2 Nedendür sākin-i vīrāne cismim bu dil-i şeydā
Miyān-ı ḫāk-i kūy-ı yāre dutmışdur mekān göñlüm

3 Nigāh-ı vuṣlatıñ devr itme benden ey kemān ebrū
Virince nāvek-i müjgānıña bir dem nişān göñlüm

4 Beni gözden bıraġup ḳoyma ḳatl-i dest-i ġamzeñde
O şemşīr-i maḥabbetle olupdur ḫūn-feşān göñlüm

5 Perīşān ḳılma Ḥāfıẓ zülf-i yārı her ṣabā ile
Ṣaḳın bir vech ile keşf itme bu sırr-ı nihān göñlüm

6a taḳlīd ey] taḳlīdī AN,KN
8b yüzi] yüz AN
9a sünbülüñ bağrı]sünbül-i bāġ AN
190 AE 25a, AN 44a, KN 41a
3b virince] irince AN
5a her] bir KN
5b bir] bu AN

191

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Sākin-i ḫāk-i reh-i ʿışḳım ki rifʿat isterim
Şāh-ı mülk-i ẕilletim dārāyı ʿizzet isterim

2 Kūşe-i ṣadr-ı maḥabbet içre pinhānım bugün
Seyr-i dīdār ile iẓhār-ı maḥabbet isterim

3 Ṭūṭi-i şekker zebānım kim tekellüm itmede
Ṣafḥa-i mirʾāt-ı dilde özge ṣūret isterim

4 İstemem baḫş-ı felekden taḫt-ı mülk-i müsteʿār
Pāye-i faḳr ile bu devrānda devlet isterim

5 Mest-i ḥayrānım şerāb-ı nāb-ı laʿl-i yār ile
Seyr-i ruḫsārına cānānıñ ifāḳat isterim

6 Kūy-ı yārı ġāret itsem nola āh u vāhla
Pādişāh-ı mülk-i ʿışḳım şān u şöhret isterim

7 İstemem Ḥāfıẓ mükedder zīver-i dīdār-ı yār
Ṣafḥa-i mirʾāt-ı dilden ṣāfi rüʾyet isterim

192

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṭālib-i esrār-ı zülfüm ʿazm-i ruḫsār isterim
Sālik-i rāh-ı beḳāyım seyr-i dīdār isterim

2 Ṣanma zāhid āh u efġān itdügüm bīhūdedür
Ben esīr-i derd-i ʿışḳım vuṣlat-ı yār isterim

3 Biz ḥaḳīḳat ehliyüz dürr-i ḥakāyıḳ söyleriz
Naẓm-ı lüʾlüʾ-i ʿiẕāra rişte-i tār isterim

4 Ṭaʿne-i aġyār ile mülk-i göñül vīrānedür
Dilde dīvār-ı zemīn-i ʿışḳa miʿmār isterim

---

191 AE 25a, AN 44a, KN 41a, 41b
192 AE 25a, AN 44b, KN 41b

5 Lüʾlüʾ-i eşkim baña ʿarż itme her dem gūna gūn
Ben ki bir gevher fürūşım dürr-i şehvār isterim

6 Ṣordığım ʿayb itme zāhid laʿl-i yārı dem-be-dem
Vaʿde-i vaṣl-ı dil-i mehcūre güftār isterim

7 Bülbül-i şūrīdeyem ṣubḥī terennüm itmede
Ġonca-i kām-ı dil-i Ḥāfıẓ'da gülzār isterim

193
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Ḳıldım ol serviñ ayaġına revān eşk-i terim
Dīdemi demlik idüp sacdı gözümden güherim

2 Mehd-i nāz içre o ṭıfl aġlar iken görmüşler
Dāne-i dürr-i sirişk ile delindi cigerim

3 Dest-i billūr ile gördim içer ol āb-ı zülāl
Didim ey meh ʿaceleyle ṣuya düşdi şekerim

4 Şemʿ-i kāmım gice yaḳmadı felek diyü göñül
Yaḳdı ḫūrşīd-i ṣabāḥ ile bu āh-ı seḥerim

5 Göreli nergis-i mestiñ seniñ ey ḳaşı kemān
Ḳoymadı ġamzeleriñ fikri bu cāndan eẟerim

6 Pāsbān-ı ser-i kūyı olur idim ammā
Ḳorḳarım segleri ifşā ide bir bir güzerim

7 Zülf zencīrine bend eyle dili ey Ḥāfıẓ
Çeşm-i efsūnına aldı benim ol meh naẓarım

5b şeh-vār] hem-vār KN
193 AE 25a, AN 44b, 45a, KN 41b, 42a
1b gözümden] gözünden KN
2b dürr-i] verd-i KN
4b āh-ı] rāh-ı KN
5b cāndan] cānda KN
6b bir bir güzerim] yer yer giderim AN

194
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Dilā bu fikr-i zülf-i ʿanber u sārāyı ben virdim
Bitirdim başıña kākül diyü sevdāyı ben virdim

2 Alup cam-ı mahabbetten şerāb-ı nāb nūş itdiñ
Nola ḫançer çekersen sāġar-ı ṣahbāyı ben virdim

3 Seni ḳatl ider ise ġam degül şemşīr-i hicrānı
Kitāb-ı la'l-i nābıñdan ṣorup fetvāyı ben virdim

4 Oḳur ʿāşıḳ ile zāhid ḥurūf-ı ḫaṭ-ı ruḫsārın
Biri mefhūm bildim dir biri feḥvāyı ben virdim

5 Telaffuz eylediñ Ḥāfıẓ ser-ā-ser muṣḥaf-ı ḥüsnüñ
Zebān-ı sırr-ı ʿışḳ ile aña maʿnāyı ben virdim

195
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Mübtelā-yı derd-i hecrim vaṣl-ı cānān isterim
Bezm-i ṣıḥḥat içre cām-ı ṣoḥbet-i cān isterim

2 Ṭālib-i dīdār-ı cānānım bihişt-i ʿışḳda
Ṣanma zāhid sen gibi ben ḥūr u ġılmān isterim

3 Ḫāk-i tende saḳlarım ʿışḳ-ı ḥaḳīḳat gevherin
Ben maḥabbet genciyim bir genc-i vīrān isterim

4 Derd-i pinhānımı iẓhār idemem bir kimseye
Belki cānım ṭuymasun dermānı pinhān isterim

5 Pādişāh-ı mülk-i ʿışḳım bu ṭılısm-ı ḥüsnle
Bir perī tesḫīrine mühr-i Süleymān isterim

---

194 AE-, AN 44a, KN 42a
1a dilā]elā AN]; ʿaber u sārāyı] ʿanber-sārāyı AN
1b bitürdüm] yetürdüm KN
2a nāb] nāz KN
3a ider] eyler KN
5a telaffuz] tilāvet KN; eylediñ] eyledi KN
5b zebān] lisān KN
195 AE 25b, AN 45a, KN 42a

6 Deşt-i hicrānda ḥarāret şöyle teʾs̱īr eylemiş
Bezm-i rāḥat sāye-i serv-i ḫırāmān isterim

7 Bülbül-i dem-besteyim hicrānda Ḥāfıẓ āh kim
Naʿme-i sūz-ı dile ṣaḫn-ı gülistān isterim

196
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
1 Bī-hūş olurım ol meh-i tābānımı görsem
Ḫāmuş olurım laʿl-i dür-efşānımı görsem

2 Rāhunda ölürsem ne ʿaceb ḫāke ber-ā-ber
Ḳaddim bükülür serv-i ḫırāmānımı görsem

3 Ṣaldı beni ol kūh-ı ġama bir ṣaçı Leylī
Mecnūn olurım zülf-i perīşānımı görsem

4 Bir demle dehen depredicek nāz ile yoḳ dir
Cānım çıḳar ol demde ki cānānımı görsem

5 Sevdā-yı ḫaṭıyla beni ḳor tīre-i hecre
Rūşen bulurum ḫūrşid-i raḫşānımı görsem

6 Bülbül gibi nālān iderim ṣubḥı dem ile
Āh bir kere nola [bu] gül-i ḫandānımı görsem

7 Yā Rab bu ne ḥālet ki ayaġa düşeli Ḥāfıẓ
Elden giderim ol şeh-i ḫūbānımı görsem

197
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
1 Cānım çekilür nāvek-i müj̆gānını görsem
Ḳanım tökülür ġamze-i fettānını görsem

6b AE, AN]Rāhat içün sāye-i serv-i ḫırāmān isterüm KN
7b sūz-ı dile] sūzla bir AN
196 AE 25b, AN 45a, KN 42b
6a ṣubḥı] ṣubḥan ???
6b [bu] kelimesi vezin gereği fazla.
197 AE 25b, AN 45b, KN 42b

2 Āyīne-i ruḫsāra baḳup ṭūṭî göñlüm
Nuṭḳ eyler o laʿl-i şeker-efşānını görsem

3 Gün gibi virir ḫāke beni ol meh-i tābān
Ger sāye ṣalup serv-i ḫırāmānını görsem

4 Baḳup o kemāñ ebrūya ditrer dil-i cānım
Her nāvek-i müjgāndaki peykānını görsem

5 Ṣūret görünür sīne-i billūrına baḳsañ
Cānım çıḳar ol çāk-ı girībānını görsem

6 Naḳş-ı süḫanım maḥv olur ol ṣafḥa-i dilden
Evrāḳ-ı ruḫında ḫaṭ-ı reyḥānını görsem

7 Ḥāfıẓ tökülür lüʾlüʾ-i dil dīdelerimden
Dürc-i dehen-i ḥoḳḳa-i mercānını görsem

198
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlun
1 Aʿlālıġı ol serv-i gül-endāma düşürdim
Üftādeligi ʿāşıḳ-ı nā-kāma düşürdim

2 Şerm eyleyüben rūyına çıkmış yine yārıñ
Bu cürʾeti ben bāde-i gül-fāma düşürdim

3 Ḫaṭṭına dimiş tā ezelī kātib-i ḳudret
Nūr āyetini yazar iken ḫāme düşürdim

4 Ḫāl-i siyehi ṣanur idim dāne-i maḳṣūd
Bilmezlik ile murġ-ı dili dāme düşürdim

5 Zülfüni niḳāb eyledi dil-berüne Ḥāfıẓ
Açmazı ḳoyup Ḳadrī'de Bayrām'a düşürdim

2b o] ol AE
6a dilden] dilde KN
198 AE-, AN -, KN 43a

199

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Merḥabā ey şemʿ-i şām-ı māh-ı tābānım benim
Merḥabā ey nūr-ı ṣubḥ-ı mihr-i raḫşānım benim

2 Zülfi tek ḳaddim büker sevdāmı yer yer depredür
Sāye ṣalsa başıma serv-i ḫırāmānım benim

3 Vaṣlıñı itsem temennī derdim artar ḳıl kerem
Sendedür bu dāġ-ı derd-i hecr-i dermānım benim

4 Tīr-i ġamzeñ deldi baġrım ney gibi ey ḳaşı yā
ʿĀlemi dutsa ʿaceb mī āh u efġānım benim

5 ʿIyd-ı vaṣlıñla sevindürseñ n'ola ben ḫasteni
Ey hilāl-ebrū dimezsin bu da ḳurbānım benim

6 Ḫāk-i cismimden güẕer itseydi ol rūh-ı revān
Ḫāk-i pāye yüz sürüp ṣu tek aḳar cānım benim

7 Ḥāfıẓ'ı bülbül gibi her ṣubḥı çoḳ zār eyleme
Ġonca-i bāġ-ı leṭāfet verd-i ḫandānım benim

200

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bülbül-i şūrīdeem her ṣubḥı feryād eylerim
Ġonca-i bāġ-ı cemāl-i yārı çün yād eylerim

2 Ey felek virme baña her dem o mihriñ fürḳatin
Yoḫsa āhımla seni bir demde berbād eylerim

3 ʿIşḳı ṭaʿn eyleyen ol zāhid-i münkirleri
Āyet-i dīdār-ı cānān ile irşād eylerim

---

199 AE 25b, AN 45b, 46a, KN 43a
3a itsem] itmek AN
4a tīr-i] tiġ-i AN, KN
200 AE 26a, AN 46a, KN 43a
1a ṣubḥı] ṣubḥ AN

4 Dām-ı zülfüñde esīr itdiñ ʿaceb murġ-ı dili
Dimediñ hīç seyr-i ruḫsārıma āzād eylerim

5 Ḫāne-i dilde ḳomaz şemʿi-ruḫıñ yanmaya cān
Āteş-i āhımla ey meh ben de imdād eylerim

6 Ol leb-i şīrīn baña remz ile ḳılsa bir nigāh
Sīnem üzre nice ḳaṭʿ-i dāġ-ı feryād eylerim

7 Devr-i ruḫsārında Ḥāfıẓ ḥüsni olduḳça füzūn
Çoḳ eşʿār-ı ḫaṭ-ı nev-reste īcād eylerim

201
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Zülfi tek ḳıldı perīşān ḫāṭır-ı cemʿiyyetim
Ḳoymadı dīvāneliġden özge bir ḥays̱iyyetim

2 Tīr-i ġamzeñ zaḫmını çekmekden ey ḳaşı kemān
Rişte-i derd-i firāḳa ḳalmadı hīç ṭāḳatim

3 Nola zülfüñ gibi yüz sürsem ayaġıñ tozına
Yoḳ mıdur bir ḳıl ḳadar cānā ḳatıñda raġbetim

4 Baña ey cān ġam mıdur ʿışḳıñla maḫzūn oldıġım
Şöyle bī-gāne degül vardur yine ünsiyyetim

5 Vaṣf-ı ḥālim bilmişim ol ġonca femden remz ile
Bāde-i laʿl-i leb-i dil-berdedür keyfiyyetim

6 Cismimi güm eyledim ʿışḳında gördim ol mehiñ
Ġamzesinde cān ruḫ āyīnesinde ṣūretim

7 Başıñ içün bir nigāh it Ḥāfıẓ-ı üftādeñe
Rāh-ı vaṣlıñda ayaġa düşmüşüm var ẕilletim

6a remz ile] fermānla AN
6b feryād] KN Ferhād
201 AE 26a, AN 46a, 46b, KN 43b
1a ḳıldı] ḳıldum KN
6a güm] kem AN, KN; ġaşyetinde] ʿışḳında AN, KN

202
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Vücūdım mülkini ʿışḳıñ hevāsıyla ḫarāb itdim
Reh-i ʿışḳıñda cānā seng-i cismim hep türāb itdim

2 O tīġ-i hecriñ ile şerḥa şerḥa ṣaḥfe-i sīnem
Ki ol nār-ı firāḳıñda dil-i cānı kebāb itdim

3 Lebiñ endīşesi bezm-i ġam içre teşne-i göñle
Pey-ā-pey devr idüp sāḳī gözüm yaşın şarāb itdim

4 Ḥadīs̱-i laʿl-i kilk-i ʿışḳ ile bu ṣaḥfa-ı dilde
Yazup vefḳ-i muʿammā üzre anı bir kitāb itdim

5 Naẓar ḳıl rūy-ı eflāke derūn-ı nār-ı ḥasretle
Şerār-ı āh u vāhımdan ser-ā-ser pür-şehāb itdim

6 Didim ey meh nedür rūyıñda bu ḫaṭ ebr u gīsūlar
Didi kim meh-perest oldur görenlerden niḳāb itdim

7 Sevün ey Ḥāfıẓ-ı bī-çāre imkān-ı viṣāl oldı
Bugün ol kūy-ı yārıñ seglerine intisāb itdim

203
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Göster baña müjeleriñ ḳaşı kemānım
Ol dem ki gelür ḫāṭıra ditrer bu nişānım

2 Āhım çıḳarur göklere ol ġamze-i kāfir
Lāyıḳ mı ki incide Mesīḥā’yı fiġānım

---

202 AE 26a, AN 46b, KN 43b
1b ʿışḳıñda] ʿışḳıñla AN
2b firākıñda] firāḳıñdan AN] firāḳınlā KN
3a göñle] göñlüm KN] AN kilke
3b şarāb] türāb AN
5b āh u vāhımdan] dūd-ı āhımdan AN
6b oldur] olur AN, KN
7a bī-çāre] bīçāreñe AN
203 AE 26a ,26b; AN 46b, 47a, KN 44a
1b ḫāṭıra ditrer] ḫāṭırdadur AE

3 Bir teşne dilim ṣarulayım boynıña ḳandur
Ṣun laʿl-i lebiñ düşmeye tā boynıña ḳanım

4 Ol rūḥa mufavvaż bu dil u cānımı taḥrīk
Gitdükçe gider gelse gelür rūh-ı revānım

5 Ol ḫāl-i ḫaṭa ʿārıża baḳdıḳça gözümden
Dem dem ḳara ṣu gibi aḳar eşk-i nihānım

6 Bu bülbül-i nālān ki bir kez güle baḳsañ
Nevrestecigim serv-i ḳadim ġonca-dehānım

7 Ḥāfıẓ reh-i ʿışḳ içre seni eyledi kim pīr
Bir ḳaşı kemān kiprigi oḳ tāze cevānım

204
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Şeb-i şevḳimde seyr-i ʿārıż-ı cānāna bī-dārım
Ḥaḳīḳat manẓarından nāẓır-ı mirʾāt-ı dīdārım

2 Geçer elbette āteşden bihişte ʿazm iden ʿāşıḳ
Ben ol pervāneyim kim şemʿ-i ruḫsārına ṭayyārım

3 Ḳalup ḳayd-ı ḳafesde murġ-ı dil her subḥı āh eyler
Ki zīrā ġonca-ı ārzū-yı vuṣlatkāha gülzārım

4 Benim cevlān iden fülk-i himemle baḥr-i ʿirfānda
Yem-i ʿışḳ içre aṣdāf-ı süḫanda dürr-i şehvārım

5 Culūs itsem nola Ḥāfıẓ serīr-i şiʿr-i şāhāne
Maḥabbet tācı başımda ġam-ı ʿışḳ ile ḫūn-ḫārım

3a bir] bu AN
4a cānımı] cānım AN
204 AE 26b, AN 47a, KN-
4a himemle] ġamımla AN] KN

205
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Şarāb-ı ẕevḳ-i laʿliñ sāḳiyā nūşunda mecbūrım
Açılmaz dīde-i kāmım anıñçün şöyle maḫmūrım

2 Dem-ā-dem fikr-i laʿliñle ciger ḳan oldı ey sāḳī
ʿAraḳāsā aḳar engūr içinde ṣanki maʿmūrım

3 Ḥadīs̱-i nāb-ı laʿliñ yazma ol ḫāme mükedderdür
Nihāndur bezm-i dilde kim ben ol ṣāḳī-i billūrım

4 Muʿanber ṭurra-i esrār-ı zülfüñ çīn-i ḥüsnünden
Ser-ā-ser mülk-i ḥüsnüñde müʾeyyed ṣaḥn-ı faġfūrım

5 Ne deñlü nūş iderse cām-ı cürmi Ḥāfıẓ-ı dil-sūz
Didiñ *lā teḳneṭū** yā Rāb ümīdim bu ki maġfūrım

206
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Aġlatma beni cevr ile ey çeşm-i ḫumārım
Ḳalmaz seni gördükçe gözüm ṣabr u ḳarārım

2 Pervāne dili şemʿiñ odı şöyle ki yaḳdı
Dāġlar mı çekersin sineme lāle-ʿiẕārım

3 Raḥm eyle baña ey melek aġlatma beni gel
Yoḫsa felege ḳan aḳıdur ebr-i bahārım

4 Bu nāfe-i müşk-i dil-i efşān ider idim
Ol āhu maḥabbet güzerinde olsa şikārım

5 Kevkeb degül ey meh felegiñ naḳş-ı libāsı
Hecr odı ile ṣubḥı benim āh u şerārım

---

205 AE-, AN 47a, KN-.
* Zümer Suresi 39/53 "Ümidinizi kesmeyin"
206 AE 26b, AN 47a, 47b, KN 44a
3b ebr-i] ebrū AN, KN

6 Ey bülbül-i şūrīde seḥer eyleme çoḳ zār
Dimez misin ol ġonca[y]i şāyed ki o yārım

7 Seglerle ser-i kūyıñı her gice dolaşur
Ḥāfıẓ diyesin bu da benim ʿāşıḳ-ı zārım

207
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
1 Göster yüzüñi ʿiyd idelim ḳaşı hilālim
Budur her ayıñ başına yetdükçe ḫayālim

2 Ḳurbān olurum nergis-i mestāneñe ammā
Ol ġamzeñ ucundan göre ḳalmadı mecālim

3 Giymiş ser ü pā egnine ol cāme-i sebzīn
Reftār ile ḫāk itdi beni tāze nihālim

4 Hecriñde temāşā-yı ruḫıñ dil ider ārzū
Artar göricek ḥüsniñi şevḳ ile melālim.

5 Dem-beste olur dil görüben zülf-i siyāhıñ
Ṣanma ki perīşān güzelim bu ḳīl u ḳālim

6 Dīdārıñı seyr eylese ġılmān ola ḥayrān
Kevs̱er lebiñe teşnedür ey ḫūr-i maḳālim

7 Biñ şerm ile ḳarşusına varsam eli baġlu
Ḥāfıẓ ṭuramam ol şehe ʿarż itmege ḥālim

208
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Dil-i dīvānemi ol ṭurra-i ṭarrāre ʿarż itsem
Bu aḥvāl-i perīşānım o vech-i yāre ʿarż itsem

6b o yārim] ola yārim AN
207 AE 26b, AN 47b, KN 44b
3a egnine] eglene AE, KN
5a görüben] göreyin AN
208 AE 26b, 27a; , AN 47b, 48a, KN 44b
1a ol] o AE

2 Naẓar ḳıl bende-i üftādeñe ey şāh-ı mülk-i dil
Nişānım maḥv olur ger dīde-i ġaddāra ʿarż itsem

3 Düşüp pervāne-i cānım viṣāliñ bezmine ol şeb
Yanar var-ı vücūdım şuʿle-i ruḫsāra ʿarż itsem

4 Nola refʿ-i niḳāb itse o şāh-ı mülk-i istiġnā
Ne var bu ʿāşıḳı ol müdrik-i dīdāra ʿarż itsem

5 Ser-ā-ser şerḥa şerḥa dāġ-ı sīnem derd-i hecrinden
O dem rengiñ olurdı ġamze-i ḫūn-ḫāre ʿarż itsem

6 Şikāyet eylerim ġamzeñ ucundan çeşmiñe cānā
Görülsün dir misin o devlet-i bī-dāre ʿarż itsem

7 Şu deñlü şiddet-i ʿışḳ-ı āteşiñ dilde ey Ḥāfıẓ
Yaḳardı dūzaḫī āh-ı derūnım nāra ʿarż itsem

209
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Görsem ol ḥūr-liḳāyı cām-ı ḳevs̱er söylerim
Laʿlini gūş eylesem yāḳūt-ı aḥmer söylerim

2 Ṭūṭi-i dil baḳsa mirʾāt-ı ruḫ-ı cānānıma
Nuṭḳ idüp güftāre gelse ẕevḳ-i şekker söylerim

3 Nim tebessümle nigāh itse baña ol mehveşim
Lüʾlüʾ tek dendāne baḳsam dürr-i gevher söylerim

4 Vaṣf-ı ḥüsnüñ mekteb-i ʿışḳ içre oḳur ġayriler
Ser ḳalemden ben anı evrāḳa ezber söylerim

5 Ḫāne-i dilde neden Ḥāfıẓ maḥabbet şuʿlesi
Anıñ içün ol meh-i tābānı eks̱er söylerim

4b Ne var bu ʿāşıḳ ol dergeh-i dīdāra ʿarż itsem KN
5a hecrinden] hicrāndan AN
209 AE 27a, AN 48a, KN 45a
3b tek] veş KN
4a ġayriler] ġayrlar KN

210
Mefʿūlu Mefāʿīlün Mefʿūlu Mefāʿīlün
1 Gelsem ḳapıña dem dem dem dem ḳapıña gelsem
Bir dem dimesiñ git git git git dimesiñ bir dem

2 Bülbül yüzüñe ʿāşıḳ ʿāşıḳ yüzüñe bülbül
Şeb-nem döker aġlar aġlar dökeriñ şebnem

3 Açıldı saña ġonca ġonca saña açıldı
Gül fem diyerek güldi güldi diyerek gül fem

4 Kūyıñ dolaşur ṣubḥī ṣubḥī dolaşur ḳūyıñ
Görsem yüzüñi günveş günveş yüzüñi görsem

5 Laʿliñ ḫaberin aldım aldım ḫaberin laʿliñ
Ṣorsam da anı görsem görsem de anı ṣorsam

6 Yā Rab nice bir ḥasret ḥasret nice bir yā Rab
Ölsem nola ḳurbuñda ḳurbuñda nola ölsem

7 Ḥāfıẓ nefesi ḳudsī ḳudsī nefesi Ḥāfıẓ
Ādem-i cürüm ḥaḳdur ḥaḳdur cürüm-i ādem

211
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿulün
1 Derd-i belā-yı ʿışḳa bugün mübtelā benim
Erbāb-ı dāġ-ı hecr-i ġama āşinā benim

2 İskender'im bu mülk-i maḥabbetde ser-te-ser
Ṣūret-peẕīrim āyine-i dil-nümā benim

3 Ḳurb-ı viṣāl-i şemʿ-i ruḫ-ı yāre cān atup
Pervāz iden ol evc-i hevāda hümā benim

4 Bezm-i ṣafāda nūş iden ol sāġar-ı ġamı
Dest-i ʿaṭā-yı meyden alan ibtidā benim

---

210 AE-, AN 48a, 48b, KN-
211 AE 27a, AN 48b, KN 45a

5 Cānānım ile hem-dem imiş cānım ey göñül
Bu ʿālem-i ten içre hemān mā-sivā benim

6 Levḥ-i göñülde naḳş-ı ruḫ-ı āyet-i ḥasen
Taḥrīr olındı maḫzen-i sırr-ı Ḫüdā benim

7 Ḥāfıẓ o ṭāḳ-ı ebruya el baġladım selef
Zīrā gürūh-ı ehl-i dile muḳtedā benim

212
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Cebhe-i dilde yazup sevdā-yı ebrūñı ḳalem
Zūr-ı bismiʾllāh ile nola ḳaşıñ yāyın çekem

2 Ḫāl ü ḫaṭṭı ḥalḳa-i zülfi nedür müjgān ile
Ṣaḥfe-i sīnemde yer yer eylemiş ṭarḥ-ı raḳam

3 Ġamze-i cellādıña virme dili bī-çāre[y]i
Pādişāhım tīġ-i hicrān ile öldür itme dem

4 Ġaret-i mülk-i dile ol leşker-i hindūlarıñ
Zülf-i sevdān ile şāhım çekdiler yer yer ʿalem

5 Nola gelse racfe-i cān bu zemīn-i cismime
Şīve-i reftār ile serve girüp ṣalsa ḳadem

6 Kevkebim ol māh-ı iḳbāl itdügin gördi felek
Aḳıdur çeşm-i ḥasedden ḳaṭre ḳaṭre eşk-i nem

7 Ṣaḥfe-i rūyıñda Ḥāfıẓ resm-i ʿāşıḳlıḳdur ol
Eşk-i ḫūn-āb ile taḥrīr eylemiş anı müjem

6a levḥ-i] evc-i AN
7b muḳtedā] iḳtidā AN
212 AE 27a, AN 48b, KN 45a, 45b
2a müjgān ile] müjgānıma AN] müjgānıña KN
4, 5, 6, 7. AN -
6a kevkebim] göñlümüñ KN
6b eşk-i] eşk ü KN

213
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ṣubḥ-demle ġonca-i dīdār-ı yāre gülşenim
Şām-ı şemʿ-i ʿārıż-ı cānānım ile külḫānım

2 Tīr-i müjgānından ey cān iḥtirāz itme ṣaḳın
Şimdi cevrini çeken ol ḳaşları yāyıñ benim

3 Tīre-i ġam içre ḳalsam ġam degül ey çeşm-i dil
Fikr-i şemʿ-i ʿārıż-ı yār ile her şeb rūşenim

4 Hīç müfīd olur mı yaḳmaḳ hecr odı ḫākisteri
Ben ezel pervāne tek şemʿ-i ruḫiyle sūzenim

5 Murġ-ı dil bir dāne içün dām-ı zülfünde yatur
Ol ḳanāʿat lāneyin ʿAnḳā-yı Ḳāf-ı kūhenim

6 Cismimi yaḳdıñsa maḥv oldı vücūdım gerçi kim
Külḫan-ı ışḳ içre ḥālā hecr odına maḫzenim

7 İtme Ḥāfıẓ naḳd-i cānıñ ṣarf-ı cānāñdan dirīġ
Ben zer u sīm-i maḥabbet kūheninde maʿdenim

214
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1 Ḥüsnüñ güneşin şaʿşaʿa-i aya değişmem
Ḫāl-i ruḫıñı necm-i s̱üreyyāya değişmem

2 Dīdārıñı ol yerde temāşā ider olsam
Kūyıñ ṭarafın cennetüʾl-aʿlāya değişmem

3 Bu ḫaste göñül sāye-i vaṣlıñda geçürse
Ol ḳāmet-i mevzūnıñı Ṭūbā'ya değişmem

4 Bāġ içre eger sīneme dāġlar da çekilse
Sünbül ṣaçıñı ʿanber-i sārāya değişmem

---

213 AE 27a, 27b; AN-, KN 45b
7b kūheninde] kūheniñden AE
214 AE 27b, AN-, KN 46a

5 Bezm-i şeb-i şevḳiñde seniñ laʿl-i şirīnim
Cām-i lebiñi sāġar-ı ṣahbāya değişmem

6 Rüsvā-yı reh-i ʿışḳıñam ey şāh-ı melāḥat
Bu zīnetimi şevket-i Dārā'ya değişmem

7 Feryād idüben sīne[y]i çāk itmede Ḥāfıẓ
Āh-ı dilimi ġulġule-i nāye değişmem

215
*Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün**

1 Baña nāvek-i mahabbet atar ol ḳaşı kemānım
Nigeh-i nuhuftesiyle gözedür o meh nişānım

2 O bile nim tebessüm idicek o meh yüzünden
Tökülür dürr-i leṭāfet çāk olur ṣadef-i cānım

3 Beni mirʾāt-ı ruḫuñdan nola eyleseñ temāşā
Ṣūret-i tekellüm ile ṭūṭī-i şeker-zebānım

4 Leb-i dürcüni güşāde ḳaçan eylese ṣadāy
Lüʾlüʾ-i naẓm-ı suḫandan ṭuṭulur dem-i dehānım

5 Ḫam-ı ebrūsın nigehle ser-i müjgānını görsem
Çekilür yüreklerimden aḳıdur o ḫūn-feşānım

6 Çemen hezār-ı dilde ġam-ı ḫār ile enīsim
Yetür ey ṣabā seḥerden benim o güle fiġānım

7 O şehiñ yolunda Ḥāfıẓ ʿaceb olur mı ölmek
Ḳafes-i maḥabbet içre ḳala murġ-ı nā-tüvānım

6a melāḥat] melāmet KN
215 AE 27b, AN-, KN 46a
* İlk beytin birinci mısraı hariç şiir bu vezne uymamaktadur.
2b tökülür] dökülür KN
3a ruḫından] ruḫıñda KN
4b dehānım] nihānım KN
5a ebrūsun] ebrūsı KN

ḲĀFİYE-i NŪN

216

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Cüdā ḳıldı beni ol ḫār-ı ġam bu gül ʿiẕārımdan
İderler ġonceler çāk-ı girībān āh u zārımdan

2 Yetüşdürdim zemīn-i dilde es̱mār-ı ġam-eşcārın
O fikr-i serv-ḳāmetle bu çeşm-i eşk-bārımdan

3 Hevā-yı serv-i ḳāmetle tebaḫḫürler ider ḳaddīm
Zemīn ü āsumān iñler ṣadā-yı şāḫsārımdan

4 Çıḳardur dilgeh-i ḫāk-ı teni eflāke bād-ıʿışḳ
Küsūf-ı āftāb-ı ʿālem-ārādur ġubārımdan

5 Benim tek rūşen olma ey felek bu ẓulmet-i ġamda
Beni çünkim sen ayurdıñ o meh-rūşen niġārımdan

6 Ṣaḳın mirʾāt-i ḳalbimden o seniñ cevriñi cānā
Nigāh-ı ḫışm ile baḳma ḥaẕer ḳıl inkisārımdan

7 Müzeyyen ṣanma ey Ḥāfıẓ zer ile aṭlas-ı çerḫi
Ser-ā-ser ṣıçramışdur āteş-i āh-ı şerārımdan

217

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

1 Bir ḳadi serv-i bülend bir leb-i laʿl-i şirīn
Bir rūşen dil-pesend bir şeh-i ḫūb-i güzīn

2 Ḳıldı beni pür-melāl eyledi āşüfte ḥāl
Ḥālimi ḳılmaz suʾāl ḳaşların eyler o çīn

3 Ġamzeleri ḫūn-feşān sözleri var baḫş-ı cān
Fitne-i devr-i zemān sāḥir-i rūy-ı zemīn

4 Ruḫları var gül gibi sacları sünbül gibi
Beñleri fülfül gibi gül yüzi ter yāsemīn

---

216 AE 27b, AN-, KN 46b
4a bād] yād AE
217 AE 28a, AN-, KN 46b

5 Nergis-i mest-i ḫarāb lebleri ṣāfī şarāb
Ṣanki yüzi āftāb ḳaşı hilāl meh-cebīn

6 Ṣaḥfe-i ʿışḳ-ı dile yazdı maḥabbet hele
Dest-i taḥakküm ile baṣdı o mihr-i nigīn

7 Ḥāfıẓ-ı āşüfteyim ʿışḳ ile dem-besteyim
Hecri ile ḫasteyim eylerim āh u enīn

218
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ruḫıñ nāzükdür ey ġonca-dehen berk-i gül-i terden
Muṣaffā gevher-i laʿl-i lebiñ yāḳūt-ı aḥmerden

2 Temāşā ḳılsalar āyīne-i ḥüsnüñ seniñ ey meh
Mücellā dirler ol billūr vechiñ mihr-i enverden

3 Dem-ā-dem sāġar-ı bezm-i maḥabbetten lebiñ ṣormaḳ
Eleẕdür ey şeh-i ġılmān o nūş-ı cām-ı kevs̱erden

4 Ser-i kūyıñda saʿyim ey leb-i zemzem baña yegdür
Ṭavāf-ı Kaʿbe-i ḥüsnüñ s̱evābı ḥacc-ı ekberdür

5 Keşīd-i cevr-i ebrūdan çekilme ey dil-i pür-tāb
Baña ölmek muḳarrerdür o tīr-i çeşm-i dil-berden

6 Ne mümkin nuṭḳa gelmek ṭūṭī-i dil söyler ol ammā
Baḳup āyīne-i ḥüsne ümīd-i ẕevḳ-i şekkerden

7 Ne deñlü ṣaḥfa-i ḥüsne naẓar ḳıldıysa diḳḳatle
Kerem ḳıl pādişāhım Ḥāfıẓ'ı ḥakk itme defterden

---

218 AE 28a, AN-, KN 47a
4a leb-i] lebi AE

219
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Göñül ruḫsāre meyl itdiñ gül-i raʿnāyı neylersin
Gülistān-ı cemāle bülbül-i şeydāyı neylersin

2. Ḫaṭ-ı ruḫsārıñ mefhūmını fehm eylediñ ammā
Yüzünden bellüdür maʿnā daḫi [--.] neylersin

3. Lebinden ṣor ḥayāt-ı cāvidāna el yetür ey dil
Ayaġıñ ṣal bu bezm-i sāġarı ṣahbāyı neylersin

4. Maḳām-ı evc-i ʿuşşāḳa yetürsüñ el-hevādur bu
Derūnuñ āh u zārından ṣadā-yı nāyı neylersin

5. Eger çeşm-i viṣāl ile naẓar ḳılsañ müsemmāya
Zebān-ı ẕikr ile Ḥāfıẓ añup esmāyı neylersin

220
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Yetiş ey Ḫıżr himmet al elim baḥr-ı maḥābbetden
Ḫalāṣ it keşt-i göñlüm ġarḳ-ı gird-āb-ı maḥabbetden

2 Düşürdi bu dili zülf-i hevāsı mevc-i gird-āba
Hele bir kez görüñse ḳara u berr-i selāmetden

3 Nola ġavvāṣ-ı dil baḥr-ı maḥabbetden çıḳarsa dürr
Ne merdümdür nis̱ār eyler gözüm ʿayn-ı seḫāvetden

4 Eger münşeʾāt-ı fülk-i ʿışḳa el virseydi eyyāmı
Yetürdim Ḫıżrveş āb-ı ḥayāta tāmm-ı ṭāḳatden

5 Cefāsın çekdüri geldiyse Ḥāfıẓ ol reʾīs-i ḥüsn
Bulursın bir cezīre fürḳat ile cāy-ı vuṣlatdan

---

219 AE -, AN-, KN 47a
4a ḥüsnüñden] ḥüsnüñde KN
6a melāmet] melāḥat KN
220 AE 28a, AN-, KN 47a

221
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yaḳma cānım āteş-i āh-ı şerārımdan ṣaḳın
Tökme ḳanım mevc-i baḥr-ı bī-ḳarārımdan ṣaḳın

2 Reng-ı ġam gösterme murġ-ı cāna ey ġonca-dehen
Ṣubḥ-demle nāle ü feryād-ı zārımdan ṣaḳın

3 Gerçi ḫāk-i rāhıñım çoḳ pāy-i māl itme beni
Neşter-i nevk-i nebāt-ı reh-güzārımdan ṣaḳın

4 Ṭūṭiyim mirʾāt-i ḥüsnüñden görem şekker lebiñ
Gevher-i laʿliñi nuṭḳ-ı inkisārımdan ṣaḳın

5 Geşt-kāhım buldı eyyāmın yem-i ʿışḳ içre gel
Ġarḳ-ı gird-āb-ı ṭaʿn-ı rūzgārımdan ṣaḳın

6 Gülşen-i kāmımdan ey murġ-ı melāmet ṣubḥ-dem
Ġonca-i ṭabʿım perīşān itme ḫārımdan ṣaḳın

7 Ḥāfıẓ'a gösterme her demde ṭılısm-ı ḥüsnüñi
Gevher-i genc-i vücūdım tār u mārından ṣaḳın

222
Mefʿūlu Mefāʿīlü Mefāʿīlu Faʿūlun

1 Mest itdi beni bir lebi şīrīn ruḫı mey-gūn
Ṣaldı ayaġa sāye gibi ḳāmet-i mevzūn

2 Baş eğmez iken çerḫ-i muʿallāya o mehden
Düşdi nideyin bezm-i dile şuʿle-i efsūn

3 Terk-i vaṭan itsem nola ey Yūsuf-ı s̱ānī
Çāh-ı ẕeḳanıñ içre göñül olmasa mescūñ

4 Raḥm eyle benim iki gözüm eşk-i ḫūn-ābe
Aġlar gözümüñ yaşına Ceyḥūn ile Seyḥūn

---

221 AE 28a, AN-, KN 48a
222 AE 28b, AN -, KN 47a, 47b

5 Ol şeb ki seniñ şemʿ i- ruẖıñ olsa muşaʿşaʿ
ʿIşḳ āteşi bir ẖāne-i dilde olur efzūn

6 Hicrān eleminden ṣaḳın olma müteşekkī
Ey dil o da ʿāşıḳlara bir ḥāl-i diger-gūn

7 Ḥāfıẓ kuhen-i deşt-i maḥabbetde meger kim
Dīvāne midür olmayasıñ Leylī'ye Mecnūn

223
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 H̱ırām itdükçe ol serv-i seḥer ḥammām-ı gülşenden
Çıḳar eflāke dūd-ı āteşim bu cism-i külẖandan

2 Ġamām-ı cāmeden mehveş çıḳınca ol melek-sīmā
Münevver oldı ṭāḳ-ı saḳf-ı ḥammām revnaḳ-ı tenden

3 Hezārān ʿizz ü nāz ile ser-ā-pā ol ten-i sīmīn
Bürindi fūṭa-i zerrīn-i nāzik reng-i sūsenden

4 Edeple ṭaş elin öpdi ayaġı üzre düşdi su
Düşündi dāne-i ẖōş-bū ʿaraḳla dür-i efgenden

5 Muʿanber kāküli ḳıldı muʿaṭṭar cevf-i ḥammāmı
Buẖār-ı āteş-i dildür çıḳar kim cām-ı revzenden

6 Görünce kevs̱er-i laʿlini ḥavżıñ aġzı ṣulandı
Sezādur āb-ı cān dökmek ayaġı serve dil senden

7 Behāy-ı müjde-i ḥammāmdan el yusun o meh Ḥāfıẓ
Virildi naḳd-i cānım kīse-i ebdānla benden

---

223 AE 28b, AN-, KN 47b
6a ṣulandı] ṣulatdı AE

224
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Bir perī yazdı baña vefḳ-i ḫaṭ-ı ḥüsn-i füsūn
Eyledi zencīr-i zülfünde dil-i zār-ı zebūn

2 ʿĀlemi dutsa ʿaceb mī naʿra-i āhım benim
Dest-i Leyl ile pey-ā-pey ṣundılar cām-ı cünūn

3 Ey meh-i evc-i melāḥat Leyle-i Ḳadriñde ol
Şuʿle-i ḥüsnüñle çerḫāsā olubdur bī-sukūn

4 Meh yüzinde ṣanma ebrū zülfiveş cevlān iden
Şemʿ-i ruḫsār ile dūd-ı āteş-i dāġ-ı derūn

5 Müntehīyi sidre-i meʾvāda ey ḥūr-liḳa
Görse naḫl-i ḳāmetiñ ṭūbā olurdı ser-nigūn

6 Rişte-i cānımla şemʿ-i ʿārıżıñ rūşen olur
Dilde derd-i ʿışḳ artar ḥüsniñ oldıḳça füzūn

7 Laʿl ṣanmañ leblerinde dem-be-dem fermān idüp
Ḳatl iderken Ḥāfıẓ'ı düşmüş nişān-ı reng-i ḫuñ

225
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ol ṣaçı Leylī dil-i dīvānımı Mecnūn iden
Bir nigehde siḥr-i çeşm ile baña efsūn iden

2 Hecr odı ey nūr-ı çeşmim defʿ olur ġamla yine
Āteş-i şemʿi ruḫıñ ammā dili meftūn iden

3 Naḳd-i cān virüp metaʿ-ı vaṣlına aldanmazım
Āh bu bāzār içre ḥüsnidür beni meftūn iden

4 Çerḫa baş eğmez iken ey meh bütün dünyā içün
Şuʿle-i mihr-i cemāliñ ḫākasā dil-dūn iden

---

224 AE 28b, AN-, KN 48a
3a ol] dil KN
3b ḥüsnüñle] ḥüsnüñde KN
225 AE 28b, AN-, KN 48b

5 Cān virüp yolıñda mesrūram seniñ ey cān velī
İtināʿ-ı iltifātıñ Ḥāfıẓ'ı maḥzūn iden

226
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Uṣandım bāġ-ı ʿışḳ içre bu murġ-ı kāmı pervāzdan
Ki aldım rişte-i ḳayd-ı vefā bir şūḫ-ı ġazzāzdan

2 Metāʿ-ı ḥüsnüne dil müşteri olsa ne nāzikdür
Anıñ bāzār-ı ibrīşim gibi ʿuşşāḳa açmazdan

3 O meh döndürdi çerḫāsā beni şevḳ-i ruḫundan ki
Ḥarīr-i cāna ṣarmış rişte-i sīmī ü zer nāzdan

4 Nolaydı sūzeni deşt-i maḥabbetde o nāz üstād
İdeydi sīnem üzre naḳş-ı efzūn ṭarḥ-ı ṭarrāzdan

5 Döşensem pīşine şimşīri çalsa tār-ı sīnemden
O ṭāḳ-ı āsumān iñler ṣadā-yı bān u āvāzdan

6 Bu cānım riştesin tenden çeker ol şāne-i ḥüsni
Çıḳardur dest-i nāz ile ḥarīr-i ḥoḳḳa-i rāzdan

7 İpekveş dil dolaşdı ḫār-ı ʿışḳa neyleyim ey dil
Henūz kār-ı cefāya itmedin ol ṭıfl-ı āġāzdan

8 Çeküp tār-ı suḫan engüşt-i dest-i ʿışḳ ile Ḥāfıẓ
Geçürdi şāne-i naẓma o süfte cidd-i iʿcāzdan

227
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Peyām-ı müjde-i ḫoş-bū gelince ṣubḥ-dem gülden
Hümā pervāz idüp murġ-ı tekellüm gitdi bülbülden

2 Ḫayāl-i zülf-i müşgīni beni döndürdi bir mūya
Ki derdi dāġ-ı sīnemle başıñ sevdāsı sünbülden

---

226 AE 29a, AN-,KN 48b
1b ġazzāzdan] KN ḳazzāzdan
2b bāzār-ı] bāzārı AE
227 AE 29a, AN-, KN 49a

3 Miyānından çeküp ẖancer yürür mestāne mestāne
Meger gülşende ṭarz almış o serv-ḳadd ḳaranfülden

4 Göñül dāġ-ı ḥarāretde ser-ā-ser lāle reng olsa
ʿAceb mi meyl-i ẕevḳ-i laʿl-i nāb-ı neşʾe-i mülden

5 O māhıñ seyr-i ruẖsārıyle göñlüm şöyle inceldi
Şeb-i hicrānda fikr-i mūy-ı gīsūsın taẖayyülden

6 Temes̱s̱ül eyler idim ṣūret-i ʿışḳ ile ben ammā
Beni bī-ṭāḳ idüp ḳor ol perī-peyker teşekkülden

7 Muḳayyed dām-ı zülfüñden eger murġ-ı dil-i Ḥāfıẓ
Anı vaṣlıñla ḳıl rūşen ẖalāṣ eyle teselsülden

228
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ġamdan azād olmadım ḳayd-ı belāyım şimdi ben
Zülfi sevdāsıyla her şeb āşināyım şimdi ben

2 Cism-i bī-cāna didikden ol perī-peyker beni
Bir nigāh-ı cāne dem dem mübtelāyım şimdi ben

3 Berr-i vaẖdetle hevādur seyrgāh-ı murġ-ı dil
Lāne-i dīvār-ı yārda bir hümāyım şimdi ben

4 Ben ḥaḳīḳat ehliyim āyīne-i dil-berde yüz
Dil beḳāda ẓāhir işgil-i fenāyım şimdi ben

5 Bāġçe-i ḥüsnünde naġra ideli ol ġonca tek
Bülbülāsā ṣubḥ-dem ehl-i hevāyım şimdi ben

6 Fikr-i zülf-i yārdan menʿ eyleme zāhid beni
Ḳıl teʾemmül ṭālib-i sırr-ı Ḫüdā'yım şimdi ben

4b neşʾe] teşne KN
5a seyr-i] sırr-ı AE
228 AE 29a, AN-, KN 49a
1a ben] men KN
2 . beyit] – KN
5a naġra] naġme KN

7 Nūş-ı laʿl-i yār ile Ḥāfıẓ bu gün mest-i elest
Anıñ içün çāker-i bezm-i ṣafāyım şimdi ben

229
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Keder ḫāl-i elem dīvār-ı dilden devr olur bir gün
Yıḳılmış ḫāṭırı vīrānımız maʿmūr olur bir gün

2 Aḳup eşk dem-ā-dem ʿālem seyl-ābe virdiyse
Yine āb-ı ferāḥla baḥr-ı dil mescūr olur bir gün

3 Taḥammül eyler iseñ āteş-i ruḫsār-ı cānāna
Yanar sūz-ı derūnıñ şemʿ bir şeb nūr olur bir gün

4 Ayağın doğru baṣ sāḳī bu bezm-i ehl-i ʿirfāna
Eliñde sāğārı ḫoş ṭut düşüp meksūr olur bir gün

5 Ṣadef çek sīne çekeyiñ o dürr-i naẓm-ı eşʿārıñ
Yem-i ʿibret ṭelātūn eyleyüp meşhūr olur bir gün

6 Viṣāl-i yāra irdim diyü mesrūr olmasun ʿāşıḳ
Dem-i aġyār ile hem-dem olan mehcūr olur bir gün

7 Ne deñlü rū siyāhsa Ḥāfıẓ bu zülf-i cānān tek
Ümīd-i seyr-i dīdār ile ol maġfūr olur bir gün

230
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Şāh-ı bāġ-ı behçet içre verd-i raʿnādur ḥasen
Ġonca-i dilden açılmış berg-i zībādur ḥasen

2 Şöyle işler kevkebi burc-ı melāḥatde anıñ
Bu felekde āftāb-ı ʿālem-ārādur ḥasen

3 Her bir el yetmez o şāhıñ vaṣlına ḳılma heves
Bāġ-ı istiġnāda ey dil serv-i bālādur ḥasen

---

229 AE-, AN-, KN 49a
230 AE 29a, AN-, KN 49a, 49b

4 Levḥ-i dilde ḥüsni taṣvīr eylemek mümkin degül
ʿĀlem içre revnaḳ-ı ḥüsn ile bī-ṭādur ḥasen

6. Baḥr-i cismimde ṣadefmānend olup beyżā göñül
Anı bir ḫoş saḳla Ḥāfıẓ dürr-i yektādur ḥasen

231
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1 Saḳınmaz mı o Leylī ṣayḥa-i āh-ı cünūnımdan
Teġāfül mi ider yoḫsa benim derd-i derūnımdan

2 Nice murġ-ı melāḥat başım üzre āşiyān dutsa
Temāşā itmesem dönmem anı cāy-ı sükūnımdan

3 Teʿaḳḳul eyler iken fikr-i mūy-ı zülf-i şeb-rengīn
Ayurdı ol ṣaçı Leylī beni derk-i fünūnımdan

4 O berk-i ġonca-i bāġ rūḫ-ı yār-ı surḫ-reng olmaḳ
Hezārāsā dem-i ṣubḥ ile eşk-i lāle-gūnımdan

5 Ḳad-i bālā-yı cānānı görünce şermsār oldım
Ser-i mātem ṣalup ṭūbā baña bu ser-nigūnımdan

6 Ne ġam Manṣūr-ı göñlüm olsa ger tīġ-i enāʾl-Ḥaḳla
Eger dīvār-ı dilde naḳş olursa ṭarḥ-ı ḫūnımdan

7 O şāhıñ şöhretī ḥüsn ile Ḥāfıẓ ʿālem-i dilde
Anı her yerde yād idüp benim ʿışḳ-ı füzūnımdan

232
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Çeşme-i çeşmim firāvān itdi ḫūn-ı ḥasretin
Laʿl-i yāri gördügi dem telḥ ider dil leẕẕetin

2 Döndürür mūya beni her şeb ḫayāl-i zülf-i yār
Ṣubḥa dek eyler perīşān göñlümüñ cemʿiyyetin

---

231 AE 29b, AN-, KN 49b
2a melāḥat] melāmet KN
232 AE 29b, AN-, KN 40b, 50a
2a mūya] mūma AE

3 Cām-ı rüsvālıġ dutar mey-ḫāne-i ʿışḳıñda dil
Bir yüzi aḳ çākeriñdür ḳoymaz elden ġayretin

4 Ḳāne döndi laʿl-i cānān diyerek ey dil ciger
Niçe demler nūş ider mestāne göñlüm şerbetin

5 Ḫāke ṣaldı sāye tek ben zerre-i mihr-i şuʿāʿ
Nola devrāndur çekerse dil bu çerḫıñ zilletin

6 Ṣayd iderken deşt-i vuṣlatda ol āhūyı meger
Bāzūyı ārzū idüp gitdi görünce vaḥşetin

7 Peykeri Ḥāfıẓ'da ʿāşıḳlıḳ neşātı söylenür
Gösterir ol āyna-ı ruḫsārı görsin ṣūretin

233
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Çerāġ-ı dil yanar her şeb şuʿāʿ-ı māh-tābāndan
Çıḳar ṣubḥı furūġ-ı āteşim ḫūrşīd-i raḫşāndan

2 Şerārāsā atarun çerḫ-i āhımdan kevkebler
Seni ḥıfẓ itmek içün ey melek iṣġā-yı şeyṭāndan

3 Benim ol berḳ-i hātif tek ser-ā-ser seyr iden çerḫi
Ẓuhūr iden derūnım şuʿlesidür nār-ı hicrāndan

4 O mihriñ sāye tek düşem ayaġı nūrına ol dem
Görünmez zerreveş ʿālem gözüme ẓıll-i pinhāndan

5 Felek ḳavṣ-i ḳuzaḥdan atdı çoḳ tīr-i belā sīnem
Kevākib tek müşaḥḥaṣ olmaz ol efrād-ı peykāndan

6 Şeb-i miʿrāc ile nūr-ı tecellī ṭūr-i Sīnā'da
Baña taḥteʾ-s̱-s̱erā ile ber-ā-ber ʿarş-ı Raḥmān'dan

7 Çıḳan eflāke Ḥāfıẓ ḥalḳa ḥalḳa ṣanma ebrūdur
Benim dūd-ı siyāhımdur şuʿāʿ-ı şemʿ-i sūzāndan

4a ciger] çeker KN
5b -] dil ārzū KN
233 AE 29b, AN-, KN 50a
1b ṣubḥı] ṣubḥ KN

234

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Ser-i gīsūya şāyān görmeyüp ātsa beyābāna
   Dil-i ṣad çākımı dendān şikeste şāne itdiñ sen

2. Olur her dem nigāhıñ bāde pīçā zīr-i ebrūda
   ʿAcebdür kūşe-i miḥrābı ṣahbā-ḫāne itdiñ sen

3. Ne ḥācet sāġar-ı ḫūnābe-rīz-i çeşm-i giryāne
   Nigāh-ı ʿişve-bāzunam [ki] ben mestāne itdiñ señ

4. Miṡāl ḳıṣṣa-i Ferhād u Şīrīn'e dāstān oldı
   Seniñle sergüzeştim söylenür efsāne itdiñ sen

5. Ṣarīr-i kilkim oldı nāle pīrā-sūz-ı ḥasretle
   Beni bülbül gibi feryād-zen-i pervāne itdiñ sen

6. Miṡāl Ḥāfıẓ-ı şeydā ümmīd-i genc-i viṣāliñle
   Ne ḫāṭırlara diller ey perī vīrāne itdiñ sen

235

Mefʿūlu Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Bir şaḫṣa eylese felek-i pīre-zen düzen
   Eyler girān nigāḥla pā-beste-i düzen

2. Zühre-cebīnim olsa dehen-şūy gösterür
   Meh sīm ü āftāb ü ḫurşīd fezleken

3. Bürhān yeterdi cevher ferdin vücūdına
   Naḳż itmese delīlimizi ḥande-i dehen

4. Ḫarḳ olmadıġı ḫāriḳaʿāde degül midür
   Kettān bizinden ise o meh-pāre pīrehen

---

234 nolu bu şiir ve 235, 236, 236, 237, 238, 239, 243 ve 244 nolu şiirler AN nüshasında, farklı bir yazı karakteriyle, AN nüshasının genel sayfa düzeninden farklı bir şekille,iç içe iki kenar çizgisiyle çerçevelenerek, yazılmıştur.Ki AN nüshāsında "mim" kafiyesinden," he" kafiyesine atlanmıştır. Bu bakımdan 49a, 49b, 50a, 50b sayfalarındaki bu dokuz şiiri değerlendirirken bu özelliklere dikkat edilmelidir. Ayrıca bu şiirler diger nüshalarda olmadığı için nüsha karşılaştırması da yapılamamıştır.
234 AE-, AN 49a, KN-
235 AE-, AN 49a, KN-

5. Gittikçe ḳalmadı ḫaṭ-ı nevḫīz revnaḳı
   Ṭūṭī-i sebz-ter perini ḳapladı zaġan

6. Ḫār-ı siyāh sūzen-i ser-tīz eylemiş
   Eṭfāl-i verd-i gülşen gülgūn ḳaba diken

7. Ṭayy-i merāḥil eylese Ḥāfıẓ ḫulūṣ ile
   Vaḥdet der-encümen gibidür seyr der-vaṭan

236

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Görüp ḫāk-i deriñ küḥl-i cilālar çıḳdı çeşmimden
   Gubār çıḳar mı ki ḳara ḳayalar çıḳdı çeşmimden

2. Giçer birer naẓardan dil-ribālar dürr-i yektālar
   Yine ser-rişte-i nūr-ı żiyālar çıḳdı çeşmimden

3. Ne bī-dār itdi baḫtım ne esāsın çerḫa kār itdi
   Ṣadā-yı nāleler seyl-i bükālar çıḳdı çeşmimden

4. Düşüp Mecnūn gibi ṣaḥrālara aḫder-şumār oldım
   Ḫayāl-i yār ile ḫāb-ı ṣafālar çıḳdı çeşmimden

5. Görüp ol ḳāmetin serv-i çemen ḫār oldı çeşmimden
   Muṣannaʿ mıṣraʿ-ı mevzūn edālar çıḳdı çeşmimden

6. Görüp aç gözi nāṣiḥler bükādan el yudım Ḥāfıẓ
   Muṣannaʿ giryeler eşk-i riyālar çıḳdı çeşmimden

ḲĀFİYE-i VĀV

237

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün

1. Kesb eyle hüner daʿvi-i merdāneyi boş ḳo
   Leb-rīz-i mey ol naġra-i mestāneyi boş ḳo

2. İtmişse göñül zülf-i girih-gīrde ārām
   Zencīrle żabṭ olmaz o dīvāneyi boş ḳo

---

236 AE-, AN 49b, KN-

237 AE-, AN49b, KN-

3. Gel sīneye çaḳ boşadur āġūş-ı ḫayālim
   Eyvān demidür kūşe-i kāşāneyi boş ḳo

4. Olsun deheniñ ḫālī diliñ feyż ile memlū
   Yer eyle sebū-yı meyi peymāneyi boş ḳo

5. Gül-geşt-i çemen-ḫāneye endāz-ı sükūnundur
   Pervāza gel ey murġ-ı seḥer lāneyi boş ḳo

6. Ābād olacaḳ vaḳf-ı ṭarab-ḫāne-i cemdür
   Ey yevm-i ata ḫāṭır-ı vīrāneyi boş ḳo

7. Göñliñ heves-i ḫāl ile gīsūya düşürme
   Biñ dām-ı belā var ṭamaʿ-ı dāneyi boş ḳo

8. Vir beyt-i vücūdıñda olan var ki ʿışḳa
   ʿİrfān ile ṭolsun dir iseñ ḫāneyi boş ḳo

9. Çār ebruyı tesḫīre ḳonup vefḳ-i murabbaʿ
   O tārı gözet līk ḳuṭub-ı ḫāneyi boş ḳo

10. Sen encümen-i yāre sezāvār olamazsıñ
    Ḥāfıẓ heves-i meclis-i cānāneyi boş ḳo

238

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1. Ẕevḳyābım faḳr ile Ḳārūn’a itmem ser-fürū
   ʿİzzet-i dünyā içün gerdūna itmem ser-fürū

2. Ser-keşim nāzik mizācım şīşe-i ṣahbā gibi
   Cām-ı leb-rīz-i mey-i gülgūna itmem ser-fürū

3. Ḫāl-i ruḫsāra baş egmem būs-ı laʿliñ vār iken
   Neşʾedār-ı cām iken afyona itmem ser-fürū

4. ʿİzzet-i nā-be-ḳarār-ı dehr içün Ḥāfıẓ gibi
   Ṭāliʿ-i bergeşte-i vāruna itmem ser-fürū

---

238 AE-, AN 50a, KN-

239
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1. Kenār-ı luṭfa şāyeste raḳīb-i dīv sīretlü
   Degül yanında cānānım ḳulıñ it deñlü raġbetlü

2. Ḳanat baġlar hücūm-ı şevḳden uçmaḳ hevāsıyla
   Ṭarīḳ-i hezl ile şeyḫa dinildükçe kerāmetlü

3. Çevürmez yüz gül-i ṣad-berkden yüz biñ cefā görse
   Hezārāsā bulınmaz biñ *[de] bir yār ḥaḳīḳatlü

4. Olur zīr-i süṭūr-nāme içre nāmver-i imżā
   Ne deñlü olsa saṭr olmaya ʿizzetlü rifʿatlü

5. Ayaġ üzre ṭurur ṣubḥ u mesā sāḳī ḥużūrunda
   Sebū-yı bende-i muḳbildür ammā istiḳāmetlü

6. İder pīr-i muġāndan rez füzūn-ter girye ṣahbādan
   Olur māder pederden düḫtere şefḳatlü rifʿatlü

7. Olursan peyrev ol Ümnī Efendi** şiʿrine Ḥāfıẓ
   Ḳiʾola şiʿriñ süḫan sancāḳ-ı naẓm içre leṭāfetlü

240
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Teşne-dil laʿl-i şeker-efşānıñ eyler ārzū
  Ḫastedür hecriñle kim dermānın eyler ārzū

2 Nāle-i Yaʿḳūb şevḳim pür ḳılup çāh-ı ġamı
  Mıṣr-ı dilde Yūsuf-ı Kenʿān'ın eyler ārzū

3 Ḳandadur yārim diyü her demde laʿlün ṣordıġım
  Dil şehīd-i ġamzesidür ḳanın eyler ārzū

---

239 AE-, AN 50a, KN-
*Vezin eksik olduğu için tamamladık.
** Ümnī Mehmed, viladeti 1050 hududundadur. Bir çok asarı vardur, aynı zamanda iyi bir cengaverdür. Şām-ı Şerif Vali'si Ahmed Paşa'nın kethüdalık hizmetine ittisal itmiştir. 1104 senesi evahirinde sermest-i cām-ı şehādet oldı.(Tezkire-i Şuʿarā-ı Āmed, ʿAlī Emīrī
240 AE 29b, 30a; AN-, KN 53a

4 Yār ile daʿvā-yı hicrān itmede rūz-ı ḳıyām
Der-miyān-ı vaṣlda dāmānın eyler ārzū

5 Zülf-i sevdāsiyle şeb tek devr olup ḫūrşīdin
Tīre-i baḫtım meh-i tābānın eyler ārzū

6 Seyr-i gülşenden ġaraż ʿuşşāḳa ṣubḥī jāle tek
Bülbül-i dil ġonce-i ḫandānın eyler ārzū

7 Cān virirsiñ yāre Ḥāfıẓ nolacaḳdur ġāyeti
Diyeler bir cān ile cānānın eyler ārzū

241
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Degüldür ḫaṭṭ-ı sevdā ʿārıżıñ üstünde ey meh-rū
Ḳamerden nūr alınca düşdi Cibrīl'iñ perinden mū

2 Melāḥat milketinde ey melek bir şāh-ı aʿẓamsın
Sezādur rūḥ-ı ḳudse dergehiñde ola rifʿat-cū

3 Ṭarīḳ-i āsumānda kevkebim dūş olmadı ol māha
Refīḳ olmış meger ḫūrşīd-i ḥüsne ol hilāl ebrū

4 Der-i luṭfunda ol şāhıñ temennī ḳılmada iḥsān
ʿAceb mi ʿarşa ʿazm itse ṣadā-yı ṣayḥa-i yā hū

5 Dil-i bī-çāre[y]i cezb eyledi efsūnla yer yer
Şuʿāʿāsā o meh-rūda ḫayāl-i rişte-i gīsū

6 Benim kim bülbül-i şūrīde ṣubḥ-demle zār ifşāy
Güşād-ı ġonca-i kām eylemez mi ol gül-i ḫōş-bū

7 Müzeyyen ṣanma Ḥāfıẓ bārgāh-ı çerḫa kevkeble
Siperveş sīnesin dutmış şerār-ı āhıma ḳarşu

241 AE 30a, AN-, 53a, 53b

242
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ḫaṭ degüldür ʿārıżıñ üzre seniñ ey māh-rū
Sırr-ı ḥaḳdur anda ʿāşıḳlar ider çoḳ güft ü gū

2 Yā şuʿāʿ-ı āftāb-ı ruḫlarıñdur görinen
Raḳṣ ider bu çerḫ-i dil şevḳiñle cānā sū-be-sū

3 Rişte-i dām-ı maḥabbet mi ola murġ-ı dile
Yoḫsa ol yek dāne-i ḫāliñ içün baġlanmış ū

4 Mūya döndürdi dili fikr-i ḫayāl-i iḫtilāf
Ẓāhir oldur ḳavl-i Ḥaḳ üzre eṣaḥ olanda bu

5 Nūr alındukda ḳamerden didi Ḥāfız tāriḫin
Ḳaldı Cibrīl'iñ perinde meh yüzünde bürgi mū

AE 30a 1117(1705)sene; KN 53b 1121(1709) Derkenarda verilen bu tarıhler yukarıdaki tarih beytine isdinaden verilmiş olmalı.

ḲĀFİYE-i HĀ

243
Mefʿūlu Fāʿilātü Mefāʿīlü Faʿūlun

1. Baḫt elverirse düḫter-i rez bu dimāġla
Eylerdi bende ḫāneye teşrīf ayaġla

2. Bir kerre olsa silsile-i tāñdan ḫalāṣ
Żabṭ olmaz idi düḫter-i zer dögme baġla

3. Amāde eyle bādeyi ḫūn-āb-ı dīdeden
Ṣaḫbā-zede-i ḫammāra düşerse yasaġla

4. Sūz-ı derūnı olmasa ruḫsār-ı āl ile
Gülzāra zīb virmez idi lāle daġla

5. Bulmaz felek o gerden-i kāfūrveş-i şemʿ
Mumlar yaḳup gezerse cihānı[.] çerāġla

---

242 AE 30a, AN-, KN 53b
5b perinde] perinden KN
243 AE-, AN 50b, KN-

6. Āmādedür teferrüce hengām-ı nev-bahār
   Ṣıḥḥaṭ-i ḳalīli ṣuffe-i altun bulaġla

7. Kes̱retde ẕevḳ-i vaḥdet iden iştiġāl ile
   Rāciḥ degül mi nāʾil-i kāma ferāġla

8. Virür mezāda kāle-i rāz nihānını
   Her kimse kim olur rüsūm-ı esrār-ı uşaġla

9. Cezzārlıḳ irer ise nola mālik-niṣāb
   Deryūzekārdur meh-i nev sīm-i çanaġla

244

Mefʿūlu Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1. Ṣal pūte-i maḥabbete ḳāl ile ḥāl ile
   Zinhār ḳoyma ḫām-ı diliñ ḳīl u ḳāl ile

2. Vaḥdetle eyle pāk derūnıñ şükūkden
   Kes̱retle düşme daġdaġayı iḥtimāl ile

3. Pākīze meşrebāne Ḫüdādan ʿaṭiyedür
   Yoḫsa cihānda ẕevḳ idemez kimse māl ile

4. Mūy-ı daḳīḳ ẓāhir olur nevk-ı ḫāmeden
   Vaṣf-ı mīyānı yazsa bir ince ḫayāl ile

5. Virmez ….iʿtidāl
   Sāḳī tāze sāl mey-i köhne sāl ile

6. Ṣāḳī hezār-ı mekr ile itdi firifte.
   Ṣahbā-yı laʿl-fām ṣunup reng-i āl ile

245

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Niyāz eylersem ol şūḫa cefāya eyler āġāze
  Dem-i ʿuşşāḳı göstersem maḳām ister o şehnāze

---

244 AE-, AN 50b, KN-

245 AE 30a, AN-, KN-

2 Göñül ol seyr-i bāġ-ı ḥüsn iderken ṭarf-ı çeşminde
Ḳalupdur nicesinde murġ-ı dil neyler iki bāze

3 Nedür kim ḫaṭṭ-ı sevdā ʿārıżıñ üstünde naḳḳş olmış
Çekilmiş kilk-i ḳudretle murādım ṣafḥa-i rāze

4 Yazılmış başıma sevdāsı ḫaṭṭı kim perīşān-ḥāl
Ne lāzumdur Kirāmen Kātibīn aḥvālimi yaza

5 Perīşān oldı bu zülfi gibi mecmūʿa-i ḫāṭır
İder mi rişte-i vaṣliyle Ḥāfıẓ aña şīrāze

246
Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlu Mefāʿīlün

1 Gel gel getür ey sāḳī dem dem içelüm bāde
Git git olalum bāḳī bir bir virelüm yāde

2 Baḫ baḫ bu dil-i maḫzūn hey hey sañadur meftūn
Gün gün döner ol gerdūn ṣuñ ṣuñ olam üftāde

3 Yoḳ yoḳ dehānıñda var vārdı bu zenānıñda
Çek çek o kemānıñda at at müjeñi sāde

4 Ṣun ṣun görelüm cāmı tez tez alalum kāmı
Yer yer virelüm nāmı ḫōş ḫōş dine bu ada

5 Gül gül ruḫını Ḥāfıẓ bil bil it anı lā-haẓẓ
Ḳoy ḳoy bu sözi vāʿiẓ ġam ġam dime ol şāda

247
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Zülfüñi genc-i maḥabbetde ḳoy erḳamcasına
Gevher-i vuṣlatı laʿliñle vir ebsemcesine

2 Murġ-ı dil ṣubḥı demiyle aġladıġı ey ġonca
Düşdi berg-i gül ruḫsārıña şebnemcesine

---

246 AE 30a, AN-, KN-
247 AE 30a, 30b; AN-, KN-

3 Kaʿbe-i ḥüsni ṭavāf eylemedin teşne-lebem
Ṣun bize cām-ı leb-i laʿliñi zemzemcesine

4 H̱ançer-i hecriñ ile yaraya merhemi olur
Sīneñi sīneme ṣarsañ nola merhemcesine

5 Ġayra meyl eyledügiñ ʿāşıḳa ġamdur yoḫsa
Ġam degül hecriñ odı hā çekelüm ġamcasına

6 Ey melek secde-i ʿulvīde idersin ammā
H̱āk-i süflīye nuzūl eyle gel Ādemcesine

7 Gel dirīġ eyleme laʿl-i lebiñi Ḥāfıẓ'dan
Mürde iḥyā ide gör ʿĪsī-i Meryemcesine

248
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Fikr-i şemʿ-i ʿārıżıñla eylerim her ṣubḥ āh
Şeb gibi zülfüñ ḫayāli eyledi ḳaddīm kütāh

2 Dāmen-i mihr-i ruḫ-ı cānānı dutdım sāye tek
Ṣanki bir şāh ardına düşmüş yürür ʿābd-i siyāh

3 Daʿva-yı ḥükm-i maḥabbetle felekde mihr u meh
ʿIşḳ elinden āteş-i sūzānıma ʿādil güvāh

4 Zerreveş cevlān iderdi şuʿle-i ḥüsnüñde dil
Ol meh-i tābān ideydi baña bir ṭoġrı nigāh

5 Berḳ-i ḥüsnüñ iñledir çerḫ-i dil-i ʿāşıḳları
Ey melek-sīmā kerem it Ḥāfıẓ'ı ḳılma tebāh

249
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ṣaʿādet ḫānesinden çıḳsa ol meh ser-firāz ile
H̱ırāmānı ḫırāmānı yürür biñ ʿizz ü nāz ile

---

248 AE 30b, AN- , KN 53b, 54a
2b ʿabd-i] ġayr-i KN
249 AE 30b, AN-, KN 54a

2 Ġubār-ı ḫāk-i rāh olmış nice üftādeler bir bir
Ben öldim ol ġubār üstünde ẕerre ṣad-niyāz ile

3 Fiġānın bāġ-ı hicrāndan yetürse bülbül-i göñlüm
Terennüm itdirür ol ġonca-fem cevre aġāz ile

4 Ḳażā-yı ṣayd-ı rüʾyetde nigāh-ı dīde-i āhū
Saña bir pīçe-i murġ-ı dil eyler iki bāz ile

5 Ruḫ-ı āyīnesin ḳılsıñ temāşā rū-be-rū Ḥāfıẓ
Ḥaḳīḳat gösterür dīdārını vech-i mecāz ile

250
Mefʿūlu Mefāʿīlu Mefāʿīlu Faʿūlun

1 Ey bād-ı ṣabā zülf-i ġam efşānıma değme
Āşüfte dilim ḥāl-i perīşānuma değme

2 Men ʿāşıḳa raḥm eyleyüp ey bād-i fiġānım
Gülsün dir iseñ ġonca-i ḫandānıma değme

3 Būy-ı gül ile murġ-ı göñül eylemiş ülfet
Ḫār-ı ġam ile bülbül-i nālānıma değme

4 Şemʿ-i ruḫı yansun şeb-i behçetde o māhıñ
Ḳalbimde yanan āteş-i sūzānıma değme

5 Ḥāfıẓ ḳo seniñ üzre yata ejder-i zülfi
Fetḥ eyleme genc-i dil-i pinhānıma değme

251
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Didim ol bir güzeliñ şānına sübḥānaʾllāh
Ḥüsnüne hem ruḫ-ı raḫşānına sübḥānaʾllāh

3a figānıñ] ḫafāten KN
4b saña bir]şikār-ı KN
250 AE 30b, AN 51a, KN 54a
2a men] ben KN
4a ruḫı] ruḫ KN
251 AE 30b, AN 51a, KN 54a, 54b
1b ruḫ-ı] dür-i KN

2 Ṣafḥa-i āyet-i rūyında ḳaşı besmeledür
Ne didiñ ol ḫaṭ-ı reyḫānına sübḥānaʾllāh

3 O kemān ebrū atar tīr-i maḥabbet sīneme
Ṭoḳınan nāvek-i müjgānına sübḥānaʾllāh

4 ʿAyn-ı āfet gözi taḥrīk ider ol ġamzelerin
Baḳa bu dīde-i fettānına sübḥānaʾllāh

5 Bağlamış her ser-i gīsūya dil-i ʿuşşāḳı
Girih-i zülf-i perīşānına sübḥānaʾllāh

6 Söylese dür döker ol ḥoḳḳa-i dürci deheni
Gevher-i laʿl-i dür-efşānına sübḥānaʾllāh

7 Ṭarz-ı reftār ile Ḥāfıẓ'ı ḫāk itdi o meh
Cünbüş-i serv-i ḫırāmānına sübḥānaʾllāh

252
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
1 O şehiñ cezbe-i dīdārına sübḥānaʾllāh
O mehiñ şuʿle-i ruḫsārına sübḥānaʾllāh

2 ʿĀşıḳıñ cānı çıḳar açsa dehānın bir dem
Yine baḫş eyler o güftārına sübḥānaʾllāh

3 Ḳaddi ḫam ḳıldıġı dem ḳāmet-i ṭūbā-yı serv
Ṣaldı başın didi reftārına sübḥānaʾllāh

4 Būy-i gīsū-yı ṣabādan göricek ʿanber-i ḫām
Reşḳ ider zülf-i siyehkārına subḥānaʾllāh

5 Kevs̱eriñ aġzı ṣulandı işidüp vaṣf-ı lebin
Teşne-i laʿl-i şeker-bārına sübḥānaʾllāh

2a ṣafḥa-i] ṣaḥfe-i KN
4a gözi] gör AN
5 KN-
7a ḫāk] ḳatl AN, KN
252 AE 31a, AN 51b, KN

6 Ḳatl ider bir nigehi nice biñ üftādeleri
Bu nedür ġamze-i ḫūn-ḫārına sübḥānaʾllāh

7 Vaṣf-ı dil-berde disin Ḥāfıẓ'a erbāb-ı süḫān
Lehçe-i nükte-i ʾeşʿārına sübḥānaʾllāh

253
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Yine düşdi göñül bir dām-ı zülf-i şūḫ-ı ġāzzāze
Anıñçün murġ-ı dil ṣubḥ-dem ile eyler āġāze

2 Benāñ-ı dürr ile işler fetīl-i rişte-i cānım
Ḳılup vech-i maḥabbet birle dürc-i ʿışḳa şīrāze

3 Eger müjgānlarım sūzen olaydı dest-i nāzında
Dutardım merdüm-i çeşm üzre anı tāze ber tāze

4 Çeküp çerḫın ṣararsam hem maḥabbet rişte-i cāna
Miyān-ı ʿışḳıma zerrīn kemer işler o ṭarrāze

5 Döşensem pīşgāh-ı yāre dizge gibi şemşīrin
Çalınca nār-ı sīnemden çıḳar biñ dürlü āvāze

6 Ḫayāl-i çeşm ü ebrūʿārıż-ı dil-cū-yı rūyunda
Temāşā ḳıldıġım demde virür ḥāmuş-ı ḫumyāze

7 Murādımdan geçer ḫāk olmak āḫir reh-güzārında
Hele kim bu ṭarīḳ ile ṭuşam serv-i ser-efrāza

8 Çıḳarma evc-i ʿuşşāḳa nevādan ey ḥüseynim dem
Maḳām-ı Ḥāfıẓ'ı fehm eyle gel meyl itme şehnāze

7a Ḥāfıẓa] Ḥāfıẓ AN
253 AE 31a, AN 51b, KN 54b
3a sūzen] KN sūzān] sūzen AN; olaydı] ola mı KN
5a şemşīrin] şemşīrden AN

254

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Verd-i ruḫsārın oḳurdım dil-i pinhān yüzine
Hele fetḥ oldı göñül genci o cānān yüzine

2 Dağıdup zülfüni saḳlar yüzini ʿāşıḳdan
Ṣanki ebrū çekilür ol meh-i tābān yüzine

3 Ser-nigūn-ı dilim ol zülfi gibi cānānıñ
Hīç ne ḳābil ki günehkār dura sulṭān yüzine

4 Yüz virüp kāküli başdan çıḳarur sevdā tek
Ne revā kim güle ol zülf-i perīşān yüzine

5 Ḥüsne her dem naẓarım ḳılma taʿaccüb Ḥāfıẓ
Çoḳ s̱avāb olur imiş oḳuna Ḳurʾān yüzine

255

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Felekde kevkeb-i baḫtım meh-i tābāna geldükçe
Tamām eyler şeb-i hicrānımı noḳṣāna geldükçe

2 Bıraḳdı ḫāk-i ʿışḳa sāye tek ol meh-i dilzārı
Gedā elbette ḳor yüzin der-i sulṭāna geldükçe

3 Sirişkim şöyle ḫūnīdür şeh-i efġān ile dem dem
Eline nāvek almış cenk ider müjgāna geldükçe

4 Ṣabā tek zülf-i yārı ḫoş dut ey meşşāṭa-i ruḫsār
Ḥaẕer ḳıl rişte-i cānım çekersin şāne geldükçe

5 Göñül bezminde cānānı nihān it cāndan ey Ḥāfıẓ
Mes̱eldür āşinālar saḳlanur bīgāne geldükçe

---

254 AE 31a, AN 52a, KN 55a
2b çekilür] çekilüp AN
5b oḳuna] oḳuya AN
255 AE 31a, AN 52a, KN-
2a bıraḳdı] buraḳdı
2b gedā] gider AN

256
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḫalīlim düşdi dil seyr-i ruḫıñda ġamz-ı fettāna
Yetişdi āh u efġānım ḥużūr-ı ʿizz-i Raḥmāna

2 Dil-i düşvārımı bir kez gören Allāhu ekber dir
Nola İsmāʿilim bir nim nigāh itseñ bu ḳurbāna

3 Eger zemzem lebin depretse anıñ ġamze-i tīġi
Meẕāḳ-ı laʿl ile dem dem deger ol nice biñ ḳana

4 Esīr-i derd-i vaṣl olmuş nice dil mūy-ı zülfünde
Görüp ol muʿciz-i ḥüsnün degişmiş küfrin īmāne

5 Raḳib-i nā-sezāya ṭaʿne-i sengi nedür atmaḳ
Vuḳūf-ı vaṣlda vācibdür urmaḳ ṭaşı şeyṭāna

6 O şūḫıñ Kaʿbe-i ḥüsnünde ḥālin būs idem dirdim
Ṭavāf-ı şemʿ-i ruḫsārında gördim yandı pervāne

7 Cināyet eylediñ Ḥāfıẓ ziyāretkāh-ı ʿālemde
Gerek bir dem virilmek ġamze ucundan o cānāne

257
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Çeküp ebrūların geldi bahār-ı ḥüsn-i cānāne
Bi-ḥamdi'llāh hele yetdiñ bugün nev-ruz-ı sulṭāne

2 Açılmış gülşen-i ḥüsnünde yārıñ lāle sünbül gül
Gülerler ġoncalar yer yer girüp bülbüller efġāne

3 Şerāb-ı laʿl-i ḫūblarla olup mestāne ʿāşıḳlar
Ki teşvīr-i ḥarāretden ider çün naʿra peymāne

---

256 AE 31a, 31b, AN 52a, 52b, KN 55a
1a ḫalīlim] ḥabībim KN
6a būs] pūş AE
7b o cānāne] cānı cānāne AE, KN
257 AE 31b, AN 52b, KN 55b

4 Ḳopardur fitneler yer yer o hindū devr-i ḥüsnünde
Ṭuṭuşdurmuş dili ruḫsāra çıḳmış ḫāli seyrāne

5 Şükūf-ı bāġ-ı ḥüsn-i yār aḳıtdı ṣu gibi göñlüm
Temāşā eyle gel gör bu ʿacāyip ṣunʿ-ı yezdāne

6 Ṣabā gösterdi ḫoş-būy-ı maḥabbet zülf-i cānāndan
Esīr-i derd-i vaṣl oldıḳ o zülf-i ʿanber-efşāne

7 Ṣalubdur başıma bir serv sāye bāġ-ı ʿālemde
Hele Ḥāfıẓ yapıştıñ ḫoş bugün bir pāk dāmāne

ḲĀFİYE-i YĀ

258

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ṣorınca teşne dil peyġām-ı cām-ı laʿl-i mey-gūnı
Düşüp elden ayaġa cān-ı dilden oldı meftūnı

2 Mey-i maḥbūb-ı sāzı ṣadr-ı bezm-i dilde vażʿ itdim
Budur dāʾire-i ʿāşıḳ ḳodım şerʿ üzre ḳānūnı

3 Bu rüsvālıġla yād olsam ʿaceb mi bezm-i Leylī'de
Güm itdi şuʿle-i ʿışḳım çerāġ-ı nām-ı Mecnūn'ı

4 Düşer murġ-ı göñül bir dāne içün ḳayd-ı zülfeyne
O dem gösterdüginde çeşm-i cādū dām-ı efsūnı

5 Fiġān kim mevc-i ḥasret geştkāhım ṣaldı ʿummāna
Niṡār eyler dü çeşmim baḥr-ı dilden dürr-i meknūnı

6 Ümīd-i āb-ı vuṣlat olmasaydı ebrū ḥüsnüñde
Yaḳardı āteş-i āhım ser-ā-ser çerḫ-i gerdūnı

7 Midād-ı ʿışḳla Ḥāfıẓ sırr-ı ṭabʿıñ[-] müressemdür
Bu mefhūm üzre yazmış kilk-i ḳudret kāfla nūnı

4a ḳopardur,] ḳoparur AN] koparur KN
4b dili] dil-i KN
258 AE 31b, AN 52b, 53a, KN 50b
2a maḥbūb-ı] maḥbūbı AN
3a güm] kem AN

259
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Çemende būy-ı gül murġ-ı dili āvāzelendürdi
Hevā-yı cilve-i ʿışḳa çıḳup pervāzelendürdi

2 Perīşān oldıġı çün berg-i laʿl-i ġonca-i ṭabʿım
Seḥer bād-ı nesīmi cān-fezā ḫoş tāzelendürdi

3 Ṣadā-yı bülbüli gūş itdügünce ġonca-i ḫoş-bū
Ṣafāsından per-i evrāḳ açup ḫamyāzelendürdi

4 Ol evrāḳ-ı gül üzre düşdi şebnem çeşm-i bülbülden
Münaḳḳaş naḳş-Mānīveş anı ṭarrāzelendürdi

5 Maḳām-ı evc-i ʿuşşāḳa yetür kim naġme-sāz ile
Henūz gūş-ı dili ol naġm ile āvāzelendürdi

6 Düşenler būselik ārzūsına sāḳī maḳāmından
O cān perverdesi cānāne-i şehnāzelendürdi

7 Ḫaṭ-ı ruḫsār ile Ḥāfıẓ yazup mecmūʿa-ı ḥüsne
Anı cān riştesinden tel çeküp şīrāzelendürdi

260
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Göster baña ey āyine-i dil nigārımı
Gel ḳoyma sen de bu naẓarda inkisārımı

2 Ol şāh öñünde oldıġımız demde rū-be-rū
Anda diyem ki aldı bu ḫūb iḫtiyārımı

3. Ḳavs-i felek bu bāzū-yı ʿışḳımda pür iken
Ey ḳaşı yā müjen ḳomadı iḳtidārımı

---

259 AE-,AN 53a, KN 50b
260 AE 31b, AN 53a, KN 50b, 51a
1b AE-] naẓarda AN
2b anda diyem ki] and ideyim ki AN
3b AE-]ḳomadı] ḳoymadı AN

4 Evrāḳ-ı çerḫa ḥāli zer-efşānla yazam
ʿArż itmek içün ol mehe āh-ı şerārımı

5 Ḥāfıẓ felekde ṭāliʿimiz şol ḳadr güşāde
Ṣaḳlar ḫazīnesinde zer-i iʿtibārımı

261
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
1 Bezm-i felekde gördügi dem meh-liḳāları
Çıḳdı semāya ʿāşıḳ-ı zārıñ nevāları

2 Gösterdi berḳ-i ḥüsnini ebrūların çeküp
Raʿd-ı maḥabbet ile iñledür ehl-i hevāları

3 Rūy-ı sipihre dīde-i ṣayd ile ḳıl naẓar
Her şeb dolaşur oldı ol ʿarż u semāları

4 Peyk-i göñül viṣāl-i meh ārzū idüp gider
Her şeb dolaşur oldı ol ʿarż u semāları*

5 İrdi zevāle ʿömr felek tīrede bir gün
Ḥāfıẓ henūz virirsün o māha żiyāları

262
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1 Getür ey sāḳa-i efġān içelim eşk-i nemi
Demidür ʿayş idelim ṣalma ayaġa bu demi

2 Mey-i gül-gūnla ālūde iken bezm-i göñül
Ne revā kim ṣuna o dest-i felek cām-ı ġamı

3 Def gibi sīneñi döğ dāʾire-i ḳānūnda
Ney gibi iñle diliñden çıḳa laḥn-ı ʿacemi

4a ḥāli zer] ḫāli zer AE] ḫāme-i zer KN
5a ṭaliʿimiz] ṭaliʿim AN, güşāde] güşāddur AN
261AE 31b, AN 53a, 53b, KN 51a
* 4. beyit AE-
5a ʿömr-i felek] ʿömr-i çerḫ AE
5b o] ol KN
262 AE 32a, AN 53b, KN 53a, 53b
1a saḳā] sākī AN
2a gül-gūnla] gül-gūn ile KN

4 Şeh-i ʿışḳ ol ruḫı devrinde siyeh zülfün açup
Der-i nāmūsıña naṣb eyle ol iki ʿālemi

5 Defter-i ḥüsne naẓar eyle şeb-i fürḳatde
Vech-i ṣubḥ üzre töküp noḳṭa[y]ı vażʿ it raḳḳamı

6 ʿArż-ı ḥāl itmege ol şāha yazarken nāme
Ḳara ḳan aġlaya taḥrīr ider iken ḳalemi

7 Yāre ḳarşu tīġ ʿarżıyla sīneñ şerḫ ide gör
Nola itmez mi ola Ḥāfıẓ yed-i vaṣlıyla emi

263
M*efʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün*

1 Dāġ-ı derūn-ı derdime merhem bulunmadı
Bāġ-ı ḥarāretimde o şeb-nem bulunmadı

2 Ṣubḥī fiġāna başladı bülbül gibi göñül
Ḫandāna bāʿiṡ olmaġa gül fem bulunmadı

3 Hecr-i ġamıyla mürde idim ol leb-i Mesīḥ
Baḫş-ı ḥayāt-ı nefḥası bir dem bulunmadı

4 Künc-i ġam içre eglenirim nā-murād olup
Bezm-i ṣafāda kendime hem-dem bulunmadı

5 Çeşm-i ḥaḳīḳat ile ḳılup ʿāleme naẓar
Ḥāfıẓ gibi arada dilā kim bulunmadı

4b ol] o AE
7a ʿarżıyle] ʿarż eyle KN
263 AE 32a, AN 53b, 54a, KN 51a
1b şeb-nem]şeb nem KN
3a idüm] idi AE
4a eglenirim] egleniser KN
5a ḥaḳīḳat ile] ḥaḳīḳatle AE, KN

264

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Bahār irdi yine ārāyiş itdi bāġ-ı dünyāyı
Nümāyān eyledi ehl-i ṣafāya ẕevḳ-i ferdāyı

2 Ṭoḳundı ṣubḥ-dem bād-ı ṣabā gehvāre-i ḫāke
Ser-efrāz itdi eṭfāl-i çemenler ṣaldılar pāyı

3 Revān oldı ser-ā-pā cūy-ı dil-cū selsebilāsā
Dutar her bir şüḳūfe sāḳīveş bir cām-ı iḥyāyı

4 Dıraḫt-ı dil-güşālar gūna gūna ḫılʿatın giymiş
Temāşā itmek içün ṣubḥ-demle verd-i raʿnāyı

5 Nedür ol bülbül-i şeydā çemen bezminde ʿayş eyler
Rumūz-ı ʿarż-ı ḥāle sūz-ı dilden iñledür nāyı

6 Ḫayāl-i laʿl ile mestānedür nergis gözin açmaz
Ser-ā-ser sāḳīdür lāle ṣunar ḫoş cām-ı ṣahbāyı

7 Benefşe boyının egmiş dest ber-sīnedür ġamnāk
Muʿanber kākülüñden ṣaldı sünbül başa sevdāyı

8 Ḳaranfül gösterür ḫançer miyānından olup ser-ḫoş
Dutar zen-i bāġ anı baġ içre ta depr itme ġavġāyı

9 Olupdur bāġ-ı şāhıñ sāye ṣalmış sāyebānāsā
Maḳām-ı ḫıẕmete ḳāʾim dutar ol serv-i bālāyı

10 Baḳar dīvār-ı bāġdan yāsemen kim dīdebān olmış
Görür kimdür temāşā eyleyen gülşende hercāyi

11. Fiġān itme hezārāsā firāḳ-ı gülden ey Ḥāfıẓ
Ṣafā kesb eyleyen ṣu tek bulur arayı arayı

---

264 AE 32a, AN 54a, KN 51b
6b ṣunar] ṣuna KN
8a miyānından] miyānında KN
8b dutar zen-i] datarız anı bāġ içreAN

265
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ruḫıñ şemʿi o mihr-i ʿālem-ārāyı unutdurdı
Cemāliñ pertevi nūr-ı mücellāyı unutdurdı

2 Ḫayāl-i fikr-i esrār-ı ḫaṭıñdan dil perīşāndur
Baña sevdā-yı zülfüñ özge sevdāyı unutdurdı

3 Nice biñ mürde-i ʿışḳa ḥayāt-ı vaṣlı baḫş itmek
Seniñ ol muʿciz-i laʿliñ Mesīḥā'yı unutdurdı

4 Temāşā eyledim mirʾāt-i ḥüsnüñden seniñ ey meh
O naḳş-ı peykeriñ vech-i temāşāyı unutdurdı

5 Baña şehnāz idince tekye-i vuṣlatda ey Ḥāfıẓ
Benim āh-ı derūnım naġme-i nāyı unutdurdı

266
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Şemʿ-i ruḫsārı yine yaḳdı dil-i sūzānı
Şeb-i hicrānda taḫayyül idicek cānānı

2 Şemʿine cemʿ olalum diyü anıñ cānlar atup
Şemʿ bir yana ki pervāne düşer bir yana

3 Ṣubḥ-dem ġonca gibi çāk-i girībān itsem
Yetürür mi güle ol bülbül-i dil efġānı

4 Tīġ-i ġamzeñ beni bīmār ideli ey cānā
Bulmadım ol leb-i laʿliñ gibi bir dermānı

5 Ḥikmetuʾllāha muvāfıḳ gele Ḥāfıẓ yüziñ
İşidirim dir imiş laʿl-i şifā Loḳmān'ı

---

265 AE 32a, AN 54a, 54b, KN 52b
1a mihr-i] meh-i AE
1b nūr-ı] rūy-ı AN
266 AE 32b, AN 54b, KN 51b
1a yine] niye KN, AN
2a diyu anuñ cānlar atup]derdine hem cānım atup AN
4b bulmadım ol] bulamadım KN
5a yüzin] bu sözin AN

267
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Bahār irdi göñül ʿazm-i gülistān idelüm şimdi
Ġam ile cemʿ olan derdi perīşān idelüm şimdi

2 Varalım ḫār-ı ġamdan ġonçeye ʿarż idelüm ḥāli
Şikāyetler idüp çāk-i girībān idelüm şimdi

3 Seḥer ʿazm idelüm bülbül gibi kāşāne-i bāġa
Anup evrāḳ-ı ruḫsārunı efġān idelüm şimdi

4 Delinse ney gibi sīnen çıḳup āġāze ʿuşşāḳa
Ḥicāz'ı seyr idüp ʿazm-i Sifāhān idelüm şimdi

5 Ayaġ-ı serve Ḥāfıẓ eşk-i çeşmiñden revān idüp
Ki ṣu tek sū-yı bāġ-ı deşt-i devrān idelüm şimdi

268
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Ebr u ḥüsn içre temāşā ider iken o mehi
Perdeveş çekdi ṣabā yüzine zülf-i siyehi

2 Ne revā bizden ırāġ eylemek o māhı felek
Gehi pinhān ider iseñ nigerān eyle gehī

3 Kevkeb-i baḫtımı kim eylediñ ol devrinde
Bilürüm göñlümi zülfine düşürmüşdi rehi

4 Çözme her bir girih-i zülfüni ey meşşāṭa
Zār-ı ʿuşşāḳa ḥaram oldı anıñ her girihi

5 Çeşm-i ḫūn-rīze baḳup murġ-ı dil oynar Ḥāfıẓ
Ditrer elbette gedā gördigi dem pādişehi

---

267 AE 32b, AN 54b, KN
268 AE 32b, AN 54b, 55a, KN 52a
5b pādişehi] ol şāhı AN

269
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Baña taḫt-ı ġınā mülk-i ḳanāʿat içredür kāfī
Olup ʿAnḳā ṣıfat ben anıñ içün beklerim Ḳāf'ı

2 Şikest olmış meger cām-ı maḥabbet bezm-i ʿirfānda
Ṣadāḳat şīşesinde ḳalmamış çün bāde-i ṣāfī

3 Tecessüs eyleseñ deşt-i cihānı ser-te-ser ey dil
Olur mı bir ḥaḳīḳatden ḫaber-efşā olan vāfī

4 Ciger ḳān oldı zaḫm-ı tīġ-i hicrān ile bī-merhem
Bulunmaz ġāyr laʿl-i yārdan ey dil derdiñe şāfī

5 Yaḳup evrāḳ-ı ḥüsn-i yāre fehm eyle ḫaṭ-ı ruḫdan
Tefekkür eyleyüp Ḥāfıẓ o sırr-ı nūnla kāfı

270
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

1 Söyündi nūr-ı şemʿ-i emānet didikleri
Yandı cihānda nār-ı ḫıyānet didikleri

2 Murġ-ı maḥabbet uçdı seḥer bāġ-ı mihrden
Ḳondı yerine zāġ-ı ʿadāvet didikleri

3 Nola mükedder olsa o mirʾāt-ı maʿrifet
Ṣūret bıraḳdı cehl ü ḥamāḳat didikleri

3 Bīhūde söz ile dil-i dūn olup dırāz
Şimdi çekildi lüsn-i feṣāḥat didikleri

4 Giymiş zamāne ṣōfūları cāme-i riyā
Çıḳdı libās-ı ehl-i ʿibādet didikleri

---

269 AE 32b, AN 55a, KN 52a
2b çün] dürr-i AN
4a bī-merhem] ḳıl merhem AN
270 AE 32b, AN 55a, KN 52a, 52b
4a ṣōfūları] ṣōfīleri AN
6b Ḥaḳda] Ḥaḳdan AN

5 Bāzār-ı ḥisset içre kesāde varur müdām
Kim ol metāʿ-baḫş-ı seḫāvet didikleri

6 Ḥāfıẓ bugün irāde-i ḫilāf oldı muʿteber
Dergāh-ı Ḥaḳ'da ḳaldı ṣadāḳat didikleri

271
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Ey vücūdı cevher-i esrār-ı ḥikmet maḫzeni
Maḫzen-i zātıñ olan ʿayn-ı risālet maʿdeni

2 Maʿden-i cevher ki senden baḫs̱ olur her dem-be-dem
Kim anı ḳılmış Ḫüdā ehl-i ṣafāya rūşenī

3 Rūşen-i hüsniñ münevver ḳıldı ḳalb-i tīre[y]i
Anıñ içün oldılar pür-tāb olup Ḥaḳ maḳreni

4 Maḳren-i ehl-i saʿādet ol ki ol dāyim seniñ
Āsitān-ı ḫiẕmetiñde duta her dem meskeni

5 Mesken-i aʿlā olup ol dem baña kim ger eger
Kūyım eṭrāfında olsun dirse Ḥāfıẓ medfeni

272
Mefʿūlu Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Burc-ı bedende dāġ-ı derūnım ḳala gibi
Tevbe-i nigāhla ol gözi şehlā ala gibi

2 Çıḳsa ezān baḳmaya yer yer nidā idüp
Ol iftitāḥ maḫzenine el ṣala gibi

2 Devr-i ruḫında şāne-i ġam rişte-i dili
Görsete ḫalḳ içün el ile çekmiş yola gibi

---

271 AE 33a, AN 55b, KN-,
2a baḫs̱ olur] baḫs̱ ider AN
4b duta] döner AE, KN
272 AE-, AN 55b, KN-
1a -] hem ḳafadārı AN

4. Bād-ı ḫazān hecr aşuban bāġ-ı vuṣlata
Ṣāğı budur ki berk-i teferrüc ṣola gibi

5. Bekle gedükde ṣubḥa degin ḳalʿa-i viṣāl
Ḥāfıẓ o şāha maḫfice bir yol ola gibi

273
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Göriñ kim taḫt-ı mülk-i ḥüsne mālik olmuş ol yārı
Yürür ceyş-i ḥabeşveş kāküli olmış ḳafadārı

2 Melik ecder gibi çevgān idüp başın yürür dāʾim
Açılmış iki cānibden siyeh zülfi ʿalemvārī

3 Ṣanasın gözleri ḳāsım leb-i laʿli bedīġ olmış
Virür cenk ehline cilve o şūḫıñ şevḳ-i ruḫsārı

4 Kemān-ı Rüstem'e beñzer ḳaşı ḫāli o gürz-i Zāl
Biñ adam öldürür birden anıñ müjgān-ı Tātār'ı

5 Nerīmān olsa Ḥāfıẓ nola bu meydān-ı ʿışḳ içre
Olınca ol şehiñ ġamze gibi fettān silaḥdārı

274
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Nedür bu āteş-i sūz-ı derūna bāʾiṡ-i bādī
O şuḫıñ defter-i dilde ḳaçan yād olsa bir adı

2 Egerçi nūş ideydi teşne-dil laʿl-i leb-i şīrīn
Ḳomazdı kesmede dağlarda reh-i ʿışḳ içre Ferhād'ı

3 O şūḫıñ ġamzesiyle sīnemi taḥrīr ideydim ger
O dem ser-levḥadan maḥv eyler idim naḳş-ı Behzād'ı

---

273 AE 33a, AN 55b, KN 53a
274 AE 33a, AN 56a, KN 52b
1a sūz-ı derūna bāʾiṡ] sūzān-ı derūn-ı bāʾiṡ
1b defter-i dilde] defteri dilde AE, AN

4 Hezārāsā dil-i āvāremiñ nālişlerin ṣubḥī
Ṣabā luṭf eyleyüp ol ġoncaya ʿarż it bu feryādı

5 Nola mirʾāt-ı ḥüsnüñden temāşā eyleseñ ḥālim
Perīşān oldı fikr-i zülf ile cemʿ eyle berbādı

6 Ezel ʿāşıḳlarıñ bünyādın urmış nār-ı ḥasretle
Kim andan anlarıñ āteş ki olmış ḳalb-i nā-şādı

7 Eger ol ġoncadan būy-ı vefā-yı kām alam dirseñ
Göñül bāġında Ḥāfıẓ pāsbān ol ḳoyma bir yādı

275
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Ne bulur ehl-i fenā dilde beḳādan ġayrı
Ne görür āyine-i tende fenādan ġayrı

2 Baḳsa mirʾāt-i ʿiẕārına o zāhid göremez
Yüzine eyledigi ʿarż-ı riyādan ġayrı

3 Zülf-i endīşesine kim ṣalar ise sır-ı dil
ʿAḳlı yetmez idemez fikr-i ḫaṭādan ġayrı

4 Ḫāb-ı ġafletden açar mı göziñ ey zāhid-i dūn
Şeb-i ʿişretde seniñ cām-ı ṣafādan ġayrı

5 Ġamzesi oḳına ṣabr eyle o kaşı yānıñ
Hīç naṣīb ola mı ʿuşşāḳa belādan ġayrı

6 Göz göz it baġrıñı ney gibi ṣabādan dem ur
Evc-i ʿuşşāka çıḳup itme nevādan ġayrı

7 Ġayrı terk eyle nefes ṣalma hevāya Ḥāfıẓ
Ne gerek ʿāşıḳ-ı dem-sāze hevādan ġayrı

4a āvāremiñ] āvāreniñ AN
275 AE 33a, AN 56a, KN 52b, 53a
2a zāhid] şāhid AN
2b riyādan] ziyādan KN
5a yānıñ] yayıñ AN, KN

276
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

1 Zülfi sevdāsı ile ḳıldı o dīvāne beni
Bıraḳur her gice bir fikr-i perīşāne beni

2 Şemʿ-i ruḫsārını yaḳdıḳ da şeb-i behçetde
Pür-şevḳiyle dutar rū-be-rū pervāne beni

3 Bezm-i ḥüsninde gelür gūşıma vuṣlat ḫaberi
İtdi endīşe-i laʿl-i lebi mestāne beni

4 Benem ol āşinā-ı bezm-i ḥaḳīḳat ḫākī
Biz de sizler de nev-zāy şeh dime peykāne beni

5 Ḳavs-i luṭfıñda dutar tīr-i ümīdin Ḥāfıẓ
Atma ey ḳaşı kemān oḳ gibi yabāna beni

277
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Rūşen itdi dīde-i giryānımı ʿayn-ı ʿAlī
Ḫoş sevindürdi dil-i nālānımı ʿayn-ı ʿAlī

2 Nāz ile bir nim nigāh itse eger men zārına
Çeşm-i ḫışm ile alurdı cānımı ʿayn-ı ʿAlī

3 Nice demlerle sirişk-i çeşmime ḳıldı naẓar
Hīç almaz gözine efġānımı ʿayn-ı ʿAlī

4 Bu Ḥüseyn-i dil şehīd-i Kerbelā olduġı dem
Āh bir kerre göreydi ḳanımı ʿayn-ı ʿAlī

5 Şol ḳadar ʿaynı iṣābet eyler ey Ḥāfıẓ anıñ
Bir nigehde maḥv ider ebdānımı ʿayn-ı ʿAlī

---

276 AE 33a,33b; AN 56a, 56b, KN 50a, 50b
3a gelür] gelüp KN
4b şeh] şāh KN
5a ümīdin] ümīd-i KN
277 AE 33b, AN 56b, KN-
2a nāz ile] nāzla KN

278
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Göñül çāh-ı zenaḫdānıñdadur ey Yūsuf-ı s̱ānī
Dem-i fürḳatde aġlatma bu çeşm-i pīr-i Kenʿān'ı

2 Ḫaber virme sücūd-ı kevkeb-i ʿışḳımda ey meh-rū
Nücūm-ı ḥüsnüñi cemʿ it perīşān itme iḫvānı

3 Ṣaḳın aġyār ile seyrāne çıḳma ey ciger kūşem
Seni şāyed ki ekl eyler raḳīb-i gurk-ı yābānī

4 Züleyḫā-i maḥabbet aldı vaṣlıñ māl ile gerçi
Ben aldım cān ile ḳıldım vücūd-ı Mıṣr'a sulṭānı

5 Bıraḳdı hecr ile yüzden dili çāh-ı zenaḫdāna
Ümīd-i vuṣlat ile beklerim ol çāh-ı zindānı

6 Taṣadduḳ itdügimde kendi cānım hem reh-i ʿışḳa
Metāʿ-ı ḥüsnüne keyl-i dili ḳılmış o pinhānı

7 Beşīr-i müjde-i pīrāhen-i dil-ber gelüp ṣubḥı
Ki rūşen eyledi redd-i baṣarla çeşm-i nālānı

8 Görünce Yūsuf'ı Mıṣr-ı dil-i Ḥāfıẓ surūrında
Mübeddel ḳıldı ḫandāne o çeşm ile bu efġānı

279
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yaḳdı yā Rab āteş-i hicrān ile ġayret beni
Derd-i ʿışḳ-ı yār eyler dem-be-dem ḫayret beni

2 Şemʿ-i ruḫsār ile göñlüm yandırur bu zülf-i ġam
Ḳor şeb-i hicrānda her şeb ol şeb-i fürḳat beni

---

278 AE 33b, AN 56b, 57a, KN-
5a bıraḳdı] buraḳdı AN
8a Yūsufı Mıṣr] Yūsıf-ı Mıṣr AN
279 AE 33b, AN 57a, KN 55b

3 Cān virüp pervāne tek şemʿine yansam vaṣl olup
Mūm gibi dem dem eridür āteş-i vuṣlat beni

4 Dil ġam-ı zülfün ferāġat eyler ammā neylesün
Depredür sevdāmı her şeb ḳoymaz ol rāḫat beni

5 Yüz virüp ḫāline bir yerden kopardur fitneler
Biñ belāya uġradur her demde ol āfet beni

6 Baḳsam ol āyine-i ruḫsāra görsem ṣūretim
Ṣūret-i bī-cān ider ol ḥālet-i ṣūret beni

7 Nola Ḥāfıẓ ḫāk-i pāy-i yār oldıysa eger
Ḳadri ʿālīlerden itdi pāye-i ẕillet beni

3a yansam] yansa KN
4b sevdāmı] sevdāyı AN
5a kopardur] ḳoparur AN
5b ol] bir KN
6b]ṣūretimi cān idüpdür hālet-i ṣūret beni AN
7a oldıysa] oldumsa AE

[MUSAMMATLAR]

[TERCİʿ-BEND]
280
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1
Ḥakīm u Ḥayy u Ḳayyūm u Ḳadīm u Ḳādir u Ḳahhār
ʿAzīz ü Mālik ü Ḥak u Raḥīm u Ḫāliḳ ü Cebbār
ʿAdemden ḳıldı peydā ʿālemi ol fāʿil-i muḫtār
Anuñ ḥükmüñdedür eşya eger aḫyār eger eşrār
Kemāl-i ḳudreti mefhūm-ı iḫlāṣ içre istiḫbār
Nihāyet yoḳ anıñ ʿilmine oldur ʿālemüʾl- esrār
Olur muḥtāc-ı ʿālem Ẓāhir ü Bātıñ aña her bār
Vücūd-ı bī-naẓīre oldı maṣnūʿātı çün ās̱ār
Nice yüz biñ günāhı setr ider luṭf ile ol Settār
Ne deñlü var ise maḫlūḳ iderler heb bunı iḳrār
Ḳıyām-ıʿālemiñ dem-dem Cenāb-ı Kibriyādandur
Cihānda her ne ḥādis̱ olsa taḳdīr-i Ḫüdā'dandur
2
Yaḳın olmaḳ dilerseñ Ḥażret-i Ḥaḳk'ıñ liḳāsına
Ayā itme boyun ṣun dem-be-dem tīġ-i ḳażāsına
Sineñ aç ḳarşu dut ey dil anıñ tīr-i belāsına
Tefekkür eyle zātıñ düşme ol nefsiñ hevāsına
Ḥaḳāretle naẓar ḳılma cihānıñ bir gedāsınā
Özüñ gör cümleden ednā ire ḳadrüñ ʿalāsına
Ṣaḳın aldanma bu ehl-i fenānıñ merḥabāsına
Ḫayāl-i ḫāba beñzer ol irişilmez beḳāsına
Yapış Mūsā gibi bir mürşid-i kāmil ʿaṣāsına
Seni yutdurmaya tā kim ʿadüv tek ejdehāsına
O nūrı seyr idenler sākin-i Ṭūr-i Sinā'dandur
Muḥaṣṣal ḳurbet-i Mevlā bu terk-i mā-sivādandur
3
O maḥbūb-ı Ḫüdā'yı maẓhar-ı Ḥaḳ *maḳṣadüʾl- aḳṣā**
Anuñ nūrından olmuşdur hezārān āşinā peydā
Aña maḫṣūṣ olupdur enbiyāda *Leyletüʾl-Esrā***
Ḳad-i bālāsını gördükde bükdi ḳāmetin ṭūbā
Ḥicābından nice biñ perdeler çāk oldılar ḥattā

280 AE 33b, 34a, 34b; AN57a, 57b, 58a, KN56a, 56b, 57a, 57b
* En doğru maksad
3/2 āşinā] āşiyān AN
** İsra gecesi

Erişdi ḳābeḳavseyne kim oldur ḳurb-ı ev ednā
Naṣīb oldı aña ancaḳ cihānda rūyete Mevlā
Risālet şemʿini yaḳdı o nūr ile yed-i Mūsā
Lebinden ṣordılar āb-ı ḥayātı Ḫıżr ile ʿĪsā
Muḥammed maḥrem-i ḥaḳdur daḫi hem ʿālem-i kübrā
Vücūd-ı kevniñ esbābı faḳaṭ ol meh-liḳādandur
Żiyāsı ʿālemiñ nūr-ı Muḥammed Muṣṭafā'dandur
4
Ezel taṣdīk idüp iḳrār iden İslām u īmānı
Odur kim menbaʿüʾṣ-ṣıddıḳ Ebū Bekr-i ṣafā-kānı
ʿÖmer Fārūḳ ḥaḳdur itdi İslām'ı nümāyānī
Ḳaçırdı mihr-i ʿadliñ sāyesi düşdükde şeyṭānı
Münevver eylemiş nūr-ı hayā ol ḳālb-i ʿOs̱mān'ı
Yazup cemʿ eyledi ḫōş levḥ-i maḥfūẓ üzre Ḳurʾān'ı
ʿAlī'dür maʿden-i fażl ü seḫā hem şīr-i Yezdān'ı
ʿUlūmuñ bābıdur fetḥ oldı aña ʿilm-i Rabbānī
Ḳamu ervāḥ aṣḥāba irişe dest-i Rıḍvān'ı
Ber-ā-ber sevmişüz anlarıñ olduḳ hem s̱enā-ḫānı
Olar aḫyār-ı ādemdür hem ensāb-ı ʿalādandur
Muṣaffā sāde-dillerdür ḳamusı evliyādandur
5
Sürūr-ı Fāṭıma bint-i Rasūlüñ nūr-ı ʿaynını
Severüz ẓāhir u bāṭın göñülden ḥüsn-i vechini
Ṣaf-ı āḫirde ḳalsunlar geçenler ol imāmeyni
Helāk olsun ser-ā-ser ṣarf idenler naḳd-i kevneyni
5 Bu bāzār-ı maḥabbetde s̱emen efzāyı dürrini
Ḫazān itdi nübüvvet gülşeninde tāze verdini
Sevindürdi yanan dār-ı risāletde çerāġını
Ḥayālıḳ itmedi ceddinden anlar devr-i dārını
ʿAdāvet eylerüz her kim ki ḳatl itdi şehīdini
Fedā olsun aña cānım sever cāndan saʿīdini
Olar rūḥ-ı muṭahhardur ki nesl-i enbiyādandur
Nihāl-i tāzeler bāġ-ı vücūd-ı Murtażā'dandur
6
Ḥaḳa yetmek dilerseñ kendüñi vażʿ eyle pinhāne
Ṭoḳunma kimseye hergiz geçen ʿālemde rindāne
Nedīm it fiʿl ü ḳavlüñ ẓāhir ü bāṭında Ḳurʾān'a

3/11 ol] o AN
4/3 Fārūḳ] Fārūḳī AN; nümāyān] nümāyānī AN, KN
4/10 Ber-ā-ber sevmişiz olduḳ hem anlarıñ senā-ḫānı AN
5/5 efzāyı] efzānı AN

Dem-i cemʿiyyeti ʿarż eyle her göñli perīşāne
Geçür mihr-i tecerrüd barmağına pādişāhāne
Zebūn it diyü nefsüñ mālik ol mülk-i Süleymān'a
Şifā isterseñ ey dil derdiñi ʿarż eyle Loḳmān'a
Egerçi setr olam dirseñ yapış bir pāk dāmāne
Yürü Mecnūn ṣıfātında diyeñler saña dīvāne
Ledün ʿilmin Ḫıżır'dan ṣor yetesün āb-ı ḥayvāna
Bu sırrıñ seyri ol āyīne-i ʿālem-nümādandur
Nigāh-ı Ḥāfıẓ'ı bīgāne ṣanmañ āşinādandur

[TERKİB-BEND]
281
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1
Felekveş tāc-ı devletden başımda bir külāhım var
Şeh-i iḳbāl-i eṭvāra sirişkimden sipāhım var
Yürür pīşimde her dem zülf tek rā-yı siyāhım var
Vuṣūl-i kūy-ı yāre dāġ-ı dilden şāh-rāhım var
Benim bu cenk-i ʿışḳ içre maḥabbetden penāhım var
Nihān eyler beni dūd-ı dilimden bārgāhım var
Ruḫ-ı āyīne-i cānāneye her dem nigāhım var
Şeb-i efkār-ı gīsū-yı nigār içinde māhım var
Benim genc-i ġam-ı ḥasret gibi bir cilvegāhım var
Baña hem-dem yeter eşk-i nem ile āh u vāhım var
O kim efkār-ı zülfünden olursa ḳıl ḳadar ḫālī
O şūḫıñ bezm-i ḥüsnünde diger gūn ola aḥvāli
2
Temāşā eyler iken rū-be-rū mirʾāt-ı ruḫsāre
Kim anda gördügüm ṣūret beni çün eyler āvāre
Yazup kilk-i maḥabbet ḫāne-i göñlümde dīvāre
Nola ʿarż eylesem derd-i dili dīvān-ı dildāre
ʿAceb fermān iderler mi ola ben ʿāşıḳ-ı zāre
Getürsünler bu sāʿat derdmendin bī-vefā yāre
Diyem ben de o dem bī-bāk olup ol ḫūb-ʿīẕẕāre
İrişdür dest-i raḥm ile şifā-i vaṣlı bīmāre

---

281 AE 34b, 35a; AN 58b, 59a, KN
1/3 pīşimde] başımda AN; siyāhım AE, AN] sipāhın KN
1/11 O kim efkār-ı] Ol kim efkāre AE
2/2 āvāre] avvāre KN, AN
2/8 dest] derd AN; ile AE, KN] eyle AN

Temennī iderim ol gül degirmez dāmenim ḫāre
Ṣafāyile varınca yüz sürüp şu gibi gülzāre
Durur kim serv tek bāġ-ı ṣadāḳatde olup derbān
Hezārāsā idince ṣubḥ-demle nāliş-i efġān
3
Ayaġı ḳoyma elden dem-be-dem nūş it mey-i ṣahbā
Yapış bir dāmen-i pīr-i muġāne olmadın şeydā
Dem-i cemʿiyyet ile bezm-i gōñlüñ ide gör tenhā
Başıñda var iken ṭūl-i emel zülfi gibi sevdā
Mey-i gül-gūn ile cām-ı dili ḳıl lāle-i ḥamrā
Belā-yı ʿışḳ ile tā sen olasun ʿāleme rüsvā
Yüri Mecnūn olup deşt-i belāda isteyü Leylā
Kemāl-i rütbe-i ʿışḳ ister iseñ ḳılma hīç daʿvā
Leb-i laʿl ile mestāne olursın gerçi sen ammā
İfāḳatle nişān-ı ḫāṭır it endīşe-i ferdā
Bu bezm-i ʿālem-i ehl-i ṣafāda ola gör sāḳī
Ki tā sen nīk nām ile olasın ḥaşre dek bāḳī
4
Ḫalāṣ eyler iseñ murġ-ı dili ger dām-ı dünyādan
Düşer bir āşiyān-ı ʿulve şāḫ-ı naḫl-i ṭūbādan
Bihişt-i ḥūr ü ġılmān ister iseñ fiʿl-i aṣfādan
Telez̠z̠üz̠ idemezsün ol ḳadar dīdār-ı mevlādan
Reh-i ʿışḳ içre Mecnūn tek temennī eyle Leylā'dan
Yanup pervāneveş nār-ı ruḫa şemʿ-i mücellādan
Eger kim zerre alsañ āftāb-ı ʿālem-ārādan
Yine bir gün görürdiñ pertev-i çerḫ-i muʿallādan
Gör ol siḥr-i ḥelāli ejdehāyı cūb-ı Mūsā'dan
Ḳulaġıñ dut ṣadā-yı nefḫa-i iḥyā-yı ʿĪsādan
Diyeler rūḥıña raḥmet bu ṣanʿatkāh-ı iḥyādan
Nice mevtāları ḳılmış diri bu dār-ı dünyādan
5
ʿAceb bu şuʿle-i āhım o māha ide mi teʾs̱īr
Şeb-i fürḳatde ḳıldım fikr-i zülfün boynıma zencir
Benim ol āteş-i ruḫsārı ḳıldı çehremi taġyīr
Ezel kātibleri sevdā-yı zülfün eylemiş taḥrīr
Ser-i ʿuşşāḳa naḳş-ı ʿārıżından gösterür taṣvīr

3/2 bir] –AE, AN
3/5 lāle-i] lāle tek KN
3/6 sen] kim KN
3/12 nīk nām] nīgū nām AN
4/10 iḥyā-yı] iḥyāna KN5/4 zülfün] zülfi AN, KN

Bu resm ile ola Ḥāfıẓ cihānda dem-be-dem teşhīr
H̱at-ı ruh̲sār ile vefḳ eyleyüp ḳalbiñ ide tesh̲īr
Ne h̲āletdür ki cez̲b idüp ḳıla senden yine tenfīr
Meger pīşān-ı dilde cārī olmış h̲āme-i taḳdīr
Bu sırra vāḳıf oldı kim ide taʿrīfini tenkīr
Olup h̲āmuş mirʾāt-ı ruh̲-ı yāre nigāh eyle
Egerçi vech-i luṭfun ister iseñ her gün āh eyle

[TERKİB- BEND]
282
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
1
Ṣanmañ bizi kim zāhid-i peymāne şikestüz
Biz ḳālū belāda selef-i cilve elestüz
Cām-ı nefesi ḳudsi alup bezm-i H̱udā'dan
H̱uşyāra ḥaḳīḳatle dem-a-dem yine mestüz
Bu mah̲zen-i göñlümdedür ol genc-i ilāhī
Ey h̲ōca ṣaḳın añlama bizler tehī destüz
Maʿnīde maḳām-ı der-i derkāh-ı muʿallā
Ẓāhirde velī h̲āk-i rehüm gerçi ki pestüz
Daʿvā-yı vücūd eylemezin sen gibi zāhid
Bu ʿālem-i fānīde fenāyuz ki ne hestüz
Veʾl-ḥāṣıl[ı] mevcūd olan ol ʿālī H̱udā'dur
Ḥaḳ'dan h̲aberi olmayanıñ ẕātı fenādur
2
Eflāk murādıñ idüben ʿaksiñe devrān
Ol māh-ı mah̲abbet gehi noḳṣān gehi tābān
H̱urşīd-i saʿādet ṭoġa mı maşrıḳ-ı dilden
Pür-nūr ide bu vech-i zemīn-i dili ḥayrān
Burc-ı felegi seyr ideriz her ser-i mehde
Yılduz ṣayuban gāh oluruz h̲ākle yeksān
Ahım şerer-i dūd-ı siyāhımla ṣaçıldı
Olmış biri ah̲ter birisi ebr-i perīşān
Bārān-ı teġāfül ki yaġar eşk-i nemāsā
Yā Rab bu tah̲ayyürde ḳalur mı dil-i nālān
H̱urşīd-i ġamı maġrib-i luṭfıñda ḳarār it
Ben h̲āke baḳūb kevkeb-i ḳurbıñı nişār it

5/8 ḳıla yine senden tenfīr] yine senden ḳīla taġyīr KN] Ṭılısm-ı ism-i aʿẓamdan raṣadla bir ider tedvīr AN
282 AE-, AN 59b, 60a, 60b, KN-

3
Ey dil ṣaḳın aldanma bugünüñ keremine
Şāyed ki kerem diyü irersün elemi̇ne
Bir cāhil-i nā-dānı ser-efrāz ide ol çerḫ
Biñ ʿāḳıl-ı dānāyı alur zi̇r-i zemi̇ne
Ḳor ʿāşıḳ-ı dil ḫasteleri ti̇re-i hecre
Ḳoymaz seni rūşen ṭarafdār-ı emi̇ne
Bülbül gibi gülzār-ı feṣāḥatde terennüm
İtseñ sükūt itdirür ol zāġ-ı ġamına
Ey çerḫ bizi dūr eylediñ ol kem naẓarıñda
Hāʾi̇le gerekmez naẓarım Ḥaḳḳ ḥaremine
Dünyāda vü ʿuḳbāda olam derse şu rāḥat
İtsün umūrındaki daʿvāyı ferāġat
4
Zülfi didügüñ ehl-i dile mār-ı eceldür
Dünyāda heves eyleyene ṭūl-i emeldür
Evc-i felege çıḳsa da ol tāb-ı murādıñ
Ol çerḫa icābet ki döner ṣoñu eḳaldür
Ṣanmañ ki bāʿiṡ ola bu eşyā-i muṣannaʿ
Mirʾāt-i beḳāya bu fenā veche mes̱eldür
Gün gibi geçersin felegi gicelemezsin
Ol ehl-i riyā egleñe bi̇hūde ʿameldür
Bu zinde-i dünyāda yeriñ bir nefes ancaḳ
Ol Leyle-i Ḳadr'e irene rūz-ı ezeldür
Ebrū gibi aʿlā güẕer olma ṣaḳın ey ḫāk
Bārān tevażżuʿ ide tā kim seni ḫoş pāk
5
İsterseñ eger ide o meh saña tecellā
Ayi̇ne-i ṣunʿunda anıñ eyle temāşā
Mirʾāt-i dile baḳ göresin rūʾyet-i Bāri̇
Tā nūr-ı Ḫudā ile göñül ola muṣaffā
Şemʿiyle vücūdıñ ger eger maḥv ider iseñ
Pervāne-i cān devr ide ol vuṣlat-ı aʿlā
Ḥāfıẓ ne ki yāra naẓardan naẓar eyle
Şāyed göz idüp vuṣlatına eyleye i̇mā
Yā Rab seniñ emriñde o ser rişte-i ʿālem
Ol rişte-i naẓm it yem-i dilden dür-i yektā
Ol raʿd-ı hevā ile ġamām-ı ġamı çāk it
Bārān-ı maḥabbetle dili cānımı pāk it

6
Meyl eyleme fānī olana ey dili meftūn
Hicrān elemi ʿāḳıbet eyler seni maḥzūn
Esbāb-ı hevādan çek eliñ ṣalma ayaġıñ
Her bezme varup ṣor leb-i laʿl-i mey-i gül-gūn
Ṣāḳī cigerim ḳanı ile sāġarı pür ḳıl
Meclisde kim ol bağrı yanıḳ seyr ide ḳānın
Ger şāh olur iseñ yine encāmı ölümdür
Sūd eylemez ol zīnet-i dārāt-ı digergūn
Ger sende eger var ise bir cevher-i ḳurbet
Ṣarrāf-ı selāmet vire tā ḳıymet-efzūn
Tā sen olasun şöyle pesendīde-i sulṭān
Bir laḥẓa dirīġ olmaya senden yed-i iḥsān

[ON İKİLİK]
283
Mefʿūlü Meʿfāilü Mefāʿilü Faʿūlün
1
Geldim tapuña yalvarı yā Ḫażret-i Allāh
Redd eyleme ben bende-i mücrīmiñi ey şāh
Aʿdālarıñı ḳılma yoluñda baña hem-rāh
Kūyuñ dolaşur sāʾil-i dil şām u seḥer gāh
Ben bī-kese bāb-ı kereміñ fetḥ ola nāgāh
Bir rūy-ı siyeh geldi saña eyleme ikrāh
Göster baña bir nūr-ı hidāyet olam āgāh
Ḳor rāh-ı ḍalāletde beni bu dil-i güm-rāh
Ḳaldım müteḥayyir şeb-i ġamda baña bir māh
Vir ki bulayın vuṣlat-ı ġufrānıña bir rāh
Yā Rab nola āḫir bu benim ḥāl dilim āh
Lā-ḥavle velāḳuvvete illā billāh*
2
Yoḳdan beni var eylediñ ey Ḫālıḳ u Cebbār
Sen mevcud-ı ʿālemsin ezel Ḳādir ü Ḳahhār
Bu keşt-i göñül baḥr-ı meʿāṣīde giriftār
Gird-āb-ı belādan kerem-i mevc ile ḳurtar
Bülbül gibi ol bāġ-ı nedāmetde göñül zār
Bu ġonca- i nefsim beni çün eyledi pür-ḫār

283 AE 35a,35b; AN 60b, 61a, 61b, KN 59b, 60a, 60b
1/1 tapuña] ḳapuña AN
1/9 ḳaldım] ḳaldı AN] ḳıldum KN
* Allah’tan başkasında güç ve kudret yoktur.

Gösterdi baña bu denī dünyā gül-i ruḫsār
Pervāne göñül şemʿine yanup oldı hevādār
El bir idüben nefs ile şeyṭān-ı sitemkār
Aldı ayağım ḥīle idüp ol div-i mekkār
Yā Rab nola āḫir bu benim ḥāl-i dilim āh
Lā-ḥavle velāḳuvvete illā billāh
3
İtdim güher-i ʿışkıñı genc-i dile pinhān
Evżāġ-ı ṭılısmı dem-i rüsvālıġ-ı s̱üʿbān
Deryā-yı dili geşt-i hevāñ eyledi cevlān
Her bir ṭarafın bend ider ol silsile-i cān
Bülbül gibi dil maʿrifetiñ bāġını seyrān
Eyler seḥerī ġonce-i sırrıñ içün efġān
Āşufte göñül revnaḳ-ı zülfüñle perīşān
Pervāne olup şemʿine yandı dil-i nālān
Bu bāde-i cürmüm ben' ider vālih ü ḥayrān
Ṣun cām-i ifāḳat baña dil ḳalmaya sekrān
Yā Rab nola āḫir bu benim ḥāl-i dilim āh
Lā-ḥavle velāḳuvvete illā billāh
4
Ḳılsam nigehi ṣafḥa-i mirʾātı cemāle
Andan görünür vech-i tecellī-i celāle
Ḫurşīd-i cemāliñ dili döndürdi hilāle
Endīşe-i zülfüñle düşer mūy-ı ḫayāle
Bu tāb-ı ʿömr çerḫa uyup vardı zevāle
Girmez mi o meh hāle-i āġūş-ı viṣāle
Ḳaldı heves-i laʿlüñ ile elde piyāle
Men teşneye ṣunṣan nola bir cām-ı zülāle
Ḳapuñ işigün būs ide geldim bu kemāle
Bir kez naẓar itseñ nola ben ḫāk-i melāle
Yā Rab nola āḫir bu benim ḥāl-i dilim āh
Lā-ḥavle velāḳuvvete illā billāh
5
Yā Rab nice bir ḫażretiñe ʿarż-ı şikāyet
El-ḳıṣṣa yüzüm ḳalmadı sen eyle ʿināyet
Her kime idersem süḫan-ı ḥāl-i ḥikāyet

2/8 şemʿine] şemʿa AN, KN
3/5 dil] ol AN
3/6 eyler] eyleAN
4/2 andan] anda AE
4/8 teşneye] teşnei AE

İbrāz-ı tekellüm idemez nuṭḳ ile ġāyet
Daʿvā-yı niyāzımda baña olsa ḥimāyet
İḥsān-ı icābet daẖi eylerdi kifāyet
Ḳıldımsa reh-i Kaʿbe-i ʿışḳıñda cināyet
Ḳurbān ola dil itdi ṣafāyile siʿāyet
Vir Ḥāfıẓ'a ey pādişehim biñ hidāyet
İster ki bula fażluñ ile rāh-ı velāyet
Yā Rab nola āẖir bu benim ḥāl-i dilim āh
Lā-ḥavle velāḳuvvete illā billāh

KN 1183(1769)
[MÜSEMMEN]
284
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
1
Ḥamle ḳıldı ġamze-i ẖūn-ẖār ile bir şeh-süvār
Kim beni deşt-i maḥabbet içre itdi ẖāksār
Getürüp bāzū-yı çeşm-i āfetün ol gül-ʿiẕār
Pençe-i murġ-ı dil eyler āşiyānıñdan şikār
Nīze-i ḥüsniyle mülk-i cismim itdi tār-mār
Mübtelāyım bir şeẖ-i ẖūbāna ben bī-iẖtiyār
Ġamze-i cellādına her dem nigāh itmekde yār
Ṣan ʿAlīyü'l-Murtażā dutmış elinde Ẕü'l- fiḳār
2
Zülf ile bend eyleyüp eyler benimle ḳīl u ḳāl
Laʿl-i nābıyla cevāb idüp baña ḳoymaz suʾāl
Mūya döndürdi dili sevdā-yı gīsū-yı ẖayāl
Bir nigāh-i dil-firībi eyledi āşüfte ḥāl
Olmışam ẖavf-ı ẖadengünden anıñ ben bī-mecāl
Ol semend-i şīve-i nāz ile ḳıldı pāy-māl
Ġamze-i cellādına her dem nigāh itmekde yār
Ṣan ʿAlīyü'l-Murtażā dutmış elinde Ẕü'l- fiḳār

5/5 niyāzımda] niyāzīde KN
5/8 ṣafāyile siāyet]ṣafā Merve siʿāyet KN
284 AE 35b, 36a; AN 61b, 62a, KN 57b, 58a
1/3 ol] o AE
1/5 cismim] cism AN
2/2 nābıyla] nāb ile KN, AN3/6 şāhāne] şāneye AN] AE -

3
Ol dil-āver ḳıldı ḍarb-ı dest-i ḥüsniyle ḫarāb
Ḳalʿa-i dilden serā-yı ʿışḳıma fetḥ itdi bāb
Ġāret-i mülk-i dil-i cān itmege eyler şitāb
Tob-ı istiġnā ile burc u beden oldı türāb
Naʿra-i cevri esāsun cisme ṣaldı ıżṭırāb
Zülfüni ṭuġrā idüp şāhāne refʿ itse niḳāb
Ġamze-i cellādına her dem nigāh itmekde yār
Ṣan ʿAlīyü'l-Murtażā dutmış elinde Ẕüʾl- fiḳār
4
Tīr-i müjgānın ḳaçan gösterse ol ḳaşı kemān
*Ṭarfetüʾl-ʿayn** içre ḳoymaz ʿāşıḳ-ı bī-dilde cān
Nola ḳılsam sīne-i mecrūḥımı aña nişān
Ben siperveş bāzu-yı cevr-i belāda her zamān
Süfte-i sīnemden aġlar dem-be-dem zār ile ḳān
Bir nigehde ḳatl ider biñ ʿāşıḳı virmez amān
Ġamze-i cellādına her dem nigāh itmekde yār
Ṣan ʿAlīyü'l-Murtażā dutmış elinde Ẕüʾl- fiḳār
5
Nīze-i cevrin alup çıḳsa o şeh meydānına
Ṭaʿne-i tiġ-i maḥabbetden varılmaz yanına
Mübtelā-yı ʿışḳ olsun kim ḳıyarsa cānına
Dil şehīd-i kūy-ı dil-ber laʿlin ister ḳanına
Yā şifā-yı vuṣlat olsa derdimiñ dermānına
Ḥāfıẓ-ı bī-çāre rām oldı anıñ fermānına
Ġamze-i cellādına her dem nigāh itmekde yār
Ṣan ʿAlīyü'l-Murtażā dutmış elinde Ẕüʾl- fiḳār

3/7 cellādına] ḫūn-ḫārına KN şeklinde bütün şiirde.
*Bir dakika bile geçmeden, göz açıp kapayıncaya kadar.

[MUHAMMES]

285

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1

Ḥarīr-i ʿışḳı tekvīr itmemişdim çerḫ-i ibrāze
Ḳalup eżġās̱ı aḥlām üzre ḳoydım ḥoḳḳa-i rāze
Virüp naḳd-i dili geçmiş iken bir cāy-ı mümtāze
Yine düşdi göñül bir dām-ı zülf-i şūḫ-ı ġazzāze
Anıñçün murġ-ı dil ṣubḥ-ı dem ile eyler āġāze

2

Açıldı yine çārsū-yı maḥabbet içre dükkānım
Metāʿ-ı ḥüsnüni gördim ḥarīre döndi ebdānım
İdince yār ile bāzār olur begense hemyānım
Benān-ı dürr ile işler fetīl-i rişte-i cānım
Ḳılup vech-i maḥabbet birle dürc-i ʿışḳa şīrāze

3

Göñül bī-hūş olur ol dem anıñ dolāb-ı sāzında
Nola büklüm büklüm olsa iplikveş niyāzında
Ger itse naḳş-ı zerrīn rişte-i ʿışḳ-ı mecāzında
Eger müjgānlarım sūzen olaydı dest-i nāzında
Dutardım merdüm-i çeşm üzre anı tāze-ber-tāze

4

Dil-i pejmürde meftūnı dutar ol şemʿ-i sūzāne
Düzer silk-i cefāya dürr-i çeşmim dāne-ber-dāne
Alup dest-i teraḥḥümle baḳup ḥāl-i perīşāne
Çeküp çerḫin ṣarar sīm-i maḥabbet rişte-i cāne
Miyān-ı ʿışḳıma zerrīn kemer işler o ṭarrāze

5

Geçürdi rişte-i cān şāneye ol kāküli pür-çīn
Gelür tīr-i ecelveş ṣaġ u ṣoldan ḫāme-i tezyīn
Baña ol müjde-i vaṣlı geçer çoḳ ṣanʿat-i rengīn
Düşünsem pīşgāh-ı yāre dizgeh gibi şemşīrin
Çalınca tār-ı sīnemden çıḳar biñ dürlü āvāze

---

285 AE 36a, 36b, AN 62a, 62b, 63a, KN-

3/2 Nola büklüm büklüm iplik-veş eyle hem niyāzında AN

5/1 şāneye]şāne-i AE

6
ʿAceb üstād imiş ol şūḫ-ı nāzıñ şīve kārında
Metāʿ-ı ḥüsnüne ḳoymış nümūne gül ʿiẕārında
Görince naḳd-i cānum ṣarf ider dil beyʿidārında
Murādımdan geçer ḫāk olmaḳ āḫir reh-güzārında
Hele kim bu ṭarīḳ ile ṭuşam serv-i ser-efrāze
7
Yatur dīvāne göñlüm sāye-i dīvār-ı kūyında
Velī peyk-i maḥabbetde pey-ā-pey cüst u cūyında
Gehī çāh-ı zenaḫdānıñda gāhī zülf-i mūyında
Ḫayāl-i çeşm ü ebrū ʿārıż-ı dil-cū-yı rūyında
Temāşā ḳıldıġım demde virür ḫāmuş-ı ḫamyāze
8
Baña genc-i ġam içre aġlamaz hīç dīde-i pür-nem
Delünür naʿme-i nāzıñla her dem ney gibi sīnem
Sen aġāz eyleseñ nāze şehā ben olamam ebsem
Çıḳarma evc-i ʿuşşāḳa nevādan ey hüseynim dem
Maḳām-ı Ḥāfıẓ'ı fehm eyle gel meyl itme şehnāze

[MUHAMMES]

286
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1
İrince rūḥı ḳudsüñ nefḫası Meryem'de ʿĪsā'ya
O dem bir muġbece ṣaldı başıma serv tek sāye
Ġam-ı hecriñle o leşker dem urdı rūḥ-ı iḥyāya
Egerçi virdiñ ise göñliñi ferzend-i tersāya
Varup vire niyāz ile yüziñ sür Lāt u ʿUzzā'ya
2
Şerāb-ı laʿl içün ṭutsa nola destimde zerrīn ṭās
Ki ta nūş eyleyem devr-i ruḫunda ḳalmaya dil yās
Çıḳūp rūz-ı eḥad mestāne seyr eyler iken nās
Geçerken reh-güzārından saña dirlerse ol şermsār
Eliñi göğsüñe ḳoyup di hā gir tam kilīsāya

6/5 ṭuşam] düşem AN
286 AE-, AN-, KN 55a Derkenar

3
Yaḳınca şuʿle-i āhımla oldım nārı uḫdūdı
Muʿanber kākülin perçīn içün ḳoydım dili ʿūdı
Çıḳup ʿĪsā'ya ʿarż eyle benim aḥvālimi dūdı
[Metinde bu satır eksik]*
Yüziñe göziñe sürüp duʿā eyle Mesīḥā'ya
4
Anıñ perhīz-i ʿışḳından tenāvül itmesem hīç mās
Ki tā ʿıyd-ı viṣāle irdüginde çekmeyem hīç yās
Urınca tācı başına ḳulağı menkeli elmās
Tebessümle nigeh idüp diken iç ḳadr-i ger nās
Di sende kīs kīs ger tam ki ḫoş gelsün dil-ārāya
5
Ne müşgil[-] maḥabbet derdi Ḥāfıẓ bu nice sevdā
Ki uymuş bir müselmān ṭıfl-ı tersāya olup şeydā
Namāz içinde görmüş ol döger sīne ider īmā
O tersā beççeniñ ʿışḳına ḳılmış dīnini yağmā
Hevāyī gibi naṣrānī gelür mi deyr-i dünyāya *

[TAHMİS]
287*
Taḥmis ber hurūfü'l-hecā'
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
1
Dehān-ı kāmımı dem-beste itdi ġonca-i raʿnā
Zebān-ı āhımı ḳıldı güşāde bülbül-i şeydā
Gözümden ʿālemi dūr eyledi ol nergis-i şehlā
Beni sevdā-yı zülfüne ṣalubdur sünbül-i sevdā
Bu dāġ-ı ḥasret ile sīne yer yer lāle-i ḥamrā
2
Olur ebrū baḥār-ı fürḳatiyle eşk-i nem seyl-āb
Firāz-ı bām-ı ʿışḳımdan ferāvān oldı çün mīzāb
İḥāṭa eylemiş baḥr-ı firāḳım cünbüş-i gird-āb
Hevā-yı vaṣl ile bu ġarḳa-ı yemden olur bī-tāb
Meger bir muʿciz-āmiz ola keştī-i Nūḥāsā

* 4. mısra metinde eksik.
287 AE 37a, 37b, 38a, 38b; AN 64a, 64b, 65a, 65b, 66a, KN-
* Şair bu şiirin her bendinde elif-banın her harfini sırasıyla kafiye olarak sıralamıştır.
1/5 yer yer] bir bir AN

3
Taʿallüḳ itdügi dem ḫāk-i mümtāze yed-i ḳudret
Zülāl-i māye-i ʿışḳ ile taḫmīr oldı bu ṭīnet
Nümāyān oldı mirʾāt-i Ḫudā'dan bir güzel ṣūret
Ser-i sevdāda tāc-ı ʿışḳ elinde milket-i behcet
Bu vech ile ki maʿlūm oldı oldur ʿālem-i kübrā
4
Benim sūz-ı derūnım ol şehiñ ruḫsārına bāʾiṡ
Ki āteş olmasa olmaz anıñ envārına bāʾiṡ
Müheyyā eylemiş laʿl-i lebin güftārına bāʾiṡ
Müzeyyen gülşen-i ḥüsnün idüp dīdārına bāʾiṡ
Bu bir ḥālet ki ġayrı yoḳ naẓīri ḥālet-i uḫrā
5
O vefḳ-i ḫaṭṭ-ı ʿārıż gevher-i laʿlle ṭılısım-ı genc
Siyeh zülf ejdehāveş çīn çīn üstünde resm-i genc
Ḫaṭ-ı ruḫsārını evrād idüp fetḥ eyle vesm-i genc
Dil-i ʿuşşāḳı pinhān itdügi çün oldı ism-i genc
ʿAceb mi gevher-i ʿışḳın iderse ehl-i dil iḫfā
6
İdüpdür istiʿāre ol mehiñ nūr-ı ʿiẕārın ṣubḥ
Anıñçün gösterür hengām-ı bām ile nehārın ṣubḥ
Şeb-i zülfünde ol māhıñ yine alur ḳarārın ṣubḥ
Ser-i nūrun ṣalup ol dem ider terk-i diyārın ṣubḥ
Ġarībiñdür anı bir ḫōşca dut ey şāh-ı hüsn-ārā
7
Şuʿāʿ-ı şuʿle-i şems ü ḳamer nūrından enver ruḫ
Göñül üzre muşaʿşaʿ zīnet-iʿālemden ezher ruḫ
Benim dāġ-ı derūnım lāle-i ḥamrā tek aḥmer ruḫ
Perīşān eyleyen zülfi gibi ʿuşşāḳı ekṡer ruḫ
Nedür bu dildeki atş ser-i ʿāşıḳda olan sevdā
8
Dutup nabż-ı dil-i bīmārımı dir ḥāẕıḳ-ı üstād
Şifā mümkün degül emrāż-ı ʿışḳa kim odur hem-zād
Ḳaçan ḫandān olur yā Rab viṣāliyle dil-i nā-şād
Hezārāsā bu dil-i murġ ṣubḥ ile ider feryād
Ṭulūʿ idüp murādım şemsi gide ẓulmet-i ferdā

3/2 ile] içre AN
4/5 naẓīri] nazīr-i AN
6/2 yā meyle] bām ile AN
6/4 ṣalup] alup AN
8/5 ẓulmet-i] ẓulmete AE

9
Müretteb naḳş-ı ḥüsnüñ eyleyen naḳḳāş o bir üstāẕ
Ki her bir tīġ-ı naḳşı rişte-i cāna olur cezzāz
Ferāmuş itdirür ẕevḳ-i cihānı virmesi ezzāz
Metāʿ-ı vaṣlı çün naḳd-i dil-i cānı ider enbāz
Cemīʿ varımı evvel çeşm-i Tātār eyledi yaġma
10
İçüpdür ḳanımı mey tek o mest-i laʿl-i pür-sükker
Göz idüp ġamze-i cellādına ol dem çeker ḫançer
Ṣadā-yı nāz ile dest-i cefā ṣalup hücūm eyler
Vücūd-ı göñlümi göz göz ider ney gibi ser-tā-ser
Derūnumdan olur her demde biñ dürlü ṣadā peydā
11
Maḳām-ı evce çıḳsa her seḥer āhım idüp şehnāz
Gelür gūş-ı dile sūy-ı maḥabbetden nice āvāz
Beni üftāde-i ḫāk-i derinden eylemiş mümtāz
Ḫazāʾin bu firāḳa eyledi ben ʿāşıḳı hem-rāz
Anıñçün nice dil-sūz-ı ġazeller eylerim inşā
12
Bugün bāġ-ı maḥabbetde hemān bir dānedür nergis
Süzülmüş ʿayn-ı efsūnı iken mestānedür nergis
Ḥaẕer ḳıl çeşm-i ḫışmından ki bir dīvānedür nergis
Naẓardan ṣaḳlasun cām-ı zerīn peymānedür nergis
Olınca bāde-nūş olmaḳ gerekdür sāġar-ı ṣahbā
13
Ḳubūr-ı sīnem oldı ol kemāñ ebrūya bir tīr-keş
Dili şems-i firāḳında hilāle döndürür mehveş
Nişān-ı nāvek-i müjgān çeşm-i yāre bir afḫeş
O bīgāne teraḥḥümle dil-i meşḫūnımı ālveş
Disünler āferīn aḥkām-ı ʿışḳı eylediñ icrā

10/2 ol dem] elde AN
11/3 ḫāk-i] ḫāki AN
13/2 dili şems-i firāḳında] dil-i firāḳından AE

14
Olan mir᾽āt-ı ruḫsāra nigāh-ı yārda vech-i ḫāṣ
Ṣafā kesb eyleyen āyīne tek ol yüze yüz iḫlāṣ
Çıḳar dürr-i maḥabbetden yem-i ʿışḳa olup ġavvāṣ
O çerḫāsā olursıñ māh-ı ruḫsārı içün raḳḳāṣ
Görürsün nice gün bir sāʿat içre kim idüp aṣvā
15
Ziyāde eyledükçe ḥüsn-i zībāsunda an feyyāż
Fiġānın arturur bāġ-ı belāda murġ-ı cān feyyāż
Reh-i ʿışḳında rüsvālıġ[ı]* ider elbet nişān feyyāż
Ne ḫoş ehl-i ṣafāya virdi bu şöhretle şān feyyāż
Nihān-ı çeşm ile ol ehl-i diller eyledi eyledi īmā
16
Żiyā-ı ʿārıżı zülf-i perīşān[e] olınca ḫılṭ
Leb-i laʿli zebān-ı şekker-efşāne olınca ḫılṭ
Ġam-ı ʿışḳı o cānānıñ dil-i cāna olınca ḫılṭ
Benim dūd-ı derūnım şemʿ-i sūzāna olınca ḫılṭ
Nice mümtāz olur eżġāṣ u iḫlām olsa bir eşyā᾽
17
Oḳuyup ḫaṭṭ-ı ruḫsārıñ riyā söylersin ey vāʿiẓ
Ferāmuş eyleyüp kendiñ baña söylersin ey vāʿiẓ
Düşüp zülfi hevāsına hevā söylersün ey vāʿiẓ
Perīşān eyleme ḫāṭır ḫaṭā söylersin ey vāʿiẓ
Benim ḫāṭır-nişānımdur o maʿnā-yı ḫaṭ-ı ṭuġrā
18
Yanup taḳlīd ider şemʿ-i ruḫ-ı cānāne olmış şemʿ
Ṣalar başın hevā-yı zülf ile mestāne olmış şemʿ
Şeb-i vuṣlatda ol āteş ki pervāne olmış şemʿ
Başında var ki sevdāsı meger dīvāne olmış şemʿ
Nedür bu şemʿ-i dilde kim o sevdā-yı ser-i bālā

14/5 aṣvā] eṭvā AN
15/5 ehl-i] ehle AE
*[ı] Vezinde fazlalık oluşturuyor.
16/4 dūd-ı] derd-i AN
18/4 başında] başımda AE
18/5 ser-i] serī AN

19
Çeḳildi tīġ-i ʿışḳ ile bu sīnem üzre yer yer dāġ
Çerāġ-ı āhımı her şeb ṣanasun itdiler pür-yāġ
Feraḥ kesb eyleyüp defʿ-i ġam içün seyr iderken bāġ
Şikār itsem diyü murġ-ı dile zülfünden itmiş aġ
Güzel ṣayd eylemek ol dām-ı tezvīr olmasa ammā
20
Benim gevher-fürūş-ı ʿışḳ o laʿl -i yāre çün ṣarrāf
Niṡār-ı çeşm-i göñlümden güherler zeyn olupdur ḳāf
İrişdim kūh-ı derd-i ʿışḳa kimse urmasun hīç lāf
Teveccüh kıldıġı demde każāya nūnla hem ḳāf
Ẓuhūr iden ṭılısm-ı ism-i aʿẓamdan budur esmā
21
Şuʿāʿ-ı şuʿle-i dāġ-ı derūnımdur ser-ā-ser berḳ
Felekde seyr iden ebrū degül dūd-ı siyāh-ı zerḳ
Nüzūl iden zemīn-i göñlüme bārān-ı çeşm-i sevḳ
Olur elbette giryān eyleyen baḥr-ı viṣāle ġarḳ
Seni pāḳ eylemez pāk olmadıḳça ol yed-i deryā
22
Ġınā ister iseñ ey faḳr-ı göñlüm it ġınāyı terk
Beḳā seyr eyleyem dirseñ gel eyle sen beḳāyı terk
Gerek ẕevḳ ile olsun cennet-i der-i liḳāyı terk
Liḳā bezmin murād eylerseñ eyle mā-sivāyı terk
Yitürsin bir murāda ġayrilerden itseñ istiġnā
23
Alupdur renġ-i bī-mānendini ruḫsār-ı yārdan gül
Cefā-yı ḫār ile renġīn alup rüsvāy olur bülbül
Ḳaderdür bağrını sevdā-yı fikr-i zülf ile sünbül
Ḳızarmış mest olup laʿl-i lebine meyl idince mül
Anıñçün nūş iden bī-hūş olup dāʾīm ider ġavġā

19/2 dāġ] yaġ AN
19/4 itmiş] atmış AN 20/4 ḳıldıġı] ḳıldūġı AN
21/1 derūnımdur] derūnımdan AN
22/3 der-i liḳāyı] ḥūr-liḳāyı AN

24
Ṭavāf-ı Kaʿbe-i ḥüsnünde oldım teşne-i zemzem
Ḫaber virdi ḥayāt-ı cāvidānından baña gül-fem
Ṣanasun düşdi evrāḳ-ı gül üzre yer yerin şeb-nem
Dil-i pejmürdeyi iḥyā idüpdür ʿĪsī-i Meryem
Bu nefḥa ruḫ-ı ḳudsüñ nefḫasıdur nefḫa-i iḥyā
25
Ne mümkin ḫāṭırım cemʿiyyeti zülf-i perīşāndan
Künūz-ı gevher-i esrār açılmaz ʿazm-i s̱üʿbāndan
Varılmaz buḳʿa-i Ṭūr-i Sīnāʾya nār-ı sūzāndan
Ṭarīḳ-i seyr-i dīdār iste gel Mūsā bin ʿİmrān'dan
ʿAṣāsı defʿ-i aʿdādur şuʿāʿ reh-i yed-i beyżā
26
Ḫıṭādan būy-ı gīsūsın ki almış minḫar-ı āhū
Ḫoten deştinde anıñçün bıraġur nāfe-i ḫoş-bū
Felekde ḥalḳa ḥalḳa dūd-ı āhımdan olur ebrū
Beni būy-ı viṣāliyle tebaḫḫür itmez ol meh-rū
Nʾola yaḳsa derūnım āteşinde ʿanber- i sārā
27
Perīşān ḫāṭırım baḳdıḳça ol zülf-i perīşāne
Perīşān oldıġım luṭf it ṣabā ʿarż eyle cānāne
Aña rūşeñ degül mi ḳaldıġım şemʿinde pervāne
Şeb-i hicrānda maḥv oldı vücūdım yana giryāne
Cemāliñ şemʿi dāʾimdür yanar pervāneler maḥżā
28
Selāṭīn hem dil-ārānıñ müretteb oldı dīvānı
Murād üzre yazıldı ʿarż-ı ḥāliñ ile efġānı
Buyurmış ḥükm-i esrār-ı ḫaṭ-ı zülf-i perīşānı
Virilmiş çünki ey Ḥāfıẓ viṣāle ḳaṭʿī fermānı
İt imdi mühr-i ṣamt ile maḥabbet defterin imżā

24/1 tavāf-ı]tarāf-ı AE
24/2 cāvidānından] cāvidānında AE
24/4 ʿĪsī-i Meryem] ʿĪsā vü Meryem AN
25/1 zülf-i] zülfi AN
26/4 viṣāliyle] viṣāl ile AN
27/4 giryāna] kim yana AE
28/1 -hem AE, AN +

[TERCİʿ-BEND]

288
Murabbaʿ ber vech-i terciʿ
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
1
Nice bir ṣabr ideyim ʿışḳ odına cānānım
Yetüşür göklere her şebde benim efġānım
Baña cevr eyleme gel başıñ içün sulṭānım
Āteş-i ʿışḳıñ ile yandı dil-i nālānım
Hele cānım biricik yüzüme baḳ bī-cānım
O siyeh çeşm ile ebrūlarıña ḥayrānım
2
Çekdi kim müjdeleriñ bu sīneme çoḳ dāġlar
Saña baḳdıḳça gözüm dīdelerim ḳan aġlar
Eşk-i çeşmim ḫam-ı ebrūñ ile durmaz çaġlar
Sebzezār oldı gözüm yaşı ile tīr aġlar
Hele cānım biricik yüzüme baḳ bī-cānım
O siyeh çeşm ile ebrūlarıña ḥayrānım
3
Düşdi gül-ruḫlarıña bülbül-i dil ġonca-dehān
Ṣubḥ-demlerle olupdur işim āh ile fiġān
Açıl ey ġonca-femim dil ola bir dem ḫandān
Nola vaṣlıñla anı bir gece itseñ mihmān
Hele cānım biricik yüzüme baḳ bī-cānım
O siyeh çeşm ile ebrūlarıña ḥayrānım
4
Naḳdi cānım reh-i ʿışḳıñda niṣār eylerdim
Reh-güzārında güzār ile mirār eylerdim
Vaṣl-ı ārzūyile kūyıñda ḳarār eylerdim
Seni terk eylemegi kendime ʿār eylerdim
Hele cānım biricik yüzüme baḳ bī-cānım
O siyeh çeşm ile ebrūlarıña ḥayrānum

---

288 AE 36b, AN 63a, 63b, KN 59b
2/1 müjegeriñ] müjdeleriñ AE
3/2 fiġān] efġān AE

5
Baña cānım görünür ġamze-i fettānıñda
Dil-i ṣad-pāre gezer her ser-i müjgānıñda
Gāh ġamzeñde gehī zülf-i perīşānıñda
Ḥāfıẓ āhıñda yatur göñli seniñ yanıñda
Hele cānım biricik yüzüme baḳ bī-cānım
O siyeh çeşm ile ebrūlarıña ḥayrānım

5/3 gāh] gāhi AN
5/4 göñli seni] göñül seniñ AE
5/3 gāh] gāhi AN
5/4 göñli seni] göñül seniñ AE

MÜFREDĀT

289
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Gönül gösterme mirʾāt-ı teʾessüf vech-i dünyāya
Ki dünyā bir denīdür kim teveccüh eyler ednāya

290
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Zamāne ṣōfūsına eşşek dime ey dil nedāmetdür
Aña ṣōfī dimek eşşek dimeklikden ʿibāretdür

291
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Ḥamāḳatle bir olmaz ṭabʿ-ı vāḥid içre zeyreklik
Uzatıbdur mücerred oḳumaḳla gitmez eşeklik

292
Mefʿūlu Mefāʿīlu Mefāʿīlu Faʿūlun
Her kim ki çalar ṭabl-ı cihet işidiñ ey nās
Taḥḳīḳ olur düşene ol sāncaġ-ı iflās

293
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Ḥırṣ idüp mezraʿa-i mālda yapışma dikene
Sen ölürsin ḳalur ol ḳarıñı pek pek s..ene

294
Mefʿūlu Mefāʿīlu Mefāʿīlu Faʿūlun
Baḳdım naẓar-ı ʿibret ile ḫalḳa ser-ā-ser
Erbāb-ı naẓar çeşm-i ġamı gibi ber-ā-ber

---

289 AE 36b, AN 63b, KN-
290 AE 36b, AN 63b, KN-
291AE 36b, AN 63b, KN-
292 AE 36b, AN 63b, KN-
293 AE 36b, AN 63b, KN-
293 dikene] tikene AN, pek pek] pāk pāk AN, s..kene] diken AE
294 AE -, AN 63b, KN-

295
Mefāʿilün Feʿilātün Faʿūlun
Murādımı dime dirse o derdnāk
İẕā raeytüke nesītü bi-esvāk

296
Müstefʿilün Müstefʾilün Fāʿilün
Burc-ı maḥabbetde görünmez o māh
Ḳande ḳarār itdi ʿaceb āh āh
Yāre didim ḳandesün ey rū siyāh
Vaḳt-i şitāda didi güzel olur ebr içre māh

295 AE- , AN 63b, KN-
* Seni gördüğüm zaman senin dışındaki her şeyi unutuyorum.
296 AE -, AN 63b, KN-

SONUÇ

Ayntablı Hâfız Abd'ül-mecidzâde'nin hayatı hakkındaki bilgilerimizi kısaca özetlersek, Hâfız'ın doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilinmeyip, şair 17. yüzyılın sonlarında Antep'te yaşamıştır. Küçük yaştan itibaren iyi bir eğitim görmüştür. Hem dini ilimleri hem de diğer ilimleri–kavâ'id, funun- tahsil etmiştir. Küçük yaşta Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemiş ve Hâfız lakabıyla anılmıştır. Şiirlerinde de "Hâfız" mahlasını kullanmıştır. Lugât yazacak derecede Arapça ve şiir yazacak derecede iyi Farsça bilmektedir. Divanında Arapça, Farsça mülemmaları vardır. Şair Fuzuli'den etkilenmiş ve Fuzuli'ye nazireler yazmıştır. Hâfız'ın divanında dikkati çeken unsurlardan biri de kimseye kaside yazmamış olmasıdır. Bu durumun, şairin İstanbul şairi olmamasından, yani Antep bölgesinin dışına çıkmamasından kaynaklanabileceği gibi şairin mizacından da kaynaklanabileceği düşünülmelidir. Hâfız tasavvufi yönü kuvvetli olan bir şairdir. Peygamberimize naatler yazmıştır. Şiirlerinde tasavvufi terimlere de fazlaca yer vermiştir. Hâfız'ın dili divan şairlerinin geneline göre oldukça yalındır. Şairin dilindeki bu yalınlık tasavvufî anlayışın da bir gereğidir. Aynı zamanda Hafız'ın tasavvufi anlayışı şiirindeki lirizmi destekleyen bir unsur olmuştur. Hafız şiirlerinde hem ilahi hem mecazi aşkı fazlaca işlemiş lirik bir şairdir. Hafız divan şiirini takip eden bölgesel bir şairdir ve divan şiirinin ,İsanbul'un dişında, Anadalu'nun farklı köşelerinde yaşatıldığının da bir göstergesidir.

KAYNAKÇA

ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim, İsmail Beliğ, **Nuhbetü'l-Asâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'ar**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara,1999.

ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim-Güçlü, AYLA; **Gaziantep Meşhurları**, Anıl Matbaa ve Ciltevi, Ankara, 2004

AKYÜZ, Kenan, BEKEN, Süheyl, YÜKSEL, Sedit, CUMBUR, Müjgan,.**Fuzûlî Divanı**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000

AKSOY,Ömer Asım, **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, TKY yay.,Ankara 1976.

AKSOYAK, İ. Hakkı, "**Hâfız Divânı'ndaki İlk Beytin Osmanlı Edebiyatına Etkisi**", Bilig, S.8, Kış 99, s.99-112

ALİ EMİRİ, **Tezkire-i Şu'arâ-i Amed**,Dersaadet Matbaası, 1328

ALTUN, Kudret,**Tezkire-i Mucîb**,Ankara,1997

ATEŞ, Ahmet, "Metin Tenkidi Hakkında", **Türkiyat Mecmuası**, İstanbul, 1942, C. 7-8.

AYNUR,Hatice, "**Dipnot ve Bibliyografi Gösterme Teknikleri**",Boğaziçi Üniversitesi,Fen-Edebiyat Fakültesi,Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,İstanbul 1992.

BANARLI, Nihat Sami, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul, 1998.

BİLGEGİL, M. Kaya, **Edebiyat Bilgi ve Teorileri**, I. Belâgat, Ankara, 1980.

BİLKAN, Ali Fuat, **Nabi Divanı**, 2C, MEB Yay., İstanbul 1997

BURSALI MEHMET TAHİR, **Osmanlı Müellifleri**, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 2000

CUMBUR, Müjgan, **Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu**: Arap Harfli Türkçe Eserler.

ÇANTAY, Hasan Basri, **Kur'an-ı Hakim ve Me'al-i Kerim**, İstanbul, 1980, 3 Cilt.

ÇAPAN, Pervin, **Mustafa Safayi Efendi Tezkire-i Safayi(Nuhbetüél-Âsâr min Fevâidiél-Eşéâr)** , Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005

ÇELEBİOĞLU, Âmil, **Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları**, MEB.yay., Ankara,1998.

DAĞLIOĞLU, Hikmet Turhan, **Gaziantep Meşâhiri**, Gaziantep Halkevi, Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi Yayınları 27, Cumhuriyet Halk Partisi Basımevi, Gaziantep, 1939

DANİŞMEND, İsmail Hami,**İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**,Türkiye Yayınevi,İstanbul 1947.

DERLEME SÖZLÜĞÜ,TDK Yay., Ankara1963-1980, C.1-12.

DİLÇİN,Cem,Örneklerle Türk Şiir Bilgisi,TDK Yay.,Ankara 2000.

ERDEM, Sadık, **Râmiz ve Âdâb-ı Zürefâsı**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları Ankara, 1994

ERGUN , Sadettin Nüzhet, **Türk Şairleri**, 3 Cilt.

FAİK REŞAD, **Eslâf**, İstanbul, 1312.

FAİK REŞAD, **Tarih-i Edebiyat-ı Osmaniyye**, İstanbul, 1327.

GAZİANTEP İL YILLIĞI, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1969, s. 169

GİBB, J.V., **A History of Ottoman Poetry**, Hazırlayan:Ali Çavuşoğlu,Akçağ yay.,Ankara1999,C.1-2.

HÂFIZ, Ayıntabi, Divan, Ali Emiri Manzum 92

İLAYDIN,Hikmet,**Türk Edebiyatında Nazım**, Akçağ yay.,Ankara1997.

İMLA KILAVUZU, TDK Yay. , Ankara, 1996

İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal, **Son Asır Türk Şâirleri**, TTE yay., İstanbul, 1930- 1941, 12 Cilt.

İNCE, Adnan, **Tezkiretü'ş-Şu'ârâ, Salim Efendi**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005

İPEKTEN,Haluk,**Türk Edebiyatında Edebî Muhitler**,M.E.B.yay.,İstanbul,?

İPEKTEN, Haluk-İsen, Mustafa, **Basılı Divanlar Kataloğu**, Ankara, 1997.

İPEKTEN, Haluk ve başkaları, **Şair Tezkireri**, Grafiker Yayınları, Ankara, 2002.

KANAR, Mehmet, **Farsça Türkçe Büyük Sözlük**, Birim Yay. , İstanbul, 1998

KILIÇ,Filiz; **17.Yüzyıl Tezkirelerinde Şâir ve Eser Üzerine Değerlendirmeler**, Akçağ yay.,Ankara 1998.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Edebiyat Yayınevi, Ankara,1970.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Türk Edebiyatı Antolojisi**, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1967.

KORTANTAMER, Tunca, **Eski Türk Edebiyatı Makaleler**, Akçağ yay.,Ankara 1993.

KORTANTAMER, Tunca, "**Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlışları**", Türklük Araştırmaları Dergisi, Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İstanbul,1993.

Kur'an-ı Kerim Renkli Lugati ve İrab Kılavuzu, Haz. POLAT, Tarık, Rayiha

yay., Ankara-2006

KÜÇÜK, Sabahattin, **Baki Divanı**, TDK Yay.,Ankara, 1994

LEVEND, Agah Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1998

MEHMED SÜREYYA, **Sicill-i Osmani**, Hazırlayan:Nuri Akbayar-Seyit Kahraman,İstanbul1996, C.1-6.

MENGİ, Mine¸**Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ yay.,Ankara, 2005

MUALLİM NACİ, **Osmanlı Şâirleri**,Hazırlayan:Cemâl Kurnaz,M.E.B. Yay., Ankara1995.

MUTÇALI, Serdar, Arapça- Türkçe Sözlük, Dağarcık Yay., İstanbul-1995

ONAN, Necmettin Halil, **İzahlı Divan Şiiri Antolojisi**,İstanbul1993.

ONAY, Ahmet Talat, **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar**, M.E.B.yay.İstanbul, 2004

ÖMER B. MEZİD, **Mecmuatü'n-Nezâir**, Hazırlayan:Mustafa Canpolat,TDK.Yay., Ankara 1982.

PAKALIN,M.Zeki,**Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB Yay., İstanbul, 1993

PALA, İskender,**Kronolojik Divan Şiiri Antolojisi**,Akçağ yay.,Ankara1995.

PALA, İskender,**Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**,Akçağ yay.,Ankara1995.

REDHOUSE,Sir James W., **A Turkish and English Lexicon**,Beirut,1974.

STEİNGASS,D.F.,**Persian-English Dictionary**,London,1963.

ŞEMSETTİN SAMİ, **Kâmusu'l-Alâm**, İstanbul1888-1898,C.1-6.

ŞEMSETTİN SAMİ, **Kamus-ı Türkî**, Çağrı Yay., İstanbul, 1992

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Dergah Yay. ,

İstanbul, 2004

ŞÜKÜN, Ziya, **Farsça-Türkçe Lügat**,Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1967.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri, **Osmanlı Türkçesi Grameri 3**, Alfa Yay.,İstanbul, 1997

TULUM, Mertol, **Tarihî Metin Çalışmalarında Usûl**, Deniz Kitabevi, İstanbul 2000.

TUMAN, M.Nail,**Tuhfe-i Nâili**, **Divan Şairlerinin Muhtasar Biyoğrafileri**, Haz. KURNAZ, Cemal, TATÇI, Mustafa, Bizim Büro Yayınları, 2001

TÜRK DİLİ, **Türk Şiiri Özel Sayısı II(Divan Şiiri),** S.415-417,Temmuz-Eylül, Ankara 1986.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergâh Yayınları, C.4,İstanbul 1981

TÜRKÇE SÖZLÜK, TDK Yay. , Ankara, 1998

ÜNVER, İsmail, "**Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler**", Türkoloji Dergisi, C.11, S.1, Ankara1993, s.51-89

ÜZGÖR,Tahir,**Türkçe Divan Dibâceleri**, Kültür Bakanlığı yay.,Ankara 1990.

YENER, Şakir Sabri, **Gaziantep Büyükleri Beş Yüz Elli Yıllık**, Gaziantep Halk Fırkası, 1934

YENİ TARAMA SÖZLÜĞÜ, TDK yay., Ankara,1983.

YILMAZ, Kâşif, **Güftî ve Teşrîfâtü'ş-şurası**,Ankara,2001

DİZİN

ÖZET

TUYAN, Derya R. ‘Ayıntablı Hâfız Abdü’l-Mecîd-Zâde Divânı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

Bu çalışmada, Divân şiirinin 17. yüzyıl şairleri arasında yer alan Ayntablı Hâfız Abdülmecid-zade’nin,Türkçe Divânı’nın transkripsiyonu ve tahlili yapılmıştır. Öncelikle, Ayntablı Hâfız'ın yaşadığı ve yetiştiği ortam, hayatı ve edebî kişiliği Divan’dan elde edilen bilgiler ışığında incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada Ayntablı Hâfız'ın Süleymaniye Kütüphanesi Ali Emiri Manzum No:92'de bulunan Türkçe Divânı, Süleymaniye Kitaplığı (Ali Nihat Tarlan Kitaplığı) no: 27m, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi no:3375 esas alınmıştır.

Metnin tahlili yapılırken; biçim, dil, üslûp ve içerik özellikleri değerlendirilmiştir. Yapılan biçimsel inceleme sonucunda Ayntablı Hâfız Divânı’nın, Divân şiirinin karakteristik özelliklerini taşıdığı görülmüştür.

Sonuç Bölümü’nde tahlil çalışmasının genel değerlendirmesi yapılmış ve Priştineli Nuri’nin, Divânı’na yansıyan sanatı hakkında bir sonuca varılmıştır.

Divan’ın tam metninin transkripsiyonu yapıldıktan sonra genel dizin verilmiştir.

Anahtar Sözcükler

1. Ayntablı Hâfız Divânı
2. Divân Şiiri
3. Gazel
4. Aşk
5. Vuslat
6. Fanilik

ABSTRACT

TUYAN, Derya R. ‘Ayıntablı Hâfız Abdü'l-Mecîd-Zâde Divânı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

This piece of work is the analysis and transcription of Classical Turkish Literature (divan) which belongs to Ayntablı Hâfız Abdülmecid-zade who is one of the 17th century poets of Classical Turkish Poetry.

Firstly, the environment that Ayntablı Hâfız brought up and his literary personality have been researched in the light of Classical Turkish Literature.

Our work is based on Turkish Divan Ali Emiri Poem(nazım) number 92, Süleymaniye Library (Ali Nihat Tarlan Kitaplığı) number (nazım) 27, Konya Bölge Library of Handwritten number 3375.

While analysing the text; form , language, style and content have been assessed. At the end of formal assessment, it has been seen Ayntablı Hâfız's Divan has the characteristics of Classical Turkish Literature.

In the conclusion, general assessment of analytical research has been done and it would be possible to come to a conclusion about Antablı Hâfız's art which reflects in Classical Turkish Literature.

Key Words

1. Ayntablı Hâfız Divânı
2. Classical Turkish Poetry
3. Lyric Poem
4. Love
5. Union
6. Mortality